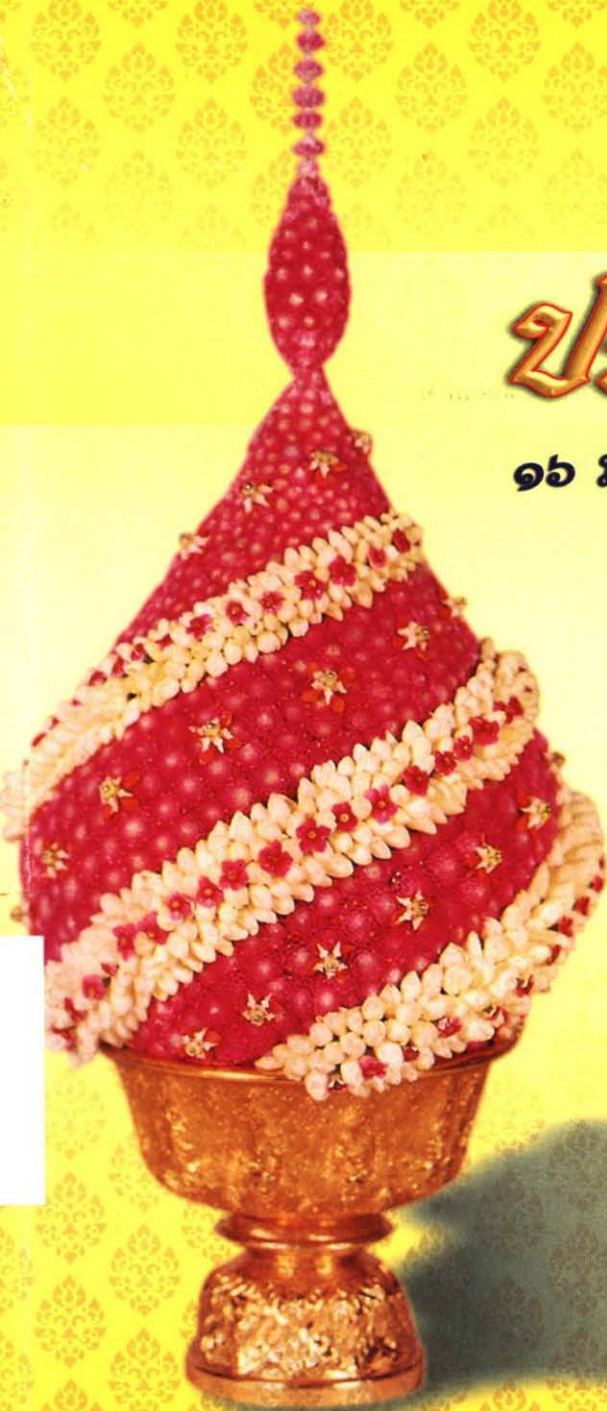

ประวัตินคร

๑๖ มกราคม ๒๕๔๙

ISBN : 974-7467-28-3

มาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ)

จรรยาบรรณต่อตนเอง

๑. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

๒. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ ต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

๓. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่ โดยเสมอหน้า

๔. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัย ที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๕. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

๖. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

๗. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

๘. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

จรรยาบรรณต่อสังคม

๙. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

ประวัติครุ

ครุสภาจัดพิมพ์เองในชั้นครุ

๑๖ มกราคม ๒๕๔๙

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961156872

หนังสือประวัติครู ๑๖ มกราคม ๒๕๔๙

กลุ่มส่งเสริมยกย่องวิชาชีพ

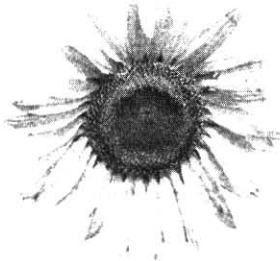
สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

พิมพ์จำนวน ๔,๕๐๐ เล่ม

ISBN 974-7467-28-3

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

กรุงเทพมหานคร

พระราชดำรัส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในโอกาสทรงเป็นประธานเปิดงานวันครูโลก

ณ หอประชุมคุรุสภา

วันอังคารที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๗

“... แม้ในปัจจุบันเทคโนโลยีจะก้าวหน้า ข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน แต่ก็ไม่สามารถทดแทนครูได้ เพราะการศึกษามีใช้เป็นเพียงการรับความรู้ รับข้อมูลข่าวสารเท่านั้น สิ่งสำคัญกว่าคือ การฝึกคิด การบ่มนิสัยให้แต่ละคน สามารถพึ่งพาตนเอง และมีหัวใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ส่วนนี้ต้องใช้คนสอนเท่านั้น ยิ่งเทคโนโลยีก้าวไกลเพียงใด ก็ยิ่งต้องการครูที่มีความสามารถมากขึ้นเพียงนั้น ครูต้องพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันโลก จึงจะสามารถอบรมบ่มนิสัยคนในยุคใหม่ได้”

คำนำ

คุรุสภาได้จัดพิมพ์หนังสือประวัติครูเนื่องในงานวันครู ๑๖ มกราคม เป็นประจำทุกปี เริ่มแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา นับถึงปีนี้ เป็นเล่มที่ ๔๙ ได้จารึกประวัติและผลงานของครูมาแล้วรวมทั้งเล่มนี้เป็นจำนวน ๗๔๔ คน นับเป็นหนังสือในวงการครูที่มีอายุยืนยาวและบันทึกประวัติครูไว้เป็นจำนวนมาก เล่มหนึ่ง

วัตถุประสงค์ในการจัดทำหนังสือประวัติครูเพื่อให้เป็นที่ยอมรับประวัติ และผลงานดีเด่นของครูผู้ล่วงลับไปแล้ว ที่สมควรยกย่องเป็นแบบอย่างแก่บรรดา ครูรุ่นต่อๆ มา ให้ได้ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สร้างสรรค์คุณประโยชน์แก่ การศึกษาของชาติ คณะทำงานจัดทำหนังสือประวัติครูซึ่งคุรุสภาแต่งตั้งขึ้น ได้รับ ข้อมูลประวัติและผลงานของครูจากทั่วประเทศ มีเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ผู้ร่วมงาน คิษย์ ทายาท หรือผู้สนใจส่งมา แล้วนำมาพิจารณาคัดสรรและ เรียบเรียงใหม่ตามหลักเกณฑ์การเรียบเรียงประวัติครู ทั้งได้ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม ตรวจสอบความถูกต้องของประวัติเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ชื่อเรียกต่างๆ ที่เรียกกัน อยู่ในขณะนั้น ประวัติสถานศึกษาบางแห่ง ตลอดจนจนศิลปวิทยาการบางประการ ที่เกี่ยวเนื่องกับเจ้าของประวัติ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่ง จะเป็นคุณประโยชน์แก่การค้นคว้าอ้างอิงต่อไป

ในเล่มนี้มีประวัติและผลงานของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างสูงส่งหลากหลาย สาขาจำนวน ๒๗ คน เป็นต้นว่า นายสังวร มงคล ครูประชาบาลที่มีความสนใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนช่างสังเกตบันทึกจดจำ ทำให้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการ เป็นครูอย่างมีประสิทธิภาพถึงแม้จะศึกษาไม่สูงนัก แต่ก็สามารถจัดการเรียน

การสอนได้อย่างเป็นระบบและบริหารโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดีเยี่ยมหลายโรงเรียน **นายธนิต อยู่โพธิ์** นักปราชญ์ผู้เริ่มชีวิตรับราชการจากตำแหน่งเสมียนพนักงานชั้นจัตวาจนได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากรนานถึง ๑๓ ปี ได้ฟื้นฟูโรงเรียนนาฏศิลป์ ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนช่างศิลป์ โรงเรียนละครแห่งชาติ ขยายพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไปตามจังหวัดต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชน นอกจากนี้ยังมีผลงานด้านวิชาการทั้งงานเขียน งานแปล ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ เรื่อง **ศาสตราจารย์บุญชนะ อัตถากร** นักกฎหมาย นักเศรษฐศาสตร์ นักการทูต ผู้มีผลงานฝากไว้ในแผ่นดินเป็นอเนก ผู้ริเริ่มจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ร่วมก่อตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เพื่อสร้างนักพัฒนาที่มีความรู้ความสามารถให้มากขึ้นเพื่อพัฒนาประเทศตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งได้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีคนแรกของสถาบันแห่งนี้ **สมเด็จพระวันรัต (นิรันดร นิรันดโร)** เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส มหาเถระผู้รอบรู้พระไตรปิฎกอย่างแตกฉาน ผู้มีศิลปะในการเทศนาสั่งสอนได้ไพเราะจับใจเป็นที่ประจักษ์แก่สาธุชนผู้สดับตรับฟัง เป็นผู้ชำระคัมภีร์อภิธานปิฎก คัมภีร์ธำมตุปปทีปิกา และเรียบเรียงตำราต่างๆ ในกองตำรามหามกุฏราชวิทยาลัย **นางมานิดา การพิศิษฐ์** ครูผู้เปี่ยมด้วยความรักความเมตตาต่อศิษย์ เรียนรู้การเป็นครูจากประสบการณ์จริงที่รับเด็กก่อนวัยเรียนมาเลี้ยงดูให้การศึกษาบรม สามารถตั้งโรงเรียนมานิดานุเคราะห์ของตนเอง มีผู้นิยมนำบุตรหลานมาเป็นศิษย์เข้าเรียนร่วม ๔,๐๐๐ คนและเรียก “คุณแม่ครู” ด้วยความสนธิใจ **นางสุขสนาน พงษ์พานิช** ครูผู้มีชีวิตผูกพันกับโรงเรียนศรียานุสรณ์มายาวนานร่วม ๕๐ ปี เป็นทั้งศิษย์เก่า ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน สร้างสรรค์การศึกษาและพัฒนาโรงเรียนให้ดีเด่นระดับหนึ่งของประเทศ **รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ ศรีธวัชรัตน์** อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตปทุมวัน ผู้ร่วมบุกเบิก

การศึกษาแบบสาธิตซึ่งได้แนวคิดและวิธีจัดการศึกษาอย่างตะวันตก แต่สามารถบริหารจัดการการศึกษาแบบสาธิตให้เป็นไปตามชนบประเพณีและกรอบแห่งศีลธรรมตามบรรทัดฐานของวัฒนธรรมไทยได้เหมาะสมเป็นอย่างดี **นางสมศรี สุกุมลนันทน์** ครูผู้บุกเบิกวิชาคหกรรมศาสตร์ด้านผ้าและเครื่องแต่งกาย เป็นผู้ริเริ่มวางรากฐานการสร้างแบบตติมาตฐานในการตัดเสื้อสำเร็จรูป ทั้งได้ตัดเย็บฉลองพระองค์แบบไทยถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสหรัฐอเมริกาและยุโรป **นายสำราญ หมั่นทวี** ผู้มีความสามารถพิเศษด้านการแสดงศิลปะพื้นบ้านของภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นรื่องเง็ง ปัญจะซีลัต หรือลิเกป่า ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดศิลปะดังกล่าวให้นักเรียนโรงเรียนต่างๆ เป็นประจำ ทั้งได้เคยแสดงถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทอดพระเนตรเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรังครั้งแรก **นางสาวกอบกุล รัญเสาะ** ครูผู้มีความกตัญญูต่อบุพการีอย่างยอดเยี่ยม ทั้งเป็นผู้มีปณิธานแรงกล้าที่จะปลูกปั้นเยาวชนไทยชายแดนภาคใต้ให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรมและเป็นคนดีของแผ่นดิน หากแต่หมดโอกาสที่จะได้ทำตามปณิธานต่อไปเพราะถูกผู้ไม่หวังดีต่อประเทศชาติปลิดชีพ นอกจากนี้ที่กล่าวมานี้ยังมีครูที่มีประวัติและผลงานดีเด่นอื่นๆ อีก ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

คณะทำงานฯ ขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความร่วมมือในการจัดทำหนังสือประวัติครู ทั้งผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้น ผู้ให้คำอธิบายเพิ่มเติม ทายาทเจ้าของประวัติ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่ทำให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

คณะทำงานจัดทำหนังสือประวัติครู

๑๖ มกราคม ๒๕๔๙

สารบัญ

หน้า

นายสังวรณ์ มงคล	๑
นายธนิต อยู่โพธิ์	๙
ศาสตราจารย์บุญขณะ อัดถากร	๑๙
นางสุขสนาน พงษ์พานิช	๓๐
นางมานิดา การพิศิษฐ์	๓๘
สมเด็จพระวันรัต (นิรันดร์ นิรันตโร)	๔๙
นายจินต์ กิตติพงศ์	๕๘
นางสมศรี สุกุมลนันทน์	๖๘
รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ ศรีธัญรัตน์	๗๖
นางสาวสายใจ ดาลาล์	๘๘
คุณหญิงชูศรี เมลาณนัท	๑๐๐
นายสำราญ หมั่นทวี	๑๐๖
นางสาวไฉไล เอี่ยมโอภาส	๑๑๖
นายแจ้ สุขเกื้อ	๑๒๓
นายชื่น ศรีสวัสดิ์	๑๓๐
นายนิรัตน์ วิชาวิน	๑๓๘
รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์	๑๔๕

นางนันทนา สุวรรณพฤษ์	๑๕๒
นางสาวบุญนาค เตียววิไล	๑๕๙
นายนิคม มุสิกะคามะ	๑๖๗
นายอาจ บุญถม	๑๗๖
นายประเทือง จำปาชนม์	๑๘๒
นายสุรเดช นครธรรม	๑๘๘
นายเอกนัย จงเจริญ	๑๙๓
นายพิทักษ์ พลมณี	๑๙๘
นางสาวกอบกุล รัญเสวะ	๒๐๔
นายสุเมธ หัตถา	๒๑๐
นามานุกรมครู (ที่พิมพ์ประวัติแล้ว)	๒๑๗

นายสังวรณ์ มงคล

พ.ศ. ๒๔๔๘ - ๒๕๔๖

นายสังวรณ์ มงคล

พ.ศ. ๒๔๔๘ - ๒๕๔๖

.....

นายสังวรณ์ มงคล เดิมชื่อสังวาลย์ เกิดเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๔๘ ที่บ้านริมคลองแสนแสบ จังหวัดมีนบุรี^๑ เป็นบุตรคนสุดท้องของนายมั่ง และนางสมบุญ มงคล มีพี่ ๒ คน คือ นายจันทร์ มงคล (ถึงแก่กรรม) และนางสัมฤทธิ์ มะแย้ม (ถึงแก่กรรม)

นายสังวรณ์มีนิสัยรักการเรียนมาตั้งแต่เด็ก แต่ครอบครัวมีฐานะยากจน บิดาจึงนำไปฝากพระที่วัดแสนแสบ ปัจจุบันคือวัดแสนสุข เขตมีนบุรี เพื่อให้ได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดแสนแสบซึ่งเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาเพียงแห่งเดียวในจังหวัดมีนบุรีขณะนั้น

นายสังวรณ์ไม่ค่อยจะมีหนังสือเรียนเหมือนเด็กคนอื่น ๆ แต่ด้วยนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ก็จะขอยืมหนังสือจากเพื่อนๆ มาอ่าน เวลาว่างก็ชอบวาดรูปเป็นประจำ จึงทำให้นายสังวรณ์ได้สั่งสมความรู้ด้านวิชาการและมีทักษะในด้านศิลปะมาโดยตลอด

พ.ศ. ๒๔๖๑ เรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๓ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนนี้ ไม่มีโอกาสได้เรียนต่ออีกจน พ.ศ. ๒๔๖๖ เมื่อทางการจัดตั้งโรงเรียนประชาบาล

^๑ วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นอำเภอมีนบุรี จังหวัดพระนคร และต่อมาคือเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จนถึงปัจจุบัน

ชั้นที่วัดแสนแสบด้วยเงินศึกษาพลี^๒ นายโต มัชฌายันต์ ซึ่งเป็นครูใหญ่ได้ชักชวน นายสังวรณีให้ไปเป็นครูสอนที่โรงเรียนนี้ จนถึง พ.ศ. ๒๔๖๔ เมื่ออายุครบ ๒๐ ปี จึงอุปสมบทที่วัดแสนแสบ และช่วยสอนหนังสือในโรงเรียนประชาบาลไปด้วย จนถึง พ.ศ. ๒๔๖๙ จึงลาสิกขา พ.ศ. ๒๔๗๐ ถูกเกณฑ์เข้ารับราชการตำรวจ ครบเกณฑ์ ๒ ปี ก็ออกมาอยู่ที่บ้าน

พ.ศ. ๒๔๗๓ ธรรมการอำเภอมีนบุรีได้เรียกตัวให้นายสังวรณีกลับไปเป็น ครูโรงเรียนประชาบาลอีกที่โรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน อำเภอมีนบุรี

พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่โรงเรียนศรีบูรพาวิทยาซึ่งเป็น โรงเรียนที่ดั่งใหม่ในอำเภอนั้น พ.ศ. ๒๔๘๐ ย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนประชาบาล วัดทรัพย์สโมสร พ.ศ. ๒๔๘๑ ย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ พ.ศ. ๒๔๘๒ ย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลมีนบุรี พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้ย้าย กลับมาเป็นครูใหญ่โรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน ซึ่งเคยเป็นครูในตอนแรกอีกครั้ง และเป็นผู้บริหารโรงเรียนนี้จนเกษียณอายุราชการใน พ.ศ. ๒๕๐๙

แม้นายสังวรณีจะได้รับการศึกษาไม่สูงนัก แต่เนื่องจากเป็นคนที่มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ หมั่นฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เป็นคนช่างสังเกต ช่างบันทึกจดจำ และเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความเอาใจใส่ มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบ จึงทำให้นายสังวรณีได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์สูงขึ้น เมื่อเป็นครูและเป็นผู้บริหารโรงเรียน จึงได้รับการยอมรับ จากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและชุมชนเป็นอย่างดี

^๒ เงินศึกษาพลี คือ เงินรายได้ที่รัฐบาลเรียกเก็บจากชาวยุโรป ซึ่งมียายุตั้งแต่ ๒๐-๖๐ ปี และไม่ได้รับ ราชการทหาร ตำรวจ คนละ ๒ บาทต่อปี เพื่อนำไปจัดการศึกษาในท้องที่อำเภอของตน โดยจ่ายเป็นเงินเดือน ครูประชาบาล สิ่งก่อสร้าง และวัสดุ ครุภัณฑ์ รัฐบาลเก็บเงินศึกษาพลี (พร้อมกับเงินรัชชูปการ คนละ ๔ บาท รวม ๖ บาทต่อปี) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๔ เป็นต้นมาถึง พ.ศ. ๒๔๘๔ จึงยกเลิก หลังจากได้ออกกฎหมายให้ ชำระเงินค่าอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากรเป็นรายได้แผ่นดินแทนแล้ว

ตอนเป็นครูครั้งแรกที่โรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน ซึ่งชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม มีนายเดช แยมชมชื่น เป็นครูใหญ่ นายสังวรณีได้เขียนบันทึกเล่าถึงสภาพของโรงเรียนในขณะนั้นซึ่งได้นำมาอ้างอิงไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายสังวรณี มงคล ความตอนหนึ่งว่า

“วันแรกที่ข้าพเจ้ามาโรงเรียน มาถึงสุเหร่าทรายกองดิน ถามเขาว่าโรงเรียนอยู่ไหน ชาวบ้านบอกว่าบนศาลา ข้าพเจ้าก็คอยอยู่บนศาลาของสุหร่านั้น เวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น.เศษ มีเด็กชายหญิงทยอยกันมาทีละคน สองคน การแต่งกาย สวมเสื้อเก่าๆ นุ่งโสร่ง สวมหมวกแบบอิสลาม เด็กหญิงนุ่งผ้าถุง ขึ้นมายืนหลบๆ อยู่ตามลูกกรงศาลา ซึ่งมีลูกกรงเป็นฝาผนัง โดยรอบมีระเบียง ภายในศาลามีแต่พื้นโล่งๆ มีโต๊ะ ๑ ตัว ม้ายาวมีพนัก ๑ ตัว ข้าพเจ้านั่งคอยอยู่ที่นั่น เด็กๆ พากันแอบมองข้าพเจ้าซึ่งเป็นคนแปลกหน้า เขาคงคิดว่าข้าพเจ้าเป็นใคร มาทำไม ส่วนข้าพเจ้าก็งง เพราะไม่ทราบว่าจะห้องเรียนและชั้นเรียนอยู่ไหน มีแต่พื้นเตียนโล่ง ดังกล่าวแล้ว

ประมาณเกือบ ๑๐.๐๐ น. ครูเดชมา การแต่งกายนุ่งกางเกงขาสั้น เสื้อขาวแขนสั้น กระหนาบกระดากับรักแร้มา้วนหนึ่ง ภายหลังทราบว่าเป็นบัญชีเรียกชื่อ เมื่อครูใหญ่ขึ้นมานโรงเรียนแล้ว ข้าพเจ้าก็ถามว่า ห้องเรียนอยู่ไหน ตอบว่า ไม่มี

ถามว่า เรียนกันอย่างไร

ตอบว่า นั่งกับพื้นเป็นแถวๆ หน้ากระดาน เหมือนอ่านหนังสือแบบอิสลาม

ถามว่า แบ่งชั้นเรียนเป็นหมู่ - พวกอย่างไร

ตอบว่า ไม่ได้แบ่ง เรียนปนกัน

ถามว่า ดำเนินการสอนอย่างไร

ตอบว่า สอนอ่านอย่างเดียว เรียกเด็กเข้ามาสอนทีละคนๆ บอกให้แล้ว ให้นำกลับไปนั่งท่องจนทั่วทุกคน ตามแต่ปัญญาเด็กที่อ่านได้มากน้อยไม่เท่ากัน เมื่อใครจำที่บอกให้ได้แล้วก็ต่อให้อีก อุปกรณ์การสอนไม่มีอะไรเลยแม้แต่กระดานดำ

ข้าพเจ้าถามว่าจะดำเนินการอย่างนี้เรื่อยไปหรือ ตอบว่า จะดัดแปลงแก้ไขอย่างไรขอให้ครูช่วยดำเนินไปใหม่ได้เลย ถ้าเห็นว่าอะไรไม่ถูกต้อง ขอให้จัดการตามใจได้เลย ขอบัญชีเรียกชื่อมาดู มีแต่ชื่อ เลขประจำตัวไม่ได้เขียน และไม่ได้ขีดเวลามาเรียน ถามว่าสิ้นเดือนทำอย่างไร ตอบว่า เอาไปอำเภอลงแรงครูที่ชอบๆ ทำให้ ...”

เมื่อเผชิญกับสภาพปัญหาดังกล่าว นายสังวรณได้พยายามแก้ปัญหาโดยคิดจัดระบบงานและกระบวนการเรียนการสอนเสียใหม่ ตามที่ตนเองเห็นว่าน่าจะเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน จนทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ดั่งบันทึกของนายสังวรณในหนังสือเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“อาศัยที่ข้าพเจ้าเคยเป็นครูมาแล้ว... ในเรื่องการทำบัญชีและการแบ่งชั้นเรียน ข้าพเจ้าเคยทำมาแล้ว พอเป็นแนวทาง นับว่าไม่หนักใจ วันรุ่งขึ้นข้าพเจ้าสั่งงานให้ครูใหญ่ไปอำเภอลงแรง เบิกเครื่องเขียน มีกระดานดำ ๓ แผ่น บัญชีเรียกชื่อ ๓ เล่ม สมุดดินสอพอสมควรร และขอไม้กระดานมาเพื่อมาทำมารองเขียนสำหรับเด็กนั่งเรียนด้วย (มาทำเอาเอง) เพราะทราบจากครูใหญ่ว่าโต๊ะเรียนทางการไม่มีให้

เมื่อครูใหญ่ไปแล้ว อยู่ทางนี้ ข้าพเจ้าก็คิดเด็กออกเป็น ๓ พวก

๑. พวกไม่รู้เลย

๒. พ้ออ่านพยัญชนะ ๔๔ ตัว ได้บ้าง

๓. พ้ออ่านพยัญชนะผสมคำในหนังสือแบบเรียน ป.๑ เล่ม ๑ สมัยนั้นได้บ้างเล็กน้อย เป็นชั้นเตรียม ก - ข - ค รวม ๒๕ คน เตรียม ก. พวก ๓ มี

๔ คน เตรียม ข. พวก ๒ มี ๑๐ คน เตรียม ค. พวก ๑ มี ๗ คน ข้าพเจ้ารับเอา
ก. - ข. ไป ส่วน ค. ให้ครูใหญ่ ชั้นเตรียมก็คือ ป.๑ สมัยนั้น

พอได้ไม้กระดานมา ข้าพเจ้าก็จัดการทำมารองเขียน นั่งได้ตัวละ ๔ คน
ให้เด็กได้นั่งกับพื้น แต่มีมารองเขียนได้สบายขึ้น ให้เด็กทุกคนมีกระดานชนวน
จัดทำตารางสอนชั้น ตามประมวลศึกษาพิเศษ มี อ่าน คัด เขียน เลข จรรยา
สุขศึกษา วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นต้น พอสิ้นปีมีการสอบไล่ เด็กก็สอบไล่ได้
เลื่อนชั้น เป็น ป.๑ - ป.๒ ชั้นตามลำดับ นักเรียนก็เพิ่มมากขึ้นจนกระทั่งถึง ป.๔
ครูก็ได้เพิ่มขึ้นจนครบชั้น โรงเรียนก็เจริญขึ้น มีโต๊ะเรียนซึ่งทางการส่งมาให้
ครบครัน นับว่าเป็นโรงเรียนมาตรฐานได้โรงเรียนหนึ่ง...”

นายสังวรณเป็นครูสอนที่โรงเรียนสุเหร่าทวายกอดิน ๖ ปี สามารถสอน
ให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ตลอดจนวาดภาพระบายสี รู้จักประดิษฐ์
ชิ้นงานต่างๆ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น เช่น งานสานพัด ถักปลอกไม้กวาดทางมะพร้าว
สานปลาตะเพียน ทำให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งสิ้น

เมื่อได้รับแต่งตั้งให้ไปเป็นครูใหญ่ที่โรงเรียนตั้งใหม่ชื่อโรงเรียนศรีบูรพา
วิทยา นับเป็นการขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารครั้งแรก จากประสบการณ์ที่ได้จากการ
จัดการเรียนการสอนมาหลายปี ทำให้มีแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา จึงได้
วางรากฐานการเรียนการสอนทุกอย่างให้โรงเรียนก้าวหน้า แต่ก็เป็นครูใหญ่ที่
ได้ไม่นานนักทางการก็ได้ย้ายให้ไปเป็นทั้งครูใหญ่และครูน้อยของโรงเรียนใหม่
ชื่อโรงเรียนประชาบาลวัดทรัพย์สโมสร การเป็นครูคนเดียวในโรงเรียน ไม่เป็นเรื่อง
หนักใจของนายสังวรณ เพราะเคยชินกับการปฏิบัติงานเช่นนี้มาแล้ว นายสังวรณ
สามารถทำได้ทุกหน้าที่ในเวลาเดียวกัน อยู่ได้ราวปีเศษจึงมีครูน้อยมาเพิ่ม ๑ คน
เนื่องจากการเริ่มงานด้วยการวางระบบที่ดีจึงสามารถจัดการเรียนการสอนได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

หลังจากนั้นนายสังวรณีได้รับการขอร้องจากกรรมการอำเภอมินบุรี ให้ไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนอื่นอีก รวมปีละ ๑ โรงเรียน เพื่อช่วยแก้ปัญหาในระดับอำเภอ คือโรงเรียนสุเหร่าแสนแสน และโรงเรียนประชาบาลมินบุรี ซึ่งนายสังวรณีก็สามารถบริหารงานได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะที่โรงเรียนประชาบาลมินบุรีซึ่งมีครูและนักเรียนเป็นจำนวนมาก นายสังวรณีได้เขียนบันทึกเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นอยู่ในหนังสือเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“... ข้าพเจ้ามาอยู่ที่โรงเรียนนี้รู้สึกว่ ครูและนักเรียนต่างก็ให้ความรักเคารพข้าพเจ้าดังกับญาติสนิท การงานในหน้าที่ครูใหญ่ ครูบางคนรับอาสาไปทำให้ ข้าพเจ้าเพียงแต่อ่านทานถูกต้องแล้วเซ็นชื่อเท่านั้น การปกครองครูทุกคนสามัคคีรักใคร่กันดี มันเป็นบุญ ข้าพเจ้าอยู่มาก็หลายแห่งแล้ว ไม่ว่าโรงเรียนมีครูมากครูน้อยต่างก็สามัคคีรักใคร่กันดีทุกแห่ง ข้าพเจ้าอยู่ได้อย่างสบาย ทำให้ครูใหญ่ต่างๆ ในอำเภอมองข้าพเจ้าอย่างเชื่อถือ...”

เมื่อได้กลับมาเป็นครูใหญ่โรงเรียนสุเหร่าทวายกองดินที่เคยสอนอีกครั้ง ทำให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนต่างยินดีต้อนรับ เนื่องจากนายสังวรณีได้เคยสร้างความเจริญให้กับโรงเรียนมาแล้ว เป็นครูใหญ่โรงเรียนนี้ถึง ๒๕ ปีจนเกษียณอายุราชการ ได้พัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีเด่นทั้งด้านวิชาการ ด้านกีฬา และด้านความประพฤติของนักเรียน

นายสังวรณีเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม และมีอัธยาศัยไมตรีจิตที่ดีงาม รวมทั้งมีความตั้งใจและจริงใจที่จะพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในท้องถิ่น แม้ชุมชนส่วนใหญ่ที่นี่จะต่างศาสนากับนายสังวรณีแต่ก็ไม่ทำให้เกิดช่องว่างทางการศึกษา ซึ่งต่างก็ให้การยอมรับนับถือ ให้เกียรติ ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขตลอดมา

นายสังวรณเป็นผู้ที่ชอบจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ สะสมมาเป็นเวลาร่วม ๔๐ ปี เพื่อเป็นความรู้ ข้อคิดข้อเตือนใจให้ทุกคนปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ มีทั้งบันทึกเหตุการณ์รายวัน บันทึกความรู้ทางธรรมะ ข้อคิดในการปฏิบัติตนและเกร็ดความรู้ต่างๆ มากมาย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ เหรียญจักรพรรดิมาลา

นายสังวรณสมรสกับนางสาวประนอม คงสาย มีบุตร ๔ คนคือนางเฉลา บุญญา (ถึงแก่กรรม) นายอุทัย (ถึงแก่กรรม) นางสาวเนียง เซ็นงาม นางประไพ ประภาวีกร นายวินัย นางเปี่ยมสุข นางสาวเกษร และนางสาวอมร มงคล

หลังเกษียณอายุราชการ นายสังวรณได้ทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ เช่น ปลูกต้นไม้ ซ้ำจักรยาน ออกกำลังกาย ฟังธรรมจากรายการวิทยุ ที่สำคัญคือการสร้างงานศิลปะ มีทั้งวาดภาพ และการแกะสลักไม้ สำหรับการวาดภาพก็จะมีคำบรรยายให้ความรู้ไว้ด้วย โดยจะวาดภาพและเขียนไว้ในที่ต่างๆ เช่น สมุดวาดเขียนเล่มเล็ก สมุดงานที่มีรอยใช้แล้วของบุตร สมุดที่ทำขึ้นเองจากกระดาษวางที่เหลือใช้ เรื่องราวที่วาดเช่นความรู้เรื่องการปลูกต้นไม้เชื้อ เครื่องหมายจรรยา ความรู้สึกเมื่อครั้งสูญเสียสุนัขตัวโปรด ภาพปลาหลายชนิด นกหลายชนิดในลีลาต่างๆ กิริยาอาการของสัตว์เมื่อเกิดสุริยุปราคา ภาพการ์ตูนจากโทรทัศน์ งานประดิษฐ์จากเศษวัสดุ ภาพแสงเงาบนกระจกใส ว้าวจูปา เป็นต้น นับเป็นผู้ที่มีจินตนาการและมีพรสวรรค์ทางด้านศิลปะเป็นเลิศคนหนึ่ง

นายสังวรณเป็นตัวอย่างของผู้ที่สันโดษ ไม่สนใจอบายมุขทุกชนิด จึงเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง ในบั้นปลายของชีวิตนายสังวรณพำนักอยู่กับบุตรกับหลานอย่างสงบสุข ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกหลานอย่างใกล้ชิด จนกระทั่ง

ถึงแก่กรรมด้วยความชรา ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ สิริอายุได้ ๙๗ ปี ๗ เดือน ๑๔ วัน

นางสาวอมร มงคล บุตรคนหนึ่งได้เขียนถึงบิดาในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายสังวรณ์ มงคล ความตอนหนึ่งว่า

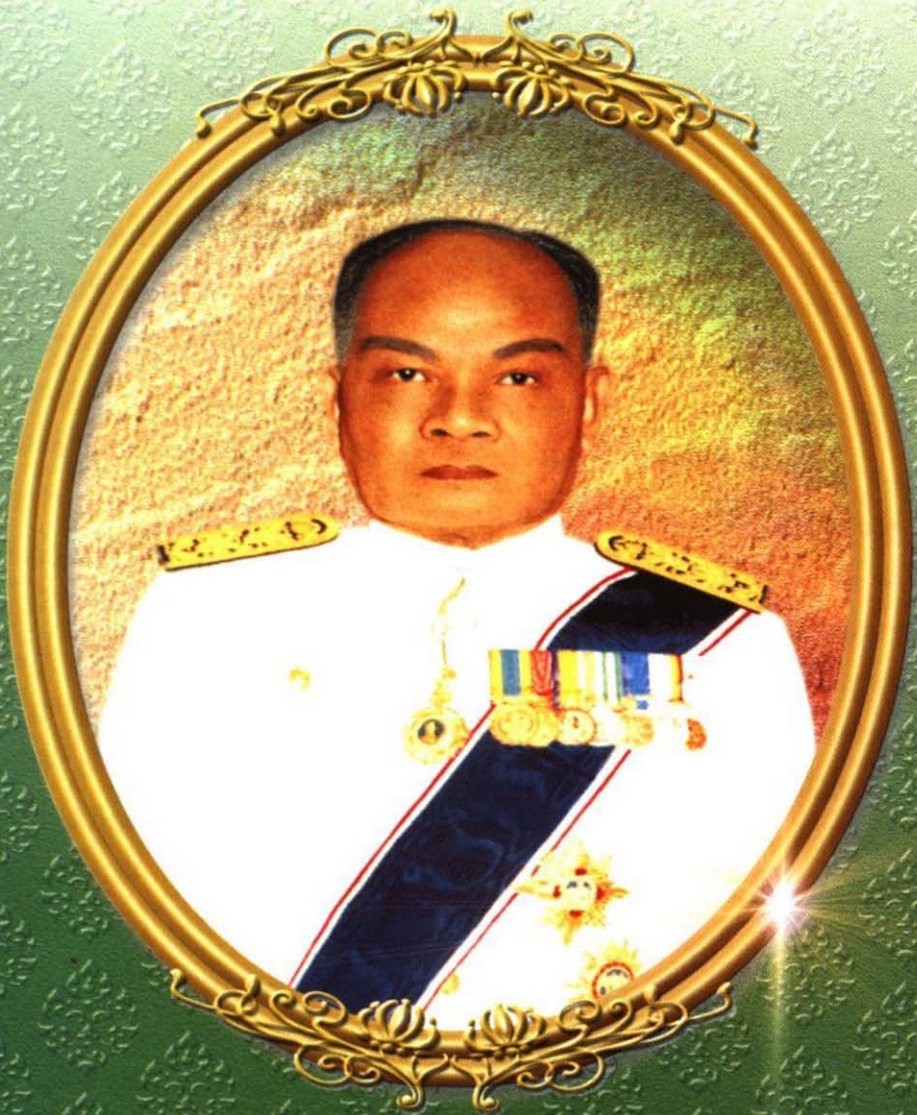
“...พ่อเป็นครูคนแรกและคนที่สองในชีวิตลูก ได้เรียนหนังสือกับพ่อเมื่ออยู่ชั้นประถม ลายมือสวยก็เพราะพ่อฝึกให้... ในสายตาลูก พ่อเป็นคนที่มีความสามารถรอบด้าน พ่อทำอะไรได้มากมาย โดยเฉพาะงานศิลปะและงานประดิษฐ์ ... ลูกรักและภูมิใจในตัวพ่อมาก ... ”

นายธเนศ ขำเกิด ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายสังวรณ์ มงคล ณ วัดแสนสุข เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖
๒. นางสาวเกษร มงคล ผู้ให้ข้อมูลประวัติเบื้องต้น

นายสนิท อัญไพบร์

พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๔๗

นายธนิต อยู่โพธิ์

พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๔๗

นายธนิต อยู่โพธิ์ เดิมชื่อ กี (เปลี่ยนชื่อตามรัฐธรรมนูญ ใน พ.ศ. ๒๔๘๕) เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๐ ที่บ้านตำบลหนองโพ อำเภอตากลี (เดิมอยู่ในเขตอำเภอพยุหะคีรี) จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรคนที่สี่ของนายเมฆและนางหมาน้อย อยู่โพธิ์ ซึ่งมีอาชีพทำนา มีพี่ ๓ คน คือ นางถนอม วรอินทร์ นายโปร่ง นายเมือง และมีน้อง ๑ คน คือ นางห่วง ศรีด้วง

นายธนิตได้รับการศึกษาชั้นต้นที่โรงเรียนวัดหนองโพ อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ และสอบได้ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๖๑ จากนั้นได้บรรพชาอุปสมบทและศึกษาพระปริยัติธรรมที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดพระนคร สำเร็จเปรียญธรรม ๙ ประโยค ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งสมัยนั้นสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เทียบคุณวุฒิเท่ากับมัธยมปีที่ ๖ มีสิทธิสอบเข้ารับราชการได้ พร้อมกันนั้นนายธนิตยังได้เรียนภาษาต่างประเทศอีกด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) ปรากฏในหนังสือ “เล่าไว้เมื่อวัยสนธยา” สัมภาษณ์โดย พระประชา ปสนนธมฺไม ความตอนหนึ่งว่า

“...ถ้ารู้ภาษาต่างประเทศก็มึนกันไปมาก มีทางที่จะดี จะเด่น จะดัง จะรวย อะไรทำนองนี้ ทางนายธรรมทาสเขาส่งวารสารพุทธศาสนาภาษาอังกฤษให้ผมอ่าน ตั้งแต่อยู่พุ่มเรียงแล้ว แต่อ่านไม่ค่อยเข้าใจ มันก็มีส่วนทำให้อยากรู้ อยู่ตลอดเวลาเหมือนกัน แต่ผมไม่เคยแอบไปเรียนอย่างที่เขาเอาไปเล่ากัน มหาภิ (ธนิต อยู่โพธิ์) เขาเป็นเพื่อนเรียน เคยไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ เขาเรียน

ลิ่งกัวโฟนเยอรมัน เราเรียนลิ่งกัวโฟนอังกฤษ ผมเรียนเองที่วัด ไม่เคยเข้าไปเรียนในที่เรียนของฆราวาส...”

พ.ศ. ๒๔๗๗ นายธนิตสอบเข้ารับราชการในแผนกโบราณคดี กองศิลปวิทยาการ กรมศิลปากร กระทรวงธรรมการ^๑ เป็นเสมียนพนักงานชั้นจัตวา อัตราเงินเดือน ๓๔ บาท แต่รับครั้งแรกในระหว่างฝึกหัดราชการเดือนละ ๒๖.๘๐ บาท เป็นเวลา ๖ เดือน ล่วงแล้ว จึงได้รับในอัตรา ๓๔ บาท มีสิทธิเลื่อนขึ้นเงินเดือนตามลำดับปี

นายธนิตปฏิบัติราชการในตำแหน่งที่บรรจุอยู่จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๓ ก็ได้เลื่อนเป็นประจำแผนกแผนกกลาง กองวรรณคดี และ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นหัวหน้าแผนกแผนกกลาง พ.ศ. ๒๔๘๕ รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าแผนกค้นคว้า กองวรรณคดี และได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าแผนกในปีถัดมา จากนั้น พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้ย้ายไปรักษาการในตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาการ กองการสังคีต และ พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้ย้ายกลับมาเป็นหัวหน้าแผนกค้นคว้า กองวรรณคดี อีกครั้งหนึ่ง

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้ากอง ชั้นเอก ที่กองสังคีต พ.ศ. ๒๔๙๙ เลื่อนเป็นชั้นพิเศษในตำแหน่งผู้อำนวยการกองการสังคีต และในปีเดียวกันนั้นก็ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร พร้อมกับดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยศิลปากร อีกตำแหน่งหนึ่ง เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงมหาวิทยาลัยศิลปากรขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๐๙ ทำให้นายธนิต

^๑ พ.ศ. ๒๔๘๔ กระทรวงธรรมการเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๔๘๕ กรมศิลปากรย้ายไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๔๙๖ กรมศิลปากรย้ายไปสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งตั้งขึ้นใหม่ในปีนั้น พ.ศ. ๒๕๐๒ ยุบกระทรวงวัฒนธรรม ทำให้กรมศิลปากรต้องย้ายไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอีกครั้งหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๔ กรมศิลปากรย้ายไปสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๔

อัญโพรธิ์) ถึงเหตุการณ์ตอนหนึ่งที่แสดงถึงวิสัยทัศน์ในการพัฒนางานของกรมศิลปากรว่า

“...วันหนึ่ง ฯพณฯ ม.ล. ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ในขณะนั้น) ท่านมีเมตตาเรียกตัวผมไปพบ ณ ห้องทำงานของท่านในกระทรวง และถามว่า ‘กรมศิลปากรมีงานหลักอะไรที่จะทำบ้าง?’ ได้เรียนต่อ ฯพณฯ ว่า ‘งานสร้างชาติ ๕ ชนิดครับ’ ฯพณฯ ย้อนถาม ‘ว่าอย่างไรนะ’ กราบเรียนว่า ‘หอสมุดแห่งชาติ ๑ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ๑ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ๑ โรงละครแห่งชาติ ๑ หอศิลป์แห่งชาติ ๑’ ฯพณฯ ถามว่า ‘จะเอาอะไรก่อน?’ กราบเรียนว่า ‘ขอเริ่มหอสมุดฯ และพิพิธภัณฑ์ฯ ก่อน’ ฯพณฯ รับผิดชอบและจัดหาที่สร้างหอสมุดแห่งชาติและหอจดหมายเหตุแห่งชาติให้ที่ท่าवासูกกรี... แต่ในระยะนั้นบุคลากรที่เหมาะสมแก่งานหาตัวยากอยู่ ฯพณฯ ยังจัดสรรให้ทุนส่งข้าราชการในกรมศิลปากรไปเรียนและดูงานในต่างประเทศด้วย...”

นายธนิตได้สร้างผลงานไว้เป็นคุณูปการต่อการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก **ในด้านวิชาการ** ได้แต่ง แปลและเรียบเรียง ตรวจสอบ และตรวจสอบชำระหนังสือต่างๆ ขึ้นไว้ประมาณ ๒๐๐ เล่ม แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้แตกฉานในภาษาไทย ภาษาบาลี ศาสนา วรรณคดี ประวัติศาสตร์ นาฏยศาสตร์ โบราณคดีและทฤษฎีศิลป์ ถึงกับมีผู้นำไปบรรจุไว้ในเว็บไซต์ภายใต้ชื่อผู้แต่ง “**ธนิต อัญโพรธิ์**” ที่สามารถสืบค้นอ้างอิงได้ อาทิ

การศาสนา : ๑) อานุกาพพระปริตต์ ๒) พระนิพพาน ๓) ธรรมจักร ๔) ตำนานพระบรมสารีริกธาตุ ๕) ตำนานเทคนิมหาชาติ ๖) The Buddhist Triple Gem ๗) Self-Study Practical Insight Meditation ฯลฯ

นาฏดุริยางคศิลป์ : ๑) โขน ๒) หนังสือเครื่องดนตรีไทย ๓) ตำนานเครื่องมโหรีปี่พาทย์ ๔) ทฤษฎีในการปรับปรุงรักษาถาวรวัตถุในวัด ฯลฯ

ภาษาและวรรณคดี : ๑) สืบสาวราวเรื่องกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์
๒) สมเด็จพระนารายณ์มหาราชและนักปราชญ์ราชกวีในรัชสมัย ๓) วรรณคดี
กับชีวิตและการเมือง ๔) ตัวละครในเรื่องพระอภัยมณี ฯลฯ

จิตวิทยา : ๑) การรู้จักดูคน ๒) มาร ฯลฯ เป็นต้น

งานริเริ่มสร้างสรรค์ที่สำคัญ ซึ่งถือเป็นผลงานของนายธนิตมีมากมาย โดยเฉพาะการฟื้นฟูโรงเรียนนาฏศิลป์ขึ้นใหม่ หลังจากยุบเลิกไปและยกอาคารให้กรมสารวัตรทหาร (ส.ท.) ใช้ จนเป็นผลสำเร็จและเปิดสอนโดยเน้นหลักสูตรนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์เป็นลำดับแรก ต่อมาได้ขยายไปจัดตั้งโรงเรียนนาฏศิลป์ในจังหวัดต่างๆ ด้วย นอกจากนั้นก็ได้จัดตั้งโรงเรียนช่างศิลป์ โรงละครแห่งชาติ จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ทั้งในส่วนกลางและต่างจังหวัดอีก ๗ แห่ง ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุโขทัย สุพรรณบุรี กำแพงเพชร ขอนแก่น เชียงใหม่ และนครปฐม ตามลำดับ ริเริ่มจัดให้มีการแสดงดนตรีสำหรับประชาชน งานสัปดาห์แห่งวรรณคดี งานดนตรีมหกรรม โบราณคดีสัญจร การสำรวจโบราณสถาน และขุดค้นโบราณวัตถุ การสำรวจและศึกษาจิตรกรรมฝาผนังในประเทศไทย โดยเชิญศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ร่วมเดินทางไปสำรวจด้วยตนเอง จัดตั้งกองทุนโบราณคดี ขยายสถานที่และกิจการหอสมุดแห่งชาติ จากเดิมที่ตั้งอยู่ในตึกสังฆิกะเสนาสน์ถาวรวัตถุ ริมถนนหน้าพระธาตุ หน้าวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ไปที่ท่าवासูกกรี ถนนสามเสน และเปิดหอจดหมายเหตุแห่งชาติขึ้นในเวลาต่อมา ศึกษาวิจัยเครื่องแต่งกายตามสมัยประวัติศาสตร์และโบราณคดี เสนอร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร ยกฐานะอาจารย์ซึ่งเดิมเป็นเพียงลูกจ้างให้เป็นข้าราชการเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ พร้อมกับปรับปรุง ขยายสถานที่ และสร้างอาคารใหม่ให้เหมาะสมกับเป็นมหาวิทยาลัย โดยขอพระราชทานใช้สถานที่และอาคารวังท่าพระ ถนนหน้าพระลาน โดยทำความตกลงกับองค์ทนายท

ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ จนเป็นผลสำเร็จ เป็นต้น

นางปราณี สำราญวงศ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึงนายธนิต ความตอนหนึ่งว่า

“...แม้ว่าท่านจะอยู่ในตำแหน่งหัวหน้าแผนกกองโบราณคดี หัวหน้ากองผู้อำนวยการกองการสังคีตและอธิบดีกรมศิลปากร บุคลิกลักษณะที่โดดเด่นสร้างความประทับใจต่อผู้ร่วมงาน และผู้ได้บังคับบัญชา คือ ความสง่าอันน่าเกรงขาม เครื่องครัดต่อระเบียบวินัย รักความยุติธรรม เสียสละและอุทิศเวลาให้แก่ราชการอย่างสม่ำเสมอ...

อย่างไรก็ตามตลอดชีวิตการรับราชการท่านเป็นแบบอย่างของผู้บริหารที่มีความสามารถ ในการครองตน ครองคน และครองงานได้อย่างดียิ่ง ข้าราชการครู-อาจารย์ ศิลปิน ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ รวมถึงศิลปินแห่งชาติ ล้วนเป็นอุดมการณ์ และผลงานอันควรแก่ความภาคภูมิใจในสมัยของท่านแทบทั้งสิ้น

ท่านธนิต อยู่โพธิ์ ครูต้นแบบของชาติที่มีผลงานสร้างสรรค์ดีเด่นและยอดเยี่ยมคนหนึ่งของกรมศิลปากร...”

นายธนิตได้ร่วมเป็นกรรมการในคณะต่างๆ อาทิ คณะกรรมการเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่ของไทยโดยเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่ในวันที่ ๑ มกราคม เริ่มแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยวรรณคดีสมาคมแห่งประเทศไทย องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ชื่อเดิมสมัยแรกตั้ง) สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ สภาการศึกษา คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น

นอกจากงานราชการปกติที่กรมศิลปากรแล้ว ในด้านการสอน นายธนิต ได้รับเชิญเป็นกรณีพิเศษให้เป็นอาจารย์ผู้บรรยายประวัติวิจารณ์วรรณคดีไทย ในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๗ ปี สอนวรรณคดีไทยที่โรงเรียนเตรียมปริญญา มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (ต.ม.ธ.ก.) ๕ ปี

ภายหลังเกษียณอายุราชการแล้ว นายธนิตพร้อมด้วยภรรยาได้เดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถานในประเทศอินเดียเป็นการเฉพาะ แม้ในขณะที่ปฏิบัติราชการเคยไปยังสถานที่นั้นๆ มาแล้วหลายครั้งก็ตาม แต่ครั้งนี้เป็นการไปเพื่อการศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริง ทำให้ทราบว่าความรู้เรื่องศิลปะ วรรณคดี และโดยเฉพาะประวัติศาสตร์และโบราณคดี เป็นความรู้ไม่แน่นอน ไม่ยุติ เปลี่ยนแปลงไปตามทฤษฎีและหลักฐานที่ค้นพบ แต่พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของเที่ยงแท้แน่นอน เช่น ตรัสว่า **“ทุกขัง อริยสัจจัง”** จะต้องเป็นอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลงไปเป็นอื่น เป็นต้น จากนั้นนายธนิตได้อุทิศตนเข้าฝึกวิปัสสนากับพระภิกษุทันตะอาสาเถระ พระกัมมัฏฐานาจารย์ ณ สำนักวิปัสสนาวิเวกอาศรมจังหวัดชลบุรี ตั้งพระธรรมธีรราชมหามุนี (วิลาส ญาณวโร ป.ธ. ๙ วัดยานนาวา) กรุงเทพมหานคร เขียนถึงนายธนิต และนายธนิตได้นำคำกล่าวนี้มาเล่าไว้ในหนังสือ **“ชีวิตเด็กวัด”** ดังนี้

“อันว่านายธนิต อยู่โพธิ์ หรือที่ท่านอาจารย์อาสาเถระเรียกติดปากว่า อธิปัตตินีตินี่ เป็นผู้มั่งมีชีวิตเปล่งประกายระหลาด ไม่มีใครเคยคาดฝันมาก่อนว่าจะมาเกี่ยวข้องกับวงการวิปัสสนา คือว่า ในตอนปฐมวัยท่านได้บรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา อุตสาหะเล่าเรียนพระปริยัติธรรม จนมีความรู้ความสามารถ สอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค...แล้วลาสิกขาออกไปรับราชการเสียนานนักหนา...แล้วย้อนกลับมาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน...ด้วยอำนาจวาสนาบารมีที่สั่งสมมา

แต่ปางบรรพ์ พระวิปัสสนาก็เกิดขึ้นในชั้นธสันดานตามลำดับในที่สุด...ได้อุตสาหะ
รจนานั่งสมาธิ ตำรา เกี่ยวกับวิปัสสนามากมายหลายเล่ม...นับได้ว่าท่านเป็น
อุบาสกผู้มีความรู้พร้อมพรั่งทั้งคัมภีร์และวิปัสสนาธุระคนหนึ่งซึ่งหาได้ยากยิ่ง
ในโลกปัจจุบัน”

นายธนิตได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาภาษาตะวันออกจากมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้รับเสนาเสมา
ธรรมจักร จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. ๒๕๓๐
ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ได้รับโล่และเข็มเกียรติคุณจาก
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. ๒๕๓๓ ในฐานะผู้อนุรักษ์
มรดกไทยดีเด่น ได้รับเข็มเกียรติคุณจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
พ.ศ. ๒๕๓๖ ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์ราช-
วิทยาลัย พระพุทธศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และประเทศชาติ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ มหาวชิรมงกุฏ
ประถมาภรณ์ช้างเผือก ทูตียจุลจอมเกล้า และเหรียญจักรพรรดิมาลา นอกจากนี้
นายธนิตยังได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากหลายประเทศ อาทิ พ.ศ. ๒๔๙๙
ได้รับเหรียญสเรสิฐจากสหภาพมา พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้รับเหรียญดาเนบรอก ชั้นที่ ๓
จากราชอาณาจักรเดนมาร์ก และ พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้รับเหรียญมุนเดสเรปุลิก-
ดอยชลันด์จากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

นายธนิตสมรสกับนางสาวหวาน จารุสถิตย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ มีบุตร
๓ คน คือ นายกิตติ นายองอาด และนายนิธาน อยู่โพธิ์

นายธนิตถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคปอดอักเสบ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๕๔๗ สิริอายุได้ ๙๖ ปี ๖ เดือน ๒๕ วัน

วายเมเถว ปฺริโส
ปสฺสามิ โวหิ อตฺตานํ

น นิพฺพินฺเตยฺย ปณฺทิตो
ยถา อิจฺฉํ ตถา อหุ.

สรภชาตก. ขุ. ชา. ๒๗/๓๖๒

ชาย (หญิง) ผู้เป็นบัณฑิต ควรเพียรพยายามเรื่อยไป ไม่ควรทอดทิ้ง
ข้าพเจ้าเห็นประจักษ์อยู่แก่ตนเอง ประารถนาไว้อย่างใด ได้เป็นอย่างนั้น

นายธนิต อยู่โพธิ์ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ผู้แปล

นายยุทธชัย อุตมา ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ นายธนิต อยู่โพธิ์
๒. ข้อมูลบางส่วนได้จากนายองอาจ อยู่โพธิ์ และนางสาวปราณี
สำราญวงศ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ ระดับ ๙
๓. หนังสือ อุตชีวประวัติของท่านพุทธทาส “เล่าไว้ในวัยสนธยา”
พระประชา ปสนนธมฺโม สัมภาษณ์

ศาสตราจารย์บุญชน: อัดถาวร

พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๕๔๗

ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถากร

พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๕๔๗

ขอ ก้มกราบตั้งจิตอธิษฐาน
ขอ บนบานหากประสบ ณ ภพไหน
ขอ เป็นศิษย์ของท่านทุกกาลไป
ขอ มอบใจส่งพานมา “บูชาครู”

จำรัส ลากเจริญสุข

เลขานุการศาลรัฐธรรมนูญ

จากหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถากร

ศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถากร (นามเดิม บุญชื่น) เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ที่ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นบุตรของนายทองดีกับนางแก้ว อัดถากร มีพี่ ๓ คน คือ นางทุเรียน ทองโรจน์ นายทองม้วน นายบุญช่วย มีน้อง ๔ คน คือ นายบุญถิ่น นางสาวถนอม นายสวัสดิ์ และนายเฉลิม อัดถากร ทุกคนถึงแก่กรรมหมด เหลือ นางสาวถนอม คนเดียว

เมื่ออายุได้ ๖ ขวบ ศาสตราจารย์บุญชนะได้เข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนประจำจังหวัดมหาสารคาม “สารคามพิทยาคม” จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ จากนั้นได้ไปเรียนต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดร้อยเอ็ด “ร้อยเอ็ดวิทยาลัย” จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗ แล้วมาเรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๗ ที่โรงเรียนวัดปทุมคงคา จังหวัดพระนคร แต่สอบชั้นมัธยมปีที่ ๔ ตก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙ จึงไปเข้าเรียนที่โรงเรียนไพบุญญิตโรเลข เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ และ

สมัครสอบชั้นมัธยมปีที่ ๘ ได้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ จากนั้นศาสตราจารย์บุญชนะจึงเข้าเรียนวิชากฎหมายที่โรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรม จนสอบได้เป็นเนติบัณฑิตสยามเกียรตินิยมอันดับ ๒ พ.ศ. ๒๔๙๙ ต่อมาได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอินเดียนา สหรัฐอเมริกา สำเร็จการศึกษาปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้รับทุนจากรัฐบาลอังกฤษไปศึกษาต่อหลักสูตรระยะสั้นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด

ศาสตราจารย์บุญชนะได้รับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๙ สาขาวิชากฎหมาย จากมหาวิทยาลัยอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๕๑๐ สาขาเศรษฐศาสตร์ จากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๓ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๓๔ สาขาพัฒนาชุมชน จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศาสตราจารย์บุญชนะเข้ารับราชการครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยเป็นพนักงานรถไฟ พ.ศ. ๒๔๗๑ รับราชการเป็นเสมียนชั้นชั่วคราว ๓ ที่กรมศุลกากร พ.ศ. ๒๔๗๓ สอบราชบุรุษได้ พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้เลื่อนเป็นประจำแผนก พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นหัวหน้าแผนกสารบรรณ แล้วย้ายไปเป็นหัวหน้าพิธีการศุลกากร พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นหัวหน้าแผนกกฎหมาย แล้วเป็นหัวหน้าแผนกพิกัตอัตราศุลกากร พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์และครูโรงเรียนศุลกากรสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ และวิธีปฏิบัติงานศุลกากร พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นอนุกรรมการศุลกากร กองอำนวยการกรมการผสม ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างไทยกับญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็น

ศุลกากรเขต ๓ (ผู้ตรวจการศุลกากร) ในจังหวัดพระนคร พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นเอก พ.ศ. ๒๔๘๙ ถูกปลดออกจากราชการ (เนื่องจากถูกกลั่นแกล้ง) แล้วได้รับคำสั่งให้กลับเข้ารับราชการใหม่ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๔ และลาออกจากราชการ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ในปีนั้นเอง

เมื่อถูกปลดออกจากราชการ ศาสตราจารย์บุญชนะได้เปิดสำนักงานกฎหมายบุญชนะ ครั้นลาออกจากราชการก็ได้กลับมาทำงานที่สำนักงานกฎหมายของตนเองตามเดิม

พ.ศ. ๒๕๐๐ ศาสตราจารย์บุญชนะได้กลับเข้ารับราชการอีก เป็นอาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๙ และระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๖ เป็นรองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และเป็นผู้อำนวยการส่วนความร่วมมือทางเศรษฐกิจวิชาการกับต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๑๐ เป็นอธิบดีกรมวิเทศสหการคนแรก และเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๑๐ ก็เป็นอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์คนแรกด้วย พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๒ เป็นศาสตราจารย์ประจำสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๔ เป็นเอกอัครราชทูตไทยประจำสหรัฐอเมริกา และในปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้กลับมารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๔ เป็นศาสตราจารย์พิเศษศูนย์คอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๙ เป็นนายกสภาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และจากนั้นได้ทำงานด้านการเมืองในตำแหน่งสำคัญๆ หลายตำแหน่งจนถึง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาสตราจารย์บุญชนะเป็นคนเฉลียวฉลาด มีความสามารถสูง มีความคิดสร้างสรรค์เป็นเลิศ ทำงานในหน้าที่ต่างๆ อย่างทุ่มเท และซื่อสัตย์สุจริต จึงมีผลงานอันมีคุณูปการต่อชาติบ้านเมืองมากมายหลายด้าน เช่น

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961156872

ด้านการศึกษา ศาสตราจารย์บุญชนะเมื่อดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์และครูสอนวิชาเศรษฐศาสตร์และวิธีปฏิบัติงานศุลกากรที่โรงเรียนศุลกากรใน พ.ศ. ๒๔๘๓ และเป็นอาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๙ ตลอดจนเป็นอาจารย์พิเศษในสถาบันต่างๆ นั้น ศาสตราจารย์บุญชนะเป็นครูที่ดี เป็นที่เคารพรักของศิษย์ทุกคน เพราะศาสตราจารย์บุญชนะไม่เพียงแต่สอนด้วยคำพูดคำอธิบายให้เข้าใจเท่านั้น ยังทำให้ผู้เรียนได้เห็นสิ่งที่ตนสอนเป็นรูปธรรมอีกด้วย ดังนายประทักษ์ สิมะพิชัยเชษฐ ปรธานมูลนิธิสถาบันที่ดิน ผู้เคยเป็นศิษย์และได้ทำงานร่วมกับศาสตราจารย์บุญชนะในเวลาต่อมาเป็นเวลานาน ได้เขียนไว้ในบทความเรื่อง “แบบอย่างและครูที่แท้ของผม” จากหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์บุญชนะ อັตถากร ความตอนหนึ่งว่า

“...ครูอื่นๆ อาจสอนด้วยคำพูด หรือตัวอักษร แต่การสอนของท่านนั้นเป็นการแสดงให้เห็นโดยการทำตนเป็นแบบอย่าง ตลอด ๔๓ ปีที่ผ่านมา นี่เป็นการสอนที่แท้ ท่านเป็นครูที่แท้...การได้มีโอกาสรับใช้ท่านใกล้ชิดท่าน ได้ยินได้เห็น ได้สัมผัสกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตท่าน ทำให้ผมเข้าใจหลายๆ ด้าน... ทั้งหมดนี้ก็ไม่จำกัดเฉพาะในหมู่ลูกศิษย์และคนใกล้ชิด แต่ยังรวมถึงผู้คนจำนวนมากที่เคยผ่านเข้ามาและสัมผัสท่านในบทบาทต่างๆ ด้วย...คุณความดีของท่านก็คงมีผู้ระลึกถึง และท่านจะอยู่ในใจผมตลอดไป เป็นบุญวาสนาที่ได้สั่งสมมา จึงได้พบครูบาอาจารย์ที่ประเสริฐ ชื่อ บุญชนะ อັตถากร”

นอกจากนั้นศาสตราจารย์บุญชนะยังสนับสนุนด้านการศึกษาแก่เยาวชนของชาติด้วย เช่น การสนับสนุนให้ “นักเรียนใน” ซึ่งหมายถึงผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาภายในประเทศ ให้สามารถพิสูจน์ความสามารถในการทำงานว่ามีประสิทธิภาพทัดเทียมแข่งกับ “นักเรียนนอก” ซึ่งหมายถึงผู้สำเร็จการศึกษาจาก

ต่างประเทศได้ และตั้งสถาบันภาษาในกรมวิเทศสหการเพื่ออบรมภาษาต่างประเทศให้แก่ข้าราชการที่มีความพร้อมในการรับทุนการศึกษา การฝึกอบรมหรือการดูงานตามโครงการต่างๆ ของต่างประเทศ ให้สามารถสอบผ่านการคัดเลือกรับทุนได้ ทั้งได้ตั้งมูลนิธิสโมสรโรตารี บางกะปิ (Rotary Banqkapi) จัดทะเบียนในประเทศไทย เพื่อให้บริการแก่ชุมชนและเป็นการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน และที่สำคัญคือ มีมูลนิธิเพื่อการศึกษาเป็นส่วนตัว คือ “มูลนิธิศาสตราจารย์บุญชนะ-ท่านผู้หญิงแส อัตถการ” เพื่อการศึกษาและวิจัย

นายถนอม ศุขศาสตร์ ประธานมูลนิธิฯ ผู้เคยเป็นศิษย์ และได้ทำงานใกล้ชิดกับศาสตราจารย์บุญชนะ ได้เขียนถึงมูลนิธิศาสตราจารย์บุญชนะ-ท่านผู้หญิงแส อัตถการ นี้ไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“...ศาสตราจารย์บุญชนะเคยปรารภกับข้าพเจ้าอยู่เสมอว่า อยากให้เยาวชนรุ่นหลังที่ขาดแคลนทุนทรัพย์มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในวิชาการแขนงต่างๆ ให้มากที่สุด เพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งในการร่วมกันพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมอารยประเทศ...”

ดร.วิโรจน์ เรื่องประเทืองสุข คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้ได้รับทุนมูลนิธิฯ จนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้เขียนไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันนี้ว่า

“...ผมเป็นคนหนึ่ง ผู้ได้รับทุนของมูลนิธิฯ ตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ ๔ จนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี...ในพิธีการรับทุนแต่ละปี มีอิทธิพลกระตุ้นให้ผมเป็นคนดี...มีจิตสำนึกของความกตัญญูตเวที...จิตสำนึกของการสร้างสาธารณประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งหล่อหลอมมาจากการเป็นนักเรียนทุนของมูลนิธิฯ ได้กระตุ้นให้ผมตัดสินใจสอบชิงทุน ก.พ. ไปศึกษา ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในสาขาปิโตรเคมี...เมื่อจบปริญญาเอกแล้วผมเข้ารับราชการเป็นอาจารย์... การรับราชการเป็น

อาจารย์ทำให้ผมมีความสุข (แม้จะไม่ได้รับเงินเดือนมากมาย) เพราะได้ให้บริการให้ความรู้แก่ลูกศิษย์ เป็นการสร้างชาติให้เจริญรุ่งเรือง...ทำให้ผมภูมิใจมาก และระลึกอยู่เสมอว่า การที่ผมประสบความสำเร็จในชีวิต...ส่วนหนึ่งก็ด้วยการช่วยเหลือในด้านทุนการศึกษา และการขัดเกลาให้มีคุณธรรมปลูกฝังการสร้างสาธารณประโยชน์จากมูลนิธิ...”

ศาสตราจารย์บุญชนะเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) ซึ่งเป็นสถาบันที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการเมือง และสถาบันสำคัญในการสร้างนักพัฒนาของชาติ ศาสตราจารย์บุญชนะได้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีคนแรก และต่อมายังได้ดำรงตำแหน่งนายกสภาสถาบันอีกด้วย รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ปรีชา จรุงกิจอนันต์ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์สมัยที่ ๒ ได้เขียนไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันนี้ว่า

“...นอกจากท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสนองพระราชดำริ^๑ การก่อตั้งสถาบันแล้ว สถาบันยังยกย่องและชื่นชมในความเป็นนักวิชาการ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้เห็นการณ์ไกล ทั้งในเรื่องการศึกษา การเรียนการสอน การศึกษาวิจัย การบริหาร การพัฒนา เศรษฐกิจ... มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศ...”

^๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องการพัฒนาเป็นพิเศษ ทรงมีพระราชดำริว่า เมื่อประเทศไทยจะพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศ จะต้องมีการศึกษาเรื่องการพัฒนา จะต้องสร้างสถาบันขึ้นมา เพื่อให้ความรู้ สร้างนักพัฒนาให้มากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกทาง (จากหนังสือสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๓๓)

ด้วยเหตุนี้ ทางรัฐบาลจึงได้ตั้งคณะกรรมการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ขึ้น ซึ่งมีศาสตราจารย์ บุญชนะ อธิการ เป็นกรรมการร่วมด้วย และเป็นผู้ผลักดันจนการจัดตั้งเป็นผลสำเร็จ และสถาบันฯ ได้รับ การสถาปนา เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๙

นอกจากนี้ศาสตราจารย์บุญชนะยังได้เกื้อกูลเป็นธุระให้โรงเรียนบางกอกพัฒนา (เดิมชื่อ BANGKOK SCHOOL) ซึ่งชาวต่างประเทศเป็นผู้ริเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ มีการจัดตั้งที่ถูกต้องโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กชาวต่างประเทศ และเด็กที่มีผู้ปกครองซึ่งเป็นชาวต่างประเทศเข้ามาทำงานในโครงการความร่วมมือต่างๆ ของรัฐบาล ซึ่งอาจเรียกว่า เป็นโรงเรียนนานาชาติแห่งแรกในประเทศไทยก็ว่าได้ ด้วยศาสตราจารย์บุญชนะตระหนักดีว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานชาวต่างประเทศในกรุงเทพฯ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งโรงเรียนบางกอกพัฒนาฯ ซึ่งในพระคุณอันนี้ และมีการกล่าวยกย่องเกียรติคุณของศาสตราจารย์บุญชนะในโอกาสสำคัญๆ ของโรงเรียน ในฐานะที่เป็นผู้จัดตั้ง และผู้อุปถัมภ์กิตติมศักดิ์ของโรงเรียน จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต

ศาสตราจารย์บุญชนะยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแยกวิทยาเขตมหาสารคามของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้สำเร็จ และได้ช่วยเหลือดูแลให้งานของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับ ทั้งได้จัดตั้ง “กองทุนกาญจนาภิเษกสมโภช” เพื่อให้มหาวิทยาลัยใช้ดำเนินงานได้อย่างเป็นอิสระภายใต้นโยบายของมหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์บุญชนะยังให้ทุนการศึกษาโดยตรงแก่นิสิตของมหาวิทยาลัยเป็นประจำทุกปี ปีละหลายทุกอีกด้วย ทั้งได้บริจาคหนังสือที่ตนเองอ่านแล้วเก็บสะสมไว้มากมาย จัดตั้งเป็น “ห้องศาสตราจารย์บุญชนะ อັตถการ” เพื่อจัดเก็บและให้บริการหนังสือเหล่านั้น และบริจาคเงินเพื่อให้มหาวิทยาลัยจัดตั้ง “กองทุนห้องศาสตราจารย์บุญชนะ อັตถการ” เพื่อพัฒนางานของห้องหนังสืออีกด้วย

ด้านการศาสนา ศาสตราจารย์บุญชนะเป็นผู้ที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา การกระทำทุกอย่างและทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการครองตน ครองคน ครองงาน

และครองชีวิต ได้อาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาโดยตลอด ได้อุปสมบทที่ วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม อันเป็นบ้านเกิดหนึ่งพรรษา เมื่ออายุครบอุปสมบท ได้ศึกษาธรรมะอย่างจริงจัง เมื่ออายุ ๖๐ ปีแล้ว ได้ปฏิบัติธรรมเป็นประจำ ทั้งได้สนทนาระดมกับพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์หลายรูปหลายโอกาส จนเข้าใจใน พระธรรมอย่างลึกซึ้ง ศาสตราจารย์บุญชนะได้เขียนธรรมะพิมพ์เป็นธรรมทาน หลายเล่ม เช่น พระพุทธศาสนาช่วยแก้ปัญหาชีวิตได้อย่างไร บันทึกเรื่อง ธรรมวิจย ประสพการณ์ในการใช้ธรรมะแก้ปัญหาชีวิต ฯลฯ

นอกจากการให้ธรรมทานแล้ว ศาสตราจารย์บุญชนะยังได้ให้อามิสทาน โดยได้บริจาคเงินตั้งมูลนิธิบำรุงวัดมหาชัย วัดนาควิชัย วัดสามัคคี จังหวัด มหาสารคาม ตั้งมูลนิธิจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ บำรุงวัดมรรณพาราม และ ตั้งมูลนิธิ ดอกเตอร์มาลัย หุวะนันท์ บูรณะวัดดวงแข ที่ตนเคยมาอาศัยอยู่เมื่อ เข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ ครั้งแรกด้วย เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครอง ราชสมบัติปีที่ ๕๐ ศาสตราจารย์บุญชนะได้ตั้ง “มูลนิธิรัตนสุภาภรณ์” ขึ้น เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ทะนุบำรุงส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาและ สาธารณประโยชน์อื่นๆ ได้ร่วมสร้างและบูรณะเสนาสนะวัดป่ากุ่มแก้ว ตำบล ขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งยังได้บำรุงวัดในพุทธศาสนา ในต่างประเทศด้วย

ศาสตราจารย์บุญชนะยึดมั่นอยู่ในธรรมและปฏิบัติธรรมจวบจนวาระ สิ้นสุดท้ายของชีวิต

ด้านการเมือง ศาสตราจารย์บุญชนะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ซึ่งสังคม ไทยยกย่องมาหลายทศวรรษทั้งในวงวิชาการและวงการเมือง ในสถาบันสำคัญๆ ของไทย ศาสตราจารย์บุญชนะสนใจการเมืองมาตั้งแต่สมัยหนุ่มๆ ด้วยได้เห็น พี่ชายสองคนและญาติอยู่ในแวดวงการเมืองมาโดยตลอด ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง

เป็นผู้แทนราษฎร จังหวัดมหาสารคาม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ และต่อมาที่จังหวัดร้อยเอ็ดในฐานะหัวหน้าพรรคพลังประชาชน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ แต่ไม่ได้รับเลือกตั้งทั้งสองครั้ง อย่างไรก็ตามชีวิตของศาสตราจารย์บุญชนะกลับต้องมาเกี่ยวข้องและทำงานการเมืองที่ไม่ใช่ระบบการเลือกตั้งเกือบตลอดชีวิต และได้รับตำแหน่งสูงๆ ทางการเมืองมาโดยตลอด เช่น เป็นสมาชิกและเป็นรองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นสมาชิกวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาหลายสมัย เป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เช่น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ เป็นต้น

การทำงานด้านการเมืองของศาสตราจารย์บุญชนะประสบความสำเร็จอย่างงดงาม ดังข้อความใน “บันทึกชีวิต” ที่ศาสตราจารย์บุญชนะเขียนอัตชีวประวัติของตนไว้ ตอนหนึ่งว่า

“...จอมพลสฤษดิ์ได้เรียกผมไปพบที่ตึกไทยคู่ฟ้า...ท่านบอกผมว่า ‘คุณบุญชนะ งานที่ผมได้สั่งหรือทำไปจนเป็นรูปร่างตลอดเวลาที่เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น มีอยู่หลายเรื่องที่ผมทำตามข้อเสนอของคุณ คุณจะรู้หรือไม่รู้จักตาม ผมก็ยอมรับว่าเป็นความจริงเช่นนั้น คุณควรภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย ได้มีโอกาสรับใช้ชาติบ้านเมือง...’ และ ‘...แม้จะมีบางคนมีความเห็นว่า ผมไปรับใช้ผู้เผด็จการในบางยุคบางสมัย แต่ก็ขอบันทึกไว้ว่า ตามความเป็นจริงแล้ว ผมไม่เคยวิ่งเต้นขอตำแหน่งจากท่านเหล่านั้น ผมคิดว่าการสอนของผมในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในวิชาเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์นั้น เป็นความภูมิใจของผม และเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงการรับใช้สังคมไทยของผมอยู่แล้ว...”

ศาสตราจารย์บุญชนะมีโอกาสเดินทางไปราชการต่างประเทศ และมีส่วนร่วมงานที่เกี่ยวข้องกับราชการระหว่างประเทศไม่น้อยกว่า ๓๐ ครั้ง ในฐานะ

เป็นผู้แทนของรัฐบาล เพื่อร่วมการประชุม ศึกษาดูงาน สัมมนา เจรจาธุรกิจ ตามที่รัฐบาลมอบหมายและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีทุกครั้ง

นอกจากนี้ศาสตราจารย์บุญชนะยังเป็นนักอ่าน นักเขียน ได้เขียนหนังสือไว้หลายเล่ม ทั้งเป็นบันทึกชีวิตส่วนตัวหลายเรื่องหลายตอน หนังสือเกี่ยวกับงานการเมือง และเรื่องศาสนาหลายเล่ม ที่เด่นเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย คือ บันทึกทูตไทย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก มหาวิกรมจตุรภรณ์ และทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ

ศาสตราจารย์บุญชนะสมรสกับนางสาวแส ลิริสิงห์ (ท่านผู้หญิงแส อัดถาวร) เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ ครองรักอย่างซื่อสัตย์มั่นคง ตลอดเวลาร่วม ๗๐ ปี มีบุตร ๓ คนคือ ศาสตราจารย์ทักษิณา สวานานนท์ ดอกเตอร์อุตตรา รัสมิเสน และนายบูรพา อัดถาวร

ศาสตราจารย์บุญชนะเป็นผู้เอาใจใส่ดูแลสุขภาพเป็นอย่างดี ระมัดระวังในเรื่องการรับประทานอาหาร และออกกำลังกายสม่ำเสมอ เมื่อชราอายุ ๙๐ ปี แล้ว ก็ยังพยายามใช้ชีวิตประจำวันตามปกติไม่อยู่เฉย ยังคงออกไปสมาคมกับผู้ใกล้ชิดเป็นประจำทุกวัน ต้นเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ศาสตราจารย์บุญชนะเริ่มมีอาการชรามากขึ้นไม่สามารถลุกเดินและช่วยตัวเองได้ วันที่ ๗ เมษายน มีการสำลักอาหารและโรคปอดบวมแทรก เข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล และถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ สิริอายุได้ ๙๓ ปี ๘ เดือน ๒๗ วัน

ชีวิตของศาสตราจารย์บุญชนะ อัดถาวร เป็นชีวิตที่น่าศึกษา และถือเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดียิ่งทั้งในเรื่องความมานะพยายาม ขยันขันแข็ง แม้ชีวิตการทำงานจะถูกกลั่นแกล้ง และถูกกล่าวหาจนต้องลี้ภัยในต่างประเทศระยะหนึ่ง

คราวมีการปฏิบัติ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ ก็ได้ทวาดหัวัน ด้วยยัดมัน
 ในธรรมะยอมชนะอธรรม มุ่งมันในความใฝ่ฝันและอุดมการณ์ของตนเอง มีความ
 กตัญญูทเวที่ต่อบุพการีและผู้มีพระคุณ ตลอดจนถึงถิ่นกำเนิดของตน มีความ
 ซื่อสัตย์สุจริต และจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่าง
 มั่นคงตลอดชีวิต

บุญ	ซึ่งบุญพระพัน	พันหนึ่ง
พระ	ทุกขุเสฐีรัง	แห่งแท้
อัถฎา	กรกุฬพลัง	ยังอยู่
กร	กระทำแต่ดีแล้ว	มุ่งเฝ้าไฟธรรม
บุญพระ	สู้บุญแล้ว	หม่อมโพนธ์แก้วหุยต์ผลิตผล
สู้ร่างกายสูญสัทิน		พาหุตุตพันจากบ่วงกรรม
เหลือนามแต่ควมดี		สกุลมิตลยคืนน้ำ
อัถฎากร	สอินแต่อินเจ้า	ให้กระทำแต่ควมดี

เดโช สวานานนท์

ผู้อำนวยการฝ่ายการเมือง สภาผู้แทนราษฎร
 จากหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์บุญชนะ อัถฎากร

นางรัชณี ศรีไพรวรรณ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์บุญชนะ อัถฎากร
 ม.ป.ช., ม.ว.ม., ท.จ.ว.

นางสุขสนาน พงษ์พานิช

พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๕๔๖

นางสุขสนาน พงษ์พานิช นามสกุลเดิม นิสาลักษณ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ที่ตำบลตลาดใต้ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ขณะนั้นยังอยู่ในมณฑลจันทบุรี เป็นบุตรคนโตของนายนี้ นางสละ นิสาลักษณ์ มีน้อง ๓ คน คือ พลเรือตรีสนอง นายธนู และนาวาเอกหญิงเสาวนิต ไชยกิจ ร.น.

พ.ศ. ๒๔๖๓ เข้าเรียนที่โรงเรียนสตรีประจำมณฑลจันทบุรี “ศรียานุสรณ์” นางสุขสนานเรียนดี สอบได้ที่ ๑ ที่ ๒ มาตลอด จนถึง พ.ศ. ๒๔๖๙ ขณะเรียนอยู่ชั้นประโยคมัธยมบริบูรณ์ (หญิง) (ชั้นมัธยมปีที่ ๖) บิดาได้ถึงแก่กรรมขณะที่น้องคนเล็กอายุเพียง ๔ วัน นางสุขสนานจึงมีภาระเพิ่มขึ้นมากมาย แต่ก็ยังสอบได้เป็นที่ ๒ ของชั้นประโยคมัธยมบริบูรณ์ (หญิง) และเป็นรุ่นแรกของโรงเรียนทั้งๆ ที่ต้องการเรียนต่อ แต่นางสุขสนานต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยมารดาเลี้ยงน้องและดำเนินการค้าขายที่บิดาทำค้างไว้ ปีต่อมาครูประจำชั้นของนางสุขสนานเห็นว่าเรียนเก่งมีความรู้ดี และขณะนั้นมณฑลจันทบุรีกำลังต้องการครูสตรี จึงได้แจ้งแก่นางสุขสนานพร้อมทั้งขอร้องมารดาให้นางสุขสนานไปเรียนวิชาครูต่อที่กรุงเทพฯ โดยทุนการศึกษา^๑ ของมณฑล ซึ่งมารดาก็อนุญาติ ดังนั้นใน พ.ศ. ๒๔๗๑ นางสุขสนานจึงได้เข้ามาศึกษาต่อที่โรงเรียนเบญจมราชาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูสตรีแห่งแรกของไทย การเดินทางมากรุงเทพฯ สมัยนั้นต้องมาทางเรือใช้เวลาเดินทาง ๓ วัน นางสุขสนานเข้าเป็นนักเรียนประจำ เรียนต่อ

^๑ นักเรียนทุนการศึกษาในสมัยนั้นถือว่าได้รับบรรจุเป็นข้าราชการ

นางสุภานาน พงษ์พานิช

พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๕๔๖

ในชั้นมัธยมปีที่ ๗ และนอกจากนางสุขสนานจะเรียนเก่งแล้วยังมีนิสัยรักการฝีมือและศิลปะประดิษฐ์ด้วย ดังนั้นเมื่อเสร็จการเรียนประจำวันแล้วก็จะไปดูทางโรงเรียนทำดอกไม้ ร้อยมาลัย จัดพาน ทำขนม ฯลฯ แล้วจดจำไว้ บางวันก็เก็บดอกไม้มาด้วย เวลากลางคืนเมื่อครูเวรนอนหลับแล้ว นางสุขสนานจะลุกขึ้นมาจุดเทียนเพื่อดูหนังสือบ้าง หัดทำดอกไม้บ้างเป็นประจำ เมื่อสิ้นปีการศึกษา นางสุขสนานสามารถสอบได้วุฒิถึง ๓ วุฒิด้วยกัน ซึ่งนางสุขสนานกล่าวอย่างภาคภูมิใจในบทความเรื่อง “ชีวิตของข้าพเจ้า อาจารย์สุขสนาน พงษ์พานิช” พิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์สุขสนาน (นิสาลักษณ์) พงษ์พานิช ความตอนหนึ่งว่า

“ในปีนั้นด้วยความอดุสาหะและความอดทนเอาใจใส่ ข้าพเจ้าสามารถสอบได้ ๓ อย่าง คือชั้น ม.๗ วิชาครูประถม (ป.ป.) วิชาครูมัธยม (ป.ม.) แต่แล้วความผิดหวังตามมาจกอีก นักเรียนทุกคนในชั้นเดียวกับข้าพเจ้าที่สอบวิชาครูมัธยมได้ กระทรวงศึกษาธิการเกิดเปลี่ยนระเบียบใหม่ว่า ผู้ที่สอบวิชาครูมัธยมได้ จะต้องสอบ ม.๘ ได้เสียก่อน อาจารย์ ครู นักเรียนพยายามอุทธรณ์คัดค้าน เพราะเราเรียนและสอบกันแล้ว (ข้าพเจ้าลืมนำไปว่าทำไมเราจึงสอบครูมัธยมได้ เราใช้เวลาเรียนนอกเวลาเรียนสัปดาห์ละ ๓ วันในตอนเย็น มีนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยามาเรียนร่วมด้วย) แต่การอุทธรณ์ของเราไม่เกิดผล ตกกลงในปีนั้น ข้าพเจ้าก็ได้รับประกาศนียบัตรเพียง ๒ ฉบับ คือ ม.๗ และ ป.ป. ...”

ปีต่อมาคือ พ.ศ. ๒๔๗๒ ขณะที่นางสุขสนานกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๘ ได้ราว ๓ เดือน ก็ได้รับคำสั่งให้กลับไปเป็นครูที่โรงเรียนสตรีประจำมณฑลจันทบุรี “ศรียานุสรณ์” เนื่องจากโรงเรียนขาดครูเพราะครูลาออกถึง ๕ คน เมื่อเข้ารับราชการเป็นครูแล้วในปีแรกก็สามารถสอบได้ธรรมศึกษาตรี นางสุขสนานได้เล่าไว้ในบทความเดิม ความตอนหนึ่งว่า

“...ข้าพเจ้ากลับมาเป็นครู สอนธรรมศึกษাত্রีของสนามสอบธรรมได้เป็นผู้หญิงคนแรกในจังหวัดจันทบุรี ท่านเจ้าคุณปิฎกโกศล... วัดประยุรวงศาวาส เป็นแม่กองสนามสอบ สนใจเรียกข้าพเจ้าไปสัมภาษณ์ ท่านชอบออกชอบใจที่ข้าพเจ้ายังมีอายุเพียง ๑๔ ปี แต่สนใจในรสพระธรรม...”

พ.ศ. ๒๔๔๐ สอบเลื่อนวิทยฐานะได้วุฒิประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) พ.ศ. ๒๕๐๓ ขณะพามารดาไปเยี่ยมน้องซึ่งไปเป็นทูตทหารเรืออยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา ๑ เดือน นางสุขสนานได้ไปเรียนการทำดอกไม้จันได้รับประกาศนียบัตรจากประเทศญี่ปุ่นด้วย

นางสุขสนานเข้ารับราชการเป็นครูที่โรงเรียนสตรีประจำมณฑลจันทบุรี “ศรียานุสรณ์” เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้เลื่อนเป็นครูตรี พ.ศ. ๒๔๘๙ เลื่อนเป็นครูใหญ่โท พ.ศ. ๒๔๙๕ เลื่อนเป็นอาจารย์ใหญ่ จนกระทั่งเกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ รวมเวลาที่รับราชการเป็นครูอยู่โรงเรียนศรียานุสรณ์ ๔๓ ปี และถ้านับรวมเวลาที่นักเรียนโรงเรียนนี้ด้วยก็เป็นเวลารวม ๕๐ ปี จึงทำให้นางสุขสนานมีความรัก ความผูกพันกับโรงเรียนศรียานุสรณ์มาก ได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังสมอง เพื่อพัฒนาโรงเรียนมาตลอด

เมื่อแรกเป็นครูนางสุขสนานสอนวิชาต่างๆ หลายวิชา ดังที่นางสุขสนานได้เล่าไว้ในบทความเรื่องเดิม ความตอนหนึ่งว่า

“...โรงเรียนศรียานุสรณ์ในสมัยนั้นพยายามยกระดับการศึกษามิให้น้อยหน้าจังหวัดอื่น ครูทุกคนต้องรับผิดชอบในหน้าที่การสอนทุกวิชา ไม่มีครูพิเศษ ข้าพเจ้าเองจำได้ว่าบางครั้งเราก็สอนวาดเขียน เพราะข้าพเจ้าชอบวิชานี้มาก บางคราวก็สอนพลศึกษา (ไม่ชอบ) แต่ด้วยความจำเป็นและต้องใช้สมองในการแก้ปัญหาจึงสามารถสอนได้...”

ด้วยความเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถ มีความรักความเมตตากรุณา ต่อศิษย์ ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนหลายคนศรัทธาในตัวนางสุขสนาน จึงนำบุตรหลานมาฝากให้อยู่ในความปกครองดูแล ดั่งที่นางสุขสนานได้เล่าไว้ในบทความเรื่องเดิม ความตอนหนึ่งว่า

“...เมื่อข้าพเจ้าออกมารับราชการเป็นครูใหม่ๆ นั้น มีผู้ปกครองนักเรียนหลายคนนำลูกมาฝากให้อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของข้าพเจ้า บางคนมีอายุ ๔-๕ ขวบต้องอาบน้ำบ่อนข้าว งานเหล่านี้คิดๆ ไปก็น่าเบื่อ แต่ใจข้าพเจ้าจึงอดทนได้มาถึง ๓๓ ปี โดยมีได้ละเว้นการอบรมเลี้ยงดูเด็กเลย กลับเพิ่มมากขึ้นๆ ตลอดวันอยู่กับนักเรียน ครู ภารโรง ๔๐๐ คน กลางคืนมีนักเรียนมาพักอาศัยอยู่ด้วย ๓๐-๔๐ คน ข้าพเจ้าพยายามใช้อาคารสถานที่ที่ก่อสร้างด้วยน้ำพักน้ำแรงให้มีค่าทุกนาที่ทุกชั่วโมง...”

ต่อมาเมื่อดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน นางสุขสนานก็ยังสอนทั้งปกครองดูแลอบรมสั่งสอนนักเรียนและบริหารโรงเรียนไปพร้อมกัน ดั่งที่นางสุขสนานได้เล่าไว้ในบทความเรื่องเดิม ความตอนหนึ่งว่า

“...ข้าพเจ้าก็ยังยึดมั่น เชื่อมั่นในอันจะสถาปนาโรงเรียนศรียานุสรณ์ให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางวัตถุและบุคลากร ข้าพเจ้ายอมรับว่าข้าพเจ้ารักและหลงโรงเรียน ซึ่ซมไม่เบื่อหน่าย ถ้าวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ข้าพเจ้าไม่มีธุระส่วนตัวสำคัญแล้ว ข้าพเจ้าจะต้องไปโรงเรียน สะสางงาน ดูแลปรับปรุงอาคารสถานที่ วางโครงสร้างที่จะทำบูรณะเสริมสร้างต่อไปในภายหน้า... โลกปัจจุบันไม่เหมือนโลกเมื่อ ๓๐ ปีก่อน การปกครองดูแลสั่งสอนนักเรียนยากกว่าเพราะมีสิ่งแวดล้อมล้อมล้อมวลชนนานา มีทั้งคุณและโทษ ท่านผู้อ่านคงยอมรับว่า ความช่วยอ้อมมีกำลังจุดกระชากความดีได้มากฉันใด เด็กวัยรุ่นสมัยนี้ย่อมถูกความชั่วความสนุกเพลิดเพลินของสื่อมวลชนสิ่งแวดล้อมต่างๆ พาไป ยากแก่การอบรมสั่งสอนฉันนั้น...”

เนื่องจากนางสุขสนานเป็นผู้บริหารโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดซึ่งนับว่าเป็นผู้มีฐานะทางสังคมสูงผู้หนึ่ง ทั้งต้องติดต่อและประสานงานกับหน่วยงานองค์กร และสมาคมต่างๆ เป็นประจำ จึงทำให้เป็นที่รู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกับบุคคลในวงการต่างๆ มากมายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นางสุขสนานจึงเป็นสตรีที่โดดเด่นคนหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี ดังที่นาวาเอกหญิงเสาวนิต ไชยกิจ ร.น. น้องคนเล็กของนางสุขสนานได้เล่าไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ความตอนหนึ่งว่า

“ระหว่างที่ดิฉันยังเรียนอยู่ที่จันทบุรี จำได้ว่าพี่หนานเป็นดาวเด่นของจังหวัด เวลาจังหวัดมีงานอะไร หลากๆ คนจะคอยดูว่าพี่หนานจะแต่งตัวอย่างไร พี่หนานจะอยู่แถวหน้าของบรรดาสตรีเสมอ พี่หนานแต่งตัวเก๋เสมอ แม้แต่เครื่องประดับก็ยังออกแบบเอง วันหนึ่งดิฉันไปจัดโต๊ะให้พี่หนานเห็นลายวาดเครื่องประดับเป็นจี๊ วาดได้สวยงามมาก ดิฉันยังแปลกใจว่าพี่หนานทำได้อย่างไร คงเป็นเพราะมีหัวทางศิลป์ซึ่งในตัวดิฉันเองนั้นไม่มีเลย”

ในด้านการพัฒนาอาคารสถานที่ โรงเรียนศรียานุสรณ์เดิมมีอาคารไม้ ๒ ชั้น ขนาด ๑๒ ห้องเรียนเพียงหลังเดียว ใช้เป็นอาคารเรียนมาแต่ พ.ศ. ๒๔๖๓ ต่อมาเมื่อนักเรียนเพิ่มมากขึ้น อาคารหลังเดียวนี้จึงไม่เพียงพอแก่จำนวนนักเรียน นางสุขสนานจึงต้องหาเงินสร้างอาคารเรียนเพิ่ม ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสมัยนั้น แต่เนื่องจากนางสุขสนานเป็นที่เคารพนับถือของศิษย์และผู้ปกครองนักเรียน มีความคุ้นเคยกับบุคคลในวงการต่างๆ มาก และยังเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถเฉพาะตัว จึงทำให้การสร้างอาคารเรียนหลังใหม่สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รองศาสตราจารย์เพ็ญแสง ปุตุตะ ศิษย์ผู้หนึ่งของนางสุขสนานได้เล่าถึงเรื่องนี้ไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ความตอนหนึ่งว่า

“...ทางโรงเรียนจึงเห็นความจำเป็นต้องสร้างอาคารใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นทั้งหอประชุม โรงอาหาร และห้องเรียน ซึ่งก็ทำได้สำเร็จตามความตั้งใจ รุ่งข้าพเจ้าเป็นรุ่นแรกที่ได้ใช้อาคารนี้ซึ่งเป็นอาคารที่เป็นทั้งหอประชุม โรงอาหาร และห้องเรียนพร้อม ตามที่อาจารย์ใหญ่ได้วางแผนไว้ ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ ขณะนั้น ข้าพเจ้าเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๖ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนพอดี”

เรื่องสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ได้สำเร็จนี้ นับเป็นงานชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งที่นางสุขสนานภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก ซึ่งนางสุขสนานได้เล่าไว้ในบทความเดิม ความตอนหนึ่งว่า “...ถ้าข้าพเจ้าจำไม่ผิด ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าข้าพเจ้าหาเงินให้แก่ศรียานุสรณ์ คิดเป็นจำนวนเงิน ๓-๔ ล้านบาท...” ซึ่งในสมัยก่อน พ.ศ. ๒๔๙๖ อันเป็นระยะหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาผ่านไปนานนัก เงินจำนวนดังกล่าว นับว่าเป็นเงินจำนวนมหาศาลทีเดียว

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ตริตาภรณ์ช้างเผือก ตริตาภรณ์มงกุฎไทย และเหรียญจักรพรรดิมาลา

นางสุขสนานสมรสกับนายเกียรติ พงษ์พานิช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ มีบุตร ๖ คน คือ นาวาตรีนิสากร รองศาสตราจารย์อมรรัตน์ เศวตนันท์ นางพรรณศนีย์ ไพโร นายธีรศานต์ นางปานตา อ่วมสำอองค์ และนางนภาพร ศรีศิริ

ก่อนเกษียณอายุราชการ นางสุขสนานได้สร้างโรงเรียนราษฎร์ขึ้นแห่งหนึ่ง ชื่อ โรงเรียนประศาสน์วิทยา เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โดยให้บุตรคนที่ ๔ เป็นผู้ดำเนินงาน เมื่อนางสุขสนานเกษียณอายุราชการแล้วก็ได้มาสอนอยู่ที่โรงเรียนนี้ กิจการของโรงเรียนเจริญก้าวหน้ามีนักเรียนเพิ่มขึ้นมาก สถานที่เรียนจึงคับแคบ นางสุขสนานจึงไปซื้อที่ใหม่ไม่ห่างจากที่เดิมเท่าใดนักและย้ายโรงเรียนมาสร้างยังสถานที่ใหม่นี้ ต่อมาเกิดไฟไหม้

จึงได้เลิกแผนกมัธยมศึกษาเหลือแต่แผนกอนุบาลและเปลี่ยนชื่อเป็น **โรงเรียนอนุบาลประศาสน์วิทยา** โดยมีบุตรคนสุดท้ายท้งเป็นเจ้าของและผู้อำนวยการ

นางสุขสนานมีความสุขและเพลิดเพลินกับการเป็นครูมาตลอด ถึงแม้ในระยะต่อมาจะมีอาการของโรคเบาหวานแต่ก็ควบคุมน้ำตาลได้ พ.ศ. ๒๕๔๑ นางสุขสนานหกล้มกระดูกต้นขาหักแต่ก็ได้รับการรักษาจนเกือบเป็นปกติ เพียงแต่ถ้าออกไปนอกบ้านจะต้องนั่งรถเข็น วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ คณะศิษย์เก่าโรงเรียนศรียานุสรณ์ได้จัดงาน “นุวัตวิรัชชาอาจารย์สุขสนาน พงษ์พานิช” ขึ้นที่หอประชุมของโรงเรียน นาวาเอกหญิงเสาวนิต ไชยกิจ รน. น้องคนเล็กของนางสุขสนานได้เล่าไว้ในหนังสืออนุสรณ์เล่มเดิม ความตอนหนึ่งว่า

“เมื่อพี่หนานมีอายุครบ ๙๐ ปี ศิษย์เก่าศรียานุสรณ์จัดงานครบรอบ ๙๐ ปี ให้พี่หนาน เรา...และเพื่อนๆ ช่วยกันเอาพี่หนานนั่งเก้าอี้แล้วยกขึ้นไปบริเวณที่จัดงานซึ่งสูงมาก มีการรดน้ำอวยพรให้พี่หนาน เนื่องจากพี่หนานมีลูกศิษย์มาก ทีแรกให้รดน้ำทีละคน ต่อมาเกรงว่าพี่หนานจะเหนื่อยเกินไปจึงให้รดเป็นกลุ่ม ถึงตอนที่พี่หนานกล่าวขอบคุณ พี่หนานพูดได้เหนื่อยหนึ่งก็หยุดไปทำเอาพวกเราใจหายใจคว่ำ ต่อมาพี่หนานก็พูดต่อได้โดยไม่ติดขัดจนจบ”

ตามปรกตินางสุขสนานเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง อารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส และมีความจำดีมาก ครั้นปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ นางสุขสนานเริ่มไม่รับประทานอาหาร วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๖ บุตรจึงนำเข้าโรงพยาบาลพระปกเกล้า จนกระทั่งถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ สิริอายุได้ ๙๑ ปี ๑๐ เดือน ๙ วัน

“ดวงใจให้เอาดูร ต่องมาสูญเาจารย์สง
 แมจัพไม่เอาคง ต่องปลัดปลองตามเวลา
 พระคุณเท่านม้มาก ความดีฝากในโลกา
 ฌองศิษย์เทแล้วศรียาฯ ไม่ร้างราระ ลักคุณ...”

รองศาสตราจารย์เพ็ญแสง ปุตตะ ผู้ประพันธ์

นายสดุดณ์ จังกาจิตต์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์สุขสนาน (นิสาลักษณ์) พงษ์พานิช วันอาทิตย์ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๖ ณ เมรุ วัดป่าคลองกึ่ง อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

๒. หนังสือวิทยาคารย เล่มที่ ๒๑ ตอน ๑ - ๒๔ พ.ศ. ๒๔๖๓ - ๒๔๖๔ เรื่อง “การเปิดโรงเรียนสตรีประจำมณฑลจันทบุรี “ศรียานุสรณ์” หน้า ๖๑๐ - ๖๒๙

นางมานิดา การพิศิษฏ์

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

นางมานิดา การพิศิษฏ์ เกิดวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่บ้านอำเภอ เมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นบุตรคนสุดท้องของนายน้อย นางแจ่ม การพิศิษฏ์ มีพี่ ๓ คน คือ นายวิชา (ถึงแก่กรรม) นายจำรัส (ถึงแก่กรรม) และนางเนาวรัตน์ มาลารัตน์

นางมานิดาเข้าเรียนที่โรงเรียนประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนในขณะนั้น แล้วจึงเดินทางเข้ามาเรียนต่อที่โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดพระนคร จนจบหลักสูตรอาชีวศึกษา วิชาช่างตัดเย็บเสื้อผ้า แล้วกลับมาเปิดร้านตัดเย็บเสื้อผ้า และรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนด้วย เนื่องจากเป็นผู้มีความรักและสนใจเด็กอยู่แล้ว จากการทำงานทั้งสองอย่างพร้อมกัน นางมานิดาจึงรู้ตัวว่าสิ่งที่ตนสนใจและต้องการทำจริงๆ ก็คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็กและผู้ทำอาชีพนั้นคือ ครู จึงสมัครเข้าเป็นครูโรงเรียนอินทรพิสัย ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ ขณะมีอายุได้ ๒๓ ปี หลังจากประกอบอาชีพครูนี้มานาน ก็คิดอยากมีโรงเรียนของตนเอง เมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพายุติลงจึงได้พยายามจัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กเล็กขึ้นตามที่ตนถนัด ในระยะแรกก็ทำโรงเรียนสมทบกับโรงเรียนอินทรพิสัยไปพลางก่อน จนกระทั่งวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงได้รับใบอนุญาตจัดตั้ง “โรงเรียนมานิดานุเคราะห์ สอนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ ที่ถนนตลาดใหม่ ตำบลตลาด อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี” ซึ่งนางมานิดาได้เป็นผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการตั้งแต่ครั้งนั้นตลอดมา

พ.ศ. ๒๕๐๐ เกิดวาตภัยพัดอาคารเรียนพังไปหลายห้อง จึงย้ายไป

นางมาชนิดา การพิศิษฏ์

พ.ศ. ๒๔๕๕ - ๒๕๔๗

ก่อสร้างใหม่ที่ถนนดอนนก ตำบลตลาด อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี โดยมูลนิธิจุจักรพงษ์ให้กู้เงินมาก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้เปิดสอนชั้นมัธยมปีที่ ๑ - ๓ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๒ เกิดอัคคีภัยจากสถานที่ใกล้เคียงลุกลามมาไหม้อาคารเรียน จึงย้ายไปก่อสร้างในที่ดินของมูลนิธิสุราษฎร์ศึกษา ถนนธนเกษม ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จนปัจจุบัน แม้จะประสบอุปสรรคจากอัคคีภัยและภัยธรรมชาติจนต้องโยกย้ายโรงเรียนหลายครั้ง นางมานิดาก็มิได้ท้อถอย กลับจัดทำเป็นโรงเรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพจนเป็นที่นิยมของประชาชนส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนเป็นจำนวนมาก ใน พ.ศ. ๒๕๔๗ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ถึงชั้นประถมปีที่ ๖ มีอาคารเรียน ๑๒ หลัง โรงอาหาร ๒ หลัง อาคารอเนกประสงค์ ๑ หลัง มีนักเรียน ๓,๙๕๒ คน ครู ๑๒๑ คน นับเป็นโรงเรียนเอกชนที่มีขนาดใหญ่และมั่นคงที่สุดแห่งหนึ่ง

คุณลักษณะพื้นฐานของครู คือ ความรัก ความเมตตาและความสนใจเด็ก ซึ่งนางมานิดามีมาตั้งแต่ต้น ประกอบกับการรับเด็กก่อนวัยเรียนมาเลี้ยงดูให้การศึกษาอบรม ทำให้นางมานิดาได้ศึกษาวิชาครูจากของจริง การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนก็คือ การเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนนั่นเอง ผู้เลี้ยงดูจึงต้องศึกษาและมีความเข้าใจเด็กอย่างลึกซึ้ง จึงจะส่งเสริมพัฒนาเด็กได้ดี เมื่อได้รับเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนมาหลายปี และเป็นครูโรงเรียนอินทรพิสัยกว่า ๑๐ ปี ทำให้นางมานิดาได้เรียนรู้ทั้งกระบวนการสอน การศึกษาอบรมและการจัดบริหารโรงเรียน นอกจากนั้นยังมีความรอบคอบในการจัดตั้งโรงเรียนของตนโดยเปิดสอนสมทบกับโรงเรียนอินทรพิสัยไปก่อน เมื่อมีความพร้อมจึงได้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ของตนเองขึ้น นางมานิดาจึงเป็นทั้งเจ้าของ ผู้จัดการและครูผู้สอน และพยายามหาโอกาสเข้ารับการอบรมทั้งด้านวิชาการและการบริหารโรงเรียน ซึ่งทางกองโรงเรียนราษฎร์ในสมัยแรกและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ในระยะหลังจัดชั้นอยู่เสมอ นอกจากนั้นยังได้เดินทางไปศึกษาดูงานประเทศต่างๆ ในยุโรปถึง ๙ ประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐอิตาลี ราชอาณาจักรสเปน สหพันธรัฐสวิส เป็นต้น

ความสำเร็จในการจัดตั้งและดำเนินการโรงเรียนทำให้นางมานิดาได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างของครู ดังที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง **“ประวัติแม่ครูมานิดา การพิศษฏ์”** ซึ่งเป็นหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของนางมานิดา การพิศษฏ์ ความตอนหนึ่งว่า

“...ประกอบกับความตั้งใจจริง ความมานะบากบั่นอย่างยิ่งยวด คุณแม่ครูมานิดาได้ทุ่มแรงกายแรงใจ เพื่อปลูกปั้นลูกศิษย์ของท่านให้มีความรู้ดี เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ใครๆ ก็ให้สมญาท่านว่า ‘คุณแม่ครู’ เพราะถือเป็นแม่พิมพ์ที่ดีสำหรับคุณครูและศิษย์ทั้งหลาย...”

ส่วนความมุ่งมั่นปรารถนาอันแรงกล้าและแน่วแน่ของนางมานิดาที่จะตั้งโรงเรียนเพื่ออบรมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชุมชนและประเทศชาตินั้น จะเห็นได้จากข้อเขียนของนางมานิดาที่พุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานีจัดทำขึ้น ซึ่งเจ้าภาพนำมาลงไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพดังกล่าวว่า

“...ตัวเราไม่มีบุตร เราจะมีชีวิตแบบไหนให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง และเป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ ถ้ามัวตัวเอง แล้วตัวเองตอบว่า ควรทำโรงเรียน เพราะดิฉันเป็นคนรักเด็ก จึงมีปณิธานมั่นหมายไว้ว่า

๑. จะพยายามอบรมสั่งสอนเยาวชนของบ้านเมือง ให้มีความรู้ดี มีความประพฤติที่ถูกต้องดีงาม จึงได้พยายามสั่งสอนและอบรมมาเป็นเวลาร่วม ๕๐ ปี แล้ว

๒. สั่งสอนอบรมให้นักเรียนเคารพในพระศาสนา ปฏิบัติให้ถูกต้อง ให้
 ครู - นักเรียนเป็นคนมีคุณธรรม มีศีลธรรม มีจริยธรรม เพื่อเป็นคนมีคุณภาพ
 และตามปกติเมื่อถึงโอกาส มีการทำบุญทำทาน นอกจากจะทำเป็นส่วนตัวแล้ว
 จะชักชวนครู - นักเรียนร่วมกันทำบุญทำทาน เพื่อผลบุญผลทานนี้จะได้ช่วยชีวิต
 ครู - นักเรียน ให้มีความสุข ความเจริญ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

นอกจากนี้ก็ได้ทำงานเพื่อสังคมคือ ช่วยเหลือสังคม เพื่อนมนุษย์ทุกวิถีทาง
 ที่จะช่วยให้เพื่อนมนุษย์มีความสุขและอบอุ่น

การกระทำทั้งหมดนี้ ไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนหรือหวังลาภผลใดๆ ทั้งสิ้น
 ผลประโยชน์ที่ได้รับก็พออยู่รอดเท่านั้น มิได้หวังร่ำรวย คิดว่าทำทุกอย่างเพื่อ
 ช่วยเพื่อนมนุษย์และบ้านเมือง..."

ในการจัดการเรียนการสอน นางมานิดาได้ยึดการปลูกฝังศีลธรรม
 คุณธรรม จริยธรรมเป็นแกนกลางและมุ่งให้นักเรียนได้มีทักษะทางด้านภาษาไทย
 ทั้งพูด อ่าน เขียนอย่างถูกต้อง ถึงแม้นางมานิดาไม่ได้เรียนวิชาครุมาโดยตรง
 แต่ก็ได้ศึกษา วิจัย ทดลองจนสามารถเรียบเรียง **แบบอ่านภาษาไทย** ขึ้นมาเป็น
 คู่มือการสอนของครูด้วยตนเอง ดังมีข้อความยกย่องในหนังสืออนุสรณ์งาน
 พระราชทานเพลิงศพ อีกตอนหนึ่งว่า

"...ตลอดช่วงชีวิตอันยาวนานของท่าน ได้วางนโยบายของโรงเรียนให้
 เน้นหนักไปในเรื่อง **ความรู้คู่คุณธรรม** ให้ห่วงใยในเรื่องคุณภาพ ระเบียบวินัย
 ศีลธรรม จริยธรรม และกิริยามารยาทของเยาวชน ซึ่งต้องควบคุมฝึกอบรมด้วย
 ตนเองอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะในการสอนอ่านเขียนภาษาไทย เพื่อให้อ่านเขียน
 ได้เร็ว ได้คล่อง และแม่นยำ ท่านได้พยายามค้นคว้า ทดลองวิธีการสอนด้วย
 ตนเองตลอดมา จนเป็นแบบฉบับที่ดี เป็นที่เลื่องลือนิยมชมชอบของผู้ปกครอง..."

นอกจากนั้นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่านางมานิดาได้บูรณาการศีลธรรมและจริยธรรมเข้าไปในวิชาที่สอนก็เห็นได้จาก **แบบอ่านภาษาไทย** ที่นางมานิดาแต่งขึ้นเพื่อให้เป็นคู่มือครูสอนภาษาไทยดังกล่าวมาแล้ว ในบทสุดท้ายก็ยังมีบทฝึกการอ่าน ในบทที่ ๗ เรื่องคนดีของบ้านเมือง มีเนื้อเรื่องน่าสนใจบางตอน เช่น

“...คนที่รักบ้านเมืองแท้ๆ นั้น ต้องช่วยบ้านเกิดเมืองนอนของตนด้วย แม้ว่าจะต้องเสียเงินเสียทองก็ยอม ที่สุดแม้ตัวจะต้องตายก็ยอมด้วยความยินดี ดังนั้นจึงจะได้ชื่อว่า รักบ้านเกิดเมืองนอนจริงๆ

คนที่พูดแต่ปากว่ารักบ้านเมือง แต่ไม่ยอมเสียสละ เห็นแก่ตัว กดขี่ข่มเหงผู้อื่น นับว่าเป็นคนชั่วไม่รักบ้านรักเมือง...”

นางมานิดาเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติที่ควรได้รับการยกย่องว่าเป็น **แม่ครู** ดังที่พระเทพสารสุทธิ เจ้าอาวาสวัดธรรมบูชา และเจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ธ) ได้พรรณนาไว้และเจ้าภาพนำมาพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“...คุณครูมานิดา การพิศิษฏ์ มีคุณธรรมประจำตัวอยู่หลายประการ อาทิ

๑. คุณครูตั้งตนสมกับความเป็นครูทุกประการ เช่น มีความอาทรต่อเด็กๆ ตลอดถึงครูบาอาจารย์ เกรงว่า เด็กเล็กๆ จะไม่ได้รับการอบรมเท่าที่ควร ครูบาอาจารย์จะไม่เมียงานทำ แม้โอกาสที่ท่านจะสบายได้เมื่อชายที่โรงเรียนเดิมได้เงินจำนวนล้าน ถ้าจะไม่สร้างโรงเรียนใหม่เอาเงินไปทำประโยชน์ทางอื่น หรือฝากธนาคารรับแต่ดอกก็เหลือกินเหลือใช้ แต่คุณครูไม่ทำโดยเห็นประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นหลัก

๒. คุณครูเป็นกุลสตรีที่ดี เช่น มีการอบรมตน อบรมเด็ก ให้มีกิริยามรรยาทเรียบร้อย เพียงแต่เด็กเดินผ่านพระสงฆ์องค์เจ้า คนเฒ่าคนแก่เท่านั้น

ก็แสดงสัญลักษณ์ของโรงเรียนมานิตานุกเคราะห์โดยการรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งผิดกับโรงเรียนอื่นๆ ที่หย่อนในคุณธรรมข้อนี้

๓. คุณครูเป็นนักศาสนา เป็นผู้รักพระพุทธศาสนาเป็นชีวิตจิตใจ คอย สอดส่องดูแลความเสื่อมความเจริญของพระพุทธศาสนาอยู่ตลอดเวลา บางครั้ง เห็นพระสงฆ์องค์เจ้าปฏิบัติไม่เหมาะสม ก็หาโอกาสขอร้องบอกกล่าวตามหน้าที่ อุบาสิกา ไม่ถือว่า **ชั่วช้าขี้อาย** จึงเห็นสมควรยิ่งที่คุณครูเป็นกรรมการ ของพุทธสมาคม...”

เกียรติคุณทางการสั่งสอนอบรมนักเรียนให้ประพฤติในกรอบแห่ง ศีลธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช่จะรู้จักกันในหมู่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง หรือประชาชนชาวสุราษฎร์ธานีเท่านั้น หากแต่กระจายไปเป็นที่ ยอมรับชื่นชมในวงการอื่นๆ ด้วย ที่สำคัญได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ก็ยังได้ตีพิมพ์บทสัมภาษณ์พิเศษนางมานิตา เรื่อง คุยกับ **คุณแม่ครู** ไว้ในจุลสาร ฉบับพฤศจิกายน ๒๕๔๕ - ตุลาคม ๒๕๔๖ ดังปรากฏในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพเล่มเดียวกัน ตอนหนึ่งว่า

“...คุณครูมานิตาได้ตีกรอบคำจำกัดความ **ความซื่อสัตย์สุจริต** โดย กล่าวสั้นๆ ว่า **ความซื่อสัตย์สุจริต** เป็นสิ่งที่ทุกคนพึงเตือนใจตนเองเสมอว่า เราทุกคนต้องทำแต่ความดี หนีความชั่ว กลัวบาป ถ้าเราต้องจำสิ่งนี้ไว้ในใจ เราก็จะไม่กล้าทำความชั่วแม้เรื่องนั้นจะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ก็ตาม ถ้าหากว่า เราทำได้ เราก็จะสามารถนำมาแยกแยะสอนนักเรียนในประจำวันได้ การที่เรา เป็นตัวอย่างที่ดี คิดดี ไม่ทำชั่วแล้วสอนเด็ก อย่างนี้สามารถพูดได้เลยว่าใน โรงเรียนนอกจากจะไม่มีลักขโมยแล้ว พบเงินตั้งแต่หนึ่งบาทขึ้นไปก็ไม่เอา ไม่คิดจะนำมาเป็นของตนเอง จะนำมามอบให้คุณครูประกาศหาเจ้าของทุก ครั้ง...”

การปฏิบัติเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิตการงานเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่นางมานิดาได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือดังกล่าว ซึ่งมีข้อความที่บ่งบอกถึงจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูอีกตอนหนึ่งว่า

“...คุณครูมานิดากล่าวว่าท่านยึดหลักง่ายๆ และใช้ได้กับทุกคน คือ การพูดจา ท่านบอกว่าการสอนก็ดี การอบรมก็ดี จะต้องใช้วาจาที่อ่อนโยน ไม่ชู้ตะคอก ท่านยกตัวอย่างให้ฟังถึงวิธีปฏิบัติของครูในโรงเรียน ที่มักจะพูดกับเด็กนักเรียนเสมอในเมื่อใครเงินหาย เราจะถามว่า ‘ใครพบบ้าง ใครพบให้นำมามอบให้คุณแม่ครู คุณแม่ครูจะดีใจ เพราะนักเรียนรู้จักกลัวบาป นักเรียนเป็นคนดี ไม่เอาของเพื่อนนะคะ’ เมื่อพูดเสร็จแล้วเมื่อใครพบก็จะนำมามอบให้ท่านจึงมีความรู้สึกว่าการสอนนักเรียนต้องใช้วาจาที่อ่อนหวาน อ่อนโยน แล้วจะได้ผลดี ซึ่งการกระทำเช่นนี้ท่านเห็นว่า นอกจากจะสามารถใช้ได้กับเด็กนักเรียนแล้ว ถ้าเราใช้วาจาที่อ่อนหวาน อ่อนโยนกับทุกๆ คน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชังแล้ว เราจะได้ในสิ่งที่ต้องการ คือ เมื่อเราทำดี เราก็จะได้แต่สิ่งดีๆ กลับมาเช่นกัน...”

ในฐานะที่เป็นครูที่ทุ่มเทชีวิตทั้งชีวิตอบรมสั่งสอนเด็กให้ยึดมั่นอยู่แต่การทำความดี หนีความชั่วกลัวบาป ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะสั้นๆ ในการป้องกันปราบปรามการทุจริต ท้ายการสัมภาษณ์ครั้งนั้นว่า

“...ปัจจุบันเด็กๆ เห็นแต่ตัวอย่างไม่ดี เห็นแต่คนโลภ คนอยากได้ ก็เอาเป็นตัวอย่าง ต้องพยายามมุ่งเน้นที่ผู้ใหญ่จึงจะทำให้สังคมไทยในอนาคตดีขึ้น อยากจะฝากตรงนี้ไว้ให้คิดและไตร่ตรองกัน”

การบริหารโรงเรียนของนางมานิดาที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง จนเป็นที่ยกย่องกันทั่วไปนั้น ก็มีได้ใช้หลักทฤษฎีลึกลับซึ่งอะไร นอกจากความรักความเมตตา อย่างผู้ใหญ่ในครอบครัวมีให้แก่บุตรหลาน ดังข้อเขียนตอนหนึ่งที่นางมานิดาเขียนให้แก่พุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานีว่า

“...ที่เขียนมานี้จากความรู้สึกที่จริงใจและภูมิใจในงานด้านกิจการของโรงเรียน นักเรียน ๓,๐๐๐ กว่าคน ครู ๔๐ กว่าคน เราทำงานกันแบบครอบครัวทุกคนไม่ใช่ลูกก็เหมือนลูก ไม่ใช่หลานก็เหมือนหลาน จึงต่างทำงานกันอย่างมีความสุข...”

รางวัลแสดงความสำเร็จของโรงเรียนในระดับชาติบางส่วน ได้แก่

- รางวัลชนะเลิศสถานศึกษาที่ส่งเสริมและสนับสนุนมารยาทไทยดีเด่น ระดับจังหวัด จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม
- โล่รางวัลในฐานะสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมจริยธรรมดีเด่น ของกระทรวงศึกษาธิการ
- โล่เกียรติยศจากคณะกรรมการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ยกย่องให้เป็นโรงเรียนซึ่งมีนักเรียนประพฤติดี และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด
- รางวัลชนะเลิศสถานศึกษาที่ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ภาษาไทยดีเด่น ในระดับจังหวัด จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ฯลฯ

ทางด้านวิชาการนั้น นักเรียนเข้าทดสอบความสามารถทางวิชาการได้ในระดับสูงๆ ของประเทศ การแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการได้รางวัลทั้งระดับภาค จังหวัดและอำเภอ ฯลฯ

นางมานิดาเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทั้งทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมอย่างแข็งขันตลอดมา และได้รับตำแหน่งและร่วมเป็นกรรมการสำคัญๆ เช่น

- สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานีหลายสมัย
- เทศมนตรีหญิงคนแรกของสภาเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี
- นายกสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงสุราษฎร์ธานี ๒ สมัย

- กรรมการเหล่ากาชาด จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- กรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์
- กรรมการมูลนิธิช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- กรรมการพุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ฯลฯ

เกียรติคุณที่ได้รับการยกย่อง เป็นต้นว่า

- พ.ศ. ๒๕๓๓ - ได้รับปริญญาดุษฎีศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากสภา
การฝึกหัดครู ซึ่งวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานีเป็นผู้เสนอ
- ได้รับประกาศเกียรติคุณนักสังคมสงเคราะห์ดีเด่น
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ของสมาคมผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์
ภูมิภาคแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. ๒๕๓๔ - ได้รับโล่เกียรติคุณผู้สูงอายุดีเด่นของสภาสังคมสงเคราะห์
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. ๒๕๓๗ - ได้รับยกย่องเป็นนักสังคมสงเคราะห์ดีเด่นประจำปี
พ.ศ. ๒๕๓๗ ของมูลนิธิศาสตราจารย์ปกรณ์ อังศุสิงห์
- พ.ศ. ๒๕๔๐ - ได้รับยกย่องเป็นบุคคลดีเด่นด้านการดำเนินชีวิต
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ของสภาวัฒนธรรมจังหวัด
สุราษฎร์ธานี

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ เบญจมาภรณ์
ช้างเผือก และเบญจมาดิเรกคุณาภรณ์

นางมานิดาสมรสกับนายพยอมศักดิ์ พวงทิพย์ ข้าราชการสังกัด
กระทรวงศึกษาธิการ ไม่มีบุตร

งานโรงเรียนเอกชนโดยเฉพาะเจ้าของและผู้จัดการไม่มีการเกษียณอายุ

การงาน และนางมานิดาก็มอบชีวิตให้แก่โรงเรียนทั้งชีวิต ทางโรงเรียนมานิดา
นุเคราะห์ก็ได้พิมพ์หนังสือชื่อ “อาลัยยัง ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คุณแม่ครูมานิดา
การพิศิษฐ์ ร้อยดวงใจความรู้สึจากลูกถึงแม่” มีข้อความแสดงถึงความตั้งใจที่
เป็นครูตลอดชีวิตของนางมานิดา ความตอนหนึ่งว่า

“...คุณพ่อคุณแม่เล่าให้ฉันฟังว่า เมื่อหลายปีก่อนคุณแม่ครูมาที่บ้าน และได้คุยกับคุณแม่ครูหลายเรื่อง ตอนหนึ่งท่านถามคุณแม่ครูว่า สอนเด็กมาหลาย
สิบปีแล้วไม่เบื่อบ้างหรือ คุณแม่ครูบอกว่า การสอนเด็กต้องมีใจรัก และท่านก็รัก
ที่จะสอนด้วย เลยเลิกสอนไม่ได้ จะเลิกสอนก็ต่อเมื่อสอนไม่ไหวจริงๆ ...”

และศิษย์คนหนึ่งได้เขียนเล่าไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า

“...สำหรับฉันแล้ว ภาพที่ติดตาตรึงใจที่สุดคือ ภาพที่ท่านยืนอยู่บริเวณ
เสาธง มือซ้ายถือร่ม มือขวาถือไมโครโฟน พร่ำสอนพวกเราแทบทุกเช้า ซึ่งเป็น
ภาพที่พวกเราทุกคนจะต้องนึกถึงเมื่อเอ่ยถึงคุณแม่ครู...”

จริยวัตรของนางมานิดาที่ปฏิบัติซ้ำซากไม่เบื่อหน่าย ไม่ฝงใจเฉพาะในหมู่
นักเรียนเท่านั้น หากแต่ในใจของคณะครูก็ได้รับการปลุกฝังไปด้วย ดังข้อความ
ตอนที่คณะครูเขียนไว้ในหนังสือเล่มนั้นว่า

“...พวกเราคณะครู จะสืบทอดปณิธานของ ‘คุณแม่ครู’ ที่ได้อบรม
สั่งสอน ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้ศิษย์เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ใน
สังคมอย่างมีความสุข พวกเราจะปฏิบัติตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่า ‘เป็นครู’ จะรักษา
ชื่อเสียง เกียรติยศของโรงเรียนให้ยั่งยืนสืบไป...”

ในบั้นปลายชีวิตนางมานิดาป่วยด้วยโรคมะเร็งที่ตับอ่อน ได้เข้ารับการ
รักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลทักษิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นเวลาเกือบ ๖ เดือน
จนถึงแก่กรรมในวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ สิริอายุได้ ๙๑ ปี ๖ เดือน ๔ วัน

นายจรูญ มลิินทร์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นางมานิดา การพิศิษฐ์ บ.ช., บ.ภ. ณ เมรุวัดโพธิ์นิมิต จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันอาทิตย์ที่ ๑๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

๒. โรงเรียนมานิตานุเคราะห์ อ.เมืองสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี “ร้อยดวงใจ ร้อยความรู้สึกจากลูกถึงแม่” อาลัยยิ่ง ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คุณแม่ครูมานิดา การพิศิษฐ์

๓. แบบสอนอ่านภาษาไทย จัดทำโดย มานิดา การพิศิษฐ์

๔. เอกสารอัดสำเนา “ประวัติส่วนตัว” ๓๑ หน้า

๕. หนังสือที่ ๑๒๔/๒๕๔๔ โรงเรียนมานิตานุเคราะห์ ม.๔ ถ.ชนเกษม ต.มะขามเตี้ย อ.เมืองฯ จ.สุราษฎร์ธานี ๔๔๐๐๐ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๔ พร้อมสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายการข้อมูลประวัติและผลงานเพิ่มเติม จำนวน ๑ ชุด, ๒. แผ่นพับประวัติโรงเรียนมานิตานุเคราะห์ จำนวน ๑ ฉบับ

สมเด็จพระวันรัต (นรินทร์ นรินฺตโร)

พ.ศ. ๒๔๕๘ - ๒๕๔๗

สมเด็จพระวันรัต (นรินทร์ นรินฺตโร)

พ.ศ. ๒๔๕๘ - ๒๕๔๗

สมเด็จพระวันรัต (นรินทร์ นรินฺตโร) เดิมชื่อ ฮกเล้ง^๑ โกณฆมะ เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๘ ณ บ้านเลขที่ ๓๓๐ ค ซอยคูกำแพง ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในครอบครัวที่มั่งคั่ง และเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด เป็นบุตรคนโตของนายสุนฮวด กับนางกิมหลง โกณฆมะ มีน้องสาวคนเดียวคือ นางสาวขวัญจิตต์

ชีวิตเด็กชายฮกเล้งจะเกี่ยวข้องกับวัดมาตั้งแต่ก่อนมารดาตั้งครรภ์ ดังที่ นายอาคม สุขุมปัญญา กล่าวไว้ในหนังสือ “เรื่องเก่าเล่าใหม่และชมดาว” ฉบับพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระวันรัต (นรินทร์ นรินฺตโร) ความตอนหนึ่งว่า บิดามารดาแต่งงานมาหลายปีก็ยังไม่มียุตรสืบสกุล บิดาจึงไปอธิษฐานขอพรหลวงพ่อดำ^๒ ที่ศาลาเก้าห้อง วัดใหญ่อินทาราม ภรรยาที่ตั้งครรภ์ สมความปรารถนา เมื่อคลอดบุตรเป็นชาย บิดามารดาจึงยกบุตรคนนี้ให้เป็นลูกหลวงพ่อดำ แต่ปรากฏว่าบุตรที่เกิดมามีสุขภาพไม่แข็งแรงเหมือนทารกอื่นๆ

^๑ ฮกเล้ง เป็นภาษาจีน แปลว่า “มังกรแห่งโชคกลาง” บิดาตั้งชื่อให้ตามนิมิตของพระอธิการแจ้ง วัดอ่างศิลา ผู้เป็นอุปฌาย์ของนายสุนฮวด เมื่อนายฮกเล้งติดตามสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมไตรโลกาจารย์ ไปศึกษาเล่าเรียนที่วัดเทพศิรินทราวาส จังหวัดพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ จึงได้รับการเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น **นรินทร์** แปลว่า “ไม่มีระหว่างว่างเว้น”

^๒ หลวงพ่อดำ เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำวัดใหญ่อินทาราม คู่บ้านคูเมืองของชาวจังหวัดชลบุรี คาดว่าสร้างในสมัยอยุธยา เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทอง ปางปราบพระยาชมพูทวีป ทรงเครื่องแบบพระมหากษัตริย์ งดงามมาก พระพุทธรูปองค์นี้มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประวัติของสมเด็จพระวันรัต (นรินทร์ นรินฺตโร) มาโดยตลอด

บิดาจึงไปอธิษฐานขอพรหลวงพ่อบุญว่า ถ้าลูกชายรอดชีวิตจะเลี้ยงให้ได้เป็นพระพิมลธรรม แต่อาการของลูกชายก็ยังไม่ดีขึ้น บิดาจึงไปอธิษฐานขอพรซ้ำอีกว่า ถ้าลูกชายรอดชีวิตจะเลี้ยงให้ได้เป็นพระวันรัต ด้วยแรงอธิษฐานก็บันดาลให้ลูกชายหายป่วยรอดชีวิตมาได้และสมจริง

เมื่อเยาว์วัยประมาณ ๔ ขวบ ได้รับการศึกษาเบื้องต้นจากบิดาที่บ้านสามารถอ่านเขียนได้ดีและมีแววฉลาดกว่าเด็กคนอื่น ๆ ในวัยเดียวกัน จนมีเรื่องเล่าคล้ายปาฏิหาริย์^๑

เมื่อถึงวัยเรียน ประมาณ พ.ศ. ๒๔๖๔ บิดาได้นำไปเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนประจำจังหวัดชลบุรี “ชลราษฎรอำรุง” เด็กชายฮกเล้งมีความจำเป็นเลิศ หากจดจำสิ่งใดไว้แล้วก็ไม่ลืมง่ายๆ เมื่อครูเขียนเนื้อหาวิชาบนกระดานดำแล้วลบทิ้ง เพื่อนๆ หลายคนจดข้อความไม่ทัน แต่เด็กชายฮกเล้งสามารถเขียนข้อความตามที่ครูเขียนไว้ด้วยความจำได้ครบทุกคำ นอกจากการศึกษาเล่าเรียนในห้องเรียนแล้ว ยังมีประสบการณ์การใช้ชีวิตโลดโผนแบบนักเลงเมืองชลบุรีในสมัยนั้น โดยไม่ข้องแวะกับอบายมุข ขณะเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๖ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนในปีการศึกษา ๒๔๗๒ นั้น บิดาตั้งใจจะนำไปเข้าเรียนที่

^๑ มีเรื่องเล่าไว้ในหนังสือ “เรื่องเก่าเล่าใหม่และชมดาว” ฉบับพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพว่า ครั้งหนึ่งบิดาพาไปเยี่ยมพระยาสังฆาภิรมย์ อุดมราชาภักดี (สรวง ศรีเพ็ญ) ข้าหลวงเมืองชลบุรีในสมัยนั้น ท่านข้าหลวงถามเด็กชายฮกเล้งว่า “โตขึ้นอยากเป็นอย่างฉันไหม” เด็กชายฮกเล้งตอบทันทีว่าไม่อยากเป็นท่านข้าหลวงก็ถามต่ออีกว่า “แล้วโตขึ้นอยากเป็นอะไร” เด็กชายฮกเล้งก็ตอบไปอย่างเด็กยังพูดไม่ชัด แต่บิดาจับใจความได้ว่า “อยากเป็นธรรมไตรโลก” และครั้งหนึ่งบิดาพาไปกราบพระอาจารย์เซ่ง เจ้าอาวาสวัดกลางชลบุรีในสมัยนั้น เด็กชายฮกเล้งไปยืนจ้องดูภาพๆ หนึ่งที่ใส่กรอบประดับไว้บนฝาผนังกุฏิ เจ้าอาวาสเห็นว่าเด็กชายฮกเล้งยังเป็นเด็กนัก จึงพูดสัพยอกว่า ถ้าอ่านหนังสือได้ภาพออกจะยกให้ เด็กชายฮกเล้งก็อ่านหนังสือได้ภาพถวายเจ้าอาวาสให้ประหลาดใจว่า “พระป่าเลไลยก์ คราวพระทะเลาะกันที่เมืองโกสัมพ์” เมื่อเด็กชายฮกเล้งกับบิดาพากันกลับไปถึงบ้าน ก็พบว่าภาพพระป่าเลไลยก์ของเจ้าอาวาสได้ร่อยบนฝาผนังบ้านแล้ว

วชิราวุธวิทยาลัย กรุงเทพฯ เพื่อจะให้เข้าเรียนต่อในโรงเรียนแพทย์ แต่ก็ผิดหวัง เพราะนายชกเล็งสอบไล่ตก ครูประจำชั้นได้มอบหมายให้ช่วยสอนนักเรียน รุ่นน้องในห้องเรียนทุกวิชาและสอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๖ ในปีการศึกษา ๒๔๗๔

เมื่อไม่ได้มาเรียนที่วชิราวุธวิทยาลัยตามความประสงค์ของบิดาแล้ว จึง ตัดสินใจติดตามสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) ซึ่งดำรงสมณศักดิ์ ที่พระธรรมไตรโลกาจารย์ในสมัยนั้น ซึ่งท่านได้เมตตาเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “นรินทร์” แล้วบรรพชาเป็นสามเณร เมื่อวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ อายุ ๑๖ ปี โดย พระธรรมไตรโลกาจารย์เป็นอุปัชฌาย์ สามเณรนรินทร์สามารถท่องจำบทสวด พระปาติโมกข์ได้ในพรรษาแรก ด้วยความขยันหมั่นเพียรศึกษาพระปริยัติธรรม ในสำนักเรียนวัดเทพศิรินทราวาส ก็สอบได้นักธรรมและเปรียญธรรมสูงขึ้น ตามลำดับ คือ พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้นักธรรมชั้นตรีและเปรียญธรรม ๓ ประโยค พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้นักธรรมชั้นโทและเปรียญธรรม ๔ ประโยค พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้นักธรรมชั้นเอกและเปรียญธรรม ๕ ประโยค พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค

เมื่ออายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ อุปสมบท ณ พัทธสีมาวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ โดยสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) วัดเทพศิรินทราวาส เป็นอุปัชฌาย์ พระเชมทัสสี (เอี่ยม เมฆิโย) วัดเขาบางทราย จังหวัดชลบุรี เป็นกรรมวาจาจารย์ ได้รับฉายาว่า “นรินฺทโร” พระมหานรินทร์ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมต่อจากเปรียญธรรม ๖ ประโยค สามารถ สอบได้เปรียญธรรมสูงขึ้นทุกปีจนได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ท่านได้รับการยกย่องจากอุปัชฌาย์และวงการสงฆ์ในสมัยนั้นว่า เป็นผู้รอบรู้ พระไตรปิฎกอย่างแตกฉาน มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ วรรณคดี ประวัติศาสตร์ โบราณคดี โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฯลฯ ในด้านภาษาศาสตร์ ท่านเก่งภาษาบาลี สันสกฤต สามารถอ่านและเขียนได้ทั้งอักษรเทวนาครีและ

สิงหล ทั้งยังเก่งภาษาขอม อังกฤษ และลาติน อันเป็นประโยชน์อย่างมาก ต่อการศึกษาค้นคว้ามูลศัพท์ภาษาบาลีที่มีอยู่ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาฝ่าย เถรวาท

ความรอบรู้ภาษาบาลีของพระมหานรินทร์เป็นที่ร่ำลือกันมากในวงการ สงฆ์คณะธรรมยุตสมัยนั้น ด้วยความเป็นผู้คงแก่เรียนทั้งทางธรรมและทางโลก พระมหานรินทร์ (ซึ่งได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะในเวลา ต่อมา) ได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามารวบรวมและเรียบเรียงเป็น หนังสือบทความต่างๆ ที่มีคุณค่าทางภาษาศาสตร์ วรรณคดี ประวัติศาสตร์ โบราณคดี อันควรแก่การกล่าวถึงอยู่ ๓ เล่ม คือ

เล่มที่หนึ่ง เรื่องบทความหลายรส เป็นบทความที่เขียนขึ้นมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระนิรันดรญาณมุนี โดยนำคำแปลจากภาษา สันสกฤตและภาษาอังกฤษ มาเรียบเรียงเป็นบทความในเชิงสอนปุถุชนทั้งหลาย ให้เห็นไตรลักษณ์ ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง และ อนัตตา แล้วพึงปฏิบัติชอบด้วย ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา

เล่มที่สอง เรื่องเก่าเล่าใหม่และชมดาว เป็นบทความที่เขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ แบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกคือ **เรื่องเก่าเล่าใหม่** เป็นเรื่องที่น่าเกร็ด เรื่องเก่าๆ จากวรรณคดี เช่น อินทณา, รามเกียรติ์, ขุนช้างขุนแผน, ราชอิริยา, พระอภัยมณี, พระไชยสุริยา ฯลฯ มาเขียนเล่าสู่กันฟังในเชิงสันนิษฐานความถูกต้อง รูปศัพท์และความหมายของคำหรือกลุ่มคำนั้นๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้อ่าน ส่วนที่สองคือ **เรื่องชมดาว** เป็นเรื่องที่น่าประเด็นที่น่าสนใจจากหนังสือต่างๆ มา รวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ความรู้เชิงปิกนคคดีแก่ผู้อ่าน บางเรื่องมีอยู่ใน หนังสือเก่าๆ ที่หาอ่านยาก เช่น เรื่องดาว ได้คัดมาเสนอและตั้งชื่อเป็นหัวเรื่อง ของบทความนี้ด้วย

เล่มที่สาม เรื่องรวมพระธรรมเทศนา ที่แสดงประจำวันอาทิตย์ อันเป็นศาสนกิจสืบต่อจากสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) อดีตเจ้าอาวาส ที่ได้ริเริ่มไว้ตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นต้นมา

ศิษยานุศิษย์ได้รวบรวมพระธรรมเทศนาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม มีทั้งหมด ๕๐ เรื่อง รจนาด้วยสำนวนเทศนาโวหารที่สร้างความไพเราะจับใจ ยิ่งความเลื่อมใสศรัทธาให้แก่ผู้ฟังเป็นอย่างมาก

ตลอดเวลาที่สมเด็จพระวันรัต (นิรันดร นิรันดโร) ดำรงสมณเพศอยู่ที่วัดเทพศิรินทราวาส ได้บำเพ็ญกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ เกื้อกูล และจรรโลงพระพุทธศาสนาเป็นอเนกประการ ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๗๙ ครูสอนพระปริยัติธรรม สำนักเรียนวัดเทพศิรินทราวาส กรรมการตรวจธรรมสนามหลวง, พ.ศ. ๒๔๘๑ กรรมการตรวจบาลีสสนามหลวง ปฏิบัติหน้าที่นี้เรื่อยมาตลอดชีพ, พ.ศ. ๒๔๘๕ สมาชิกสังฆสภา พระวินัยธรชั้นอุทธรณ์ อาจารย์สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย กรรมการมหามกุฏราชวิทยาลัย กรรมการเถรสมาคมคณะธรรมยุต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง, พ.ศ. ๒๕๒๑ รักษาแทนเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ผู้แสดงพระธรรมเทศนาประจำวันธัมมัสสวนะ ผู้แสดงพระธรรมเทศนาประจำวันอาทิตย์ อุปัชฌาย์เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส เจ้าสำนักเรียนวัดเทพศิรินทราวาส คณะกรรมการคณะธรรมยุต, รองประธานกรรมมาธิการแห่งสังคีตการกสงฆ์ในการสังคายนาพระธรรมวินัย ตรวจชำระพระไตรปิฎก ฉบับเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ พระนักชัทร ในพระบรมราชูปถัมภ์, กรรมการร่างกฎหมายเถรสมาคม

งานด้านตำรา ได้ช่วยชำระพระคัมภีร์อภิธานนันทปทีปิกา พระคัมภีร์ธาดูปทีปิกา ตำราเรียนต่างๆ อีกมากมายในกองตำรามหามกุฏราชวิทยาลัย

งานบูรณปฏิสังขรณ์ หลังจากได้รับพระบัญชาจากสมเด็จพระสังฆราช

แต่งตั้งเป็น เจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดเทพศิรินทราวาส แล้ว ก็ดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนสถานและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่ชำรุดทรุดโทรมให้กลับมีสภาพมั่นคงถาวรตลอดมา ได้แก่ ชุ่มประตุน้ำวัด ชุ่มระฆังหน้าวัด ศาลาบริเวณพระอุโบสถ พระอุโบสถ กำแพงแก้วรอบพระอุโบสถ กุฏิเจ้าอาวาส กุฏิ ๓ แถว บริเวณคณะกลาง กำแพงด้านหลังวัด หอระฆัง ศาลาอเนกประสงค์ ทางเดินบริเวณรอบพระอุโบสถ กุฏิคณะเหนือ คณะกลาง คณะใต้ เป็นต้น

งานศึกษาสงเคราะห์ ได้ตั้งทุน ๔๐ ปี **พระสาสนโสภณ** เพื่อเป็นทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์

สมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานตามลำดับชั้น ดังนี้

- พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระนิรันตญาณมุนี
- พ.ศ. ๒๔๙๖ พระราชาคณะชั้นราช ในราชทินนามเดิม
- พ.ศ. ๒๕๐๐ พระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพโมลี
- พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมไตรโลกาจารย์
- พ.ศ. ๒๕๒๑ รองสมเด็จพระราชาคณะที่ พระสาสนโสภณ
- พ.ศ. ๒๕๓๙ สมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระวันรัต

สมเด็จพระญาณวโรดม (ประยูร สนตงกูโร) เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ผู้เคยเป็นศิษย์และอยู่ใกล้ชิดสมเด็จพระวันรัต (นิรันตรัตน์ นิรันตโร) มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้เขียนยกย่อง “สมเด็จพระโคศ” ในหนังสือเรื่องบทความหลายรส และเรื่องอื่นๆ ดังนี้

“ด้านภาษาบาลี ท่านมีความรู้ดีระดับเชี่ยวชาญ ยากที่จะมีใครที่มีความรู้เรื่องนี้เหนือกว่าท่าน แม้พระเถระผู้เชี่ยวชาญภาษาบาลีรูปอื่นๆ ก็ยอมรับ กระทั่งเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช องค์ปัจจุบัน (ในปีที่เขียนประวัติ) ถ้าทรงมีปัญหาเกี่ยวกับภาษาบาลีแล้ว จะต้องทรงหารือท่านเสมอ...

เรื่องพระไตรปิฎก ท่านมีความชำนาญมาก สามารถตอบได้ทันที เมื่อมีผู้ถามเรื่องนั้น คาทานั้น ธรรมเรื่องนั้น อยู่ที่ไหน ท่านจะตอบทันทีว่าอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มนั้น ตอนนั้น และเปิดพระไตรปิฎกเล่มนั้นให้ดูด้วย...

เรื่องจริยาวัตร เจ้าพระคุณเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่มียศมีอย่าง เป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่สะสม ไม่มีสมบัติเป็นชั้นเป็นอันอะไร นอกจากหนังสือ...

การเผยแผ่ ท่านเป็นนักเผยแผ่ เป็นนักเทศน์ที่มีความสามารถสูง... อธิบายได้อย่างแจ่มแจ้ง

คุณสมบัติส่วนตัว ท่านเป็นพระเถระที่เคร่งครัดต่อพระธรรมวินัยมาก เหตุนี้ทำให้ท่านระวังมากโดยเฉพาะด้านคำพูด อันเป็นเหตุให้ท่านไม่ค่อยสมาคมกับใครมาก และท่านมีความรู้กว้างขวางในเรื่องพระธรรมวินัย ดังนั้น เมื่อคณะธรรมยุตมีปัญหากับพระวินัย จึงนำมาหารือท่าน เมื่อท่านมีมติอย่างไร ก็ปฏิบัติอย่างนั้น จึงเรียกกันว่าท่านเป็นศาลฎีกาแห่งพระวินัย..."

สมเด็จพระวันรัต (นิรันดร์ นีรันตโร) ยืนหยัดความถูกต้องเป็นที่ตั้ง ทำให้เกิดความซุ่นซ่องแก่จิตใจของบุคคลมาไม่น้อย เมื่อเจริญพรรษาและวุฒิธรรมมากยิ่งขึ้น ก็กลับเป็นผู้รู้จักผ่อนผัน ธรรมที่เจ้าพระคุณฝากไว้เป็นคติเมื่อสุดท้ายของสังขาร คือ **เอาชนะคนต้องยอมแพ้กิเลส เอาชนะกิเลสต้องยอมแพ้น** แล้วเอาชนะตนได้ในที่สุด

เจ้าพระคุณเป็นพระเถระผู้สำรวมในศีลให้บริสุทธิ์ ไม่บกพร่องต่างพร้อยแต่ประการใด ท่านตรวจทานศีลในตนเอง ปลงอาบัติอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังเป็นพระที่สมถะและสันโดษ พอใจในความเป็นอยู่ของตน ผ้าที่ใช้ครองก็มีเพียง ๓ ผืน เตี้ยจาวัดก็เป็นเตี้ยไม่กับผ้าห่มที่ใช้ปูรองนอน ใช้ผ้าห่มม้วนเป็นก้อนรองศีรษะแทนหมอน ตลอดชีวิตของท่านไม่เคยฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ และไม่เคยไปต่างประเทศ

ท่านเป็นพระที่มีความกตัญญูทวนเวทิต่อผู้มีคุณ และสรรเสริญคุณงามความดีของผู้มีคุณแก่ท่านอยู่เสมอ ดังที่ได้ปฏิบัติต่อสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) องค์อุปัชฌาย์ แม้มรณภาพแล้วก็ยังเทิดทูนบูชาพระคุณไม่เสื่อมถอย ไม่ล่วงเกินคำสั่งสอนของอุปัชฌาย์แม้แต่น้อย และยกย่องคุณงามความดีของพระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) ที่เป็นครูสอนภาษาสันสกฤตให้จนแตกฉาน

ท่านเป็นพระเถระผู้คงแก่เรียน เป็นครูบาอาจารย์แก่ศิษย์ทั้งหลาย ครั้งหนึ่งมีผู้กราบเรียนถามท่านว่า ทำอย่างไรจึงเก่ง ท่านแนะนำหลักง่ายๆ ว่า เมื่อต้องการรู้อะไร ต้องดูให้ถึงรากเหง้าและที่สำคัญต้องรู้จักสังเกต ความสังเกตเป็นเหตุให้เกิดปัญญา และสรรเสริญคุณคำมหาศาลของการรู้จักสังเกต

สมเด็จพระวันรัต (นิรันตร นิรันตโร) อาพาธด้วยโรคเบาหวาน ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอยู่เสมอ ครั้งสุดท้ายเข้ารับการรักษาทายใจไม่ออกเนื่องจากน้ำตาลท่วมปอด เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ แต่อาการไม่ดีขึ้นแม้กระนั้นก็ยังมิสติรับรู้ สวดมนต์ภาวนาตลอดเวลา กระทั่งถึงแก่มรณภาพ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖ สิริอายุได้ ๘๘ ปี ๙ เดือน ๘ วัน พรรษา ๖๗

นายวิศิษฎ์ ดวงสงค์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. บทความหลายรสของสมเด็จพระวันรัต (นรินทร์ นรินฺตโร). ๒๕๔๗
๒. เรื่องเก่าเล่าใหม่และชมดาวของสมเด็จพระวันรัต. ๒๕๔๗
๓. รวมพระธรรมเทศนาของสมเด็จพระวันรัต. ๒๕๔๗
๔. พระพุทธคุณ. ธรรมบรรยายการในงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระวันรัต ฌ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส. วันอาทิตย์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗
๕. งานบำเพ็ญกุศลออกเมรุพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระวันรัต (นรินทร์ นรินฺตรมหาเถร ป.ธ. ๙) อดีตเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส และกรรมการมหาเถรสมาคม วันที่ ๑ - ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๗. โรงพิมพ์การศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. ๒๕๔๗

นายจินต์ กิตติพงษ์

พ.ศ. ๒๔๖๐ - ๒๕๔๖

นายจินต์ กิตติพงษ์ เดิมชื่อซิ้มย่อง เกิดเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ที่ตำบลบางรัก อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร เป็นบุตรคนโตของนายอิลิป และนางไผ่ แซ่เอี้ยว มีน้องคนเดียว คือ นางกัมเอ็ง นายจินต์เกิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาคริสต์ที่เคร่งครัดในศาสนา เมื่ออายุ ๔ ขวบ บิดามารดาไปค้าขายอยู่ในตัวเมืองนครศรีธรรมราช โดยมาเช่าบ้านเรือนไม้อยู่ตรงกันข้ามกับศาลเจ้ากวนอู ซึ่งปัจจุบันเป็นสมาคมพาณิชย์จีน

นายจินต์ได้เข้าเรียนครั้งแรกในชั้นเตรียมประถม เมื่ออายุ ๖ ขวบ ที่โรงเรียนอเมริกัน (ศรีธรรมราชศึกษาปัจจุบัน) บริเวณคริสตจักรเบ็ธเลเฮมเยื้องสำนักงานเทศบาล เนื่องจากครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย ระหว่างเรียน นายจินต์จึงได้ประกอบอาชีพไปด้วย โดยกลางคืนไปขายน้ำแข็งหน้าโรงภาพยนตร์ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน กลางวันช่วยโรงเรียนเก็บค่าหัวตลาดและช่วยทำความสะอาดอาคารโบสถ์ ได้ค่าแรงเดือนละ ๒ บาท นายจินต์เรียนอยู่ในโรงเรียนนี้ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๔ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนในขณะนั้น

การทำงานระหว่างเรียนทำให้นายจินต์เก็บสะสมเงินได้มากพอควร จึงพยายามหาทางเข้ามาศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ พอดีน้องสาวของผู้จัดการโรงภาพยนตร์ที่นายจินต์ไปขายน้ำแข็งอยู่หน้าโรงภาพยนตร์เป็นประจำทุกคืน เป็นภรรยาของพระราชาโกศล เห็นความขยันขันแข็งของนายจินต์จึงรับมาอยู่ด้วยที่บ้านพระราชาโกศล ตรอกสลักหิน หัวลำโพง โดยต้องช่วยค่าที่พักอาหารปีละ ๑๐๐ บาท

นายจิวัฒน์ ภัตติพงษ์

พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๕๖

นายจินตจึงได้สมัครเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๕ ที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยสมความปรารถนา แต่ก็เรียนได้เพียงปีเดียว บิดามารดาที่นครศรีธรรมราชเปลี่ยนอาชีพจากการค้าขายมาเลี้ยงหมูประสบปัญหาขาดทุน ไม่สามารถส่งเงินให้เรียนต่อได้จึงเรียกตัวกลับ แต่นายจินตไม่ยอมกลับ โดยตั้งใจจะเรียนให้สำเร็จจึงได้ จินตสมัครเป็นนักเรียนทำงานของโรงเรียนเพื่อจะได้เรียนโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ส่วนพระภิกษุโกศลกับภรรยา ก็ให้ที่พักและอาหาร โดยให้ช่วยทำงานบ้านทุกอย่าง ภรรยาเจ้าของบ้านมีอาชีพขายน้ำพริกเผา นายจินตก็ได้งานโดยมีหน้าที่ตำน้ำพริกให้ ด้วยการทำงานอย่างหนัก ขยันขันแข็ง และตั้งใจเรียนอย่างแน่วแน่ ทำให้นายจินตเรียนจนจบชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมปีที่ ๘) ใน พ.ศ. ๒๔๗๙

นายจินตเริ่มประกอบอาชีพทันทีที่สำเร็จการศึกษาโดยเข้าเป็นพนักงานขายเครื่องพิมพ์ดีดและเครื่องอัดสำเนาของบริษัท โมฆดารามพิมพ์ดีด ได้เงินเดือนๆ ละ ๓๐ บาท ทำงานได้ประมาณ ๑ ปี ก็เริ่มเข้าสู่อาชีพครูใน พ.ศ. ๒๔๘๑ เมื่อได้รับการขอร้องให้กลับไปเป็นครูผู้ปกครองนักเรียนอยู่ประจำของโรงเรียนอเมริกัน ซึ่งเป็นโรงเรียนเดิมของตนที่นครศรีธรรมราช และให้สอนชั้นมัธยมปีที่ ๔-๖ ด้วย ทางโรงเรียนจ่ายเงินเดือนให้เท่าที่ได้รับจากบริษัท สอนได้ ๓ ปี ก็เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาขึ้นในต้นเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ โรงเรียนก็ถูกปิด นายจินตได้เปลี่ยนชื่อและนามสกุลจากซิมมยอง แซ่เอี้ยว มาเป็นจินต กิตติพงศ์ ตามรัฐธรรมนูญในปีนั้นเอง

ระหว่างมหาสงคราม นายจินตมีครอบครัวแล้ว ได้พาครอบครัวอพยพไปอยู่บ้านตาล อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ทำการค้าขายของชำ ขายยา (ประเภท ค) และให้เช่ายืมหนังสือนวนิยาย เมื่อเสร็จสงครามใน พ.ศ. ๒๔๘๘ ลงได้ขอให้ไปช่วยสอนหนังสือที่โรงเรียนเจริญวิทย ซึ่ง เป็นโรงเรียนราษฎร์ที่บ่ออ่าง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ประมาณ ๑ ปี

นายจินต์ได้เริ่มบริหารจัดการโรงเรียนในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งพ่อค้าจีนในตลาดท่าวังร่วมกันตั้งโรงเรียนจีนขึ้นชื่อโรงเรียนจงฮั่ว เนื่องจากจีนเป็นประเทศหนึ่งในกลุ่มพันธมิตรที่ชนะสงคราม ความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยจึงเริ่มขึ้นใหม่ และชาวจีนก็มีสิทธิ์ที่จะตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นมาได้อีก กลุ่มพ่อค้าได้มาขอร้องให้นายจินต์เป็นครูใหญ่ไทยซึ่งในขณะนั้นมีครูใหญ่จีนด้วย ถึงแม้ว่าหลักสูตรการสอนจะมีทั้งภาษาไทยและภาษาจีน แต่ครูที่สอนภาคภาษาจีนจะเป็นทหารผ่านศึกจากจีนเป็นส่วนใหญ่ พวกนี้จะปลูกฝังอุดมการณ์เหมือนจีนก๊กมินตั๋งในสมัยนั้นคือ ปลูกฝังให้ขยัน อดทน รับผิดชอบ ให้คิดสร้างสรรค์ มีการตั้งสถานักเรียนแบบประชาธิปไตย เรียนรู้การเป็นผู้นำและมีระเบียบวินัยคล้ายทหาร ซึ่งเด็กส่วนใหญ่มักจะเรียนภาคภาษาจีน โรงเรียนแบบนี้ตั้งอยู่ได้ไม่นานก็มีความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้นและถูกสั่งปิดหลังจากเปิดดำเนินการได้เพียง ๓ ปีเท่านั้น

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๔ พ่อค้ากลุ่มที่เป็นกรรมการโรงเรียนจงฮั่วที่ถูกปิดไปยังเห็นว่า ในอนาคตอาจจะสามารถสอนภาษาจีนได้อีก จึงขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ธรรมดาที่สอนภาษาไทยขึ้น โดยใช้โต๊ะม้านั่งและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิมให้เป็นประโยชน์ จึงได้รับอนุญาตให้เปิดได้ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ตั้งชื่อเป็นภาษาจีนว่าโรงเรียน “ฟูซิ” (แปลว่าฟื้นมาใหม่) ใช้ชื่อภาษาไทยว่า “โรงเรียนชูศิลป์วิทยา” โดยให้นายจินต์เป็นครูใหญ่และผู้จัดการสอนหลักสูตรประถมศึกษา

ในการเปิดสอนครั้งแรกได้เช่าบ้านไม้สองชั้นเลขที่ ๑๔๕๐ ถนนปากนคร จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๐๒ เจ้าของขอสถานที่คืน จึงไปขออาศัยเรียนในโรงธรรมวัดบูรณาราม ขณะนั้นมีนักเรียนไม่ถึง ๑๐๐ คน ส่วนมากเป็นลูกหลานชาวจีน

๑ ภาคกลางเรียก ศาลาการเปรียญ

ในตลาดท่าวัง มีครู ๕ คน รวมทั้งครูใหญ่ สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ ต่อมาได้ขออนุญาตเจ้าอาวาสสร้างอาคารเรียนไม้ ๒ ชั้น บริเวณกองขยะในดงมะพร้าว ด้านในของวัด ขยายชั้นเรียนถึงประถมศึกษาปีที่ ๗ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการสมัยนั้น

พ.ศ. ๒๕๒๓ ทางวัดขอที่ดินคืนจึงย้ายไปสร้างที่เลขที่ ๓๗ ถนนศรีธรรมมาโคก ซึ่งเป็นที่ดินมรดกของภรรยา นายจิ้นต์ ในระยะนั้นนักเรียนเพิ่มขึ้นกว่า ๕๐๐ คน ใน พ.ศ. ๒๕๓๑ นางกนิษฐา เรียบร้อย บุตรคนที่ ๒ ของนายจิ้นต์ได้เป็นผู้รับใบอนุญาต ส่วนนายจิ้นต์ก็ยังเป็นครูใหญ่และผู้จัดการอยู่เช่นเดิม จำนวนนักเรียนได้ขยายขึ้นเรื่อยๆ จนใน พ.ศ. ๒๕๓๔ เปิดสอนชั้นอนุบาล ๑ ถึงประถมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียน ๓๓๐ คน การเป็นครูหรือผู้บริหารโรงเรียนเอกชนไม่มีการเกษียณอายุงาน นายจิ้นต์จึงเป็นครูใหญ่โรงเรียนชูศิลป์วิทยาตลอดมาจนกระทั่งถึงแก่กรรมใน พ.ศ. ๒๕๔๖

นายจิ้นต์ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อจะเข้ามาสู่อาชีพครูโดยตรงแต่นายจิ้นต์ได้ศึกษาจากประสบการณ์ตรงของตน เมื่อเข้าสู่อาชีพครูในช่วงแรกที่เป็นครูปกครองนักเรียนประจำและสอนมัธยมปีที่ ๔ - ๖ ในโรงเรียนอเมริกันซึ่งฝ่ายศาสนาคริสต์จัดตั้งขึ้นและอยู่ในสายของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยนั้นนับว่าเป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับสูงซึ่งได้จาก ผู้บริหาร คณะครู และคณะหมอสอนศาสนา ทำให้นายจิ้นต์เป็นผู้มีความขยันขันแข็ง มีความมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียนสูง มีความนอบน้อมถ่อมตนอยู่แล้ว สามารถพัฒนาคุณลักษณะของครูขึ้นมาโดยรวดเร็ว ประกอบกับนายจิ้นต์เข้ารับหน้าที่เป็นครูใหญ่ฝ่ายไทยของโรงเรียนจงฮั่ว ขณะที่อำนาจส่วนใหญ่อยู่ในกำมือของครูใหญ่จีนและครูจีนหนุ่มสาวที่เป็นทหารผ่านศึกมาแล้ว นายจิ้นต์จึงซึมซาบอุดมการณ์ประชาธิปไตย ความเสมอภาค การเคารพในสิทธิเสรีภาพ รวมทั้งการมานะ

บากันที่จะพัฒนาสังคมตามแนวคิดสมัยใหม่ในขณะนั้นด้วย ทำให้นายจินต์เชื่อว่าการศึกษาคือ การสร้างบุคคลให้มีศักยภาพและคุณธรรมที่จะออกไปปรับใช้สังคม

ความสามารถในด้านการสอนของนายจินต์ที่บ่มเพาะมาจากโรงเรียนแห่งแรกที่เข้าเป็นครู ทำหน้าที่ทั้งสอนและดูแลปกครองนักเรียนอยู่ประจำเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยคณะสอนศาสนาคริสต์ ย่อมเน้นในเรื่องความเข้าใจความรักและความเมตตาต่อเด็ก ประกอบกับลักษณะนิสัยของนายจินต์เป็นคนสนุกสนานอยู่แล้ว จึงทำให้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนรักและนิยมชมชอบในตัวของนายจินต์ ขณะที่ทำหน้าที่ครูใหญ่และผู้จัดการโรงเรียนชูศิลป์วิทยาในระยะแรกๆ นายจินต์ก็ทำหน้าที่ครูใหญ่และครูประจำชั้นในขณะเดียวกัน เมื่อครูขาดเพราะเหตุใดก็ตามนายจินต์ก็ต้องสอนแทน ดังที่นายสุเมธ รุจิวิชัยกุล ศิษย์คนหนึ่งกล่าวไว้ในหนังสืออนุสรณ์ในงานพิธีฝังศพ คุณพ่อจินต์ กิตติพงศ์ “จินต์อนุสรณ์” ตอนหนึ่งว่า

“...ผมยังจำบุคลิกของครูใหญ่ใจดีได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการสอนให้เขียนรูปได้อย่างสนุกสนาน ซึ่งครูสมัยก่อนต้องคิดค้นสื่อการเรียนการสอนกันเอง ไม่ได้มีขายให้นักเรียนมากมายเหมือนปัจจุบัน จากจุดเริ่มต้นที่ครูจินต์ได้สอนในปฐมวัย ทำให้ผมซึมซับการเขียนรูปจนสามารถเรียนจบทางสถาปัตย์...ท่านมีความเป็นกันเองกับนักเรียน และรู้สึกว่าไม่มีใครกลัวท่าน...”

และอีกตอนหนึ่งในเรื่องบันทึกจากความทรงจำในอดีต จากหนังสือ “งานชุมนุมศิษย์เก่าโรงเรียนชูศิลป์วิทยา นครศรีธรรมราช ๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๘” ว่า

“...ครูคุณนั้นเท่าที่จำได้คือครูจินต์ กิตติพงศ์ รูปร่างใหญ่ใจดี มาช่วยสอนในบางครั้งที่ครูประจำชั้นไม่มา ส่วนใหญ่จะมาเล่านิทานให้ฟังประกอบทำทาสสนุกสนานมาก พวกเราชอบกันมาก...”

ด้านการบริหาร นายจินต์มีคุณลักษณะของนักบริหารอยู่ในตัวหลายประการและได้แสดงคุณลักษณะเหล่านั้นออกมาปลุกปั้นสร้างสรรค้งานของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมทุกสภาวะ คุณลักษณะอันแรกของผู้บริหาร ก็คือ การทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี นายจินต์เป็นคนขยันขันแข็ง อดทน มานะ พยายาม และประหยัด นายวิศิษฎ์ ลิ้มปนัดดา ศิษย์คนหนึ่งกล่าวไว้ในเรื่อง “ครูใหญ่ของเรา” ในหนังสืองานชุมนุมศิษย์เก่าโรงเรียนชูศิลป์วิทยาเล่มเดียวกันว่า

“...เราเห็นท่านไปโรงเรียนแต่เช้าตรู่เป็นคนแรก เปิดประตูหน้าต่างเอง ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียนก่อนที่ครูและนักเรียนจะไปถึงโรงเรียน ท่านจะกลับเป็นคนสุดท้ายดูแลปิดประตูหน้าต่างให้ดีทุกจุด จิตใจของท่านจดจ่ออยู่กับโรงเรียนทั้งวันทั้งคืน บางคืนคำมีติดตักตื่น ท่านไปเดินตรวจยามเอง เกรงไฟไหม้บ้าง โดนงัดแงะบ้าง เราเคยเห็นภาพท่านสอนหนังสืออบรมนักเรียน ควบคู่ไปกับการเก็บกวาดขยะตอนเย็นด้วยตนเอง...”

คุณลักษณะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การให้ทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นส่วนสำคัญขององค์กรเท่าเทียมกัน นายจินต์ทำให้ครูทุกคนในโรงเรียนอยู่และทำงานเหมือนคนในครอบครัว ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ซึ่งเป็นบรรยากาศที่สร้างขึ้นมาได้ยากถ้าผู้บริหารไม่มีบุคลิกภาพและความจริงใจที่จะให้เกิดขึ้น และนายวิศิษฎ์ก็ได้กล่าวไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันอีกตอนหนึ่งว่า

“...การบริหารโรงเรียนชูศิลป์วิทยาดังแต่เริ่มเปิดสอน...เป็นไปในรูปแบบประหยัด เรียบง่าย อยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง โรงเรียนคือหม้อข้าวของทุกคนที่อยู่ร่วมงานในชูศิลป์ฯ ร่วมกันทำ ร่วมกันกิน ร่วมกันใช้ตามอัตภาพ โรงเรียนจึงอยู่รอดปลอดภัย ไม่ล่มสลายทั้งๆ ที่ต้องย้ายสถานที่เรียนของโรงเรียนมาหลายครั้งหลายครา...”

นายสมบัติ เพชรรัตน์ ครูคนหนึ่งของโรงเรียนชูศิลป์วิทยา กล่าวไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันตอนหนึ่งว่า

“...เมื่อครูเข้ามาอยู่ในโรงเรียนนี้ ครูรู้สึกประทับใจในตัวครูใหญ่เป็นอย่างยิ่ง เพราะท่านเป็นผู้มีความเป็นกันเอง มีความจริงใจ ชอบสนุก ร่าเริง มีคุณธรรม และมีความอ่อนน้อม แต่ในขณะที่เดียวกันการทำงานของท่านก็มีความเข้มแข็ง มีความเชื่อมั่นสูง เป็นผู้ที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ...”

และตัวนายจินต์เองก็ได้กล่าวในเรื่อง “สารจากครูจินต์ กิตติพงศ์ อาจารย์ใหญ่” ในหนังสือเล่มเดียวกันนั้น ตอนหนึ่งว่า

“...การดำรงกิจการโรงเรียนราษฎร์หรือโรงเรียนเอกชนในปัจจุบัน ข้าพเจ้ามีหลักการง่ายๆ ดังนี้ ทุกคนร่วมกันอยู่ ร่วมกันทำ ร่วมกันกิน เราจึงอยู่ได้ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน...”

นอกจากนั้นนายจินต์ยังได้ชื่อว่าเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ทันสมัยและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ การประกาศอุดมการณ์ของชาวชูศิลป์ว่า “ประพฤติดี เรียนดี มีน้ำใจ พละนาถัยสมบูรณ์” และประกาศเป้าหมายของชาวชูศิลป์ว่า “มุ่งคุณภาพ เน้นคุณธรรม” ย่อมแสดงถึงความมีวิสัยทัศน์ก้าวไกลในด้านการจัดการศึกษา

ผลงานที่แสดงความสำเร็จน่าภาคภูมิใจมีมากมายตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่าครึ่งศตวรรษที่นายจินต์ได้บริหารโรงเรียนชูศิลป์วิทยามาในปีการศึกษาต่างๆ ดังนี้ ปี ๒๕๒๖ ได้รับยกย่องเป็นโรงเรียนดีเด่นของกระทรวงศึกษาธิการ ปี ๒๕๓๙ ได้รับหนังสือชมเชยจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนที่จัดโครงการอาหารกลางวันได้ดี ปี ๒๕๔๐ ได้รับรางวัลห้องสมุดดีเด่นเขตการศึกษา ๓ และรางวัลชนะเลิศโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน เขตการศึกษา ๓ ปี ๒๕๔๓ ได้รับเกียรติบัตรผู้บริหารดีเด่น จากคุรุสภาอำเภอ

เมืองนครศรีธรรมราช ปี ๒๕๔๕ เป็นโรงเรียนเครือข่ายนำร่องหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และรางวัลชมเชยระดับก่อนประถมศึกษาใน
โครงการโรงเรียนพระราชทานของกระทรวงศึกษาธิการ ปี ๒๕๔๖ ได้รับการ
ประเมินมาตรฐานคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.^๑

นอกจากนั้นครูอาจารย์และนักเรียนก็ยังได้รับเกียรติบัตรและโล่รางวัล
ต่างๆ ในด้านความประพฤติและวิชาการต่างๆ ปี

เกียรติคุณทางสังคม นายจินต์ได้รับการยกย่องนับถือจากคริสตศาสนิกชน
เป็นอย่างสูง นายจินต์และภรรยาได้รับสถาปนาเป็นผู้ปกครองคริสตจักรเบ็ลเลเฮม
นครศรีธรรมราช และเป็นผู้ปกครองคริสตจักรพระกิตติคุณสมบุญณ์ นครศรีธรรมราช
ปฏิบัติหน้าที่นี้อย่างเข้มแข็งดูแลสมาชิกของคริสตจักรอย่างทั่วถึงตลอดมา

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ เบญจมาภรณ์
ช้างเผือก และเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

นายจินต์สมรสกับนางสาวการุณย์ มิตรกุล เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.
๒๕๔๔ มีบุตร ๖ คน คือ นายดำริห์ นางกนิษฐา เรียบร้อย นายสมเกียรติ
นายศุภฤกษ์ นายสรเสริญ และนางมาเรีย วุฒิ

ชีวิตครอบครัวของนายจินต์เป็นครอบครัวที่อบอุ่น นายจินต์ให้เกียรติ
ภรรยาเป็นผู้จัดการครอบครัวทั้งหมด การเปลี่ยนชื่อและนามสกุลในปี พ.ศ.
๒๕๔๔ นั้น ภรรยาก็ร่วมคิดให้ด้วย บุตรหลานให้ความเคารพรักนายจินต์มาก

^๑ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
หมวด ๖ มาตรา ๔๙ กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินมาตรฐานคุณภาพภายนอก
อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี

บุตรหลานของนายจินต์ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “จินต์อนุสรณ์” เรื่อง “คุณพ่อของต๋อย” ความตอนหนึ่งว่า

“...คุณพ่อมีชีวิตการกินอยู่เรียบง่าย สมถะ ประหยัด แต่ขยันขันแข็ง ไม่ยอมแพ้ปัญหาใดๆ สอนลูกหลานให้รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญา... คุณพ่อสุขุมรอบคอบในการตัดสินใจ ตื่นนอนแต่เช้าแล้วออกไปทำงานก่อนใคร กลับบ้านเย็น... ไร่เรียงแจ่มใส ได้ยินเสียงหัวเราะทุกวัน ชอบเล่นนิทานให้หลานๆ และนักเรียนในโรงเรียนฟัง...คุณพ่อมีความสุข ชอบเล่าชีวิตประสบการณ์เก่าๆ และสนใจคนหนุ่มสาวให้ฝ่าฟันความยากลำบาก...”

ถึงแม้ว่านายจินต์จะมีอายุเกินกว่า ๕๕ ปี และภรรยาถึงแก่กรรมแล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ นายจินต์ก็ยังมีกำลังใจทำงานอยู่ไม่หยุด จนถึงวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ลาป่วยเป็นครั้งแรกเพราะมีอาการอ่อนเพลียหมดแรงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงแก่กรรมในวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ลิริอายุได้ ๘๖ ปี ๔ เดือน ๔ วัน นับว่าวงการศึกษาราชภัฏสุราษฎร์ธานีได้สูญเสียครูผู้กตัญญูที่ทุ่มเทชีวิตให้แก่วิชาชีพโดยไม่เกี่ยงอายจากหน้าที่การงานและได้ชื่อว่าเป็นครูที่อยู่ในอาชีพยาวนานมากคนหนึ่ง

นายจรรยา มิลินทร์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. จินต์อนุสรณ์ อนุสรณ์ในงานพิธีฝังศพ คุณพ่อจินต์ กิตติพงศ์ ณ สุสานคริสเตียน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. งานชุมนุมศิษย์เก่า โรงเรียนชูศิลป์วิทยา นครศรีธรรมราช และ ครบอายุ ๔๖ ปี ครูจินต์ กิตติพงศ์ ครูใหญ่ของชาว ช.ว. ๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๔ ณ ภัตตาคารดั่งวา นครศรีธรรมราช

๓. ประวัติ คุณพ่อจินต์ กิตติพงศ์ พิมพ์ดีด ๖ หน้า โดยนางกนิษฐา เรียบร้อย ครูใหญ่โรงเรียนชูศิลป์วิทยา ตำบลกรแก้ว อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

นางสมศรี สุกุมลนันทน์

พ.ศ. ๒๔๖๒ - ๒๕๔๘

นางสมศรี สุกุมลนันทน์ (นามสกุลเดิม อนุমানราชชน) เกิดเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๒ ที่บ้านชอยเดโช (ชอยอนุมานราชชนในปัจจุบัน) ถนนสุรวงศ์ จังหวัดพระนคร เป็นบุตรคนที่ ๓ ของพระยาอนุมานราชชน (ยง เสฐียรโกเศศ)^๑ และคุณหญิงอนุมานราชชน (ละโม) มีพี่น้อง ๘ คน เป็นชาย ๔ คน หญิง ๔ คน คือ นางไสว เทราบัตร์ (ถึงแก่กรรม) นายสมจัย (ถึงแก่กรรม) นางสาวภัทรศรี (ถึงแก่กรรม) นางมัลลี เวชชาชีวะ นายयरยง นายญานิน (ถึงแก่กรรม) พันตำรวจเอก (พิเศษ) บรรยง และ แพทย์หญิงยุวัน อนุมานราชชน

ในวัยเด็ก เมื่ออายุ ๕ ขวบ ได้เรียนที่โรงเรียนสอนเด็กเล็กซึ่งอยู่ใกล้บ้าน บิดาสอนภาษาอังกฤษให้ในตอนเย็น บิดาเป็นครูคนแรกที่สอนภาษาอังกฤษให้ เข้าใจความหมายของศัพท์เป็นคำๆ อายุ ๖ ขวบ เข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๓ ได้เรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๔ ที่โรงเรียนเบญจมราชาลัย ใกล้วัดสุทัศน์เทพวราราม ๑ ปี แล้วย้ายไปเรียนที่โรงเรียนเพชรบุรีวิทยาลัย (ต่อมาเปลี่ยนเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ และปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี) ถนนเพชรบุรี ซึ่งเปิดใหม่ มีถึงชั้นมัธยมปีที่ ๗. ๘ และมีวิชาครูให้

^๑ เดิมได้รับพระราชทานนามสกุลจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ลาออกจากบรรดาศักดิ์ จึงใช้ราชทินนามเป็นนามสกุล และทายาทก็ใช้นามสกุล “อนุมานราชชน” มาจนถึงปัจจุบัน

นางสมศรี สุกุมลนันทน์

พ.ศ. ๒๔๖๒ - ๒๕๔๘

เรียนด้วย นางสาวสมศรีเรียนจบชั้นประโยคมัธยมบริบูรณ์ (ชาย) คือ มัธยมปีที่ ๘ ในสมัยนั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ เรียนต่อคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๘๓ สำเร็จได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต (อ.บ.) และเรียนต่ออีก ๑ ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้รับอนุปริญญาประโยคครูมัธยม (ป.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับทุนไปศึกษาและดูงานด้านคหกรรมศาสตร์ วิชาเดรสดีไซน์ (Dress design) ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเวลา ๑ ปี

พ.ศ. ๒๔๘๕ เริ่มรับราชการในตำแหน่งครูโท โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สอนวิชาภาษาอังกฤษ งานที่รักและถนัดอีกอย่างหนึ่ง คือ การตัดเย็บเสื้อผ้า หลังจากรับราชการอยู่ประมาณ ๑๐ ปี ได้ลาออกไปรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าตามที่ชอบ กิจการดำเนินไปได้ด้วยดี ต่อมาได้รับการชักชวนจากท่านผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ให้กลับเข้ารับราชการ พ.ศ. ๒๔๙๕ จึงกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งครูโท โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเช่นเคย พ.ศ. ๒๔๙๘ ย้ายไปเป็นอาจารย์ที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ) ตำแหน่งครูโท คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ (ปัจจุบันใช้ชื่อว่าวิชาเคหศาสตร์) พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้รับตำแหน่งหัวหน้าคณะวิชาคหกรรมศาสตร์ และได้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายธุรการด้วย พ.ศ. ๒๕๐๗ เลื่อนเป็นอาจารย์ชั้นเอก และต่อมาได้เลื่อนตำแหน่งเป็นอาจารย์พิเศษ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นยุคที่นักศึกษามีความเคลื่อนไหวทางการเมืองรุนแรง นางสาวสมศรีได้ช่วยฝ่ายบริหารดูแลนักศึกษาของวิทยาลัยจนผ่านพ้นมาด้วยความเรียบร้อย พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ลาออกจากราชการขณะมีอายุ ๕๕ ปี

นางสาวสมศรีเป็นผู้มีบุคลิกสง่างาม ปราดเปรี้ยว และทันสมัย มีความสามารถในการออกแบบตัดเย็บเสื้อผ้าได้อย่างดี มีศิลปะ ผู้ที่รู้จักและพบเห็น

มักจะชมว่า นางสมศรีแต่งกายเรียบง่าย ออกแบบได้เหมาะเจาะ งดงาม เมื่อครั้งที่รับราชการอยู่ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการวัฒนธรรมฝ่ายหญิง โดยท่านผู้หญิงดุขฎิมาลา มาลากุล ให้นางสมศรีเป็นผู้รับผิดชอบและจัดแสดงหุ่นเครื่องแต่งกายสตรีไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน เพื่อแสดงในงานฉลองรัฐธรรมนูญประจำปีที่สวนลุมพินี แม้จะเป็นเรื่องใหม่ นางสมศรีก็ได้ศึกษาค้นคว้า ไต่ถามผู้รู้ และคิดออกแบบตัดเย็บชุดเครื่องแต่งกายของสตรีไทยแต่ละยุคได้อย่างดี สวยงามและเป็นที่ยอมรับ หุ่นเครื่องแต่งกายที่ออกงานแล้วนำไปตั้งไว้ที่ชั้นบนตึกกลางของกระทรวงศึกษาธิการอยู่หลายปี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้จัดเปลี่ยนเครื่องแต่งกายของหุ่นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ปัจจุบันนี้ หุ่นแสดงอยู่ที่ห้องเครื่องแต่งกายของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ เป็นสถาบันแรกที่ริเริ่มจัดสอนวิชาคหกรรมศาสตร์ ว่าด้วยการสอนวิชาผ้าและเครื่องแต่งกายโดยใช้หลักวิชาวิทยาศาสตร์และศิลปะ นางสมศรีได้ร่วมก่อตั้งแผนกวิชานี้และรับผิดชอบการสอน **เป็นผู้นำวิธีสร้างแบบตัดมาตรฐานมาใช้ในการตัดเสื้อสำเร็จรูปของเมืองไทย** ตามที่ได้ศึกษามาอย่างได้ผล นักศึกษาที่ได้เรียนวิชานี้สามารถสร้างอุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายไทยเป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศ เสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยในปัจจุบันมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของนานาชาติทั่วโลก ทั้งนี้ถือได้ว่านางสมศรีเป็นผู้ริเริ่มวางรากฐานการสร้างแบบมาตรฐานเสื้อผ้าอุตสาหกรรม

ในด้านการเรียนการสอนของวิทยาลัยฯ นางสมศรีเป็นผู้วางหลักสูตรวิชาคหกรรมศาสตร์ว่าด้วยเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และศิลปะสัมพันธ์ ให้ผู้เรียนสามารถคิดสร้างสรรค์และปฏิบัติได้จริง ทั้งยังนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์เรื่องผ้าและเส้นใยมาประกอบความรู้เรื่องการออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้า เน้นประโยชน์การใช้สอยอย่างประหยัดและมีศิลปะ แม้จะมีเสื้อผ้าสวมใส่จำนวนน้อย แต่สามารถ

ตัดแปลงใช้ได้หลายโอกาส นางสมศรีให้แนวคิดและการสร้างงานเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักตัดเย็บเสื้อผ้า นับเป็นความก้าวหน้าแห่งวิชาชีพนี้เป็นอันมาก

งานที่ประทับใจนางสมศรีไม่รู้ลืม ในครั้งที่กลับจากไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศใหม่ๆ คือ การที่ได้มีโอกาสรับใช้สนองเบื้องพระยุคลบาทสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้มีพระราชเสาวนีย์ให้นางสมศรีเข้าเฝ้าเพื่อให้ออกแบบฉลองพระองค์แบบไทย สำหรับการเสด็จพระราชดำเนินเยือนสหรัฐอเมริกาและยุโรป นางสมศรีได้ตัดเย็บฉลองพระองค์แบบไทยทูลเกล้าฯ ถวายตามพระราชประสงค์ และได้เขียนบทความภาษาอังกฤษเรื่อง ประวัติเครื่องแต่งกายของไทยไปยังนิตยสารโว้ก (VOGUE) ของสหรัฐอเมริกา มุ่งหมายให้ผู้ชมพระบารมีเข้าใจเรื่องการแต่งกายของไทย ซึ่งได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ นิตยสารโว้กเป็นที่นิยมสูงสุดในบรรดานิตยสารแฟชั่นของสหรัฐอเมริกา เป็นครั้งแรกที่ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการเขียนเรื่องลงนิตยสาร

นางสมศรีเป็นกรรมการคนหนึ่งที่เข้าร่วมก่อตั้งสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ และได้รับเลือกเป็นนายกสมาคมคนที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ สมภาคนี้เป็นศูนย์กลางของนักคหกรรมศาสตร์ มีสมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ตลอดจนครูอาจารย์และนักศึกษา นางสมศรีบริหารงานได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ เผยแพร่งานด้านคหกรรมเป็นที่รู้จักแพร่หลาย พร้อมทั้งหารายได้เพิ่มทุนให้แก่สมาคมได้รับเลือกเป็นนายกสมาคมถึง ๓ สมัย

ผลงานทางวิชาการด้านการเขียน ได้เขียนบทความเรื่องการแต่งกาย การออกแบบ การตัดเย็บแฟชั่น และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นนักเขียนบทความประจำนิตยสารสตรีชั้นนำหลายฉบับ เป็นเวลายาวนาน เช่น นิตยสารสตรีสาร ขวัญเรือน เป็นต้น ตอบปัญหาในหนังสือพิมพ์ที่มียอดขายสูงสุดใน

ประเทศเป็นที่นิยมแพร่หลาย สำนักพิมพ์ต่างๆ ได้รวบรวมข้อเขียน จัดพิมพ์ เผยแพร่จำนวนมาก นอกจากนี้ยังได้ออกรายการทางโทรทัศน์ แสดงแพชั่นโชว์ เป็นผลงานของนักศึกษาของวิทยาลัยฯ ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากร บรรยายและอภิปรายตามที่ต่างๆ ในหัวข้ออันเป็นประโยชน์ต่อการทำงานและการดำรงชีวิต

หน้าที่พิเศษที่ร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ประธานคณะกรรมการมูลนิธิเสรีวิโรกเศศ-นาคะประทีปในสมัยแรกๆ, ประธานอนุกรรมการวิชาผ้าและเครื่องแต่งกายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา, กรรมการสอบวิชาคหกรรมศาสตร์ของกรมวิสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา, กรรมการศาลครอบครัวของสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์, ผู้แทนประเทศไทยในการประชุม Second Far-East Home Economics Extension Seminar ที่ประเทศฟิลิปปินส์ พ.ศ. ๒๕๐๓ สัมมนาเรื่อง “Mental Health And Family Life” เป็นต้น

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย และตริตาภรณ์ช้างเผือก

นางสมศรีสมรสกับนายชวาลา สุกุมลันนันทน์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ มีบุตร ๔ คน คือ นางวัลยา ชาญเลขา นายปรัชวาล นางมานิดา ฮูปเนอร์ และแพทย์หญิงสิริชา สุกุมลันนันทน์ เกอเบล

หลังจากลาออกจากราชการ นางสมศรีใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุข บุตรธิดาแยกครอบครัวออกไป ได้อยู่ตามลำพังกับสามี ช่วยกันทำงานบ้าน ทั้งสองใช้เวลาว่างด้วยการไปเที่ยวด้วยกันทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายแห่ง นางสมศรีมีงานประจำทำอยู่ที่บ้าน คือ การเขียนหนังสือส่งลงนิตยสารและหนังสือพิมพ์ ได้แก่ รายการตอบปัญหาในคอลัมน์ *เบญจกัลยาณี* ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ แต่ละเดือนมีจดหมายส่งเข้ามาไม่ต่ำกว่า ๑๕๐ ฉบับ

นางสมศรีคัดเลือกจดหมายเพื่อตอบปัญหาแต่ละวันๆ ละหลายฉบับ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรัก ครอบครัว ความสวยงาม ตลอดจนงานอาชีพ เขียนหนังสือให้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นเวลานานแล้วก็เลิกไป และมีรายการตอบปัญหาและเขียนเรื่องลงหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ในคอลัมน์ *วงเวียนชีวิต* ซึ่งมักจะเป็นเรื่องราวชีวิตจริง เป็นการทำงานที่ชอบและมีชีวิตชีวา ได้ใช้ประสบการณ์ของความเป็นครูที่ได้สอนนักเรียนทั้งหญิงและชายในการตอบปัญหาได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก บทความที่เขียนเป็นประจำตลอดมาจนถึงอายุ ๔๕ ปี คือ คอลัมน์ *สุ. จิ. ปุ. ลี* ในนิตยสารขวัญเรือน นิตยสารสตรีที่แพร่หลายฉบับหนึ่ง

งานเขียนรวมเล่มที่สำนักพิมพ์จัดพิมพ์ ได้แก่ เรื่อง **พ่อ : พระยาอนุমানราชชน** (พ.ศ. ๒๕๓๑) และเรื่อง **สารคดีชีวประวัติ สมศรี สุกุมลนันทน์ : บันทึกรุ่งค่า จากบทเรียนชีวิต ความคิดและงาน** (พ.ศ. ๒๕๓๙)

การเขียนหนังสือของนางสมศรีมีลักษณะเฉพาะคือ เน้นเรื่องราวชีวิตและคุณธรรม นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ประธานคณะกรรมการดำเนินงานมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป เขียนถึงนางสมศรี ในคำนำหนังสือเรื่อง **พ่อ : พระยาอนุমানราชชน** ว่า

“อาจารย์สมศรี สุกุมลนันทน์ เป็นลูกคนที่ ๓ ของพระยาอนุমানราชชน และคุณหญิงละไม ผู้ซึ่งสืบทอดเจตนารมณ์ของเจ้าคุณบิดาในทางการสอนและการเขียนมากกว่าทายาทคนอื่นๆ จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม แม้จะสอนและเขียนต่างไปจากบุพการี ก็มีผู้ติดตามและชื่นชมผลงานทั้งในห้องเรียนและวงกว้าง ใช้แต่เท่านั้นท่านยังมีจุดยืนทางจริยธรรมที่เข้มแข็ง รักความดี ความงาม ตลอดจนความสะอาด ความมีระเบียบอย่างรู้เท่าทัน...”

นางสมศรีทำหน้าที่เป็นครูตลอดชีวิตทั้งในหน้าที่ราชการและนอกราชการ

ซึ่งเห็นได้จากการเป็นนักเขียนที่ให้ความรู้และบทเรียนชีวิตแก่ผู้อ่าน วิรัตน์ โต-อารีย์มิตร นักเขียนบทความคนหนึ่งของนิตยสารขวัญเรือน เขียนบทความพิเศษ เรื่อง *โรงเรียนครูสมศรีปิดแล้ว* ในนิตยสารขวัญเรือน ฉบับปักษ์หลัง เดือน มิถุนายน ๒๕๔๔ กล่าวถึงนางสมศรีด้วยความชื่นชมและอาลัยว่า

“อาจารย์สมศรี ท่านอายุ ๔๐ กว่าปี ทว่าเขียนหนังสือได้ร่วมสมัยและมีเสน่ห์ รู้เท่าทันโลกและเท่าทันชีวิต... ทุกคนที่ได้อ่าน ชื่นชมความเป็นนักเขียนของอาจารย์สมศรี คนไทยจำนวนไม่น้อยได้เรียนชีวิตจากครูสมศรีด้วยวิธีเดียวกับผม โรงเรียนของท่านปิดแล้ว แต่สิ่งที่สอนและชี้แนะยังอยู่ได้อีกนานแสนนาน ใครที่ติดตาม สุ. จี. ปุ. ลิ. มาตลอดย่อมรู้สึกใจหาย กับโรงเรียนชีวิตที่ปิดตัวลงโลกก็เป็นอย่างนี้...”

ใน พ.ศ. ๒๕๔๓ นายชวาลาสามีถึงแก่กรรม นางสมศรีได้รับความสะเทือนใจมาก ชีวิตจิตใจเปลี่ยนไป ร่างกายอ่อนแอลงเรื่อยๆ เหนื่อยง่าย เขียนหนังสือน้อยลงและหยุดเขียนบางเรื่อง ต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เริ่มเบื่ออาหาร มีอาการไตเสื่อม เดือนพฤษภาคมเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล อาการขั้นสุดท้ายคือปอดขึ้น และน้ำท่วมปอด ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ สิริอายุได้ ๔๕ ปี ๗ เดือน ๑๑ วัน นางสมศรีอุทิศร่างกายให้แก่โรงพยาบาลเพื่อการเป็นครูในวาระสุดท้าย

วิรัตน์ โตอารีย์มิตร เขียนลงท้ายบทความเรื่องเดียวกันว่า

“คงมีผู้อ่านจำนวนมากอยากแสดงความเคารพนับถืออย่างสูงต่อครูสมศรี เจ้าของโรงเรียน สุ. จี. ปุ. ลิ. ผมเองในฐานะผู้อ่านคนหนึ่งขอเป็นตัวแทนบอกกล่าวความรู้สึกไปยังท่าน และอยากจะบอกว่า พวกเรารักครูสมศรีมากเหลือเกิน”

นางประภา สุชินัย ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสือ “รำลึกถึงอาจารย์สมศรี สุกุมลนันทน์” ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔
๒. ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ สมศรี สุกุมลนันทน์ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ณ เมรุวัดธาตุทอง
๓. หนังสือ “พ่อ : พระยาอนุমানราชชน” เขียนโดย สมศรี สุกุมลนันทน์ มูลนิธิเสรีบูรโกเศศ - นาคะประทีป จัดพิมพ์เนื่องในวาระครบ ๑๐๐ ปี พระยาอนุমানราชชน ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑
๔. บทความพิเศษเรื่อง “โรงเรียนครูสมศรีปิดแล้ว” โดยวิรัตน์ โตอารีย์มิตร จากนิตยสารขวัญเรือน ฉบับปีที่ ๒๒ เดือนมิถุนายน ๒๕๔๔

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ ศรีธีรวัชรินทร์

พ.ศ. ๒๔๖๓ - ๒๕๔๗

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ ศรีธีรวัชรินทร์ (นามสกุลเดิม จำรูญฤทธิ์) เกิดเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ที่ตำบลสันป่าข่อย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนโตของนายพันเอก พระนรินทร์สงคราม (เจริญ จำรูญฤทธิ์) กับนางนรินทร์สงคราม (เจียม) มีน้อง ๓ คน คือ นางไสววงศ์ สติธรรม เด็กชายน้อย (ถึงแก่กรรมแต่ยังเยาว์) และนายจำลอง จำรูญฤทธิ์

เนื่องจากบิดารับราชการทหารที่จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น พ.ศ. ๒๔๖๙ จึงเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาบิดาย้ายไปจังหวัดพิษณุโลก จึงย้ายไปเข้าเรียนที่โรงเรียนผดุงนารี ปีต่อมาบิดาย้ายกลับกรุงเทพฯ จึงย้ายมาเข้าเรียนที่โรงเรียนบำรุงวิทยา ซึ่งตั้งอยู่ที่บางลำพู จบชั้นประโยคประถมศึกษา คือชั้นประถมปีที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ จากนั้นไปเรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนสตรีวิทยา ครั้นเรียนถึงชั้นมัธยมปีที่ ๗ กระทบฯ ให้โอนชั้นมัธยมปีที่ ๔ ไปรวมกับโรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา) รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ จึงเรียนจบชั้นประโยคมัธยมบริบูรณ์ (ชาย) คือชั้นมัธยมปีที่ ๔ ที่โรงเรียนนั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ จากนั้นเข้าศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (อ.บ.) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ และศึกษาต่ออนุปริญญาประโยคครูมัธยม (ป.ม.) หลักสูตร ๑ ปี แต่เนื่องจากขณะนั้นภาวะสงครามทวีความรุนแรงขึ้นจึงต้องใช้เวลาเรียน ๒ ปี สำเร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ และเมื่อรับราชการเป็นครูแล้วได้รับทุนมูลนิธิฟูลโบรท์ไปศึกษาต่อปริญญาโทที่

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ ศรีรัตนธัญญะ

พ.ศ. ๒๔๖๓ - ๒๕๔๗

มหาวิทยาลัยชินชินนาติ รัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้รับปริญญาโททางการศึกษา (Master of Education) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ และต่อมาได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ทางการศึกษา (Doctor of Pedagogy) สาขาวิชาศาสตร์ทางการสอน (Science of Teaching) จากมหาวิทยาลัยชินชินนาติ ในฐานะศิษย์เก่าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในสายวิชาที่ได้ศึกษามาให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ นับเป็นชาวเอเชียคนแรกที่ได้รับปริญญานี้

นอกจากนี้ รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ยังได้ไปศึกษาดูงานและได้รับเชิญไปร่วมประชุมยังประเทศต่างๆ อีกหลายครั้ง กล่าวคือ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้รับทุนของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหัวหน้ากลุ่มไปดูงานการศึกษาที่ ไต้หวัน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และกวม พ.ศ. ๒๕๐๗ ไปดูงานการศึกษาในยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๕๑๑ ดูงานการศึกษาที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับทุนรัฐบาลไปดูงานการศึกษาที่ประเทศเยอรมนี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้รับเชิญจากรัฐบาลเยอรมันในฐานะผู้บริหารการศึกษาไปดูงานการสอนในประเทศเยอรมนีและดูระบบการบริหารงานการศึกษาในประเทศออสเตรเลียและประเทศอินเดีย พ.ศ. ๒๕๑๙ ไปดูงานการจัดมัธยมศึกษาที่ McLuarie University ประเทศออสเตรเลีย พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับเชิญเป็นผู้แทนประเทศไทยไปร่วมประชุมนานาชาติ เนื่องในปีเด็กสากลองค์การสหประชาชาติ ซึ่งจัดโดยรัฐบาลอิสราเอล พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นผู้แทนองค์การ I.C.W. (International Congress of Women) เข้าร่วมประชุมในการจัดเตรียมงานฉลองปีเด็กสากลของ ESCAP เป็นต้น

พ.ศ. ๒๔๘๙ รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ได้เข้าเป็นครูที่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยและเป็นครูสตรีคนแรกของโรงเรียนนั้น ต่อมาไม่นานก็สมรส

และลาออกมาเป็นแม่บ้านอยู่ระยะหนึ่ง ครั้นเมื่อสามีไปศึกษาต่อ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา จึงได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ตรีโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้ลาหยุดราชการชั่วคราวเพื่อไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อศึกษาสำเร็จกลับมาในปลาย พ.ศ. ๒๔๙๖ ก็ได้กลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นอาจารย์ตรีแผนกฝึกหัดครูมัธยมโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นอาจารย์วิทยาลัยวิชาการศึกษาและรักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน พ.ศ. ๒๔๙๙ เลื่อนเป็นอาจารย์โท พ.ศ. ๒๕๐๓ เลื่อนเป็นอาจารย์เอก พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน พ.ศ. ๒๕๐๙ เลื่อนเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ศ. ๒๕๑๕ เลื่อนเป็นรองศาสตราจารย์ พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นรองศาสตราจารย์ ระดับ ๘ และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นรองศาสตราจารย์ ระดับ ๙ และเกษียณอายุราชการในปีนั้น หลังเกษียณอายุราชการแล้วยังได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน อีก ๓ วาระ คือ วาระที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๖ วาระที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๖ - ๒๕๒๘ และวาระที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๓๐

แต่เดิมโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้น พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้โอนมาสังกัดกรมสามัญศึกษา เปิดสอนชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษา และเนื่องจากขณะนั้นเป็นภาวะหลังสงครามประจวบกับกระทรวงศึกษาธิการกำลังขยายการศึกษา ครูวุฒิสูงจึงขาดแคลนมาก ดังนั้นจึงได้เปิดสอนแผนกฝึกหัดครูมัธยมโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา (ผศ.ตอ.) ขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ถึง พ.ศ. ๒๔๙๖ คณะกรรมการอำนวยการฝึกหัดครูมัธยมฯ มีมติให้ตั้ง “หน่วยสาธิตแผนกฝึกหัดครูมัธยมโรงเรียน

เตรียมอุดมศึกษา” ขึ้น เพื่อเป็นสถานฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครูและเปิดการสอนเมื่อปีการศึกษา ๒๔๙๗ ต่อมาวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้มีการตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้น และในวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้โอนแผนกฝึกหัดครูมัธยมโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาไปรวมกับวิทยาลัยวิชาการศึกษา สังกัดกรมการฝึกหัดครู เลื่อนฐานะเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน หน่วยสาธิตแผนกฝึกหัดครูมัธยมโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เลื่อนฐานะเป็น โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน อีก ๕ วันต่อมาคือวันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๘ รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ก็ได้รับแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน ถึงวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน ยกฐานะขึ้นเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน ยกฐานะขึ้นเป็นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ก็ยังบริหารงานในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ตลอดมา จนกระทั่งเกษียณอายุราชการรวมเวลากว่า ๒๕ ปี

โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า สาธิตปทุมวัน จัดขึ้นตามหลักการที่ได้แบบอย่างของ Demonstration หรือ Laboratory school ซึ่งมีกระบวนการจัดการศึกษาต่างไปจากที่กระทรวงศึกษาธิการจัดอยู่ในขณะนั้นหลายประการ รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ ซึ่งเป็นผู้ร่วมบุกเบิกการจัดการเรียนการสอนแบบสาธิต ได้เล่าถึงความเป็นมาไว้ในบทความเรื่อง “จารึกจากอดีต ๒๕ ปีแห่งการบุกเบิกและพัฒนา” พิมพ์ในหนังสือ “สาธิตรำลึก” ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ ศรีวัชรรัตน์ ความตอนหนึ่งว่า

“ปีการศึกษา ๒๕๔๘ ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติหน้าที่รักษาการตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ ย่อมมีความหนักใจเป็นธรรมดา เพราะได้ทราบปัญหาต่างๆ มา ตลอดเวลาที่ผ่านมาแต่เมื่อได้ถูกมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ใดก็ตาม ก็จำเป็นที่จะต้องรับมาปฏิบัติตามกำลังความสามารถที่จะทำได้ จำได้ว่าเมื่อไปปฏิบัติงานที่ โรงเรียนสาธิตนั้น มีโต๊ะทำงาน ๑ ชุด อยู่มุมหนึ่งของห้องทำงานร่วมกับอาจารย์ อื่นๆ เพราะมีสถานที่จำกัดคับแคบมาก มีอาจารย์ทั้งหมดประมาณ ๗ - ๘ คน มีนักเรียน ๑๐๐ กว่าคน ไม่มีคณาธิการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้ จัดถอนคณาธิการออกไปเสียแล้ว มีสมุดบัญชีรายการอุปกรณ์ในการจัดทำอาหาร กลางวันสำหรับนักเรียน ส่วนเงินค่าอาหารนั้นไม่มีเพราะได้จัดมอบให้ผู้จัดทำ อาหารกลางวันไว้หมดก่อนหน้านี้แล้ว งานธุรการต่างๆ ก็ขึ้นอยู่กับโรงเรียน เตรียมอุดม หน้าที่ของอาจารย์ด้วยเช่นกัน เมื่อมีอาจารย์และนักเรียนจำนวน เพิ่มขึ้นตามลำดับการจัดการบุคลากรให้ช่วยงานต่างๆ ก็เริ่มแบ่งหน้าที่กันไป งานจึงเริ่มมีรูปแบบตามสายงานต่างๆประจวบกับเวลานั้นเป็นเวลาที่ยัง วิทยาลัยวิชาการศึกษา มีโครงการระยะยาว ในการร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญของ มหาวิทยาลัยอินเดียนา สหรัฐอเมริกา โรงเรียนสาธิตแห่งนี้ก็ได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญมาประจำให้คำแนะนำแนวทางต่างๆ.....

ปัญหาที่หนักใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ ประชาชนและผู้ปกครองยังไม่แน่ใจ และยอมรับในการจัดให้นักเรียนชายหญิงเรียนร่วมชั้นเดียวกันตั้งแต่ชั้นมัธยม ปีที่ ๑ ซึ่งโดยปกติโรงเรียนทั่วไปในขณะนั้นจะแยกนักเรียนชายหญิงไว้ประเภทละ โรงเรียน หลังจากที่เด็กชายหญิงเหล่านี้ได้เข้าเรียนร่วมชั้นกันมาตั้งแต่อนุบาล จนถึงประถมปีที่ ๔ ยกเว้นโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่มีชั้นสูงสุดเพื่อเตรียมตัว เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอยู่ ๒ ชั้นแห่งเดียวเท่านั้น สำหรับการเรียนใน ระดับอุดมศึกษานั้นคงไม่มีปัญหาอะไรเพราะมีผู้เรียนทั้งชายหญิงรวมอยู่ด้วยกัน

แต่เดิมาแล้ว ในระดับชั้นมัธยมซึ่งทางโรงเรียนสาธิตได้จัดเป็นสหศึกษาเป็นแห่งแรกนั้น ทำให้เกิดความวิตกกังวลและห่วงใยเกี่ยวกับปัญหาระหว่างเพศ ในหมู่ผู้ปกครองและประชาชนอยู่มาก ซึ่งมักจะได้รับคำถามและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับสิ่งที่อาจเกิดขึ้น อันจะเป็นการขัดต่อระเบียบประเพณีอันดีงามของบ้านเมืองเราได้ การจัดสหศึกษานี้ก็เป็นการทดลองอย่างหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าธรรมชาติของเด็กชายหญิงนั้นมีความต้องการและสนใจที่จะปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไร สิ่งเหล่านี้ได้ใช้เวลาพิสูจน์ให้ประชาชนได้เห็นและทราบถึงข้อเท็จจริงชั่วระยะหนึ่ง ซึ่งต่อมาก็เป็นที่เข้าใจและยอมรับและเริ่มนิยมปฏิบัติกันในสถานศึกษาอื่นๆ จนแพร่หลายมาทุกวันนี้”

ในด้านการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูอาจารย์ รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ได้เล่าไว้ในบทความเดิม ความตอนหนึ่งว่า

“ด้วยผลงานที่คณะอาจารย์ได้ร่วมแรงร่วมใจกันบุกบันกันมา ทำให้พวกเราทุกคนต่างเห็นความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันทำงานด้วยความสำนึกในหน้าที่และกำลังตามความสามารถเท่าที่จะทำได้ ด้วยการพร้อมใจกันอยู่ร่วมปฏิบัติงาน ปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ รับการอบรมและคำแนะนำจากอาจารย์ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา แม้จะเป็นนอกเวลาและเย็นค่ำเพียงใดก็ตามทุกคนก็ไม่ย่อท้อ จะมีคำที่เคยกล่าวกันบ่อยๆ ว่า ตอนเย็นเรากลับบ้านโดยไม่เคยเจอแสงอาทิตย์ แต่เราก็ตนทำงานกันมาได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพวกเราคงอยู่ในวัยที่แข็งแรงและมีเรี่ยวแรงกันอยู่มาก รวมทั้งต่างก็มีอุดมการณ์ที่จะทำงานด้วยความเชื่อมั่นและศรัทธาในอาชีพของเรา อีกอย่างหนึ่งปัญหาการจราจรก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ไม่เป็นอุปสรรคแก่การเดินทางเช่นในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีอาจารย์ที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อ ทางโรงเรียนก็สนับสนุนให้ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อทั้งนอกและในเวลาราชการ ต่างก็อุทิศเวลาที่นอกเหนือจากเวลาเรียนมาช่วยกัน

ทำการสอน บางกลุ่มก็พร้อมใจกันหยุดการเรียนภาคต่ำเพื่อร่วมกันทำงานนอกเวลาสัปดาห์ละ ๑ วัน นับเป็นความพร้อมเพรียงอันน่าชื่นใจยิ่ง

ผลที่ได้รับตามมาก็คือได้รับการสนับสนุนและแรงกำลังใจจากผู้ปกครอง จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการของโรงเรียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เพื่อให้ความร่วมมือส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียน ก็อยู่ในเกณฑ์ดีเป็นลำดับ จนได้รับอนุมัติจากกรมวิสามัญศึกษาให้เปิดทำการสอนชั้น ม.ศ.๔ และ ม.ศ. ๕ โดยเริ่มทำการสอนแผนกทั่วไปก่อน (และใน ๒ ปีต่อมาก็ได้รับอนุมัติให้เปิดทำการสอนแผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลปะอีกด้วย)..”

ด้านอาคารสถานที่จากเดิมมีเพียงเรือนไม้ชั้นเดียวทาสีเหลืองซึ่งเป็นของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ก็ได้ดำเนินการขออนุมัติสร้างเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ด้วยความสนับสนุนของหน่วยงานที่สังกัดและเกี่ยวข้องรวมทั้งองค์การต่างๆ ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน จึงได้มีอาคารเรียนและสนามฝึกกีฬาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย กล่าวคือ อาคารเรียนเรือนไม้ชั้นเดียวยิมคลองอรรถ อาคารเรียนเรือนไม้ ๒ ชั้น ต่อเติมอาคารเรียนเรือนไม้ ๒ ชั้น ชั้นด้านทิศตะวันออกและด้านทิศตะวันตก อาคารเรียนตึก ๓ ชั้น อาคารศิลปะศึกษา อาคารเรียนตึก ๔ ชั้น ต่อเติมอาคารศิลปะศึกษา อาคารฝึกพลศึกษา และต่อเติมอาคารนี้อีก ๓ ครั้ง เพื่อให้เสร็จสมบูรณ์ตามรูปแบบ ส่วนสนามฝึกกีฬามีดังนี้ สระว่ายน้ำ (สระว่ายน้ำวันเด็ก พ.ศ. ๒๕๐๕) สนามบาสเกตบอล ๒ สนาม สนามเทนนิส ๒ สนาม และสนามแบดมินตัน ๒ สนาม

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์บริหารจัดการการเรียนการสอนโรงเรียนสาธิตปฐมวันมาเป็นอย่างดี การศึกษาเจริญก้าวหน้า จนได้รับพระราชทานรางวัลโรงเรียนจัดการศึกษาดีติดต่อกันหลายปี ดังที่ได้เล่าไว้ในบทความเรื่องเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“...ในการแสดงงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนซึ่งจัดขึ้นในบริเวณโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน มีพระราชปรารภกับ ม.ล.ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่า ควรจะมีรางวัลให้แก่โรงเรียนที่จัดการศึกษาดีด้วย ขณะที่ทรงมีพระราชปรารภนี้ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรผลงานของโรงเรียนต่างๆ ณ บริเวณอาคารเรือนไม้ ๒ ชั้นของโรงเรียนสาธิตทางด้านทิศตะวันตกนั่นเอง ปัจจุบันเป็นอาคารโรงฝึกพลศึกษาของโรงเรียน ม.ล. ปิ่น มาลากุล จึงบัญชาให้ทางโรงเรียนจัดทำป้ายจารึกพระราชปรารภนี้ไว้ ซึ่งทางโรงเรียนก็ได้จัดทำอนุสรณ์พระราชปรารภและกำหนดสถานที่สำหรับการนี้ไว้แล้ว และเมื่ออาคารโรงฝึกพลศึกษาเสร็จการก่อสร้างเรียบร้อย ก็จะได้ดำเนินการติดตั้งอนุสรณ์นี้ ณ บริเวณสถานที่เดิมต่อไป

ด้วยพระบารมีปกเกล้าฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ทางโรงเรียนก็ได้รับพระราชทานรางวัลเป็นปีแรก และได้รับพระราชทานรางวัลติดต่อกันมาอีกหลายปี รวมเป็น ๑๑ ครั้ง ในระยะเวลา ๑๕ ปีที่มีการพระราชทานรางวัลนี้ (นับถึง พ.ศ. ๒๕๒๓) นับเป็นสิริมงคลและเกียรติแก่โรงเรียนอย่างสูงสุด ทั้งเป็นความภาคภูมิใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะอาจารย์เจ้าหน้าที่ตลอดมา...”

จากการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพียงของรองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ดังกล่าว ศาสตราจารย์คุณหญิงอุบล หุวะนันท์ อธิการบดีวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน ได้กล่าวยกย่องชมเชยไว้ และนำมาพิมพ์ในหนังสือสาธิตรำลึก ความตอนหนึ่งว่า

“...เพราะท่านอาจารย์สมจิตต์ฯ ก็ได้อยู่กับโรงเรียนนี้มาเป็นเวลา ๒๕ ปีเต็ม สนุกสนาน ลำบากยากเย็น ตื่นเต้น ยินดี ชื่นชม เหน็ดเหนื่อย พบสารพันปัญหา มาอย่างมากมาย แต่ด้วยความสามารถและฉลาดเฉลียวพร้อมทั้งปฏิภาณ ก็ได้

ขจัดปัญหาเหล่านั้นได้มิฉะนั้นจะเกิดการเสียหาย เด็กนักเรียนของโรงเรียน
สาธิตมาจากครอบครัวฐานะสูงและปานกลาง ส่วนมากผู้ปกครองมีการศึกษาคดี
เพราะฉะนั้นการติดต่อและปฏิบัติต่อผู้ปกครองก็เป็นปัญหายาก เหมือนกับไฟ
ถ้าทำดีก็ใช้เป็นประโยชน์ถ้าทำเสียก็จะเป็นผลร้าย อาจารย์ใหญ่ได้ใช้ความดี
และความสามารถใช้ไฟให้เป็นพลังงานผลักดันให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียน เป็น
พลังงานจากความสมัครใจ ไม่มีการรีดไถขอทรัพย์สินมาเป็นผลประโยชน์ของ
โรงเรียนหรือของใครเลย การให้ของขวัญในวันเทศกาลต่างๆ เป็นของธรรมดา
จนบางครั้งอาจต้องมีการห้ามหรือขอร้องไม่ให้ทำให้เกินกว่าเหตุ เรื่องเหล่านี้
ผู้ปกครองทั้งหลายคงทราบดี...

...มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์ที่โรงเรียนนี้ก็นับว่าดีเยี่ยม ดิฉัน
ศิษย์ไม่กล้าทำตัวเหลว มีน้อยรายเหลือเกิน เด็กจะรู้หน้าที่รู้จักรับผิดชอบรู้อะไร
ดีและไม่ดี โรงเรียนเราคงจะเป็นโรงเรียนแรกที่ประกาศไม่ลงโทษด้วยการเขียนดี
เราจะหลีกเลี่ยงจนนาทีสุดท้าย และมักจะหาทางทำโทษด้วยวิธีอื่นๆ ก่อนการตี
ผู้ปกครองบางท่านไม่เชื่อว่าเด็กของท่านปฏิบัติตนผิด แต่เมื่อมาพบครูจึงทราบ
และก็ได้จัดการระงับเหตุปัญหานั้นทันที”

เมื่อได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ปทุมวัน รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ก็ได้บริหารจัดการมหาวิทยาลัย
อย่างเต็มความสามารถ ได้แสวงหาทรัพยากรทั้งบุคคล การเงิน และอื่นๆ มา
สนับสนุน ทำให้การบริหารมหาวิทยาลัยเป็นไปได้อย่างดี สามารถประสานงานกับ
หน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราชการเป็น
อันมาก มีการสนับสนุนอาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้มีความก้าวหน้าในการศึกษา
เพิ่มเติมและดูงาน พยายามใช้ทรัพยากรบุคคลให้ได้ประโยชน์สูงสุด จัดสวัสดิการ
ใหม่ๆ แก่อาจารย์และเจ้าหน้าที่ เมื่อเกิดปัญหาก็มีการแก้ไขอย่างดีและรวดเร็ว

ลักษณะสำคัญของการปฏิบัติงานอีกอย่างหนึ่งของรองศาสตราจารย์ คุณหญิง สมจิตต์ก็คือความสามารถในการประสานนโยบายกับฝ่ายบริหารระดับสูงและสภามหาวิทยาลัยได้อย่างกลมกลืน ซึ่งเรื่องนี้ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้กล่าวไว้ในคำไว้อาลัย พิมพ์ในหนังสือ “งานสร้างสรรค์การศึกษา” ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพอีกเล่มหนึ่ง ความตอนหนึ่งว่า

“...ผมและท่านได้ร่วมงานกันค่อนข้างใกล้ชิดโดยเฉพาะงานประชุมสภามหาวิทยาลัย เมื่อมีวาระที่สำคัญๆ ผมจะปรึกษาท่านเสมอ และหลายๆ ครั้งท่านก็ช่วยนำไปหารือกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกแล้วมาถ่ายทอดสู่ผม เพราะท่านค่อนข้างจะกว้างขวางเป็นที่ยอมรับ ทำให้งานของผมผ่านไปได้ด้วยดี ตลอดเวลาที่ผมดำรงตำแหน่งอธิการบดี ๒ วาระ ผมซึ่งในพระคุณของท่านที่ได้ช่วยผมและงานของผม มีรู้ลึม”

เมื่อพ้นวาระการดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ได้ ๖ ปี ถึง พ.ศ. ๒๕๓๖ ทางราชการมีนโยบายยุบรวมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ไปรวมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ก็ต้องถูกยุบรวมไปด้วย รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ก็ได้มาช่วยแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ทำให้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ยังคงดำรงอยู่ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จะยุบรวมไปแล้วก็ตาม ซึ่งเรื่องนี้มีกล่าวไว้ในหนังสือ “สาธิตรำลึก” ความตอนหนึ่งว่า

“หากยุบคณะศึกษาศาสตร์โรงเรียนมัธยมสาธิตย่อมลloydตัวไม่มีทุนเกาะ ถ้าหากไม่ขอมติคณะรัฐมนตรีให้ยกเว้นการยุบรวม ก็ต้องปรับปรุงให้สอดคล้อง

กับสภาพการณ์แวดล้อม จึงได้มีการดำริให้จัดการเรียนการสอนเอื้อต่อโครงการ
ปริญญาโทที่ชำนาญและรับผิดชอบอยู่แล้ว โดยอาศัยโรงเรียนมัธยมสาธิตเป็น
กลไกสำคัญ เป็นแหล่งทดลองวิจัยหรือเป็นแหล่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางวิชาการ
ทำให้โรงเรียนมัธยมสาธิตสามารถดำเนินงานต่อไปได้ นับเป็นนโยบายที่แนบคาย”

ผลงานวิชาการของรองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์มีทั้งตำรา
บทความ และงานเขียนอื่นๆ เช่น ตำราชุดक्रमมัธยม วิชาวิธีสอนทั่วไปของ
สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย บทความจิตวิทยาการศึกษาเรื่องสังคมเด็ก
บทความเรื่อง “Extracurricular Activities” ลงพิมพ์ใน Current and Projected
Secondary Education for Thailand ของกระทรวงศึกษาธิการ วิทยานิพนธ์
เรื่อง การสอนซ่อมเสริมสำหรับเด็กที่เรียนช้า เป็นต้น

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ได้รับการประกาศเกียรติคุณยกย่อง
เป็นนิสิตเก่าอักษรศาสตร์ดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๒ และได้รับพระราชทานเข็ม
พระเกี้ยวทองคำ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๓

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ประถมาภรณ์
มงกุฎไทย ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก ตติยจุลจอมเกล้า และเหรียญจักรพรรดิมาลา

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์สมรสกับศาสตราจารย์ ดอกเตอร์
สุขุม ศรีธีร์รัตน์ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๙๐ มีบุตร ๑ คน คือ
นายบัณฑิต ศรีธีร์รัตน์

หลังเสร็จสิ้นภารกิจการบริหารการศึกษาให้แก่ประเทศชาติมาเป็นเวลา
ยาวนาน รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวอย่างอบอุ่น
ต่อมาเมื่อสูงอายุขึ้นจึงเป็นเหตุให้ล้มป่วยและถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคขาดเลือด
ในสมอง เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ สิริอายุได้ ๘๓ ปี ๑๑ เดือน
๑๐ วัน

“...เมื่อเอ่ยชื่อโรงเรียนมัธยมสาธิตปทุมวัน ใครๆ ก็ต้องนึกถึงอาจารย์ สมจิตต์ ดูจราวกับคำว่า “สาธิต” และ “สมจิตต์” เป็นคำเดียวกัน เปลออๆ อาจมีใครเรียก ‘โรงเรียนมัธยมสมจิตต์’ ก็ได้...”

รองศาสตราจารย์ คุณหญิงอุบล หุระนันท์ จากหนังสือสาธิตรำลึก

นายสฤกษณ์ จังกาจิตต์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสือ “สาธิตรำลึก” ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ รองศาสตราจารย์ คุณหญิงสมจิตต์ ศรีธีรรัตน์ ป.ม., ท.ช., ต.จ. ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔

๒. หนังสือ “งานสร้างสรรค์การศึกษา” ที่ระลึกในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินในงานพระราชทานเพลิงศพ รองศาสตราจารย์ ดร. คุณหญิงสมจิตต์ ศรีธีรรัตน์ ป.ม., ท.ช., ต.จ.

๓. หนังสือ “๔๐ ปี ปทุมวัน” ครอบรอบ ๔๐ ปี ๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๐

นางสาวสายใจ ดาลาล์

พ.ศ. ๒๔๖๓ - ๒๕๔๘

นางสาวสายใจ ดาลาล์ เกิดเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๓ ที่อำเภอบางรักษ์^๑ จังหวัดพระนคร เป็นบุตรคนเดียวของนายเอ.เค. มากี ดาลาล์ กับนางน้อม (สังขะวัฒน์นะ) มากี ดาลาล์

เนื่องจากบิดาซึ่งเป็นชาวปาร์ซี สัญชาติอินเดีย เข้ามาทำงานที่สถานทูตอังกฤษประจำประเทศไทย ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันจึงใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนั้นจึงทำให้นางสาวสายใจใช้ภาษาทั้งสองได้เป็นอย่างดีมาตั้งแต่เยาว์วัย นอกจากนี้ยังสนใจดนตรีและเรียนการตีขิมมาตั้งแต่ยังไม่ได้เข้าโรงเรียน

พ.ศ. ๒๔๗๑ เข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนอินทศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ ต่อมาได้ย้ายไปเรียนที่โรงเรียนสายปัญญา^๒ ซึ่งเป็นโรงเรียนสตรีแห่งแรกที่มีการสอนดนตรีนอกเวลาเรียน นางสาวสายใจได้เล่าเรื่องนี้ไว้ในบทความเรื่อง “ระลึกถึงความหลัง” พิมพ์ในหนังสือสายปัญญาอนุสรณ์ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๘ ความตอนหนึ่งว่า

“วันนั้นเป็นวันพฤหัสบดีตรงกับวันที่ ๔ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นวันที่ข้าพเจ้าได้เข้าเป็นนักเรียนโรงเรียนสายปัญญา ซึ่งดูค่อนข้างประหลาดเมื่อเทียบกับสมัยนี้ว่า สมัยนั้นใครอยากเข้าโรงเรียนเมื่อใดก็ไปเข้าได้ไม่ต้องตรงกับต้นปีการศึกษา การสอบคัดเลือกก็ไม่มี ก่อนเข้าเรียนข้าพเจ้าเคยเรียนขิม

^๑ เขียนตามอักษรวิชิขณะนั้น

^๒ ปัจจุบันคือ โรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์

นางสาวสายใจ ดาลาดี

พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๕๘

มาก่อนกับครูภายนอก มารดาข้าพเจ้าเป็นห่วงว่าเข้าโรงเรียนแล้วจะไม่มีความไปเรียน จึงสอบถามทางโรงเรียน (นี้) ว่ามีสอนซึมให้ด้วยจึงมาเข้า เมื่อวันมาเข้าทางโรงเรียนจึงให้ตีซึมให้ฟัง ๒ - ๓ เพลง โดยนั่งบนเก้าอี้ไม้ไผ่ ลายใบไม้สลักที่คุณต้องทำอาจารย์ใหญ่นั่งเป็นประจำ เมื่อตีซึมแล้วคุณครูนพ เจริญวุฒิ (ครูนพ ผู้ชาย - ตามที่พวกเราชอบเรียก) ก็จับมือจูงเดินไปหลังโรงเรียน ไปขึ้นศาลาหลังใหม่ใกล้ต้นไทรหลังโรงเรียน ซึ่งเป็นชั้นเรียนประถมปีที่หนึ่ง คุณครูหงส์ กี่ศรี เป็นครูประจำชั้น เข้านั่งเรียนรวมกับคนอื่น ...”

ที่โรงเรียนนี้นางสาวสายใจได้เรียนการเล่นเปียโน การตัดเย็บเสื้อผ้า และการทำอาหารด้วย นางสาวสายใจใช้เวลาเรียนเพียง ๙ ปี (ปรกติใช้เวลาเรียน ๑๑ ปี) ก็สำเร็จชั้นประโยคมัธยมบริบูรณ์ (ชาย) คือ ชั้นมัธยมปีที่ ๘ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ เนื่องจากได้เลื่อนชั้นกลางปีการศึกษาถึง ๒ ครั้ง นางสาวสายใจนอกจากจะเรียนดี เรียนเก่งแล้ว ยังเป็นคนเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ถ่อมตน จึงทำให้บรรดาครูอาจารย์รักใคร่เอ็นดู ให้ความรัก ความเมตตาเป็นพิเศษ ทำให้นางสาวสายใจเกิดความรักความผูกพันกับครูและโรงเรียน รักการเรียน รักครู และรักการเป็นครูมาตั้งแต่ยังเป็นนักเรียน

พ.ศ. ๒๔๕๒ เข้าศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับพระราชทานปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (อ.บ.) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ และศึกษาต่ออนุปริญญาประโยคครูมัธยม (ป.ม.) หลักสูตร ๑ ปี สำเร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖ และเมื่อรับราชการเป็นครูแล้วได้ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้รับประกาศนียบัตรทางการศึกษา (Dip. in Ed.) การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖

พ.ศ. ๒๔๕๔ เมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพายุติลงแล้ว นางสาวสายใจได้

เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ตรี สอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนช่างกลปทุมวัน^๑ สังกัดกรมอาชีวศึกษา^๒ อีก ๒ เดือนต่อมาคือวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้รับคำสั่งให้ย้ายมาเป็นอาจารย์ตรีสอนภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสที่โรงเรียนมัธยมวัดปทุมสิตาซึ่งสังกัดกรมอาชีวศึกษาเช่นเดียวกัน พ.ศ. ๒๔๙๒ เลื่อนเป็นอาจารย์โท พ.ศ. ๒๔๙๗ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ พ.ศ. ๒๕๐๓ เลื่อนเป็นอาจารย์เอก พ.ศ. ๒๕๐๙ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนชั้นพิเศษ พ.ศ. ๒๕๑๖ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยปทุมสิตา พ.ศ. ๒๕๒๐ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตปทุมสิตา จนกระทั่งเกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ รวมเวลาที่รับราชการเป็นครู ณ สถานศึกษาแห่งนี้ เป็นเวลา ๓๖ ปี

โรงเรียนมัธยมวัดปทุมสิตาเป็นโรงเรียนมัธยมที่กระทรวงธรรมการ^๓ ให้เปิดการเรียนการสอนถึงชั้นมัธยมปีที่ ๘ แผนกวิสามัญศึกษา สอนภาษาต่างประเทศ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ นักเรียนต้องเลือกเรียนภาษาต่างประเทศ ภาษาใดภาษาหนึ่งใน ๔ ภาษาต่อไปนี้ คือ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาจีน (กลาง) หรือภาษาญี่ปุ่น โดยมีภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ ดังนั้นจึงเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งแผนกสามัญศึกษาและแผนกวิสามัญศึกษา ซึ่งขณะนั้นสังกัดกรมศึกษาธิการ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๘๒ กรมศึกษาธิการแยกออกเป็น ๒ กรม คือ กรมสามัญศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ และกรมวิชาการ มีหน้าที่จัดการศึกษา

^๑ ปัจจุบันคือ สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

^๒ ขณะนั้นชื่อกรมเขียนมีประวัตรชนี้ มาเขียนว่า กรมอาชีวศึกษา ในภายหลัง

^๓ ปัจจุบันคือ กระทรวงศึกษาธิการ

สายอาชีพ โรงเรียนมัธยมวัดบพิตรพิมุขสังกัดกรมวิชาการ ถึง พ.ศ. ๒๔๔๔ กรมวิชาการเปลี่ยนชื่อเป็นกรมอาชีวศึกษา และเมื่อระยะหลังสงครามโรงเรียนขาดแคลนครูสอนภาษาต่างประเทศ นางสาวสายใจจึงได้รับคำสั่งให้ย้ายมาเป็นครูที่โรงเรียนนี้

ในระยะแรกของการเป็นครู นางสาวสายใจได้รับคำสั่งให้ไปช่วยราชการด้านต่างประเทศและได้ตอบจดหมายที่กรมอาชีวศึกษาทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ นาฬิกา ตอนบ่ายจึงกลับมาสอนที่โรงเรียน และเนื่องจากเป็นระยะที่ครูมีน้อยมาก นางสาวสายใจจึงต้องสอนช่วงบ่ายถึงวันละ ๓ - ๔ ชั่วโมง แต่นางสาวสายใจก็สอนอย่างเต็มกำลังความสามารถและเต็มเวลา ซึ่งเรื่องนี้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เสริมจิตร สิงหนเสนี ศิษย์ผู้ใกล้ชิดได้กล่าวถึงวิธีการสอนของนางสาวสายใจไว้ว่า

“อาจารย์สายใจสอนหนัก พอครึ่งเช้าเรียนดั่งขึ้นอาจารย์ก็ก้าวเข้ามาในห้อง เดินเร็วอย่างไม่น่าเชื่อ เงยหน้าขึ้นมองอาจารย์คำถามแรกก็มาถึงตัวเสียแล้ว นี่เป็นการทบทวนบทเรียนครั้งก่อน บางครั้งก็พบกับกาสอบจิว (pop quiz) ‘จะได้เก็บไว้ช่วยคะแนนสอบปลายปี’ อาจารย์บอก แต่พวกนักเรียนคิดว่า ‘เอาไว้กันพวกผมหนีเรียนต่างหาก’

อาจารย์สายใจสอนเร็วมากและสอนเต็มชั่วโมงโดยไม่ให้เวลาพัก เดี่ยวให้อ่าน เดี่ยวให้จด เดี่ยวให้ตอบคำถามทั้งปากเปล่าทั้งทำในสมุด ติดต่อกันโดยไม่มีช่องว่าง ชั่วโมงที่อาจารย์ท่านอื่นเข้าสอน นักเรียนยังมีโอกาสได้เฮฮาบ้าง แต่ในชั่วโมงที่อาจารย์สอนหาช่องว่างไม่เคยพบ พอครึ่งบอกหมดเวลาดั่งขึ้น อาจารย์เดินออก นักเรียนบางคนคอพับ

หลายปีต่อมาเมื่อนักเรียนเก่ามาเยี่ยมอาจารย์ เคยถามว่าทำไมจึงสอนหนักนักและทำไมชอบโจมตีแบบสายฟ้าแลบ อาจารย์ยิ้มแล้วตอบว่า ‘เรียนไม่หนัก

ก็จะเรียนไม่ทัน และต้องพร้อมที่จะตอบหรือสอบซ่อม เพราะเรียนแล้วต้องรู้ อยู่เสมอและต้องเป็นคนว่องไว”

เข้าเขตปลายปีการสอบไล่ก็ใกล้เข้ามา เราเรียนหนักกันอีกแล้ว อาจารย์ยังไม่เปลี่ยนวิธีสอนแต่นักเรียนเปลี่ยนวิธีเรียน เรียนกันหนักโดยไม่ต้องเคียวเชิญ เมื่อก่อนอาจารย์ต้องลากต้องจุด เดียวนี้นักเรียนตั้งแถวคอยทำอยู่แล้ว

อาจารย์เพิ่มเนื้อหานอกหลักสูตร ยิ่งเรียนก็ยิ่งยากและก็ยิ่งรักอาจารย์ เมื่อก่อนเคยสงสัยว่าทำไม อาจารย์ไม่รู้จักเหนื่อย ตอนนั้นก็กลัวว่าอาจารย์จะเหนื่อย

ประมาณหนึ่งสัปดาห์ก่อนวันสอบไล่ปลายปี อาจารย์ก็ทำปัจฉิมนิเทศ แนะนำเรื่องการเรียนต่อในสาขาต่างๆ ณ มหาวิทยาลัยต่างๆ เรื่อง การหางาน ทำโดยพิจารณาจากเนื้อหาการเรียนและประสบการณ์ของนักเรียนรุ่นพี่ ว่ามีงาน ไດบ้างที่ควรจะทำได้ นอกจากนั้นยังแนะนำวิชาข้อมูล วิธีหาผู้ให้คำแนะนำ เพิ่มเติม วิธีสมัคร วิธีเขียนใบสมัคร วิธีหาผู้รับรอง การแต่งกาย การใช้ภาษา กิริยามารยาท การเตรียมตัวในเรื่องสุขภาพ ความรู้ความสามารถและจิตใจให้ พร้อมที่จะพบกับปัญหาและพบกับความสำเร็จหรือความล้มเหลว

ฟังปัจฉิมนิเทศจบลงก็เกร็งกันไปตามๆ กัน เดียวนี้รู้แล้วว่าทำไมอาจารย์ จึงเคียวเชิญเรื่องการเรียนนัก ค่อยรู้สึกเป็นสุขขึ้นเมื่ออาจารย์ยิ้มพลอยใจ และเชิญนักเรียนในชั้นไปกินเลี้ยงมือเที่ยงที่บ้านอาจารย์ในวันถัดวันสุดท้าย ของการสอบไล่ ...”

นางสาวสายใจเป็นครูผู้สอนได้ ๙ ปี ด้วยความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ และแม่นยำในเนื้อหาวิชา จึงได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิชาการ และอีก ๑๒ ปีต่อมาได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่

พ.ศ. ๒๔๙๗ กระทรวงศึกษาธิการให้ตัดคำว่า “มัธยม” ออกจากชื่อของโรงเรียน แต่โรงเรียนวัดบพิตรพิมุขก็ยังมี การเรียนการสอนชั้นมัธยมปีที่ ๑ - ๖ สายสามัญศึกษาอยู่อย่างเดิม ควบคู่กับการเรียนการสอนชั้นประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หลักสูตร ๓ ปี แผนกภาษาต่างประเทศ และเพิ่มแผนกเลขานุการชั้นอีกแผนกหนึ่ง ถึง พ.ศ. ๒๕๐๓ จึงได้ยุบชั้นมัธยมลงปีละชั้นเพื่อขยายการศึกษาชั้นประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูงแต่เพียงอย่างเดียว พ.ศ. ๒๕๐๗ กรมอาชีวศึกษาได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ หลักสูตร ๓ ปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - มัธยมศึกษาปีที่ ๖) และให้ลัทธิกรเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ สายอาชีพ เข้าสอบร่วมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ สายสามัญ เพื่อรับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ แผนกทั่วไป และถ้านักเรียนเรียนต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ก็จะได้รับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพอีก ๑ ฉบับ

นับแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นต้นมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายรวมเวลา ๑๒ ปี นักเรียนของโรงเรียนวัดบพิตรพิมุขสอบได้เป็นที่ ๑ ของประเทศไทย แผนกทั่วไป เกือบทุกปีเป็นจำนวนถึง ๔ คน ส่วนในปีที่ไม่มีนักเรียนสอบได้ที่ ๑ นักเรียนก็สอบได้เป็นที่ ๒ บ้าง ที่ ๓ บ้าง และสอบได้คะแนนยอดเยี่ยม (ติดบอร์ด) เป็นจำนวนปีละหลายคน บางปีมีถึง ๑๗ คนเช่นปีการศึกษา ๒๕๑๕ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะนางสาวสายใจยึดมั่นในการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน เป็นปรัชญาสูงสุด นับแต่การจัดการเรียนการสอน บรรยากาศภายในโรงเรียน การปรับปรุงห้องสมุด การจัดกิจกรรมเชิงวิชาการ ฯลฯ นางสาวสายใจจะคอยดูแลการสอนของครู การเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด นางสาววลัย โสมานันท์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า

“ท่านจะย่ำตลอดเวลาว่า อาจารย์จะต้องเสียสละเวลาและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ทุกชั่วโมงที่ทำการสอนอาจารย์ต้องตั้งใจสอนอย่างเต็มที่ ยืนหรือเดินในห้องเรียนมิใช่นั่งสอน ดูแลนักเรียนในชั่วโมง สอนอย่างเต็มที่ และนักเรียนสามารถมาปรึกษาได้เสมอที่ห้องพักครู

ในขณะที่คุมสอบต้องตั้งใจดูแลเอาใจใส่นักเรียนในขณะที่สอบ ไม่นำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานสอบมาทำในห้องสอบ จนเมื่อพวกเราไปคุมสอบนอกโรงเรียนที่โรงเรียนอื่น จะเห็นความมีระบบขั้นตอนในการคุมสอบของพวกเราอย่างชัดเจน

ทุกเช้าอาจารย์ต้องมาถึงโรงเรียนก่อนนักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติ และจะต้องอยู่ในโรงเรียนจนกว่าการจัดสอนแทนจะเสร็จสิ้น (อาจารย์ใหญ่จัดเอง) และผู้เข้าสอนแทนจะต้องสอนมิใช่คุมชั้นเรียนเฉยๆ

ทุกวันอาจารย์ใหญ่จะเดินตรวจการเรียนการสอนตลอดเวลา หากพบข้อบกพร่องใดก็ตามจะมีนักการภารโรงนำกระดาษโน้ตที่เย็บด้วยที่เย็บกระดาษ มีแต่ชื่อผู้รับไฟล์ออกมาให้ เพื่อเสนอแนะว่าควรแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องนั้นๆ อย่างไร

จัดให้อาจารย์ใหม่ที่เพิ่งเข้ารับราชการสอนในระดับต้นๆ ก่อน เพื่อฝึกฝนความชำนาญในการสอนแล้วจึงเปลี่ยนให้มาสอนในระดับที่สูงขึ้น มีการคัดเลือกอาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชาเป็นกรณีพิเศษสำหรับสอนนักเรียนในชั้นเรียนที่นักเรียนเรียนเก่งเพื่อติวเข้ม ทำให้นักเรียนสามารถชิงความเป็นเลิศในการสอบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ แพนกทั่วไพลหลายปีติดต่อกัน ...”

ด้านบรรยากาศภายในบริเวณโรงเรียนซึ่งมีเนื้อที่ไม่มากนัก นางสาวสายใจปรับปรุงให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่น จัดสร้างสวนหย่อมด้านหน้าของโรงเรียน

นำต้นไม้ที่มีชื่อปรากฏในวรรณคดีไทยมาปลูก เช่น ต้นกรรณิการิ มณฑา สายหยุด กระดังงา พุทธรักษา เป็นต้น และให้นักเรียนชั้นเรียนต่างๆ ผลัดเปลี่ยนเวรกันดูแลรับผิดชอบ บริเวณริมสนามซึ่งมีอาคารเรียนล้อมรอบทั้ง ๓ ด้านก็ปลูกต้นไม้โตซึ่งเป็นต้นไม้ที่ทนทานและมีดอกสวยงาม ตั้งเก้าอี้สนามระหว่างต้นไม้โตเพื่อให้นักเรียนได้พักผ่อน ถึงแม้บางครั้งจะต้องคอยหลบหลุกฟุตบอลหรือตะกร้อที่เพื่อนๆ กำลังเล่นกันอยู่ในสนามก็ตาม ส่วนห้องสมุดก็ปรับปรุงให้มีบรรยากาศที่น่าเข้าไปใช้บริการและค้นคว้า มีหนังสือให้บริการเป็นจำนวนมากทั้งนี้เพราะนางสาวสายใจจะให้ครูผู้สอนเสนอรายชื่อหนังสือใหม่ทันสมัยที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตรของนักเรียน เพื่อจัดหาเข้าห้องสมุดเป็นประจำทุกปี

ด้านการจัดกิจกรรมเชิงวิชาการเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะความรู้ที่ได้เรียนมา และเป็นการรื่นเริงผ่อนคลายความเคร่งเครียดจากการเรียนมาตลอดภาคเรียน เมื่อการสอบประจำภาคเสร็จสิ้นจะมีเวลาประมาณ ๒ - ๓ วันก่อนปิดภาคเรียน นางสาวสายใจก็จะให้จัดกิจกรรมเชิงวิชาการในช่วงเวลานั้น นางสาววลัย โสมานันท์ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า

“ในปลายภาคเรียนทุกภาคจะมีการจัดกิจกรรมเชิงวิชาการบนเวทีของโรงเรียนและท่านย้ำว่าต้องจัดการแสดงเป็นเชิงวิชาการ มิใช่แค่ขึ้นไปเต้นรำสนุกๆ เท่านั้น จึงมีการจัดกิจกรรมเช่น ละคร ลิเก ที่ใช้ภาษาต่างประเทศได้จริงๆ จำได้ว่าจัดได้สนุกสนานมาก และอาจารย์ใหญ่ก็นั่งชมการแสดงของนักเรียนตั้งแต่ต้นจนจบทุกครั้ง

มีการจัดแข่งขันกีฬาเป็นครั้งแรกในสมัยของท่าน นักเรียนและอาจารย์ร่วมกันจัดเต็มที่ มีการซ้อมเชียร์ แต่งเพลงเชียร์กันเอง สร้างความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และทุกคนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น

มีการจัดตั้งชุมนุมต่างๆ มากมาย เช่น ชุมนุมภาษาต่างๆ ชุมนุมพิมพ์ดีด ชุมนุมดนตรีไทย ชุมนุมการจัดทำวารสารโรงเรียน ชุมนุมการจัดดอกไม้และศิลปะประดิษฐ์ ฯลฯ จำได้ว่าชุมนุมการจัดดอกไม้ มีการจัดให้ไปรับประทานอาหารกลางวันแบบ sitting lunch ที่โรงแรมเอราวัณทุกปี นักเรียนได้รับการฝึกการเป็นผู้จัดงาน พิธีกร การจัดดอกไม้ และมารยาทในการรับประทานอาหารแบบสากล”

นางสาวสายใจได้บริหารและจัดการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดีดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงคัดเลือกให้โรงเรียนวัดบพิตรพิมุขเป็นโรงเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลโรงเรียนที่จัดการศึกษาดีจนนักเรียนได้รับผลการเรียนดีเป็นส่วนรวม ได้รับพระราชทานรางวัลเป็นถุงผ้าตาตองบรรจุเงินรางวัลจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานแสดงศิลปหัตถกรรมนักเรียน เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ และถุงทองพระราชทานนี้ทางโรงเรียนวัดบพิตรพิมุขถือเป็นของสูงค่า เก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีมาจนปัจจุบัน

นางสาวสายใจได้พัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ ที่สำคัญยิ่งสมควรกล่าวถึง ๒ ประการ ได้แก่

ประการแรกได้ขยายหลักสูตรการเรียนการสอนขึ้นไปถึงขั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร ๒ ปี แผนกศิลปศาสตร์ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ และแผนกบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการเลขานุการ สาขาวิชาการบัญชี นางสาวสายใจได้ตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรขึ้นและได้เชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยและนักธุรกิจมาเป็นกรรมการร่วมด้วย เมื่อร่างสำเร็จแล้วได้เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตรขึ้นไปตามลำดับ และได้รับอนุมัติให้เปิดสอนได้ในปีการศึกษา ๒๕๑๖ โรงเรียนจึงยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยบพิตรพิมุข

ประการที่สอง เนื่องจากโรงเรียนวัดบพิตรพิมุขตั้งอยู่ในวัดบพิตร-

พิมุขวรวิหาร มีเนื้อที่ ๒ ไร่เศษ ไม่สามารถขยายให้กว้างออกไปได้ เมื่อมีคนนิยมมาเข้าเรียนมากขึ้นซึ่งขณะนั้นมีนักเรียนทั้งรอบเช้าและรอบบ่ายรวม ๑,๕๐๐ คน นางสาวสายใจจึงดำเนินการหาที่ดินแห่งใหม่เพื่อขยายสถานที่จัดการศึกษา ในที่สุดก็ได้ที่ดินของราชพัสดุ เนื้อที่ ๑๔ ไร่เศษ ที่ตำบลทุ่งมหาเมฆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ นางสาวสายใจได้ดำเนินการของงบประมาณก่อสร้าง ได้รับงบประมาณเป็นโครงการต่อเนื่องเมื่อปีงบประมาณ ๒๕๑๙ อาคารเรียนหลังแรกสร้างสำเร็จใช้เป็นอาคารเรียนได้เมื่อปีการศึกษา ๒๕๒๑ และอาคารเรียนหลังอื่นๆ ในปีต่อๆ มา

นางสาวสายใจต้องบริหารโรงเรียนเดียวแต่มีสถานที่เรียน ๒ แห่งอยู่ห่างกันอย่างเต็มความสามารถและบริหารงานได้อย่างสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากได้วางระบบการทำงานอย่างดีมาเป็นเวลานาน ถึง พ.ศ. ๒๕๒๐ วิทยาลัยบพิตรพิมุขได้ออนมาสังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาซึ่งเป็นกรมที่ตั้งขึ้นใหม่ในกระทรวงศึกษาธิการ เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตบพิตรพิมุข และการโอนจากกรมอาชีวศึกษามาสังกัด วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา นี้ เป็นความเห็นชอบของครูอาจารย์เพราะนางสาวสายใจให้ครูอาจารย์ทุกคนเลือกด้วยการลงคะแนนเสียงว่าต้องการจะสังกัดกับกรมใด

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย และเหรียญจักรพรรดิมาลา

เมื่อนางสาวสายใจเกษียณอายุราชการไปได้ ๒ ปี ถึง พ.ศ. ๒๕๒๖ กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศให้แยกการบริหารงานออกเป็น ๒ วิทยาเขต คือ วิทยาเขตเดิมที่ตั้งอยู่ภายในวัดบพิตรพิมุขวรวิหาร แขวงจักรวรรดิ เป็น วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ วิทยาเขตใหม่ที่ตั้งอยู่ที่แขวงทุ่งมหาเมฆ เป็น

วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๑ วิทยาลัยเทคโนโลยีและ
 อาชีวศึกษาได้รับพระราชทานนามใหม่เป็น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคูล จนถึง
 พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงได้ยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยและแยกออกเป็น ๙ แห่ง
 วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ จึงเป็น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคูล
 รัตนโกสินทร์ วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ ส่วนวิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ
 เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคูลกรุงเทพ วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ
 นับว่านางสาวสายใจเป็นผู้มีส่วนบุกเบิกสร้างสรรค์มหาวิทยาลัยทั้ง ๒ แห่งนี้มา
 ตั้งแต่แรกเริ่มผู้หนึ่ง

หลังเกษียณอายุราชการ นางสาวสายใจได้ใช้ชีวิตอย่างเป็นสุข ได้
 ท่องเที่ยวทัศนศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นประจำ ถึงแม้จะมีอาการ
 ของโรคเบาหวานก็ตาม ต่อมาเกิดเป็นโรคไตและภายหลังอาการมากขึ้นต้อง
 ล้างไตเป็นประจำ จนกระทั่งถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔
 สิริอายุได้ ๘๓ ปี ๑๑ เดือน ๒๕ วัน

นางสาวสายใจได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดซึ่งมี บ้าน ที่ดิน
 เงินสดในธนาคารและทรัพย์สินอื่นๆ ให้แก่การศึกษาของชาติ โดยระบุให้
 ผู้จัดการมรดกนำทรัพย์สินทั้งหมดออกขาย นำเงินมาซื้อที่ดินชานเมืองกรุงเทพฯ
 แล้วสร้างอาคารเรียนขึ้นบนที่ดินนั้น สำเร็จแล้วให้ยกที่ดินและอาคารเรียนนั้นให้
 แก่กระทรวงศึกษาธิการเพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนต่อไป

นายสฤฎณ จังกาจิตต์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. สายปัญญาอนุสรณ์ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๔
๒. สมุดทะเบียนประวัติ นางสาวสายใจ ดาลาล์
๓. หนังสือประวัติวิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ รอบ ๑๐๔ ปี ๒๔๒๔ -

๒๕๒๖

๔. บันทึกประวัติและผลงานของนางสาวสายใจ ดาลาล์ ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เสริมจิตร สิงหนเสนี ผู้เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นศิษย์ผู้ใกล้ชิด และเป็นญาติสนิทของนางสาวสายใจ ดาลาล์

๕. บันทึกผลงานของนางสาวสายใจ ดาลาล์ ของ นางสาววัลย์ โสमानันท์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ ๒ สมัย พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒ และ พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๕

คุณหญิงชูศรี เมลาณนที

พ.ศ. ๒๔๖๗ - ๒๕๔๗

คุณหญิงชูศรี เมลาณนที (นามสกุลเดิม เจริญสันธิ์) เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ที่บ้านถนนพระราม ๖ จังหวัดพระนคร เป็นบุตรคนหัวปีของนายบุญสม และนางสง่า เจริญสันธิ์ มีน้องร่วมบิดามารดา ๓ คน คือ นางสาวสมศรี นางไซศรี วงศ์วิเชียร นางฟ่องศรี รัตนภูมิ และมีน้องร่วมบิดาอีก ๑๖ คน คือ นายเชียร นางส่งศรี พงทวิธวากุล นายรัตน์ นายชาติชาย นางเชิดศรี เรืองสุวรรณ นางเพิ่มพร ช่องดารากุล นางสาวพัฒนา นายสุชาติ (ถึงแก่กรรม) นางราศรี รัตนโชติ นายวิสูตร นางศรีสรร สุวรรณปัญญา นายชิต นางเพ็ญศรี ต้นหยง นายชัย นายเซาว์ (ถึงแก่กรรม) และนางสาวพูนศรี เจริญสันธิ์

เข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนเสาวภา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ จบชั้นมัธยมปีที่ ๘ (พณิชยการ) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ แล้วไปศึกษาต่อที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สอบได้อนุปริญญาวิชาการบัญชี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ครั้นต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้ไปศึกษาต่อระดับปริญญาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สอบได้สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และสอบได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) ขณะรับราชการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕

เริ่มเข้ารับราชการตำแหน่งครูตรีที่โรงเรียนวัดพระเชตุพนตั้งตรงจิตรวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ แล้วเลื่อนเป็นครูโท เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ อาจารย์เอกทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียนพณิชยการเชตุพน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ผู้ช่วยผู้อำนวยการระดับ ๖ วิทยาลัย

คุณหญิงชูศรี เมลาณนท์

พ.ศ. ๒๔๖๗ - ๒๕๔๗

พาณิชย์การเขตพุน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ผู้อำนวยการระดับ ๗ วิทยาลัยพาณิชย์การเขตพุน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ เลื่อนเป็นผู้อำนวยการระดับ ๘ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ จนกระทั่งเกษียณอายุราชการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗

ขณะเป็นครูสอนวิชาภาษาอังกฤษได้ริเริ่มการสอนแบบผสมผสานเนื้อหาวิชากับกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติออกเสียงพร้อมกับเล่าประสบการณ์จริงประกอบ ทำให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้และความสนุกสนานไปด้วยกัน สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้ตามโอกาสต่างๆ

ขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยแห่งนี้ คุณหญิงชูศรีได้พัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการใช้หลักสูตรสายวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการหรือตลาดแรงงานทางธุรกิจตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น โดยจัดหลักสูตรให้เรียน ๓ ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาพาณิชย์การ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาบริหารธุรกิจและระดับประโยศครูมัธยมศึกษา (ป.ม.) สาขาบริหารธุรกิจ ในการนี้ได้จัดครู อาจารย์ที่มีวุฒิตรงกับวิชานั้นๆ มาปฏิบัติการสอน และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิสายวิชาชีพเฉพาะด้านมาสอนในระดับ ปวส. และ ป.ม. อีกด้วย

นักศึกษาทุกระดับชั้นเรียนได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ อย่างน้อย ๑ กิจกรรม (ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๒ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๑) โดยเฉพาะกิจกรรมทางศาสนาและคุณธรรม จริยธรรม ได้จัดเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา เช่น การสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ การฟังวิทยากรบรรยายธรรม การปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาพร้อมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้ง

ในวัดและชุมชน เป็นต้น นอกจากกิจกรรมทางศาสนาแล้ว ยังสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารีวิสามัญ เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมตามนโยบายของทางราชการอีกด้วย พร้อมกันนี้ก็สนับสนุนการกีฬาประเภทต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ กลุ่มพลานามัย ให้นักศึกษาได้เรียนและฝึกปฏิบัติจนชำนาญ และได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันเป็นประจำทุกปีการศึกษา

เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลว่า สถานศึกษาจะได้รับความเลื่อมใสศรัทธาจากผู้พบเห็นนั้น ย่อมสะอาดงามตาและร่มรื่นรอบบริเวณอยู่เสมอ จึงได้สร้างสวนหย่อม ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ และไม้ยืนต้นตามแผนที่กำหนดไว้ โดยให้นักศึกษาที่สนใจงานตกแต่งภูมิทัศน์มีส่วนร่วมด้วย ทำให้สถานศึกษาแห่งนี้เป็นที่ชื่นชมของครู อาจารย์ นักศึกษา และผู้พบเห็นทั่วไปเป็นอย่างมาก พร้อมกันนี้ก็จัดจัดซื้อที่ดินเพิ่มเติม จำนวน ๕ ไร่เศษ ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยพณิชยการเซตุน เพื่อขยายบริเวณให้กว้างขวางและเพียงพอแก่การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น แม้จะมีผู้ร้องเรียนการจัดซื้อที่ดินแปลงนี้ไปยังหน่วยเหนือในสมัยนั้น แต่ก็ได้รับความเห็นกลับมาว่าการดำเนินการของวิทยาลัยชอบแล้ว และเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ทางราชการอย่างมาก ยังผลให้วิทยาลัยมีเนื้อที่และอาคารต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างสง่างามสืบมาจนทุกวันนี้

งานอื่นๆ ที่ได้บำเพ็ญตนให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมตลอดเวลาที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา คือ งานกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี หลังจากผ่านการอบรมขั้นความรู้เบื้องต้น วิชาเนตรนารีประเภทวิสามัญรุ่น ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ แล้ว ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการกิจการลูกเสือ - เนตรนารีวิสามัญของกรมอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้อุทิศตนและปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ - เนตรนารี-

วิสามันตอย่างสม่ำเสมอ เมื่อผ่านการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือชั้นความรู้ชั้นสูงตามหลักสูตรของคณะลูกเสือแห่งชาติแล้ว ก็ได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ ๒ ท่อน ประเภทเนตรนารีวิสามันต ได้รับพระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดี ๒ ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับการค่ายย่อยในการชุมนุมลูกเสือ - เนตรนารีของกรมอาชีวศึกษา ใน พ.ศ. ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๕ เป็นวิทยากรจัดฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ - เนตรนารีวิสามันตขั้นความรู้เบื้องต้นและขั้นความรู้ชั้นสูงของกรมอาชีวศึกษา ผลงานสะสมจากการปฏิบัติหน้าที่วิทยากรอย่างดียเยี่ยม จึงได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ ๓ ท่อน ชั้นผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ (เอ แอล ที) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖

ได้ไปศึกษาและดูงานอาชีวศึกษาในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ พ.ศ. ๒๕๒๑ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย พ.ศ. ๒๕๒๒ สาธารณรัฐสิงคโปร์ พ.ศ. ๒๕๒๔ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ พ.ศ. ๒๕๒๕ ประเทศมาเลเซีย และ พ.ศ. ๒๕๒๖ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

คุณหญิงชูศรีได้ชื่อว่าเป็นผู้มีวิญญานแห่งความเป็นครู อุทิศตนเพื่อการศึกษาของศิษย์ให้ได้รับการเรียนรู้ที่ครบด้วยพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย เพื่อให้ออกไปประกอบอาชีพด้วยความมั่นคงและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสืบไป เป็นผู้มีเมตตาธรรม ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนและหรือช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไป ด้วยสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา อยู่เสมอ จึงเป็นที่เคารพนับถือจากศิษย์ ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป ตลอดจนญาติพี่น้องทุกถ้วนหน้า น้องๆ ทุกคนได้กล่าวเทิดทูนคุณงามความดีของคุณหญิงชูศรี เรื่อง “พี่ใหญ่ของน้องๆ” ไว้ในหนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ความตอนหนึ่งว่า

“... พวกเราสมาชิกครอบครัว ‘เจริญสันธิ์’ ทุกคน ซาบซึ้งเป็นอย่างดี สำหรับคำที่พวกเราเรียก ‘พี่ใหญ่’ เพราะพี่ใหญ่เป็นเสมือนแม่คนที่สองของพวกเรา สมัยพวกเราเป็นเด็ก ‘เจริญสันธิ์’ เป็นครอบครัวใหญ่มีพี่น้องต่างมารดา รวม ๒๐ คน ในระหว่างวัยเรียนน้องๆ ทั้งหลายได้มาอยู่รวมกันที่บ้านในกรุงเทพฯ อยู่ภายใต้การดูแลของพี่ใหญ่ ซึ่งพี่ใหญ่ได้เลี้ยงดู ให้การศึกษา ตลอดจนอบรมสั่งสอนในสิ่งที่ดีงามถูกต้องตลอดมา เนื่องจากพ่อทำการค้าต้องเดินทางไปมาตลอดเวลา จึงไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับลูกหลานๆ ดังนั้นพี่ใหญ่จึงทำหน้าที่ดูแลน้องๆ แทนพ่อด้วย จนกระทั่งน้องๆ ทุกคนสำเร็จการศึกษา และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี แม้ว่าน้องๆ ได้มีครอบครัวไปแล้ว พี่ใหญ่ก็ยังให้ความเมตตา ให้คำปรึกษาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไปถึงครอบครัวของน้องๆ ตลอดมา ทุกปีใหม่พวกเราก็ได้ไปพบปะสังสรรค์กันที่บ้านพี่ใหญ่ จากนั้นไปคงเหลือเพียงความทรงจำเท่านั้น”

คุณลักษณะของความเป็นครูที่เด่นชัดของคุณหญิงชูศรี คือ การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ส่วนคุณลักษณะของความเป็นผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และการร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ ส่วนมาตรฐานการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษานั้น คุณหญิงชูศรีก็ถือปฏิบัติได้เป็นอย่างดีทุกข้อ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก และตติยจุลจอมเกล้า

คุณหญิงชูศรีสมรสกับศาสตราจารย์วิกรม เมลาลานนท์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่มีบุตร แต่รับบุตรบุญธรรม ๑ คน คือ นางสาวสมศิริ ทองทิพย์

หลังจากเกษียณอายุราชการแล้ว คุณหญิงชูศรีได้บำเพ็ญตนเป็นพุทธศาสนิกชนอย่างสม่ำเสมอ ได้รับเชิญให้เป็นที่ปรึกษาชมรมศิษย์กรรมฐานพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ โครงการอบรมกรรมฐานหลักสูตร ๗ วัน ได้ตั้งมูลนิธิเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย จำนวน ๑ ทุน เพื่อนำดอกผลไปใช้ดำเนินกิจกรรมทางศาสนาต่อไป นอกจากนี้ก็ยังไปเป็นประธานในงานมงคลต่างๆ ตามคำเชิญของเจ้าภาพที่ให้ความเคารพนับถือ และได้รับเชิญไปร่วมงานวันชาติจากสถานทูตต่างๆ ที่คุ้นเคยกันเป็นประจำทุกปี ในบั้นปลายชีวิต คุณหญิงชูศรีป่วยด้วยโรคภาวะต่อมธัยรอยด์ทำงานต่ำ และถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ สิริอายุได้ ๘๐ ปี ๑ เดือน

นายวิศิษฎ์ ดวงสงค์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงชูศรี เมลาลานนท์ ป.ม., ท.ช., ต.จ. ณ เมรุวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร วันเสาร์ที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗
๒. เอกสารประวัติสังเขป คุณหญิงชูศรี เมลาลานนท์
๓. แบบ ก.พ. ๗ ของคุณหญิงชูศรี เมลาลานนท์ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นายสำราญ หมั่นทวี

พ.ศ. ๒๔๖๙ - ๒๕๕๑

นายสำราญ หมั่นทวี (เดิมชื่อ มะแอ มั่นทุ่ย เปลี่ยนชื่อและนามสกุลเป็น สำราญ หมั่นทวี เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๕) เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๙ ที่บ้านหยังสตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เป็นบุตรของนายลิ้น และนางปะ มั่นทุ่ย มีน้อง ๗ คน คือ นางแลหา ทุ่ยอัน นายอินทร์ นางอุ่น นายสยม นางอารมณี หยังหลัง นางอารีย์ ชายอิด และนายมนูญ หมั่นทวี ครอบครัวของนายสำราญนับถือศาสนาอิสลาม

ด้านการศึกษาเล่าเรียน ได้เข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนประชาบาลบ้านหยังสตาร์ เมื่ออายุ ๙ ขวบ พ.ศ. ๒๔๘๒ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แล้วไปเรียนต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดตรัง เรียนจบเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้วุฒิครูประกาศนียบัตรประโยคครูประชาบาล (ป.บ.) เป็นคนมีความอดสาหัสได้ศึกษาต่อด้วยตนเองเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ พ.ศ. ๒๔๙๗ สอบได้ประโยคครูพิเศษมูล (พ.) พ.ศ. ๒๕๐๒ สอบได้และได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษประถม (พ.ป.) พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) พ.ศ. ๒๕๒๕ สำเร็จครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จากวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช) พ.ศ. ๒๕๓๔ สำเร็จนิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การรับราชการครั้งแรก ได้รับการบรรจุเป็นครูจัดว่าที่โรงเรียนบ้านท่าข้าม เพียง ๑ ปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านหาดเลา พ.ศ. ๒๕๙๓ ย้ายไปเป็นครูใหญ่ตรี โรงเรียนบ้านแหลมสอน จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ ล้มป่วย

นายสำราญ หมั่นเทวี

พ.ศ. ๒๔๖๙ - ๒๕๔๑

แล้วลาออกจากราชการพักรักษาตัวจนหายเป็นปกติ พ.ศ. ๒๕๐๗ กลับเข้ารับราชการตำแหน่งครูจัตวาที่โรงเรียนบ้านลำแคลง พ.ศ. ๒๕๐๘ เลื่อนเป็นครูตรีสอนที่โรงเรียนบ้านทุ่งมะขามป้อม พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้รับแต่งตั้งเป็นครูใหญ่โทโรงเรียนบ้านแหลมสอน พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นครูใหญ่ระดับ ๕ โรงเรียนบ้านโคกแก้ว พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นครูใหญ่ระดับ ๖ โรงเรียนบ้านหนองผักจืด เกษียณอายุราชการที่โรงเรียนบ้านหนองผักจืดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙

นายสำราญเป็นคนรักการศึกษาเล่าเรียน เรียนเก่งโดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อเป็นครูใหม่ๆ ต้องสอนทุกวิชา มีวิธีสอนที่จูงใจให้นักเรียนรักการเรียนคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีความสามารถเป็นพิเศษในด้านการแสดงศิลปะพื้นบ้าน คือ ร่องเง็ง ปัญจะซีลัด และลิเกรำมะนา หรือที่เรียกว่า ลิเกป่า ซึ่งเป็นศิลปะประจำถิ่นภาคใต้ ตั้งแต่เป็นนักเรียนชั้นประถม ได้คอยติดตามสังเกต จนจำศิลปะการแสดงของคณะร่องเง็งที่มาแสดงในหมู่บ้าน ได้รับคำแนะนำและเรียนรู้ได้เร็ว นำมาฝึกฝนตนเอง ได้ร่วมกิจกรรมการแสดงในงานรื่นเริงของหมู่บ้านเป็นประจำจนเป็นที่รู้จัก เมื่อมีงานฉลองรัฐธรรมนูญที่จัดขึ้นที่อำเภอปะเหลียน ได้แสดงร่องเง็งทุกครั้ง ด้วยความเป็นผู้มีใจรักและมีพรสวรรค์ นายสำราญแสดงร่องเง็งได้ดีทั้งท่าเต้น การขับร้อง และการเล่นดนตรีประกอบคือ รำมะนาและโหม่ง เมื่อเป็นครูก็เป็นคนหนึ่งแสดงละครเวทีได้เก่ง ได้ร่วมแสดงละครกับคณะครูทั้งอำเภอเพื่อหารายได้ให้โรงเรียน การแสดงที่นายสำราญภูมิใจมากก็คือ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ ขณะที่เป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านแหลมสอน ได้แสดงการเต้นร่องเง็งเฉพาะพระพักตร์ ณ จวนผู้ว่าราชการจังหวัด ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเสด็จประพาสจังหวัดตรังครั้งแรก

นายสำราญได้ฝึกฝนการแสดงร่องเง็งตลอดเวลา มีความสามารถเด่น

และขับร้องได้หลายจังหวะ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการเต้นรองเง็ง ได้รับเชิญเป็นวิทยากรถ่ายทอดศิลปะการแสดงรองเง็งให้แก่นักเรียนโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอปะเหลียนทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษา ในด้านการแสดงลิเกรำมะนา ได้รวบรวมเนื้อหา และมอบให้ศิษย์ซึ่งเป็นครูที่รักการร้องรำผู้ได้รับการถ่ายทอดศิลปะต่างๆ จากนายสำราญ นำไปฝึกนักเรียนอีกต่อหนึ่ง เพื่อช่วยกันรักษาศิลปะพื้นบ้านมิให้สูญหาย นอกจากนี้นายสำราญยังถนัดในด้านการขับร้องและแต่งเพลง ได้แต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นไว้หลายเพลง โดยเฉพาะท้องถิ่นที่เคยไปเป็นครู นายสำราญบรรยายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และจากประสบการณ์การไปทัศนจรดั่งเช่น เพลงลำแคลงแห่งความหลัง พรรณาถึงความกันดารและน้ำตกสวยงาม เพลงหาดสำราญครวญ เพลงหาดทรายทองร้องไห้ เพลงหยงสตาร์ รำลึกซึ่งเป็นเพลงบ้านเกิด เพลงน้ำตาซาใจใต้เมื่อภาคใต้เกิดอุทกภัยและवादภัย เพลงขึ้นเหนือ เมื่อไปทัศนจรภาคเหนือและภาคอีสาน และเพลงรองเง็ง

นายสำราญเป็นผู้ดำรงตนเคร่งครัดในหลักธรรมคำสอนของศาสนา มากไม่เสพลิงเสพลีติดเครื่องทองของเมาทุกชนิด มีคุณธรรมประจำตัว มีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อทุกคน เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อสังคม ในเรื่องนี้นายประทีป ขาวดี ครูโรงเรียนบ้านโคกแก้ว ศิษย์คนหนึ่งของนายสำราญ เขียนบทความ “รำลึกถึงคุณครู” จากเอกสารชีวประวัติและผลงานของนายสำราญตอนหนึ่งว่า

“...ท่านเป็นครูใหญ่หลายโรงเรียน ออกพบปะมวลชนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้ชุมชนรักโรงเรียนให้ความร่วมมือด้วยดีเสมอ ท่านปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ลูกศิษย์ ทำให้ศิษย์ของท่านทุกคนเป็นคนดีไม่ว่าท่านจะอยู่ ณ ที่ใด ชาวบ้านและลูกศิษย์จะรักและเคารพท่านเสมอ...”

ในด้านกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง นายสำราญได้ตั้งคณะนักแสดงประจำหมู่บ้าน ได้แก่ การแสดงรองเง็ง และลิเกรำมะนา ทำให้มีชื่อเสียงโด่งดัง

เป็นที่รู้จัก เมื่อเกษียณอายุราชการแล้ว ได้ทุ่มเทกับงานด้านนี้มากขึ้น เสียสละทั้งแรงกายแรงใจตลอดจนแรงทรัพย์ ในอันที่จะทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นและส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นวิทยากรในการฝึกตั้งรณรงค์ให้แก่นักเรียน คณะครู และคณะลูกเสือชาวบ้าน เพื่อแสดงในงานต่างๆ ของอำเภอ มีผลงานการแสดงเป็นจำนวนมาก เช่น

การแสดงลิเกป่าทางโทรทัศน์ช่อง ๑๒ ในวันเปิดสถานี และที่จังหวัดตรัง เนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย ตลอดจนงานตามเทศกาลต่างๆ

พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรโรงเรียนมัธยมวังวิเศษ ได้ถ่ายทอดศิลปะการเดินให้แก่นักเรียนเป็นที่พอใจที่นักเรียนสามารถแสดงได้ดี ได้แสดงในงานอนุรักษ์มรดกไทยที่โรงเรียนจัดขึ้น และได้นำคณะนักเรียนชุดนี้ไปแสดงที่ศูนย์สังคีตศิลป์ กรุงเทพมหานคร อีกด้วย

จากผลงานการแสดงของนายสำราญ ทำให้มีคนสนใจและมุ่งหวังที่จะอนุรักษ์การแสดงรณรงค์สู่ชนรุ่นหลัง มีบุคคลกลุ่มหนึ่งให้ความร่วมมือกับนายสำราญ จัดตั้งคณะรณรงค์ของชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลปะเหลียน จัดฝึกอบรมเยาวชนและบุคคลผู้สนใจแสดงรณรงค์ และได้นำคณะรณรงค์ชุดนี้ไปสาธิตให้นักเรียนและประชาชนได้ชมเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นต้นมา ได้รับความนิยม การแสดงจึงแพร่หลายออกไปถึงอำเภอห้วยยอด อำเภอเมืองตรัง สถานที่ที่ไปแสดงได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และสถานที่ราชการ ตลอดจนโรงแรม งานจัดขึ้นในวันสำคัญๆ วันเด็ก วันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม งานวันเกษียณอายุของข้าราชการในปีต่อๆ มา การแสดงโดยการฝึกซ้อมและควบคุมของนายสำราญขยายวงกว้างขึ้น เป็นที่รู้จักทั่วไป ได้รับเชิญให้ไปแสดงในที่ต่างๆ เกือบทุกเดือน ไม่เฉพาะแต่ในจังหวัดตรัง ยังได้รับเชิญให้ไปแสดงที่กรุงเทพมหานคร ด้วย ผลงานการแสดงในระยะ ๒ ปีหลังมีมากกว่า ๒๒ แห่ง

นอกจากนี้ นายสำราญยังได้รวบรวมประวัติความเป็นมาของการแสดง ร่องเงืง การแต่งกายดนตรีและการขับร้อง จังหวะที่ใช้ซึ่งนิยมกันในจังหวัดตรัง และบริเวณใกล้เคียงจำนวน ๑๒ จังหวะ (ลาฮู) ได้แก่ ลาฮูตัว ลาฮูมะฮีนัง ลาฮูบุหรงปูเต๊ะ ลาฮูหาดทรายขาว ลาฮูยาวโง้ง ลาฮูอาเนาะดีดี ลาฮูชีนาโง้ง ลาฮูสะปาอีตู ลาฮูเจ๊ะมาหมาด ลาฮูสร้อยกำ ลาฮูจินตาชายัง ลาฮูริตีปาหยง ส่วนเนื้อร้องได้นำเนื้อร้องของเดิมมาขับร้องและเพิ่มเติมเสริมแต่งให้เหมาะสมกับความนิยม นอกเหนือจากการแสดงร่องเงืงแล้วยังได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีผลงานดีเด่นในการแสดง “ปัญจะซีลัต” และการแสดงลิเกรามะนา อีกด้วย

งานพิเศษที่นายสำราญได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ดังเช่น ประธานสภาวัฒนธรรม ตำบลแหลมสอน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง รองประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอปะเหลียน กรรมการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนทุ่งยาวปดุงศิษย์ อำเภอปะเหลียน กรรมการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาโครงการก้าวสู่อาชีพพยาบาลเพื่อชาวชนบทของโรงพยาบาลปะเหลียน เป็นวิทยากรลูกเสือชาวบ้าน เคยอบรมมาแล้วประมาณ ๒๐ รุ่น วิทยากรในการอบรมอาสาสมัครสาธารณสุข อำเภอปะเหลียน วิทยากรโครงการนาฏศิลป์พื้นเมืองของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปะเหลียน วิทยากรพิเศษสอนนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอปะเหลียนทุกระดับเกี่ยวกับวิชาศิลปะกับชีวิตโดยไม่รับค่าตอบแทนใดๆ

นายสำราญเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ให้เกียรติผู้อื่นทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวมเป็นบุคคลตัวอย่าง และเป็นศิลปินที่ควรแก่การยกย่อง เกียรติคุณที่ได้รับ ได้แก่ ได้รับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติครูอาวุโสของครูสภา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ ชำราชการเกษียณอายุดีเด่น ปีการศึกษา ๒๕๓๔ ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปะเหลียน บุคคลตัวอย่างในด้าน

การศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๙ ของโรงเรียนคันทพิทยาคาร อำเภอปะเหลียน ได้รับคัดเลือกเป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขาศิลปะการแสดงร้องเงี้ยวของจังหวัดตรัง พ.ศ. ๒๕๓๙ และ พ.ศ. ๒๕๔๐

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ตริตาภรณ์ช้างเผือก

นายสำราญสมรสกับนางสาววิรัตน์ หงษ์สตาร์ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๙๒ มีบุตร ๕ คน คือ นางสาวจินดา นางบุพผา เกสง่า นายปรีชา นายสำเร็จ (ถึงแก่กรรม) และนายปริญญา หมั่นทวี

ด้วยความที่เป็นคนรักงานและอุทิศตนเพื่อส่วนรวมตลอดเวลา นายสำราญได้ทำประโยชน์เพื่อสังคมด้านการแสดงที่จะอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านภาคใต้ไว้ให้แก่นชนรุ่นหลัง ทำงานโดยไม่ว่างเว้น และไม่ได้เจ็บป่วยแต่อย่างใด ในที่สุดถึงแก่กรรมกะทันหันด้วยโรคลมปปัจจุบัน เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑ สิริอายุได้ ๗๑ ปี ๑๐ เดือน ๑๓ วัน

นายประทีป ขาวดี เขียนเล่าถึงชีวิตบั้นปลายของนายสำราญในเรื่องเดียวกันอีกตอนหนึ่งว่า

“...ตลอดเวลาในบั้นปลายของชีวิต คุณครูมีเคยหยุดอยู่กับที่...ท่านเป็นข้าราชการบำนาญที่ไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อสังขาร ท่านมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ยากที่จะหาคนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันมาเสมอเหมือน ในยามว่างแทนที่ท่านจะพักผ่อนกลับอุทิศเวลาไปเยี่ยมโรงเรียนต่างๆ ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนไม่เว้นแต่ละวัน ขณะเดียวกันก็ได้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาได้รับปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต สมกับความตั้งใจของท่าน... ถึงแม้ว่า คุณครูสำราญ หมั่นทวี จะไม่มีอีกแล้ว แต่คุณงามความดี ความเป็นปราชญ์บุคคลของท่านยังอยู่ จะเป็นแบบอย่างที่ดี

แก่งราชการครู ข้าพเจ้าจะสืบทอดเจตนารมณ์เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านถึงแม้จะไม่ได้ดีเท่ากับท่าน...ขอเพียงครึ่งหนึ่งของคุณครู ข้าพเจ้าก็ภูมิใจแล้ว”

นางประภา สุชนัย ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. “ประวัติและผลงานของผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม เขตการศึกษา ๔ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๐” ผู้ให้ข้อมูล นายสนอง หวังชัย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านทุ่งป่าหน่น ต.ลิพัง อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

๒. “ประวัติและผลงานคนดีศรีปักษ์ใต้” ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม นายปรีชา หมั่นทวี อาจารย์หมวดสังคมศึกษา โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

๓. บทความ “รำลึกคุณครู” ของนายประทีป ขาวดี ครูโรงเรียนบ้านโคกแก้ว อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

๔. เอกสารอัดสำเนาข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการแต่งเพลงและเนื้อเพลงของนายสำราญ หมั่นทวี จำนวน ๒๕ หน้า

ภาคผนวก

รองเง็ง

- รองเง็ง ก.** การเดินรำคู่ระหว่างชายกับหญิง ไม่ถูกต้องตัวกัน เป็นการเล่นของชาวปักษ์ใต้ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีไทยอิสลามอยู่มาก ระหว่างเดินผู้เดินจะร้องเพลงคลอไปด้วย มีเพลงยืนโรงสองเพลง คือ เพลงลาซูดูวากับเพลงเมาะฮีนังลามา (นายเปลื้อง ณ นคร. พจนะ-สารานุกรม ฉบับทันสมัย เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๔. พ.ศ. ๒๕๒๒)
- รองเง็ง น.** ศิลปะการแสดงแบบหนึ่งของชาวไทยมุสลิมภาคใต้ เป็นการเดินรำคู่ชายหญิงและร้องเพลงคลอไปด้วย. (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕)
- รองเง็ง น.** การละเล่นพื้นเมืองของทางภาคใต้ เป็นการเดินรำคู่ระหว่างชายกับหญิง ขณะที่เดินฝ่ายหญิงจะร้องเพลงคลอไปกับดนตรี ถ้าฝ่ายชายร้องได้ก็จะร้องตอบ การเดินไม่มีการผูกเนื้อต่อตัวกัน และการเดินแต่ละเพลงไม่เหมือนกัน. (พจนานุกรมฉบับมติชน พ.ศ. ๒๕๔๗)

เมื่อได้สืบค้นจากพจนานุกรมดังได้คัดลอกมาโดยมิได้ตัดทอนข้างต้นพร้อมกับศึกษาจากหนังสือและเว็บไซต์อีก ๙ แหล่ง พอจะสรุปได้ดังนี้

รองเง็ง เป็นศิลปะการเดินรำหรือระบำพื้นเมืองของชาวไทยมุสลิมภาคใต้พัฒนามาจากการเดินรำดั้งเดิมของชาวชวาและมลายูที่ได้รับอิทธิพลมาจาก

โปรตุเกสและฮอลันดาอีกต่อหนึ่ง จากนั้นได้เผยแพร่เข้ามายังประเทศไทย โดยเฉพาะ ๔ จังหวัดภาคใต้ คือ นราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล และบางอำเภอ ในจังหวัดสงขลา ก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. ๒๔๓๙-๒๔๔๙) หรือก่อนรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ลักษณะการเต้นคล้ายกับรำวง คือ เต้นระหว่างชายกับหญิงเป็นคู่ๆ (เดิมแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือ ชาย ๕ คน หญิง ๕ คน) ไม่มีการถูกเนื้อต้องตัวกัน จุดเด่นของการเต้นรอนเง็ง คือ การใช้สีลามือ เท้า ลำตัว และท่าทางการ เคลื่อนไหวไปข้างหน้า ข้างหลัง ปรับเปลี่ยนไปตามจังหวะเพลงและดนตรีที่ใช้ ประกอบการเต้น

เพลงที่นิยมร้องกันแต่เดิมเป็นเพลงภาษามลายู มี ๗ เพลง ดังนี้

๑. เพลงลาซูดวอ (บางแห่งเรียก ลาซูดวา หรือ ลากูดวอ หรือ ลาซูดวอ)
๒. เพลงมะอีนังชวา (บางแห่งเรียก เมาะอีนังชวา)
๓. เพลงปูโจ๊ะปั้ง (บางแห่งเรียก ปูโจ๊ะปั้ง)
๔. เพลงจินตารายัง (บางแห่งเรียก ชินตารายัง หรือ จินตารายัง)
๕. เพลงลานัง
๖. เพลงอาเนาะดีดี (บางแห่งเรียก อาเนาะดีดี)
๗. เพลงมะอีนังลามา (บางแห่งเรียก เมาะอีนังลามา หรือ เมาะอีนัง ลามา)

เพลงแรก (ลาซูดวอ) และเพลงสุดท้าย (มะอีนังลามา) ถือเป็นเพลง บังคับที่ผู้เต้นควรฝึกหัดเต้นให้ได้เพราะสามารถแสดงลวดลายได้อย่างเต็มที่ ที่ ส่วนเพลงอื่นๆ อาจนำไปใช้ได้ตามแต่จะนิยมกันในถิ่นนั้นๆ ต่อมาการเต้นรอนเง็ง ได้แพร่หลายไปเกือบทุกจังหวัดในภาคใต้ได้มีการแปลและแต่งเพลงเพิ่มเติมขึ้น

เป็นภาษาปักษ์ใต้อีกมาก บางเพลงเล็กร่องกันไปแล้ว แต่บางเพลงที่มีความหมาย ดียังใช้ร้องกันอยู่ เช่น บุหรงปู่เต๊ะ หาดทรายขาว รุมบ้ารองเง็ง เป็นต้น

ดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบ จะใช้ไวโอลินและเครื่องจังหวะ เช่น รำมะนา กรับ กลอง ฆ้อง เป็นต้น ส่วนที่ใดจะใช้เครื่องดนตรีชนิดอื่นมาผสมอีกก็ได้ เช่น กีตาร์ แมนโดลิน เป็นต้น บางแห่งมีการนำเอาวงอังกะลุงมาผสมก็มี

ตัวอย่างเนื้อร้อง

เพลงลาชูดาว

ฮาดูชั้ยตันมูกอปีรู	(ญาติพรายหน้าตาฉาบสีขาบชั้น)
ดูรนกือตาดานะย์ชูกอเมืองารู	(สู้ดั้นดั้นหวังหมายทำลายสิ้น)
ชายะปากัยจือปากอปีรู	(ดอกจำปาสีน้ำเงินเป็นปีกบิน)
ชูติงดีชานอชิงนบรือบาฮู	(อยู่ถิ่นนั้นหอมกลิ่นมาถิ่นนี้)

เพลงมะอีนังลามา

ตือนัง...ตือนัง อาเอตี ลาโอ๊ะ	(เรื่อย....เรื่อย ล่องลำทะเลหลวง)
ซำบันละฮ์โกละ มูติก กือ ตันญู	(เรือกอและแล่นล่องสู่แหลมนั่น)
ฮาดี เตอรคือนัง มูโลละละฮ์ เตอร์ชือโอะ	(จิตแจ่มแถมถ้อยร้อยรำพัน)
บูดีละฮ์ บาเอะ ราชา เนาะ ญูญู	(คุณความดีเธอสรรฉันทเกิดทุน)

รายชื่อเว็บไซต์ : ๑. yalor.yru.ac.th ๒. prachuabwit.ac.th ๓. nfe.go.th
 ๔. kanchanapisek.or.th ๕. cul.hcu.ac.th ๖. anurakthai.com
 ๗. nsru.ac.th ๘. fineart.rint.ac.th ๙. moradokthai.com

หนังสืออ้างอิง : ๑. การแสดงพื้นบ้านในประเทศไทย เรณู โกศินานนท์
 ๒. การละเล่นพื้นเมือง....สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม ๒๓

นางสาวไฉไล เอี่ยมโอภาส

พ.ศ. ๒๔๗๐ - ๒๕๑๐

นางสาวไฉไล เอี่ยมโอภาส เกิดวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๐ ที่บ้านพักภายในโรงเรียนเฉลิมวิทยา วัดกลางวรวิหาร อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนที่บิดามารดา คือ นายเฉลิมและนางบุญอรอด เอี่ยมโอภาส เป็นเจ้าของและผู้จัดการ นางสาวไฉไลมีพี่ ๔ คน คือ นางฉวีรัตน์ เกษตรศิริ นายชวลิต (ถึงแก่กรรม) นางฉ่องระวี วัชรระรังสรรค์ (ถึงแก่กรรม) พันตำรวจโทจรฉัตร (ถึงแก่กรรม) และน้อง ๔ คน คือ นางฉ้าน ดำรงรัตน์ นางศรีจรรยา จิระนคร นางมลลีสี ดอกบวบ และนายฉรังษี เอี่ยมโอภาส

เนื่องจากบิดามารดาได้ตั้งโรงเรียนมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๓ และบ้านพักก็อยู่ในโรงเรียนด้วย นางสาวไฉไลจึงคุ้นเคยกับโรงเรียนเป็นอย่างดีมาตั้งแต่ยังเล็ก และได้ติดตามมารดาซึ่งเป็นผู้จัดการไปตามชั้นเรียนต่างๆ แทบทุกวัน และได้เริ่มเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ใน พ.ศ. ๒๔๗๔ และจบชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ เหตุผลที่ใช้เวลาเรียนถึง ๕ ปี เพราะในปีแรกมารดาขอให้ไปร่วมเรียนในชั้นมูลศึกษา (ซึ่งยังมีการเปิดเรียนในโรงเรียนราษฎร์ทั่วไปอยู่ในสมัยนั้น)

พ.ศ. ๒๔๘๓ เข้าเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดสมุทรปราการ จบชั้นมัธยมปีที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๘๘ ต่อมาทางบ้านต้องการให้มาช่วยดำเนินการโรงเรียน จึงส่งไปศึกษาต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูสวนสุนันทาวิทยาลัย สำเร็จได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูประถมศึกษา (ป.ป.) ในปีการศึกษา ๒๔๙๒

พ.ศ. ๒๔๙๓ บรรจุเป็นครูโรงเรียนเฉลิมวิทยา วัดกลางวรวิหาร ต่อมากิจการโรงเรียนดีขึ้น มีผู้นิยมนำบุตรหลานมาเข้าเรียนเพิ่มเป็นจำนวนมาก สถานที่

นางสาวไฉไล เขี่ยมโสภาส

พ.ศ. ๒๔๗๐ - ๒๕๓๐

เดิมคับแคบไม่สามารถจะขยายอาคารเรียนออกไปได้อีก จึงขออนุญาตสร้างโรงเรียนขึ้นอีกโรงเรียนหนึ่งในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งมีเนื้อที่ ๒ ไร่เศษ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ เรียกชื่อว่า โรงเรียนเฉลิมวิद्याบางเมือง เปิดรับนักเรียนประถมศึกษา มีนางสาวไฉไลซึ่งย้ายจากโรงเรียนเฉลิมวิद्या วัดกลางวรวิหาร มารับตำแหน่งครูใหญ่คนแรก นางสาวไฉไลได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียรและเสียสละ นำโรงเรียนไปสู่การพัฒนาทั้งด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านบริหาร และกิจกรรมพิเศษต่างๆ ตลอดมา

นางสาวไฉไลเป็นครูใหญ่ที่มีอุดมการณ์และศรัทธาในวิชาชีพครูมากที่สุดคนหนึ่ง ซึ่งนอกจากงานด้านบริหารแล้ว ยังได้เข้าสอนนักเรียนด้วยตนเองในบางโอกาส โรงเรียนเฉลิมวิद्याบางเมืองเริ่มมีชื่อเสียง มีผู้ปกครองนิยมนำเด็กเข้าเรียนในชั้นประถมปีที่ ๑ เพิ่มขึ้นทุกปี จะเห็นได้ว่า ในปีแรก คือ พ.ศ. ๒๔๙๙ เปิดรับนักเรียนรุ่นแรกเพียง ๒๔๐ คน ถึง พ.ศ. ๒๕๐๐ ต้องสร้างห้องเรียนเพิ่มขึ้นอีก ๒ ห้องเรียนและต้องสร้างเพิ่มขึ้นทุกๆ ปีๆ ละ ๒ - ๔ ห้องเรียน จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๖ เมื่อมีนักเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗^๑ นางสาวไฉไลได้ขออนุญาตมารดาซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียน (ขณะนั้นบิดาถึงแก่กรรมแล้ว) สร้างอาคารตึก ๓ ชั้น ๑ หลัง จำนวน ๑๕ ห้องเรียน การสร้างอาคารหลังใหม่เสร็จสมบูรณ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ และการขยายตัวของโรงเรียนมิได้หยุดยั้งเพียงเท่านั้น ต่อมาได้ขยายพื้นที่จาก ๒ ไร่เศษ เป็น ๓ ไร่เศษ มีอาคารเรียนถึง ๕ หลัง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ และได้เปิดการเรียนการสอนจากอนุบาลปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๓๗ ห้องเรียน เป็นระดับอนุบาลศึกษา ๑๑ ห้องเรียน และประถม

^๑ ตามแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา แบ่งระดับประถมศึกษาเป็น ๔ ชั้น ต่อมามีการปรับเปลี่ยนมาใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งแบ่งระดับประถมศึกษาเป็น ๗ ชั้น

ศึกษา ๒๖ ห้องเรียน มีครู ๕๖ คน และนักเรียนทั้งสิ้น ๑,๔๒๖ คน นับเป็นความก้าวหน้าที่น่างสาวไฉไลมีความภูมิใจมาก

ด้านการเรียนการสอน ได้มอบหมายให้ครูผู้สอนทุกคนสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เป็นที่สนใจและดึงดูดทั้งแก่นักเรียนและผู้ปกครอง โดยนำระบบและเทคนิคการสอนใหม่ๆ ในสมัยนั้นมาใช้ทั้งหมด เช่น การสอนแบบหน่วย, การสอนแบบวิทยาศาสตร์, การสอนแบบสาธิต, แบบสืบสวนสอบสวน, การสอนแบบ ๙ ชั้น, การสอนคณิตศาสตร์แนวใหม่ เป็นต้น ทุกครั้งที่มีการมีงานวิชาการใหม่ๆ เกิดขึ้น นางสาวไฉไลจะส่งครูเข้ามาร่วมอบรมเพื่อรับรู้รับทราบอย่างไม่ขาดตอน และหลายครั้งเจ้าตัวก็ไปรับการอบรมร่วมด้วย ได้จัดให้โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนทุกชนิดครบทุกสาขาวิชา มีห้องสมุด สนามเด็กเล่น และสวนหย่อมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการพักผ่อน สำหรับด้านกิจกรรมพิเศษนั้น นางสาวไฉไลก็ส่งเสริมให้นักเรียนของตนเข้าร่วมกิจกรรมทุกชนิด ทั้งในระดับอำเภอและจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลสงกรานต์ เทศกาลเข้าพรรษา กิจกรรมวันปิยมหาราช วันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ เป็นต้น และกิจกรรมพิเศษเหล่านี้ทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลและคำชมเชยจากทางราชการเป็นจำนวนมาก

ด้านการบริหาร ได้จัดระบบการบริหารงานในโรงเรียน โดยแยกสายงานบังคับบัญชาออกเป็นฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายกิจกรรม และได้แต่งตั้งให้มีครูรับผิดชอบงานในแต่ละฝ่ายโดยเฉพาะ พร้อมทั้งควบคุมการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด

ด้านโภชนาการ ได้ควบคุมดูแลเรื่องอาหารทุกประเภทตลอดจนเครื่องดื่มต่างๆ ด้วยตนเองโดยเปิดร้านค้าของโรงเรียนขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้บริโภคอาหารที่มีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ สะอาดและปลอดภัย ในราคาพอสมควร

โดยมีคณะครูพลัดเปลี่ยนกันช่วยบริการและดูแลความเรียบร้อยแก่นักเรียน ทำให้ครูและนักเรียนเกิดความใกล้ชิด

การศึกษาและดูงานเพิ่มเติม นางสาวไฉไลได้เดินทางไปศึกษาและดูงานในต่างประเทศหลายครั้ง เช่น พ.ศ. ๒๕๐๙ เดินทางไปศึกษาและดูงานด้านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมของโรงเรียนอนุบาลและประถมศึกษาที่สาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซีย พ.ศ. ๒๕๒๐ เดินทางไปศึกษาและดูงานกิจกรรมอนุบาลที่เมืองเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๕๒๖ เดินทางไปศึกษาและดูงานด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ประเทศสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ พ.ศ. ๒๕๒๗ ยังได้รับการคัดเลือกจากหน่วยศึกษานิเทศก์ของจังหวัดสมุทรปราการให้โรงเรียนเฉลิมวิทยาบางเมืองเป็นโรงเรียนตัวอย่างเพื่อถ่ายทำวีดิทัศน์ ในด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำออกเผยแพร่ทางโทรทัศน์ในรายการ “หมู่บ้านเด็ก” ณ สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ อีกด้วย

นางวาทีณี สุธนรักษ์ ครูใหญ่คนปัจจุบันของโรงเรียนเฉลิมวิทยาบางเมือง^๑ ได้ให้สัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

^๑ โรงเรียนเฉลิมวิทยาบางเมือง ได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเฉลิมใจวิทยาสังตั้งตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นต้นมา

“ป่าไผ่ ไผ่ เอี่ยมโสภาส เป็นครูใหญ่ที่อุทิศเวลาให้โรงเรียนอย่างเต็มที่ โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย มีความตั้งใจ ได้ทุ่มเททั้งกำลังใจ กำลังกาย และกำลังทรัพย์ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างแท้จริง จะเห็นได้จากป่าจะมาถึงโรงเรียน ประมาณ ๗ นาฬิกา และจะขลุกอยู่ในโรงเรียน คอยกับครู กับผู้ปกครอง กับนักเรียน เดินดูต้นไม้ ดูสวนหย่อม ดูอะไรๆ ภายในโรงเรียนถึง ๒๐ นาฬิกา เป็นประจำทุกวัน แม้วันหยุด เสาร์ อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการก็มักจะมาอยู่ที่โรงเรียนเสมอๆ นอกจากนี้เขายังมีน้ำใจกว้างขวางในเรื่องต่างๆ เช่น การปรับปรุง และขยายอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน สวัสดิการของนักเรียน ครู นักการภารโรง ตลอดจนสาธารณูปโภค เพื่อให้ทุกคนได้รับความสะดวกสบาย และปลอดภัยมากขึ้น และยังได้ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจนในโรงเรียน เป็นเงินประมาณปีละ ๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท ตลอดจนให้ทุนการศึกษาสำหรับครอบครัวนักการภารโรง งดเว้นค่าบำรุงการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ผู้ปกครองประสบเคราะห์กรรมอีกด้วย จึงนับได้ว่าป่าไผ่ ไผ่ เอี่ยมโสภาส เป็นบุคคลที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาของเยาวชนของชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวอย่างแท้จริง”

จากช่วง ๒๐ ปีเศษที่ผ่านมา มีศิษย์เก่าที่ศึกษาจบจากโรงเรียนเฉลิมวิทยายางเมืองไปแล้วมากกว่า ๔,๐๐๐ คน ซึ่งได้แยกย้ายไปศึกษาต่อยังโรงเรียนต่างๆ ทั้งในตัวจังหวัดสมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่นๆ ศิษย์ที่ศึกษาจบประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งทั้งราชการและธุรกิจส่วนตัว ปีหนึ่งๆ มีศิษย์เก่ากลับมาเยี่ยมโรงเรียน ครูใหญ่ คณะครู รุ่นน้อง และมาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ปีละหลายๆ อย่างน่าปลื้มใจ

งานพิเศษและเกียรติยศที่นางสาวไผ่ไผ่ได้รับจากภายนอกที่สำคัญและเด่นๆ ได้แก่

พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้รับเลือกจากกองการลูกเสือ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ร่วมเป็นผู้แทนลูกเสือแห่งประเทศไทย ไปชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ ๑๐ ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และร่วมเป็นผู้แทนลูกเสือแห่งประเทศไทย ไปชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ประเทศญี่ปุ่น อีกครั้งหนึ่ง ในอีก ๒ ปีต่อมา

พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับเลือกเป็นประธานคณะกรรมการกีฬายิงปืนของจังหวัดสมุทรปราการ และได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีตลอดมาจนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

นางสาวไฉไลเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ตลอดเวลาการปฏิบัติงานแทบจะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บใดๆ เลย ตรวจจนเมื่อประมาณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๙ จึงรู้สึกป่วยผิดปกติ ได้ไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล นายแพทย์แจ้งว่าเป็นมะเร็งที่กระเพาะอาหาร ได้รับการผ่าตัดและพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลระยะหนึ่ง ก็ได้รับอนุญาตให้กลับมาพักผ่อนที่บ้าน แต่อาการไม่ดีขึ้น จึงถึงแก่กรรมที่บ้านพัก เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ สิริอายุได้ ๕๙ ปี ๑ เดือน

นายจันทร์ ชุ่มเมืองปัก ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. อนุสรณ์ไฉไล เอี่ยมโสภาส ในงานพระราชทานเพลิงศพ ณ วัดกลาง
วรวิหาร จังหวัดสมุทรปราการ วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๐
๒. การสัมภาษณ์ นางวาทีณี สุธนรักษ์ หลานสาวผู้วายชนม์ ซึ่งเป็น
ครูใหญ่โรงเรียนเฉลิมไฉไลวิทยา คนปัจจุบัน (๒๕๔๘)
๓. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, ประวัติการศึกษาไทย ฉบับของนาย
พงศ์อินทร์ ศุขขจร ๒๕๓๗

นายแจ่ม สุกเกื้อ

พ.ศ. ๒๔๗๑ - ๒๕๔๘

นายแจ้ สุธะเกื้อ

พ.ศ. ๒๔๗๑ - ๒๕๔๘

นายแจ้ สุธะเกื้อ เกิดวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ที่บ้านเชียรเขา หมู่ที่ ๙ ตำบลเชียรใหญ่ อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรคนโตของนายมันและนางดิน สุธะเกื้อ มีน้องร่วมบิดามารดา ๓ คน กับน้องต่างมารดาอีก ๑ คน คือ นายชวง (ถึงแก่กรรม) นายชิน นายแหม่ม และนางสาวศรีนวล สุธะเกื้อ

เนื่องจากบิดาเป็นคนมีความสนใจการศึกษามาก จึงนำเด็กชายแจ้ไปฝากเข้าเรียนก่อนเกณฑ์ในชั้นประถมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนเชียรเขา ๑ (วัดเขาแก้ววิเชียร) อำเภอบางขัน ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๔ ตั้งแต่อายุ ๔ ขวบ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ เด็กชายแจ้เป็นเด็กที่สุขภาพเรียบร้อย เรียนหนังสือเก่ง พุดจาเป็นที่น่ารักของครูอาจารย์และผู้พบเห็นทั่วไป เมื่อจบชั้นประถมปีที่ ๔ แล้ว หลวงพ่อวัดประดู่พัฒนารามจึงขอตัวจากบิดา นำไปอุปการะและส่งให้เรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนนครสมาคม อำเภอมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ จบชั้นมัธยมปีที่ ๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ อายุเพียง ๑๕ ปี บิดาตั้งใจจะให้สมัครรับทุนเข้ามาเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูแห่งหนึ่งแห่งใดในจังหวัดพระนคร (กรุงเทพมหานคร) แต่ในระหว่างนั้นสงครามมหาเอเซีย-บูรพายังไม่สิ้นสุด จึงไม่ยอมให้สมัคร เลยหันไปสมัครเป็นครูประชาบาลที่

^๑ ปัจจุบันคือ อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

โรงเรียนประชาบาลประจำตำบลเชียรเขา ๒ (วัดโคกกระถิน) ปีที่เข้าเป็นครู นายแจ้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นครูใหญ่ ขณะนั้นประเทศไทยกำลังอยู่ใน ระยะเวลาการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๔๗๙ ซึ่งผู้ที่มีคุณวุฒิจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ และอายุ เกิน ๑๕ ปี สามารถบรรจุเข้าเป็นครูประจำโรงเรียนได้ แต่ยังไม่สามารถเป็นข้าราชการ รัฐบาลเพียงยกฐานะครูประจำโรงเรียนเป็นข้าราชการ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ หลังจากที่ นายแจ้ได้ปฏิบัติหน้าที่ครูมาแล้ว ๕ ปี

นายแจ้เป็นครูที่มีความกระตือรือร้นในการสอน และมีความสนใจที่จะ ฝึกหาความรู้เพิ่มเติม จึงได้หาหลักสูตรศึกษาด้วยตนเองจากครูรุ่นพี่ ซึ่งครูรุ่นพี่หลาย คนก็ได้แนะนำหนังสือและวิธีที่จะเพิ่มวุฒิทางการศึกษาจนนายแจ้สามารถสอบ วุฒิทางครูได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมูล (พ.) ใน พ.ศ. ๒๔๙๑ โดยสอบได้วิชาครูวิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ครบ ๓ ชุดในปีเดียว

พ.ศ. ๒๔๙๒ นายแจ้สามารถสอบเพิ่มวุฒิเป็นประกาศนียบัตรประโยค ครูพิเศษประถม (พ.ป.) โดยสอบครบ ๔ ชุด ในปีเดียวเช่นกัน คือ ได้วิชาครู คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และหน้าที่พลเมืองศีลธรรม พ.ศ. ๒๔๙๖ นายแจ้ สามารถสอบได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) ในชุดวิชาครู คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ นับเป็นเกียรติและได้ รับคำชมเชยทั้งจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนครูทั่วไปเป็นอย่างมากที่นายแจ้ สามารถสอบผ่านได้ประกาศนียบัตรชุดวิชาครูครบตั้งแต่ต้นจนสูงสุด ภายใน ๕ ปี การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เข้าศึกษาต่อที่ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) และสอบได้ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาบริหารการศึกษา ใน พ.ศ. ๒๕๐๒ นับเป็นรุ่นที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

กิตติมศักดิ์ สาขาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา อีกด้วย

ด้านการศึกษาและดูงานต่างประเทศ นายแจ้งได้มีโอกาสดังกล่าวรวม ๕ ครั้ง คือ พ.ศ. ๒๕๐๙ ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และไต้หวัน พ.ศ. ๒๕๑๕ ประเทศมาเลเซียและสาธารณรัฐสิงคโปร์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ประเทศมาเลเซีย (อีกครั้งหนึ่ง) และครั้งสุดท้ายไปศึกษาดูงานด้านวัฒนธรรม ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐

สำหรับความเจริญก้าวหน้าในการรับราชการ นับตั้งแต่ได้รับบรรจุเป็นครูใหญ่ใน พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้รับยกฐานะเป็นข้าราชการ ใน พ.ศ. ๒๔๙๑ แล้วได้รับแต่งตั้งเป็นครูใหญ่โรงเรียนวัดโคกกระถิน (โรงเรียนประชาบาลประจำตำบลเชียรเขา ๒ - วัดโคกกระถินเดิม) ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ และในปีนั้นเองทางราชการได้ขอตัวนายแจ้งให้ไปช่วยงานที่แผนกศึกษาธิการอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อมาได้รับคัดเลือกให้เข้ารับการอบรมเพื่อสอบคัดเลือกเป็นศึกษาธิการอำเภอ นายแจ้งสามารถสอบคัดเลือกเป็นศึกษาธิการอำเภอได้เป็นที่ ๑ ของภาคศึกษา ๔ (ภูเก็ต ตรัง กระบี่ พังงา และระนอง) และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอกะปง จังหวัดพังงา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ ปีต่อมาได้ย้ายไปเป็นศึกษาธิการอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดเดียวกัน

พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้ย้ายเข้ามาดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา พ.ศ. ๒๕๐๓ ย้ายไปเป็นศึกษาธิการอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง และได้เลื่อนเป็นศึกษาธิการอำเภอโท ใน พ.ศ. ๒๕๐๕ ปีนี้เองก็ได้รับการสรรหาจากภาคศึกษา ๔ ให้ไปสอบคัดเลือกเป็นศึกษาธิการจังหวัด และได้เป็นที่ ๑ ของประเทศจึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดโท จังหวัดยะลา พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้เลื่อนเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นเอก ตำแหน่งศึกษาธิการ

จังหวัดยะลา พ.ศ. ๒๕๑๓ ย้ายไปดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดเอก จังหวัดสงขลา

พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา ๑ นครปฐม พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้เปลี่ยนสภาพเป็นข้าราชการครูระดับ ๖ แต่ยังคงดำรงตำแหน่งเดิม และได้เลื่อนเป็นระดับ ๗ ในปีเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๑๙ ย้ายกลับไปดำรงตำแหน่งศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา ๒ ยะลา พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับการเลื่อนเป็นข้าราชการครูระดับ ๘ พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญระดับ ๙ ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จนกระทั่งเกษียณอายุราชการ ใน พ.ศ. ๒๕๓๑

การปฏิบัติราชการพิเศษเกี่ยวกับต่างประเทศ นายแจ้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการอำนวยความสะดวกและติดตามประเมินผลของผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการแข่งขันอ่านพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานระหว่างประเทศ ณ ประเทศมาเลเซีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ ปฏิบัติราชการรับต้นพระศรีมหาโพธิ์ ณ สาธารณรัฐอินเดีย พ.ศ. ๒๕๓๐ และปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการแข่งขันอ่านพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานระหว่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง ณ ประเทศมาเลเซีย ใน พ.ศ. ๒๕๓๑

นายแจ้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับงานพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาคหลายอย่าง เพราะระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๑๖ ที่รับราชการในตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอและศึกษาธิการจังหวัดอยู่ทางภาคใต้ นั้น เป็นช่วงที่กระทรวงศึกษาธิการกำลังเร่งดำเนินโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค (พ.ศ.ภ., Regional Education Development Project including Higher Education : REDPHE) และโครงการพัฒนาการศึกษา (ค.พ.ศ., General Education Development

Project : G.E.D.^{๑)} รวมถึงโครงการใหญ่อื่นๆ อีกหลายโครงการ บุคคลที่เป็นหลักและกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค มีผู้ตรวจการภาค (ต่อมาเปลี่ยนเป็นศึกษาธิการเขต) ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอศึกษานิเทศก์ทุกระดับ ตลอดจนถึงผู้บริหารโรงเรียน (ปัจจุบันเรียกผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา) นอกจากนี้มีตำแหน่งเป็นกรรมการดำเนินงานคณะกรรมการ พ.ศ.ภ. และ ค.พ.ศ. แล้ว ยังมีหน้าที่รับผิดชอบงานพัฒนาการสอนเด็กสองภาษาตามโครงการสอนเด็กสองภาษา^{๒)} โดยตรงกับตงตงแลงานของปอเนาะ^{๓)} อย่างใกล้ชิดอีกด้วย ซึ่งเป็นงานที่ค่อนข้างยากและอ่อนไหวเพราะมีเรื่องของศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่นายแจ้เป็นคนมีไหวพริบดีและศักยภาพสูงจึงสามารถประสานความเข้าใจได้ ทั้งในบรรดาเพื่อนข้าราชการ ผู้นำทางศาสนา และชาวบ้านทั่วไปเป็นอย่างดี การพัฒนาการศึกษาของภาคศึกษา ๒ จึงดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตลอดมา

นายแจ้มีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา มีความขยันอดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคใดๆ มีความรับผิดชอบสูงตงงานภายในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จึงได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานพิเศษที่สำคัญๆ หลายอย่าง เช่น เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการประจำหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จังหวัดยะลา ของ กรป. กลาง ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๑๓, กรรมการปรับปรุงส่งเสริม

^{๑)} ศาสตราจารย์หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๐๐-๒๕๑๒) และ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๙-๒๕๐๐) เป็นผู้ริเริ่มโครงการทั้งสองนี้ร่วมกับโครงการศึกษาอื่นๆ อีกหลายโครงการ อันเป็นรากฐานความมั่นคงด้านการศึกษามาจนถึงปัจจุบัน (บุคคลที่ให้คุณประโยชน์แก่การศึกษาของชาติอย่างยิ่ง)

^{๒)} โครงการสอนเด็กสองภาษา มีเฉพาะภาคศึกษา ๒ กับภาคศึกษา ๑๑ เท่านั้น

^{๓)} ดูรายละเอียดท้ายประวัตินายศรีวิทย์ มุตตารักษ์ หนังสือประวัติครู ๑๖ มกราคม ๒๕๔๑

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกระทรวง
ศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๑๙ - ๒๕๒๗, กรรมการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ระดับท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๗, ประธานอนุกรรมการการศึกษาปัญหาและ
แนวทางแก้ไขการส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๓ เป็นต้น

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ ประถมาภรณ์
ช้างเผือก ประถมาภรณ์มงกุฎไทย เหรียญจักรพรรดิมาลา และเหรียญชัยสมรภูมิ

นายแจ้ได้อุปสมบท ณ วัดโคกกระดิน ไกลบ้านเกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐
และหลังจากลาสิกขามา ๒ ปี ก็ได้สมรสกับนางสาวประคั้น นาคเกิด มีบุตร
๕ คน ได้แก่ นายสำราญ (ถึงแก่กรรม) นายวิมล นายสุเมธ นางสาวสุภาภรณ์
และนายประวิตร สุขเกื้อ

หลังจากเกษียณอายุราชการแล้ว นายแจ้ได้พักอยู่ที่หมู่บ้านสหกรณ์
เคหสถาน ๔ กรุงเทพมหานคร งานอดิเรกคือ อ่านหนังสือ ดูแลต้นไม้และยังม
ความสัมพันธ์กับเพื่อนข้าราชการรุ่นเดียวกันอย่างใกล้ชิด สามารถตั้งเป็นชมรม
กิจกรรมพิเศษ (Special Time Activity : STA) มีสมาชิกเกือบ ๒๐ คน
ล้วนเป็นเพื่อนข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คอยช่วยเหลือ
และประสานสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นายแจ้มีโรคประจำตัวอยู่หลายโรค เช่น
เบาหวาน การติดเชื้อในกระแสเลือด สุดท้ายมีอาการตับแข็งและไตวาย ได้เข้า
รักษาตัวที่โรงพยาบาลเป็นครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๗ และถึง
แก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ สิริอายุได้ ๗๖ ปี ๙ เดือน ๔ วัน

นายจันทร์ ชุ่มเมืองปัก ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ นายแจ้ สุขเกื้อ ป.ช., ป.ม., ฌณาปนสถานวัดตรีทศเทพวรวิหาร ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔
๒. หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล : บุคคลที่ท่านุณประโยชน์แก่การศึกษาของชาติอย่างสูงยิ่ง ของคณะกรรมการจัดงานยกย่องเชิดชูเกียรติฯ ฝ่ายเชิดชูบุคคล ครูสภา พ.ศ. ๒๕๓๖
๓. การสัมภาษณ์ นายประจวบ แสงอินทร์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งศึกษานิการจังหวัดยะลา พ.ศ. ๒๕๑๕
๔. การสัมภาษณ์ นายมงคล ศรีไพรวรรณ ผู้เคยดำรงตำแหน่งศึกษานิการเขตการศึกษา ๒
๕. สำเนาเอกสารประวัติการรับราชการของนายแจ้ สุขเกื้อ

นายชื่น ศรีสวัสดิ์

พ.ศ. ๒๔๗๒ - ๒๕๔๘

นายชื่น ศรีสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ ที่บ้านตำบลระแหง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เป็นบุตรคนที่ ๒ ของนายแพ นางถิ่น ศรีสวัสดิ์ มีพี่คือ เด็กชายสำเภา (ถึงแก่กรรม) มีน้อง ๔ คน คือ นางสาวบุญเถา (ถึงแก่กรรม) เด็กหญิงบุญถม (ถึงแก่กรรม) เด็กหญิงบุญแถม (ถึงแก่กรรม) และนางคมขำ นิลกำแหง

เนื่องจากบิดาถึงแก่กรรมตั้งแต่นายชื่นอายุได้ ๑๐ ขวบ จึงทำให้นายชื่นต้องทำงานหนักเพื่อช่วยเหลือครอบครัวตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งภรรยาและบุตรได้เขียนถึงชีวิตวัยเด็กของนายชื่น ไว้ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพนายชื่น ศรีสวัสดิ์ ตอนหนึ่งว่า

“...ชีวิตพ่อทำงานหนักมาตั้งแต่เด็ก...ผ่านชีวิตเด็กวัด งานกรรมกร ขุดดินถมถนน ทำสนามบินยุคสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตลอดจนทำนา เฝ้าถ่าน...”

พ.ศ. ๒๔๘๑ นายชื่นได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่โรงเรียนอนุกุลศึกษา อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พ.ศ. ๒๔๘๕ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แล้วเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๑ ที่โรงเรียนตาก “ตากพิทยาคม” พ.ศ. ๒๔๙๑ จบชั้นมัธยมปีที่ ๖ แล้วได้รับทุนฝึกหัดครูของจังหวัดตาก เข้าเรียนที่โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จังหวัดธนบุรี (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา) พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูประถมศึกษา (ป.ป.) จากนั้นได้ศึกษาด้วยตนเอง พ.ศ. ๒๕๐๐ สอบได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) แล้วศึกษาต่อที่ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัย

นายชั้น ศรีสวัสดิ์

พ.ศ. ๒๔๗๒ - ๒๕๔๘

ศรีนครินทร์วิโรฒประสานมิตร) พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้รับพระราชทานปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) และภายหลังเมื่อรับราชการครูแล้ว พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับทุนโคลัมโบ ตามโครงการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนภูมิภาค ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา ได้รับประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา (Grad.Dip.in Ed. Admin.)

นายชื่นมีประวัติการรับราชการดังนี้ พ.ศ. ๒๕๐๓ ทดลองปฏิบัติราชการครูที่โรงเรียนปทุมวิไล จังหวัดปทุมธานี พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นครูโรงเรียนตากพิทยาคม จังหวัดตาก พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านตาก “ประชาวิทยาคาร” พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นครูใหญ่โรงเรียนแม่สอด “สรรพวิทยาคม” จังหวัดตาก (ปัจจุบันคือโรงเรียนสรรพวิทยาคม) พ.ศ. ๒๕๑๕ เลื่อนเป็นอาจารย์ใหญ่ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม จังหวัดพิจิตร พ.ศ. ๒๕๒๑ เลื่อนเป็นผู้อำนวยการ พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๒๒ เลื่อนเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ ๙ จนเกษียณอายุราชการ

นายชื่นเป็นผู้นำ มีบุคลิกที่ดี มีอุปนิสัยและน้ำใจที่ดีงาม เป็นคนสุภาพเรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน เมื่อตอนเรียนที่โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา “รุ่นม่วง-ขาว ๙๓” ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนประจำ ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รองหัวหน้าชั้นเรียน ได้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลเพื่อนๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอายุน้อยกว่า ให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดี

เมื่อนายชื่นเป็นครูที่โรงเรียนตากพิทยาคม จังหวัดตาก แม้จะมีระยะเวลาการเป็นครูไม่นานนัก นายชื่นก็ได้แสดงฝีมือและความสามารถในการเป็นครูผู้สอนนักเรียนเตรียมอุดมศึกษา แผนกวิทยาศาสตร์ ซึ่งเปิดสอนเป็นรุ่นพิเศษเพียงรุ่นเดียวในจังหวัดตาก และนักเรียนรุ่นนี้จะต้องผ่านการสอบโดยใช้ข้อสอบ

ของกระทรวงศึกษาธิการ นายคมจิตติ คงเมือง ศิษย์คนหนึ่งได้เขียนถึงการเป็นครูของนายชื่นขณะนั้น ในหนังสือเล่มเดียวกันความตอนหนึ่งว่า

“อาจารย์ชื่น ศรีสวัสดิ์ ครูประจำโรงเรียนตากพิทยาคมผู้หนึ่งที่มีความรู้ความสามารถสูง มีบุคลิกภาพสง่างามและสุภาพ ได้รับมอบหมายให้เข้าอยู่ในทีมงานจัดการเรียนการสอนรุ่นบุกเบิกดังกล่าว ด้วยทีมงานใหม่ เจองานหนักตลอด ๒ ปีเต็ม มีผลกระทบตั้งแต่ ม.๗ ถึง ม.๘ เพราะเป็นรุ่นสุดท้ายทั้งหมด ด้วย และวันประกาศผลสอบนักเรียน ม.๘ ของกระทรวงศึกษาก็มาถึงปรากฏว่าเด็กนักเรียน ม.๘ ของโรงเรียนตากพิทยาคม สอบได้เกือบยกชั้น สร้างความฮือฮาในวงการศึกษ ของกรมวิสามัญ เป็นที่สุด และความปิติยินดีทั้งลูกศิษย์ และครูอาจารย์ โดยเฉพาะอาจารย์ชื่น หนึ่งในทีมงานที่เสียสละ อดทน มุ่งมั่น มีอุดมการณ์และวิญญานความเป็นครู ทำให้ทุกอย่างสัมฤทธิ์ผลสมความตั้งใจ...”

แม้ชีวิตการรับราชการส่วนใหญ่ของนายชื่นจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา แต่สมัยนั้นผู้บริหารยังทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนด้วย ซึ่งนายชื่นก็สามารถทำหน้าที่ครูได้อย่างดี ดังเช่น เมื่อตอนเป็นผู้บริหารโรงเรียนแม่สอด “สรรพวิทยาคม” ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ทวนทอง เขาวงกิตพงศ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่เคยเป็นศิษย์ขณะนั้น ได้กล่าวถึงความเป็นครูของนายชื่นไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“...ที่โรงเรียนสรรพวิทยาคม เรียกอาจารย์ชื่นจนติดปากว่า ‘ครูชื่น’...ครูชื่นสอนวิชาเรขาคณิต ครูจะเอาจริงเอาจังกับการสอนมาก โดยเน้นตลอดเวลาว่า สมุดจดงานหรือสมุดแบบฝึกหัดต้องทำให้เรียบร้อย ครูบอกว่า หากจำกฎเรขาคณิตไม่ได้ก็ไม่สามารถพิสูจน์โจทย์ปัญหานั้นได้ ตอนนั้นพวกเราทั้งห้องเก่งเรขาคณิตกันหมด ทำคะแนนได้ดี ด้วยความเอาจริงเอาจังกับการสอนนี่เอง...”

นายชื่นได้รับการยอมรับศรัทธาจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่า เป็นแบบอย่างของ

ผู้บริหารที่ดี ซึ่งเรื่องนี้ นายเฉลิม หงษ์สัมฤทธิ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และเคยเป็นผู้ไต่บังคืบบัญชาของนายชื่นได้เขียนไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน ความว่า

“...ท่านเป็นนักบริหารที่ทำงานอย่างมีระบบแบบแผน เมื่อกำหนดนโยบายแล้ว ท่านก็จะกำหนดให้มีแผนงานที่เด่นชัด มีขั้นตอนในการปฏิบัติ และมีกิจกรรมการปฏิบัติตามลำดับ ผู้ร่วมงานมองเห็นภาพกว้าง และแยกย่อยออกมาสู่รายละเอียด เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน จนนึกภาพออกว่า เมื่อทำอย่างนี้แล้วจะเกิดผลต่อเนื่องและประสานกันอย่างไร และนำผลไปสู่ส่วนรวมอย่างไร ผู้ร่วมงานทั้งหมดจึงปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องเกื้อกูลกัน...”

ท่านเป็นนักบริหารที่มีความสามารถในการครองใจคน ในสายตาของผู้ไต่บังคืบบัญชาค่อนข้างจะเข้าใจว่าท่านเป็นคนดู ไม่พูดล้อเล่น แต่ถ้าท่านกำหนดงานที่จะทำ ทุกคนก็พร้อมที่จะทำงานกับท่านอย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย มีความเสียสละกันอย่างแท้จริง...เพราะเหตุไรคนจึงมาทำงานด้วยใจ ผมคิดเอาเองว่า ปัจจัยอำนาจในการครองใจคนของท่านนั้นอยู่ในตัวของท่านเอง คือความมีอุดมการณ์ ความรอบรู้ ความเอาจริงเอจัง ความเสียสละ ความมุ่งมั่น และความคาดหวังที่จะให้งานเกิดประโยชน์ต่อเยาวชน ต่อการศึกษาของชาติ บ้านเมือง...จึงนับได้ว่าท่านเป็นนักบริหารที่ครองใจเราได้...”

นายธีระพนธ์ กลางนภา ผู้เคยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ อีกคนหนึ่ง ได้กล่าวถึงนายชื่นในหนังสือเล่มเดียวกันไว้ว่า

“...สิ่งที่ผมเคารพรักท่านมาก ก็คือ ความเสมอต้นเสมอปลาย ความจริงจัง และจริงใจ ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม และปราดเปรื่องในการบริหารงาน โดยเฉพาะด้านการมัธยมศึกษา จนได้รับการยอมรับจากท่านอดีตอธิบดีกรมสามัญศึกษา

ท่านโกวิท วรพิพัฒน์ ว่า พี่ชื่อน ศรีสวัสดิ์ เป็นปราชญ์ทางการบริหารการมัธยมศึกษาคนหนึ่งของประเทศไทย...”

นายชื่อนเป็นผู้บริหารโรงเรียนเกือบตลอดชีวิตราชการ และได้บันทึกผลงานที่ประทับใจของตนเองไว้ในหนังสือครบรอบเกษียณอายุราชการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ สรุปได้ว่า

ในชีวิตการเป็นผู้บริหารนั้น นายชื่อนมีความประทับใจในผลงานของตนเองมากอยู่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อเป็นผู้บริหารที่โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ครั้งที่สองเมื่อเป็นผู้บริหารที่โรงเรียนนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งทั้งสองครั้งนี้ เป็นความประทับใจคนละแบบ กล่าวคือ ครั้งแรกที่โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม เป็นช่วงเวลาที่กรมสามัญศึกษาให้รวมโรงเรียนสตรีและโรงเรียนชายเข้าด้วยกัน ต้องใช้ความพยายามในการทำให้บุคลากรที่มาจากโรงเรียนสองแห่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนสามารถทำได้เป็นที่เรียบร้อย อีกเรื่องหนึ่งคือการตั้งโรงเรียนแห่งใหม่บนเนื้อที่ ๔๐๐ ไร่เศษ ที่ต้องอพยพประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ดินออกไปก็สามารถทำได้อย่างสงบเรียบร้อย และสามารถสร้างโรงเรียนใหม่ ปรับภูมิทัศน์ และปลูกสวนป่าประมาณ ๑๐,๐๐๐ ต้น จนสำเร็จ ครั้งที่สองที่โรงเรียนนครสวรรค์ ซึ่งมีสภาพที่แตกต่างจากโรงเรียนแรก เพราะมีความพร้อมสูงทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ จึงสามารถบริหารให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จมีชื่อเสียงได้รับรางวัลดีเด่นมากมาย เช่น โรงเรียนรางวัลพระราชทานขนาดใหญ่ นักเรียนสอบประเภทโควตาภาคเหนือได้เรียนต่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันดับ ๑ นักเรียนสามารถสอบแข่งขันในด้านวิชาการและวิชาชีพประเภทต่างๆ ได้เป็นที่ ๑ ทั้งระดับจังหวัด ระดับเขตการศึกษา และระดับประเทศ ได้รับรางวัลชนะเลิศด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ดีเด่นระดับประเทศ ได้รับรางวัลชนะเลิศด้านกีฬานักเรียน เป็นต้น

นายชื่นมีข้อคิดในการทำงานว่าไม่ควรยึดหลักในการทำงานที่ตายตัวอย่างหนึ่งอย่างใด แต่จะดูจังหวะให้เหมาะสมกับสภาพของงานที่ทำในแต่ละครั้ง โดยต้องคิดค้นหาวิธีการแก้ปัญหาในแต่ละปัญหาให้ลุล่วงไป ที่ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการเดิมหรือวิธีการที่ตนเองชอบเสมอไป

นายชื่นได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่อื่นอีกหลายหน้าที่ เช่น พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๓๐ เป็นประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๒๗ ประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย เขตการศึกษา ๗ พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๓๒ ประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจราชการ กรมสามัญศึกษา ประจำเขตการศึกษา ๗ อีกหน้าที่หนึ่ง พ.ศ. ๒๕๒๔ และ ๒๕๓๒ เป็นคณะอนุกรรมการข้าราชการครูจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๒๗ รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนพระบางวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นโรงเรียนเปิดใหม่อีกด้วย พ.ศ. ๒๕๒๙ รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน นวมินทราชูทิศมัชฌิม นครสวรรค์ ซึ่งเป็นโรงเรียนเปิดใหม่อีกด้วย เป็นต้น

ผลงานดีเด่นของนายชื่น ได้แก่ พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นผู้บริหารดีเด่นของ ครุสภาจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้รับเกียรติบัตรในฐานะครูผู้อุทิศตน เพื่อคุณธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพครู ของครุสภา พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นผู้บริหารดีเด่น ประเภทผู้บริหารระดับจังหวัด ของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก และเหรียญจักรพรรดิมาลา

นายชื่นสมรสกับนางสาวจรรยา วงษ์เสรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ มีบุตร ๔ คน คือ นางรสสุนันท์ มีศรี นายพิเชฐ นายธัชชัย และนางจุฑามาศ แสงประทีปทอง

หลังเกษียณอายุราชการ นายชินยังได้รับเชิญให้ช่วยเหลืองานด้านสังคม และด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำสภาสถาบันราชภัฏนครสวรรค์ คณะกรรมการพัฒนาโรงพยาบาลสวรรค์ ประชาธิปไตย จังหวัดนครสวรรค์ กรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ กรรมการบริหารศูนย์ปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการเจ้าพนักงานเทศบาล (ก.ท.จ.) จังหวัดนครสวรรค์ และ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนนครสวรรค์

โดยปกตินายชินจะดูแลสุขภาพของตนเองเป็นอย่างดี จนวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลรามธิบดี พบว่าเป็นมะเร็งต่อมลูกหมาก จึงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลดังกล่าว จนถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ จึงย้ายมารักษาที่โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์ และถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘ สิริอายุได้ ๗๖ ปี ๓ วัน

“ในหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา	ท่านแกร่งกล้านำร่องส่องวิถี
กล้าคิดกล้าทำนำสิ่งดี	ปัญญาช่วยแก้ไขให้ทุกคน
ในหน้าที่ผู้ร่วมงานมีท่านด้วย	ลงมือช่วยจนกิจสัมฤทธิ์ผล
ป้องสิทธิอธิปไตยรองทำฉ่ำกลม	ทุกชุมชนถือท่านเลิศประเสริฐคุณ
ในหน้าที่ผู้รับฟังนังสังเกตุ	มีผลเหตุท่านยอมรับสนับสนุน
คราพลั้งพลาดก็อำนวยช่วยค้ำจุน	ด้วยละมุนละไมในท่าที่

ในหน้าที่ความเป็นครูผู้ประจักษ์
และให้ทำนำให้สร้างมุ่งทางดี

ให้ความรักศิษย์ทุกรุ่นอันเกิด
พองศิษย์มีความเชื่อถือเพราะมือครู...”

นางสุนันท์ ภัสสร ครูโรงเรียนนครสวรรค์ ผู้ประพันธ์

นายธเนศ ชำเกิด ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ นายชื่น ศรีสวัสดิ์
วันเสาร์ที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ณ เมรุวัดนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
๒. หนังสือที่ระลึกครบรอบเกษียณอายุราชการ นายชื่น ศรีสวัสดิ์
พ.ศ. ๒๕๓๒
๓. นางจุฑามาศ แสงประทีปทอง (บุตรผู้วายชนม์) ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม

นายนิรัตน์ วิทยาวิ

พ.ศ. ๒๔๗๒ - ๒๕๔๘

.....

นายนิรัตน์ วิทยาวิ เกิดที่บ้านวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นบุตรคนที่ ๔ ของนายจันทร์ นางภูมิ วิทยาวิ มีพี่ ๓ คน คือ นายนิवास ร้อยตำรวจตรีประเวทย์ และนายนิวัตร กับมีน้องอีก ๓ คน ซึ่งทั้งหมดถึงแก่กรรมตั้งแต่ยังเยาว์วัย และยังมีพี่น้องต่างมารดาอีก ๙ คน คือ พันจ่าอากาศโทอวยพร นายบำเพ็ญ นายวิธิต ด.ญ.ฉวีพ้อง (ถึงแก่กรรม) นางทัศนีย์ แยมกลีบ พันจ่าอากาศเอกพนมศักดิ์ นางพงษ์พัฒน์ นางนวลฉวี วิทยาวิ และพันตรีพิรพล (ชื่อเดิม สุรจิตร) วิทยาวิ

นายนิรัตน์ได้เข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ ที่โรงเรียนราษฎรบำรุง อำเภovanรนิวาส จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้ย้ายตามบิดาซึ่งรับราชการตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอ ไปเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ที่โรงเรียนประชาบาลประจำตำบลวาริชภูมิ อำเภovanรนิวาส จังหวัดสกลนคร จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ในปลายปีนั่นเอง พ.ศ. ๒๔๘๓ เข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่โรงเรียนประจำจังหวัดสกลนคร “สกลราชวิทยานุกูล” พอถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ใน พ.ศ. ๒๔๘๘ โรงเรียนไม่สามารถเปิดเรียนได้ตั้งแต่ภาคเรียนที่ ๑ อันเนื่องมาจากเป็นช่วงสุดท้ายของสงครามมหาเอเชียบูรพา นายนิรัตน์พร้อมด้วยเพื่อนร่วมห้องอีกหลายคนจึงไปเป็นสมาชิกในขบวนการเสรีไทย และได้รับการส่งตัวไปฝึกการรบแบบกองโจรเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น โดยมีเวลาฝึกตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ จนกระทั่งญี่ปุ่นซึ่งเป็นฝ่ายอักษะยอมแพ้สงครามต่อฝ่ายพันธมิตรในเวลาต่อมา นายนิรัตน์และเพื่อนจึงได้กลับไปเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ อีกครั้งหนึ่งในโรงเรียนเดิม จนกระทั่งสอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๙

นายนิรัตน์ จิภาวณิช

พ.ศ. ๒๔๗๒ - ๒๕๔๘

เดิมทีเดิยวนายนิรัตน์ตั้งใจจะไปสมัครเรียนต่อที่โรงเรียนหนึ่งโรงเรียนใดในกรุงเทพฯ แต่บิดามารดาไม่พร้อมที่จะสนับสนุน จึงหันไปสมัครเข้าเป็นครูประจำตำบลและได้บรรจุเป็นครูโรงเรียนบ้านหนองเบญจ อำเภวาริชภูมิ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๙ เงินเดือน ๑๔ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้ปรับเงินเดือนเป็น ๒๑๐ บาท จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๑ สอบชิงทุนไปศึกษาต่อได้ที่โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา(ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา) ขณะนั้นนายนิรัตน์สามารถเก็บหอมรอมริบเงินเดือนไว้ได้แล้ว ๒,๕๐๐ บาท การเดินทางเข้าไปศึกษาต่อจึงไม่ต้องรบกวนทางบ้าน จนสำเร็จได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูประถม (ป.ป.) ใน พ.ศ. ๒๔๙๓ แล้วกลับมารับราชการตามเดิม และสามารถสอบได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับคัดเลือกไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสอบได้ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาศึกษาศาสตร์ แผนกการสอนภาษาไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖

สำหรับความก้าวหน้าในการรับราชการหลังจากเข้าเป็นครูประจำตำบลใน พ.ศ. ๒๔๔๙ แล้ว ได้โอนไปเป็นครูจัตวา โรงเรียนสกลนคร “สกลราชวิทยานุกูล” จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมสามัญศึกษา^๑ (เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นครูสอนวิชาภาษาไทยอยู่ ๑๐ ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้รับการแต่งตั้งไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนสว่างศึกษา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร สังกัดกรมวิสามัญศึกษา^๑ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้เลื่อนจากครูใหญ่เป็นอาจารย์ใหญ่ และ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้เลื่อนเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเดิม

^๑ พ.ศ. ๒๔๕๙ มีการตั้งกรมสามัญศึกษา ทำหน้าที่จัดการศึกษาสามัญ และกรมวิสามัญศึกษาทำหน้าที่จัดการศึกษาพิเศษเป็นกรมย่อยของกรมศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๔๙๕ กรมสามัญศึกษา เปลี่ยนชื่อเป็นกรมวิสามัญศึกษา เนื่องจากชื่อซ้ำกับชื่อใหม่ของกรมประชาศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้มีการแบ่งส่วนราชการกระทรวง ทบวง กรม ใหม่ จึงรวมกรมสามัญศึกษากับกรมวิสามัญศึกษาเป็นกรมเดียวกัน ใช้ชื่อใหม่ว่า กรมสามัญศึกษา

พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้ย้ายไปเป็นผู้อำนวยการ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล จังหวัดสกลนคร และ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับมอบหมายจากกรมสามัญศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจราชการกรมสามัญศึกษา ประจำเขตการศึกษา ๙ อีกหน้าที่หนึ่ง ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้เลื่อนเป็นผู้อำนวยการระดับ ๙ และเกษียณอายุราชการ ในปีนั้นเอง

นายนิรัตน์ได้ไปศึกษาและดูงานต่างประเทศ เช่น

พ.ศ. ๒๕๒๔ ไปศึกษาและดูงานที่ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ พร้อมคณะผู้บริหารสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้คัดเลือกให้เป็นผู้แทนผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ไปร่วมชุมนุมและประชุมลูกเสือนานาชาติ ที่ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และฮ่องกง

พ.ศ. ๒๕๒๗ ไปศึกษาและดูงานที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแถบฝั่งตะวันตก

พ.ศ. ๒๕๓๐ ไปศึกษาและดูงานที่เมืองโทลิว รัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๕๓๑ ไปศึกษาและดูงานที่สาธารณรัฐประชาชนจีน

นายนิรัตน์ทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาด้วยจิตสำนึกมาตั้งแต่ต้น เมื่อเริ่มเป็นครูประจำชั้น ใน พ.ศ. ๒๔๘๙ ก็ได้แสวงหาตำราวิชาครูมาศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องการสอน วิธีสอน และได้ทดลองนำเทคนิคที่มีในตำรามาใช้กับการสอนประจำวัน ทำให้การสอนของนายนิรัตน์เป็นที่สนใจและประทับใจแก่ศิษย์เป็นจำนวนมาก ประกอบกับบิดารับราชการเป็นศึกษาธิการอำเภอ นายนิรัตน์จึงได้รับคำแนะนำที่ดีตลอดมาจนสามารถสอบชิงทุนไปเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้สมกับที่ได้ตั้งใจไว้แต่แรก แม้เมื่อศึกษาจบกลับมารับราชการตามเดิม ก็ได้ทอดทิ้งการศึกษาเล่าเรียน ได้หาเวลาว่างอ่านตำราเพิ่มเติมจนสามารถสอบเพิ่มวุฒิได้ประกาศนียบัตร

ประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) ในเวลาที่ไม่นานนัก หลังจากนั้นก็ได้ละเลยความเปลี่ยนแปลงแม้อายุจะย่างเข้าวัย ๔๕ ปีแล้ว ก็ยังไม่ย่อท้อต่อการพัฒนาตนเอง จนทางราชการมองเห็นความตั้งใจจริงของนายนิรัตน์ที่มีต่อการประกอบวิชาชีพ จึงได้ส่งเสริมให้ไปเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาและสำเร็จเป็นศิลปศาสตรบัณฑิตตามเวลาทุกประการ

นายนิรัตน์ใช้เวลาปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาเพียง ๑๐ ปี ก็ได้รับการเลื่อนฐานะจากครูน้อยเป็นครูใหญ่ แสดงให้เห็นศักยภาพที่มีต่อสาธารณะอย่างเป็นที่ยอมรับ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่อยู่ ๖ ปี ก็ได้เลื่อนเป็นอาจารย์ใหญ่ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ และอีก ๗ ปีต่อมา ก็ได้รับตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งในสมัยนั้น ต้องผ่านการประเมินผลจากผู้บังคับบัญชาทุกระดับ โดยเฉพาะตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนระดับ ๙ ต้องมีการเสนอในระดับกรม ให้ อ.ก.ค. กรมตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องแล้วจึงเสนอให้ ก.ค. พิจารณา โดย ก.ค. จะมอบกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของผลงานวิชาการให้มีมาตรฐานเทียบได้กับรองศาสตราจารย์ นับว่านายนิรัตน์เป็นผู้มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการ

กิจกรรมพิเศษที่ถือเป็นเกียรติคุณสำคัญสำหรับนายนิรัตน์ในขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสว่างศึกษา (ปัจจุบันคือ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๒๔ นั้นมีหลายอย่าง ที่เด่นๆ เช่น เป็นผู้ก่อตั้งมูลนิธิสว่างศึกษา ซึ่งเป็นมูลนิธิที่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาวิกฤตในครอบครัว กรรมการในโครงการพระราชดำริ “ป่ารักน้ำ” อ.สว่างแดนดิน กรรมการจัดหาที่ดินเพื่อก่อตั้งโรงเรียนระดับตำบลในเขตอำเภอสว่างแดนดิน ซึ่งในช่วงเวลานายนิรัตน์ร่วมเป็นกรรมการนั้น ได้จัดหาที่ดินตั้งโรงเรียนได้แล้ว ๕ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเวียงพิทยาคม, เจริญศิลป์ศึกษา “โพธิ์ดำอนุสรณ์”,

หนองหลวงศึกษา, โคนสีวิทยาสรรค์, และโรงเรียนบงเหนือวิทยาคม นอกจากนี้ยังได้รับมอบให้เป็นอุปนายกสมาคมศิษย์เก่า ครูผู้ปกครองสว่างศึกษา สว่างแดนดิน กรรมการคัดเลือกนักเรียนไปเข้าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อนุกรรมการวัฒนธรรมอำเภอสว่างแดนดิน เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมพิเศษขณะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล (พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๓) ที่ควรกล่าวถึง เช่น เป็นประธานกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสกลนคร ประธานกรรมการสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร ได้รับรางวัลพระราชทานผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น กรรมการครูสภา อนุกรรมการ ช.พ.ค สกลนคร อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ใน อ.ก.ค. สกลนคร ประธานชมรมบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สกลนคร ผู้บริหารดีเด่นของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย ผู้ปกครองดีเด่นของสมาคมผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย เป็นต้น

นายนิรัตน์เป็นครูที่บำเพ็ญตนตามจรรยาบรรณครูที่แท้จริง ผู้ที่เคยเป็นศิษย์ เช่น นายจรศักดิ์ ประทุมรัตน์ ซึ่งปัจจุบันเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ได้เขียนยกย่องในหนังสือพระราชทานเพลิงศพนายนิรัตน์ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ว่า

“คุณพ่อนิรัตน์ ...เป็นครูที่เปี่ยมด้วยเมตตาสูง ให้ความรักแก่ศิษย์ทุกคนที่ท่านสอนอย่างเสมอหน้า...”

แม้ผู้ที่เคยเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างนายวิบูลย์ วิชาศาสตร์ ก็เขียนยกย่องไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า

“...ท่านเป็นครูที่สมบูรณ์แบบ มีแต่ให้ ให้ความรัก ความเมตตาแก่ศิษย์และผู้ร่วมงาน... ท่านเป็นครูที่มี จริยธรรม คุณธรรม อย่างแท้จริง...”

นายสมบุรณ์ ลาดศิลา ผู้เคยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนระดับ ๙ และเคยเป็นศิษย์อีกคนหนึ่ง ก็กล่าวไว้คล้ายกันว่า

“...ท่านจะกล่าวยกย่องศิษย์ทุกคนของท่านที่กระทำความดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนอื่น ๆ ในโอกาสอันสมควรอยู่เสมอ ทั้งท่านยังเป็นแบบอย่างที่ดีที่ท่านเป็นครูที่มีพฤติกรรมและจริยธรรมที่งดงามมาก”

นายนิรัตน์เป็นคนเรียบง่าย สุขุม เรียบร้อย มองโลกในแง่ดีและเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงานและคนทั่วไป เรื่องนี้ นายสนิทพงษ์ นวลมณี ในฐานะครูรุ่นน้อง ได้เขียนกล่าวชมเชยนายนิรัตน์ไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า

“...พินิรัตน์เป็นคนอารมณ์ดี มีอัธยาศัย ไม่ถือโทษโกรธใคร ไม่เคยแม้แต่ครั้งเดียวที่จะได้ยินพินิรัตน์ว่าใครในแง่ร้าย ...พินิรัตน์เป็นคนใจซื่อ ...บริสุทธิ์ และใจบุญสุนทาน ...พินิรัตน์เป็นผู้ใหญ่ที่น่าเคารพนับถือและเป็นที่รักของทุกคนไม่ว่าเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ลูกศิษย์ ผู้ปกครอง และญาติมิตรทั่วบ้านทั่วเมืองสกล...”

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก และเหรียญจักรพรรดิมาลา

นายนิรัตน์สมรสกับนางสาวประพิณ ทิพยวงศ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ มีบุตร ๔ คน คือ นางวันทนี วิชาวิน รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิชาวิน นางพจนา วิชาวิน และนางจิตติมา บุญสิน นายนิรัตน์ได้สมรสกับนางสาวบุญกวม บุตรราชอีกครั้งหนึ่ง (หลังจากที่นางประพิณถึงแก่กรรมตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐) แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน

หลังเกษียณอายุราชการ นายนิรัตน์ได้ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ช่วยเหลือสังคม ทั้งในฐานะนายกสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล นายกสมาคมข้าราชการนอกระจำการสกลนคร ประธานชมรมลูกเสือชาวบ้าน

สกลนคร และประธานมูลนิธิลูกเสือชาวบ้านสกลนคร นายนิรัตน์เป็นผู้มี
สุขภาพดีเสมอต้นเสมอปลาย เพิ่งจะมีอาการเหนื่อยผิดปกติและเข้ารักษาตัวที่
โรงพยาบาล เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และถึงแก่อนิจกรรมในคืนวันที่
๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ สิริอายุได้ ๗๕ ปี ๒ เดือน ๑๙ วัน

นายจันทร์ ชุ่มเมืองปัก ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์นิรัตน์ วิชาวิน ณ
ฌาปนสถานวัดสะพานดำ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร วันพฤหัสบดีที่
๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

๒. ที่ระลึก ๗๖ ปี อาจารย์นิรัตน์ วิชาวิน (ที่ระลึกในโอกาสเกษียณ
อายุราชการของอาจารย์นิรัตน์) โดย รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิชาวิน
๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

๓. หนังสือประวัติกรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ
ศึกษา กันยายน ๒๕๔๐

๔. สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิชาวิน (บุตรสาว)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม

รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ศิโรพงษ์ ศรีพิพัฒน์

พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๕๔๘

รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์

พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๕๔๘

รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์ เกิดเมื่อวันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ที่บ้านตำบลสวนตะไคร้ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นบุตรของนายประเสริฐ นางสมร ศรีพิพัฒน์ มีพี่ ๒ คน คือ ดอกเตอร์อาภรณ์ แพทย์หญิงรำไพ และมีน้อง ๑ คน คือ นายศิริวัฒน์ ศรีพิพัฒน์

ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนในจังหวัดนครปฐม และศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนศิริศาสตร์ จังหวัดพระนคร จากนั้นได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนอำนวยศิลป์ จังหวัดพระนคร จบชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษา ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ แล้วเข้าศึกษาต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาคณิตศาสตร์ จากอิมพีเรียลคอลเลจ มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ ใน พ.ศ. ๒๕๐๙

รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์ เริ่มรับราชการที่กรมการฝึกหัดครู และวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน) กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ และได้รับราชการตำแหน่งต่างๆ ตามลำดับ ดังนี้ พ.ศ. ๒๕๑๑ หัวหน้าภาควิชาคณิตศาสตร์ และเลขานุการคณะกรรมการประจำคณะ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๑๓ ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๑๕ ช่วยราชการมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๑๗ คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ และรองผู้อำนวยการสำนักงานโครงการเงินกู้ธนาคารโลก มหาวิทยาลัยสงขลา-

นครินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๐ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๒
 คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๔ รอง
 อธิการบดีและเลขานุการสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๔ รอง
 อธิการบดีฝ่ายพัฒนาและเลขานุการสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๓๑
 รองอธิการบดีและเลขานุการสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๓๔
 อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จนเกษียณอายุราชการใน พ.ศ. ๒๕๔๐

รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์เป็นนักวิชาการและมีความสามารถในฐานะ
 นักบริหารการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล นำมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ไปสู่การยอมรับในระดับสากล ด้วยผลงานด้านต่างๆ ปรากฏเป็นจำนวนมาก
 ในช่วงที่เป็นอธิการบดีได้ดำเนินการตามนโยบายวิเทศสัมพันธ์ พัฒนาการเรียน
 การสอนและพัฒนางานวิจัยทางการศึกษา ความเป็นเลิศทางวิชาการ เชื่อมโยง
 กับต่างประเทศ มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท
 ตลอดจนบุคลากรสายต่างๆ การจัดประชุมนานาชาติ การวิจัยร่วม การลงนามใน
 ข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ หลักปฏิบัติใน
 การติดต่อกับต่างประเทศ และมหาวิทยาลัยยึดหลักความสนใจร่วม ความมีประโยชน์
 ร่วม และความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นนักวิชาการที่มีผลงานปรากฏ ได้
 เรียบเรียงตำราวิชาการเช่น ปรัชญาศาสตร์เชิงตัวเลขสำหรับคอมพิวเตอร์ เป็น
 ผู้ดำเนินการขยายบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปสู่จังหวัด
 อื่นๆ ในภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี สงขลา ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และตรัง

ด้วยความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงทำให้
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้รับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระบบ
 การทำงานที่รวดเร็วทันสมัย ทันโลก ทันเหตุการณ์ โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๖
 ได้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในมหาวิทยาลัย โดยแยกเครือข่ายออก

เป็น ๒ ส่วน คือ เครือข่ายเพื่อการเรียนการสอน การวิจัยและฝึกอบรม กับ เครือข่ายสำหรับงานระบบสารสนเทศและงานบริหาร ในปีต่อมาได้พัฒนาระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยให้สามารถเชื่อมต่อกันได้ทั้งใน ระดับชาติและนานาชาติโดยผ่านระบบเครือข่าย ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอน การวิจัย การบริหาร และการจัดสรรทรัพยากร ต่อมาได้จัดสร้าง เครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์วิทยาเขต พ.ศ. ๒๕๓๔ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมอธิการบดีระหว่างประเทศ (International Association of University Presidents : IAUP) โดยเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน การสอนหลักสูตรทั่วโลกในวิชาพัฒนาเศรษฐกิจผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ในด้านการพัฒนาบุคลากร รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ในฐานะอธิการบดี ได้ให้มีการกำหนดการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นไป โดยกำหนดการพัฒนาบุคลากรให้ครอบคลุมการสร้าง จิตสำนึกในการทำงานให้รู้เป้าหมาย ภารกิจ วิสัยทัศน์ขององค์กร บทบาทหน้าที่ ของตนเอง และรู้ว่าความสำเร็จขององค์กรอยู่ที่ไหน การปรับทัศนคติเพื่อให้เกิด ความสุขในการทำงาน พัฒนาภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ พัฒนาทางสายอาชีพ ความสามารถในการเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ และพัฒนาความรู้ทางวิชาการที่ ทันสมัยตามกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม นอกจากนี้รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ได้มอบหมาย ให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ดำเนินการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับให้มีความรู้ ความสามารถและความพร้อมที่จะรองรับการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจในเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้รักษาสภาพแวดล้อม เอกลักษณ์ด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมงานวิจัยของมหาวิทยาลัย จัดตั้งกองทุนพิเศษ ๑๐๐ ปี สมเด็จพระบรมราชาชนก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รางวัลแก่ผู้มีผลงาน

ปรากฏชัดเจนว่าได้อุทิศและทำประโยชน์แก่ชุมชนภาคใต้ สนับสนุนทุนการศึกษา นักเรียนที่มีผลการเรียนดีเด่นได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ภาคใต้ นับว่ารองศาสตราจารย์ศิริพงษ์เป็นบุคลากรคนสำคัญที่ได้ร่วมผลักดัน พัฒนาให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์เป็นครูที่ดีของศิษย์ เป็นมิตรที่ดีของเพื่อนและบุคคลที่ได้มีโอกาสใกล้ชิด เป็นนักวิชาการที่มีภูมิรู้เต็มเปี่ยม นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อภารกิจที่รับผิดชอบและเป็นนักบริหาร การศึกษาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใช้หลักธรรมาภิบาลในฐานะผู้นำ เป็นนัก ประชาธิปไตยที่ได้รับการยอมรับนับถือของเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้ที่มีศิลปะในการ ครอบตน ครอบคน และครองงาน

ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์เอกวิทย์ ณ ถลาง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพรองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์ ความตอนหนึ่งว่า

“ท่านอาจารย์ดอกเตอร์ศิริพงษ์ เป็นผู้ใหญ่ที่จริงจัง ยิ้มแย้ม ตรงไปตรงมา และมีอารมณ์ขัน ขณะเดียวกันก็เอาจริงเอาจัง มีลูกเล่นที่แหลมคม และอุทิศตัว อุทิศใจให้แก่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อย่างสุดตัว ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ท่าน สู้งานและสู้ปัญหา จนทำให้ท่านทำงานสำเร็จ สร้างสรรค์สิ่งดีงามตามอำนาจ หน้าที่ของท่าน อันมีผลสืบเนื่องให้มหาวิทยาลัยฯ มีความเจริญก้าวหน้ามาจน ทุกวันนี้ ที่ผมเห็นว่าเป็นลักษณะเฉพาะของท่านไม่มีใครเหมือนก็คือ หลายเรื่อง ที่ ท่านตัดสินใจ ท่านรู้มากพอและมีคำตอบของท่านเองอยู่แล้ว แต่ท่านก็เต็มใจ และมีขันติธรรมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอย่างสม่ำเสมอ ท่านให้โอกาส ผู้ใหญ่ ผู้ย่อย คนในและคนนอก โดยเฉพาะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภา มหาวิทยาลัยอย่างผมได้แสดงความคิดเห็นโดยเสรี ท่านตั้งใจฟังด้วยความสุภาพ

แม้ความคิดเห็นที่แสดงออกจะตรงข้ามกับความคิดเห็นของท่าน ไม่เคยเห็นท่านแสดงท่าทีหยาบหยัน หรือทำทีว่าคุณรู้หมดแล้วหรือเต็มแล้วแบบชาลันด้วย (นิทานเซ็น) ท่านให้โอกาสผู้ใหญ่ ผู้น้อยแสดงความคิดเห็น ความรู้ ความเห็น โดยอิสระในหลายๆ โอกาส ผมจึงสรุปเอาว่าท่านมีขันติธรรมและมีความเป็นประชาธิปไตยอยู่เต็มตัว”

ความเป็นนักวิชาการและดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ได้ใช้ความรู้ความสามารถ กำลังกาย กำลังความคิด ความขยันหมั่นเพียร ความตั้งใจจริง ในการพัฒนาสถาบันแห่งนี้ให้เจริญก้าวหน้าทุกด้านอย่างไม่หยุดยั้ง นับเป็นทรัพยากรบุคคลสำคัญของชาติ เป็นต้นแบบของนักบริหารการศึกษาที่ควรค่าแก่การเคารพนับถือ เป็นผู้ใหญ่ที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน เป็นเพื่อน เป็นพี่ เป็นครู และเป็นเจ้านายที่เคารพรักของทุกคน

นายชวน หลีกภัย ผู้เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวคำไว้อาลัย รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์ ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า

“ผมได้รู้จักกับ รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์ เกือบ ๓๐ ปีแล้ว ในฐานะที่ผมเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ร่วมประชุมกับรองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ ในขณะที่รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์อยู่ในฐานะตำแหน่งต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เป็นคณบดีคณะวิทยาศาสตร์ รองอธิการบดี และอธิการบดี อาจารย์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถดีเยี่ยม เป็นผู้ที่หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนวาระสุดท้ายของชีวิตราชการ ความเป็นนักวิทยาศาสตร์ของรองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ มีผลให้การเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีความเข้มแข็งตลอดมา

จนถึงปัจจุบัน บทบาทของรองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในรั้วของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เท่านั้นในฐานะของกรรมการในคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่อาจารย์ได้ร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย ได้มีส่วนผลักดันให้การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และด้านอื่นๆ ของประเทศมีพัฒนาการไปในทางที่ดี โดยส่วนตัวอาจารย์เป็นสุภาพบุรุษที่น่าคบหานับถือ อาจารย์เป็นคนดีเป็นแบบอย่างคนหนึ่งของพวกเราชาวมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์”

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ มหาวิริยมงกุฎ ประถมาภรณ์ช้างเผือก และเหรียญจักรพรรดิมาลา

รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์สมรสกับนางสาวระวีวรรณ มะกรสาร ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ ไม่มีบุตร

หลังจากเกษียณอายุราชการแล้วรองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ ยังได้ทำงานทางด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีเวลาว่างก็พาครอบครัวไปพักผ่อนที่ต่างประเทศ นางระวีวรรณ ศรีพิพัฒน์ ผู้เป็นภรรยา ได้กล่าวไว้ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ความตอนหนึ่งว่า

“... ในปี ๒๕๔๐ หลังจากคุณเกษียณใน ม.อ. คุณก็ยังทำงานต่อจนถึงปี ๒๕๔๖ เพิ่งจะหยุดทำงานจริงๆ ได้ ๑ ปีพอดี แต่ระหว่างหนึ่งปีนี้คุณก็ยังทำงานประเมินคุณภาพมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนอยู่บ้างเป็นครั้งคราว...”

รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ถึงแก่อนิจกรรมที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ด้วยโรคติดเชื้อในกระแสเลือดเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ สิริอายุได้ ๗๑ ปี ๑๗ วัน

ศรี สารสุดโคกศรี	กำสรัด
พงษ์ ปราชญ์พิโยคครุณ	คาบนี้
ศรี สัทธวิริยกิจหอน	รำลึก
พิพัฒน์ ม.อ. ชัย	ชื่อใส่ประจำชาน

รองศาสตราจารย์ประพนธ์ เรืองณรงค์ ผู้ประพันธ์

นายยุทธ ไตอดิเทพย์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

หนังสือที่ระลึกในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จไปในการพระราชทานเพลิงศพ รองศาสตราจารย์ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์ ม.ว.ม., ป.ช. ณ เมรุวัดธาตุทอง กรุงเทพมหานคร วันอาทิตย์ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘

นางนันทนา สุวรรณพฤกษ์

พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๕๔๒

นางนันทนา สุวรรณพฤกษ์ เกิดวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๗ ที่บ้าน
 ริมถนนราชดำเนินนอก (บริเวณกระทรวงคมนาคมปัจจุบัน) จังหวัดพระนคร
 เป็นบุตรคนที่ ๗ ของนายโชติ นางอ่อง รามโกมุท มีพี่น้อง ๖ คน คือ เด็กชายชวลิต
 (ถึงแก่กรรม) นางสาวสมหมาย วาศวิท นางสาวสมร สุวรรณพฤกษ์ นางสาวบังอร
 พันเอกชาญชัย นายชัชวาล (ถึงแก่กรรม) มีน้อง ๒ คน คือ นางพวงคำ คลังศรี
 และนางนวลศิริ รามโกมุท

เนื่องจากบิดามารดาย้ายบ้านจากริมถนนราชดำเนินไปอยู่ที่ถนนวิสุทธิ-
 กษัตริย์ ใกล้กับโรงเรียนดำเนินศึกษา นางนันทนาจึงเริ่มเข้าเรียนชั้นประถมที่
 โรงเรียนนี้ ประจวบกับเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา จึงอพยพไปอยู่ที่อำเภอ
 หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อยู่ระยะหนึ่งจึงเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ แล้วไป
 เข้าเรียนชั้นมัธยมที่โรงเรียนสายปัญญา ใน พ.ศ. ๒๔๙๑ จบชั้นประโยค
 เตรียมอุดมศึกษา แผนกอักษรศาสตร์ ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ นางนันทนาเข้าเป็นครู
 ทันทีหลังจากจบการศึกษา และพยายามศึกษาต่อในระหว่างเป็นครูประจำการ
 โดยสมัครเข้าเรียนภาคค่ำที่วิทยาลัยการศึกษาปทุมวัน แต่เนื่องจากตั้งท้องบุตร
 คนแรกจึงต้องหยุดเรียนกลางคัน หันมาสอบวิชาชุดครู ได้ประกาศนียบัตร
 ประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) ใน พ.ศ. ๒๕๑๕ แล้วสมัครเรียนภาคนอกเวลาที่
 วิทยาลัยครูพระนครจนจบครุศาสตรบัณฑิต ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ เมื่อมหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราชเปิดสอนก็สมัครเรียนในคณะศึกษาศาสตร์ จบศึกษา
 ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ใน พ.ศ. ๒๕๒๖

นางนันทนา สุวรรณพฤกษ์

พ.ศ. ๒๔๗๗ - ๒๕๔๒

นางนันทนาได้เข้าสู่วิชาชีพครู โดยมีคุณวุฒิเพียงประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ ไม่ได้มีโอกาสเตรียมตัวทางด้านประสบการณ์วิชาชีพครูมาก่อน เนื่องจากญาติผู้ใหญ่ของมารดาขอให้เข้ามาช่วยงานของสัมมาชีวิตลปมูลนิธิในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระสังฆราช และเป็นครูสอนในโรงเรียนของมูลนิธิด้วย สัมมาชีวิตลปมูลนิธิ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิสูงเรียกตนเองว่า คณะเบญจมิตร^๑ มีปณิธานมุ่งมั่นที่ประสงค์จะพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ องค์อุปถัมภ์พระองค์แรกได้มีพระลิขิตไว้ว่า

“สัมมาชีวิตลปมูลนิธินี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อบำรุงการศึกษา อบรมศีลธรรมให้บุคคลได้ประกอบสัมมาอาชีพะถูกต้องตามหลักแห่งพระพุทธศาสนา เป็นอนวัชชกิจการงานที่ไม่มีโทษ เป็นการสงเคราะห์ในทางที่ชอบ เป็นบุญกุศลตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จึงขออนุโมทนา และอุปถัมภ์ตามสมควร” และมูลนิธิก็ได้อยู่ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระสังฆราชองค์ต่อมาทุกพระองค์จนปัจจุบัน

มูลนิธิได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ซอยพญาภาค ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ พระลิขิตของสมเด็จพระสังฆราชเจ้าองค์อุปถัมภ์พระองค์แรกจึงเป็นทั้งปรัชญาและเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งทั้งผู้บริหารและครูทุกคนจะต้องตระหนักและปฏิบัติให้บรรลุ ดังนั้นครูทุกคนจะต้องพัฒนาตนเองทั้งด้านคุณวุฒิและทักษะวิชาชีพ ให้สามารถเป็นผู้นำผู้ให้การศึกษาอบรมตามวิถีแห่งพุทธธรรมให้แก่นักเรียน ซึ่งนางนันทนาก็ทำได้อย่างรวดเร็วเป็นที่

^๑ คณะเบญจมิตร ประกอบด้วย หลวงปริญญาโยควิบูลย์ พระปวโรฬารวิทยา พระยามรฤทธิธำรง พระสงครามกัณฑ์ และพระอร่ามรณชิต

ประจักษ์ ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยครูใหญ่อีกหน้าที่หนึ่งเพิ่มขึ้นจากการสอนปกติ

หลังจากทำหน้าที่สอนและหน้าที่ผู้ช่วยครูใหญ่มาถึง ๔๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๔๐ ครูใหญ่คนแรกได้ลาออก มูลนิธิจึงตั้งนางนันทนาให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในลำดับต่อมาจนกระทั่งถึงแก่กรรม ใน พ.ศ. ๒๕๔๒

เมื่อนางนันทนาได้เข้าทำงานให้มูลนิธิและเป็นครูสอนในโรงเรียนของมูลนิธิได้ระยะหนึ่งแล้ว มีความมั่นใจว่า โรงเรียนตามวิถีพุทธเช่นนี้เหมาะสมกับชีวิตของตน จึงไม่แสวงหาทางก้าวหน้าของชีวิตไปในทางอื่น แม้สามีซึ่งเป็นข้าราชการจะย้ายไปรับราชการในต่างจังหวัดก็ไม่ติดตามไป แต่มุ่งมั่นที่จะสั่งสอนอบรมเด็กในโรงเรียนนี้เท่านั้น นายสมโภช ชันธิเชียร รองประธานกรรมการอำนวยการสัมมาชีวิศัลปมูลนิธิ และประธานอนุกรรมการพัฒนาและบริหารโรงเรียนสัมมาชีวิศัลป กรุงเทพฯ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “สารจากแม่” อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นางนันทนา สุวรรณพฤกษ์ ความตอนหนึ่งว่า

“...คุณครูนันทนาเป็นหลานลุงของคุณหลวงปริญาฯ เมื่อจบการศึกษาจึงได้รับการขอร้องให้เป็นครูโรงเรียนสัมมาชีวิศัลป และด้วยสำนึกของครูที่ดี เธอได้สละเวลาที่ทำได้อีก อดทน พากเพียรไปศึกษาต่อจนจบปริญญาตรีในวิชาที่เกี่ยวกับการศึกษาอีกถึง ๒ ปริญญา นับเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลที่เป็นครูทั่วไป ที่ควรจะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมตามโอกาสอันควรอยู่เสมอ และถึงแม้เธอจะมีปริญญาทางการศึกษาถึง ๒ ใบ ก็มีได้มีใจที่จะไปสอนที่อื่นใด ที่สามารรถได้เงินเดือนที่ดีกว่า ตำแหน่งที่สูงกว่า เธอยังกลับสนใจจะนำเอาความรู้ใหม่ๆ นั้น มาสอน มาปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนสัมมาชีวิศัลป โรงเรียนมิชชันนารีชาวพุทธ ตามอุดมการณ์แห่งบรรพบุรุษของเธอและของคณะผู้ก่อตั้ง... ช่วงเวลา ๒ - ๓ ปีมานี้ คุณครูนันทนาจากบ้าน ทุ่มเทเวลา สติปัญญา แรงกาย

แรงใจอย่างมากมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับใหม่ และการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องนี้เราทราบกันว่าเป็นปณิธานสูงสุดของคุณครูนันทนาซึ่งเธอคร่ำเคร่งเร่งรัดอยู่ตลอดเวลา... คุณครูนันทนาเป็นพุทธศาสนิกชนที่เคร่งครัด เป็นครูที่มีคุณธรรมสมบูรณ์ดีในชีวิต ไม่เคยกระทำกิจการงานอื่นใดนอกจากเป็นครูตลอดเวลายาวนานกว่าสี่สิบปี...”

ในด้านการสอนผู้เป็นครูโรงเรียนซึ่งยึดวิถีแห่งพุทธธรรมเป็นจุดหมายปลายทาง ครูทุกคนย่อมจะต้องมีศักยภาพในการสอนศีลธรรม นางนันทนาค้นว่าเป็นครูที่สอนได้ดีเยี่ยมคนหนึ่ง เด็กหญิงณัฐนรี เพ็ชรกุล ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ข. ได้เขียนไว้อาลัยในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพเล่มเดียวกันว่า

“...ท่านได้ทำให้ฉันเป็นคนดี มีวินัย ตั้งใจเรียน และท่านได้ให้คิดว่า ตาตุหุพัง สมองคิด...”

พันเอกพิเศษบริบูรณ์ ประดิษฐ์เกษร ศิษย์เก่าคนหนึ่งได้กล่าวไว้ในหนังสือเล่มนั้นว่า

“...ครูเปรียบเสมือนเป็นพ่อแม่คนที่สอง เพราะเป็นผู้ที่ให้วิชาความรู้อบรม สั่งสอน สร้างลูกศิษย์ให้เป็นคนดีต่อสังคม ซึ่งหน้าที่นี้ต้องใช้ความอดทน มีความโอบอ้อมอารีและเสียสละสูง แต่สิ่งตอบแทนที่ครูเป็นสุขมากที่สุด คือ ความภูมิใจ เมื่อเห็นลูกศิษย์ของครูได้ดีและคุณสมบัติของความเป็นครูที่สมบูรณ์นั้น คุณครูนันทนา สุวรรณพฤกษ์ มิให้แก่ลูกศิษย์ของครูทุกคนอย่างเต็มเปี่ยม...”

นอกจากสอนศิษย์ในโรงเรียนแล้ว นางนันทนายังเผยแพร่วิธีการสอนของตนให้เป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่นและสาธารณชนด้วย ดังที่ศาสตราจารย์

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ประธานกรรมการอำนวยการสมาชิวิจิตรศิลป์มูลนิธิ กล่าวไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันตอนหนึ่งว่า

“...มีกิจกรรมอีกอย่างหนึ่งอาจารย์นันทนาได้มีส่วนร่วมทำให้ชื่อเสียงของโรงเรียนสมาชิวิจิตรศิลป์เป็นที่รู้จักในวงกว้าง คือ ทางอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยได้จัดรายการโทรทัศน์อยู่อย่างไทย เรื่องธรรมสุนทรในนิทานทางสถานีไทยโทรทัศน์ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท. อาจารย์นันทนาพร้อมด้วยครูและนักเรียนโรงเรียนสมาชิวิจิตรศิลป์ได้รับเชิญให้ไปร่วมแสดงในรายการดังกล่าวเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ รายการนั้นจัดเป็นรูปแบบการสอนจริยศึกษาในห้องเรียน โดยอาจารย์นันทนาทำหน้าที่เป็นครูสอนจริยศึกษาแก่นักเรียน ชั้น ป.๔ และ ป.๕ รวม ๙ คน...”

ในด้านการบริหาร ถึงแม้จะมีเวลาเป็นครูใหญ่ เพียง ๒ ปีเศษก่อนที่จะถึงแก่กรรม แต่นางนันทนาก็เป็นผู้ช่วยครูใหญ่มาหลายสิบปี ได้บริหารงานโรงเรียนเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานผ่านการประเมินและเป็นที่รักใคร่นับถือของผู้บังคับบัญชา นายบุญเกิด อินทพงษ์ ครูผู้ใต้บังคับบัญชาคนหนึ่ง กล่าวไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพเล่มเดิม ตอนหนึ่งว่า

“...ครั้งแรกที่เห็นก็เกิดศรัทธา และพอใจ ยิ่งได้พูดคุยก็ทำให้แน่ใจว่าสามารถทำงานร่วมกับครูใหญ่ได้แน่นอน แล้วก็จริงดังคาด ท่านได้ให้คำแนะนำในด้านต่างๆ และบอกให้เห็นถึงสิ่งที่ดีและไม่ดี เวลาที่มีสิ่งใดที่จะเตรียมการณ่วงหน้าท่านจะเรียกมาชี้แจง... สุขภาพของท่านทรุดเพราะไม่สบาย แต่ก็ยังอดห่วงงานไม่ได้ เพราะมีเจ้าหน้าที่มาที่โรงเรียน ท่านก็ยังมาทุกๆ ที่ สุขภาพไม่ดี...”

นางสีสลับ โกกิลานนท์ ครูใหญ่โรงเรียนสมาชิวิจิตรศิลป์ พ.ศ. ๒๕๙๔ - ๒๕๕๐ ได้กล่าวไว้ในหนังสือเล่มนั้นเช่นเดียวกัน ตอนหนึ่งว่า

“...ดิฉันกับคุณนันทนา สุวรรณพฤกษ์ ได้ทำงานร่วมกันมานานับเวลา ยาวนานเกือบ ๔๐ ปี ในกิจการโรงเรียนสัสมาชีวิตศิลป์ฯ เธอเป็นผู้ช่วยครูใหญ่ (ฝ่ายวิชาการ) ของดิฉัน นอกเหนือไปจากการเป็นครูประจำชั้นประถมปลาย มาตลอด เราทั้งสองสนิทสนมรักใคร่กันมาก... คุณนันทนา สุวรรณพฤกษ์ มีนิสัย มุ่งมั่นปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง ซื่อสัตย์ สุจริต มอบหมายงานการให้ทำเป็นที่ ไว้วางใจได้ทุกเรื่อง แม้เวลาอันยาวนานที่เราปฏิบัติงานด้วยกันมา ก็มีได้มีข้อ ขัดเคืองใจอะไรกันเลยทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะเธอเป็นผู้มีอัธยาศัยเยือกเย็น รักความ ยุติธรรม เธอเป็นที่รักของศิษย์และเพื่อนครูผู้ร่วมงานทุกคน ...เมื่อเธอขึ้นดำรง ตำแหน่งครูใหญ่แทนดิฉันซึ่งเกษียณ เธอก็ยังปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ โดยมีเห็นแก่ความเหนื่อยยาก เพื่อมุ่งจะพิชิต มาตรฐานโรงเรียนให้สำเร็จตาม กำหนดจงได้ ...”

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ เบญจมาภรณ์ ช่างเผือก และเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

นางนันทนาสมรสกับนายศักดิ์ สุวรรณพฤกษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ มีบุตร ๔ คน คือ นายธนิต นายเมธี นางสาวสันทนี และนายเกษม สุวรรณพฤกษ์

นางนันทนาเป็นคนขยัน นอกจากงานการสอนแล้วยังชอบทำกิจกรรม ต่างๆ มากมาย ไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย ยามว่างจะทำงานการฝีมือเย็บปักถักร้อยและ อ่านหนังสือ บุตรของนางนันทนาเล่าว่าแม่ของพวกเขาเป็นนักอ่านตัวยง จะมี หนังสือติดมืออยู่เสมอ ชอบหาซื้อหนังสือดีๆ นำอ่านมาไว้มากมาย จนลูกๆ เป็น หนองหนังสือทุกคน และบอกลูกว่า “โลกทั้งหมดอยู่ในหนังสือนี้แล้ว”

ตามปกตินางนันทนาเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคประจำตัว และไม่
เจ็บป่วยบ่อย ในปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ล้มป่วยเป็นโรคติดเชื้อ
ในกระแสเลือดต้องเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลตำรวจ จนกระทั่งถึงแก่กรรม
ในวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๒ สิริอายุได้ ๖๕ ปี ๗ เดือน ๑๔ วัน

นายจรรยา मिलินทร์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. สารจากแม่ อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนางนันทนา
สุวรรณพุกษ์ ณ เมรุวัดโสมนัสวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
วันเสาร์ที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒
๒. ประวัติของนางนันทนา สุวรรณพุกษ์ (พิมพ์ดีด) ๑ แผ่น

นางสาวบุญบาท เตี้ยววิไล

พ.ศ. ๒๔๗๘ - ๒๕๓๘

นางสาวบุญภาค เตี้ยววิไล

พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๓๙

...ปลดปล่อยภารกิจ	แน่วสันทิใจทั้งดวง
บริหารงานลุล่วง	ด้วยยึดมั่นอุดมการณ์
เสียดายลิขิตฟ้า	หมดเวลาเพื่อสืบสาน
รับใช้ราชการ	งานศึกษาสร้างค่าคน

คณะอาจารย์ นักการฯ โรงเรียนลำปางกัลยาณี
อ.ศิรมณฑท์ บุญนา ผู้ประพันธ์

นางสาวบุญภาค เตี้ยววิไล เกิดเมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่บ้านพ่อน อำเภอมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เป็นบุตรคนโตของนายทอง และนางจันทร์คำ เตี้ยววิไล มีน้อง ๑๑ คน คือ นายศุภโชค นางบุญเต็ม รักราชการ นายตี๋ นายมานพ นายสำราญ นายชนะ นายนิยม นางศุภรัตน์ วัฒนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ดวงจันทร์ นายประสิทธิ์ (ถึงแก่กรรม) และนางสาวชวนชื่น เตี้ยววิไล

ด้วยเหตุที่นางสาวบุญภาคเป็นบุตรคนโต เกิดมาในระยะเวลาที่ครอบครัวกำลังตั้งรากฐาน ต้องมีการะรับผิดชอบช่วยเหลือบิดามารดาประกอบอาชีพค้าขายและดูแลน้องๆ ทำให้นางสาวบุญภาคได้รับประสบการณ์จากการทำงานหนักมาตั้งแต่เยาว์วัย จนสามารถทำงานได้ทุกชนิด ทั้งงานในบ้าน นอกบ้าน งานค้าขาย ไปจนถึงงานปกครองน้องๆ และคนในบ้านแทนบิดามารดา สามารถใช้ลูกคิดคิดเงินเป็นตั้งแต่อายุไม่ถึง ๑๐ ขวบ

ในด้านการศึกษา นางสาวบุญนาคนเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนวิชชานารี จังหวัดลำปาง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ จบชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษา แผนกอักษรศาสตร์ ที่โรงเรียนลำปางกัลยาณี พ.ศ. ๒๕๐๐ จบอักษรศาสตร์บัณฑิต (อ.บ.) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๔ และต่อมาหลังจากที่ได้เข้ารับราชการแล้ว ใน พ.ศ. ๒๕๐๔ เพียงเวลาไม่ถึง ๒ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ก็สอบได้ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๒ นางสาวบุญนาคนได้รับคัดเลือกจากกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ไปศึกษาต่อในหลักสูตรการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสม ณ มหาวิทยาลัยอัลเบอร์ตา (Alberta University) ประเทศแคนาดา นางสาวบุญนาคนมีความตั้งใจศึกษาหาความรู้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่มีโอกาส เพราะไม่รู้ว่าเมื่อใดจึงจะได้ไปศึกษาที่ประเทศแคนาดาอีก นางสาวบุญนาคนจึงสมัครเข้าเรียนในอีกหลายสาขาวิชา จนได้รับวุฒิมัธยมศึกษาปรีชญา และจบปริญญาโททางการบริหารการศึกษา (M.Ed.) อีกด้วย

ด้วยความมุ่งมั่นและรักอาชีพครูเป็นชีวิตจิตใจ ดังนั้น เมื่อเรียนจบปริญญาอักษรศาสตร์แล้ว ก็ได้สมัครและได้รับการบรรจุในตำแหน่งครูตรีโรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๑ ย้ายไปรับตำแหน่งครูโท โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๙ จึงขอย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมที่โรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง และด้วยความที่เป็นผู้มีใจรักในการทำงานและอุทิศตนให้กับศิษย์และสังคมอย่างไม่ทอดทิ้ง จึงได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ใน พ.ศ. ๒๕๒๑

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสวนบุญโญปกรณ์ลำพูน จังหวัดลำพูน จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงได้ย้ายมา

ดำรงตำแหน่งเดิมที่โรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปางอีกครั้งหนึ่ง และ พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้เลื่อนเป็นผู้อำนวยการ ระดับ ๙ จนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรม ใน พ.ศ. ๒๕๓๙

ด้วยความวิริยะอุตสาหะ นางสาวบุญนาโคได้พยายามพัฒนาโรงเรียน ในทุกๆ ด้าน พ.ศ. ๒๕๓๐ จึงทำให้โรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์ลำพูน จังหวัดลำพูน ได้รับพระราชทานรางวัลโรงเรียนที่จัดวิชาการดีเด่น ประเภทสถานศึกษาขนาดใหญ่ พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับรางวัลข้าราชการครูผู้บริหารดีเด่น ประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ของคุรุสภาจังหวัดลำพูน และที่โรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง ได้รับ ยกย่องให้เป็นโรงเรียน ๑ ใน ๑๒ แห่ง ที่จัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลงานที่ทำให้นางสาวบุญนาโคได้รับเชิญจากรัฐบาล สาธารณรัฐฝรั่งเศสให้ไปศึกษาดูงานการเรียนการสอน เป็นเวลา ๑ เดือน และ ในปีเดียวกันนี้ได้รับรางวัลข้าราชการครูผู้มีผลงานดีเด่น ประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ของคุรุสภาจังหวัดลำปางด้วย

พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้รับเลือกเป็นยุวกาชาดดีเด่น ระดับประเทศ (ประเภท ผู้บริหาร) เข้ารับรางวัลพระราชทานโล่เกียรตินิยม และเข็มเครื่องหมายยุวกาชาด ดีเด่น

นางสาวบุญนาโคมักกล่าวกับผู้ปกครองนักเรียนอยู่เสมอๆ ว่า ปัจจุบันนี้ เด็กต้องการความอบอุ่น ความดูแลเอาใจใส่จากผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก และตัวเด็ก เองก็ต้องใช้ความอดทน อดกลั้นสูง ที่จะครองตนให้อยู่รอดเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตนเอง และเป็นที่พักพิงของสังคมได้ สื่อที่ช่วยให้เด็กหันเหจากเส้นทางความดี ความเจริญ รุ่งเรืองมีมาก ยั่วยุให้ร่ำรวย ฟุ้งเฟ้อจากสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์แห่งอบายมุข และสถานเริงรมย์ก็พยายามจับเด็กเป็นกลุ่มเป้าหมายทางการค้าการบริการของตน

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเป็นอย่างมากในการให้ความสนใจให้ความใกล้ชิด ให้ความสนใจ
อบอุ่น ทำงานเป็นเสมือนเพื่อนเด็ก

กับผู้ใต้บังคับบัญชา นางสาวบุญนาจะเน้นย้ำให้ครูระลึกอยู่เสมอว่า
เด็กทุกคนมีความแตกต่างกัน มีความเสมอภาคและความสนใจไม่เหมือนกัน
บางคนถนัดวิชาคำนวณ ชอบคิดแก้ปัญหาโจทย์ บางคนชอบวิชาวิทยาศาสตร์
ชอบสังเกต ชอบทดลอง บางคนถนัดด้านภาษา ชอบอ่านชอบเขียน บางคนถนัด
ทางวิชาปฏิบัติ ชอบประดิษฐ์ ชอบปลูกต้นไม้ ฯลฯ แต่ทุกคนต้องประสบความสำเร็จตามความถนัดและความสามารถของตนเอง เพื่อว่าเขาจะได้เติบโตเป็น
ผู้ใหญ่ที่พึ่งตนเองได้ มีความสุขและมีน้ำใจช่วยเหลือสังคมท่ามกลางสิ่งแวดล้อม
ที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ

นางสาวบุญนาเป็นตัวอย่างของครูและผู้บริหารที่ทำงานเชิงวิชาการ
จนได้รับสมญานามจากผู้ร่วมงานว่า **“ผู้บริหารนักวิชาการ”** มีวิสัยทัศน์ พร่ำสอน
ศิษย์และผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยเมตตาธรรมเอาจริงเอาจัง
กับงานที่รับผิดชอบ และที่สำคัญมากก็คือ นางสาวบุญนาจะปฏิบัติตนเป็น
ตัวอย่างในทุกเรื่องที่ตนได้สอนไป

ด้วยความสนใจในการพัฒนางานวิชาการเป็นชีวิตจิตใจ ทำให้เกิดผลงาน
มากมาย ตัวอย่างเช่นที่โรงเรียนสวนบุญญานุภาพมัธยมต้นลำพูน ซึ่งเดิมนักเรียนที่เรียนเก่ง
เมื่อเรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มักมีความรู้สึกว่าย่างคงเรียนที่นั่นต่อไป
อาจสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ จึงมักขอย้ายไปเรียนที่อื่นที่ตนเองคิดว่าดีกว่า
บางคนย้ายไปเรียนที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ทำให้นางสาวบุญนาต้องทุ่มเท
ชีวิตให้กับงานวิชาการอย่างหนัก จัดให้มีการสอนเสริมในวิชาที่เด็กเรียนไม่เข้าใจ
พร้อมกับส่งครูไปเข้ารับการศึกษาอบรมและดูงานยังที่ต่างๆ เพื่อหาความรู้และ
เทคนิคการสอนเพิ่มเติม จัดหาสื่อและพัฒนาห้องสมุดและห้องพิเศษต่างๆ ให้

เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนมากขึ้น จัดให้มีการประชุมทางวิชาการเป็นประจำ บางเดือนมีการประชุมวันเว้นวัน (แบบสั้นๆ ใช้เวลาไม่ถึงครึ่งชั่วโมง) เพื่อติดตามงานและช่วยกันแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน และปัญหาอื่นที่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศ และวัฒนธรรมทางวิชาการให้เกิดกว้างขวางขึ้นภายในโรงเรียน ดังนั้น เพียง ๓ ปี ความรู้สึกของนักเรียนและผู้ปกครองเริ่มดีขึ้น มีความเชื่อมั่นในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนมากขึ้น ทำให้ไม่มีใครย้ายไปเรียนที่อื่น แต่กลับปรากฏว่ามีนักเรียนจากที่อื่นขอย้ายเข้ามาเรียนที่นั่นมากขึ้น

นายโกวิท วรพิพัฒน์ อธิบดีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงนางสาวบุญนาควัฒอนหนึ่งในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์บุญนาควัฒอน เตียววิไล ผู้อำนวยการโรงเรียนลำปางกัลยาณี ดังนี้

“อาจารย์มีความเป็นทั้งครู ผู้บริหาร และนักวิชาการ อาจารย์เป็นครูที่รักของศิษย์ เป็นผู้บริหารที่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ตลอดทั้งผู้บังคับบัญชาที่เชื่อถือยกย่องและให้ความไว้วางใจ...อาจารย์สอนศิษย์ให้เป็นคนดี คนเก่ง ชอบให้คนมีความสุขความเจริญประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นพันเป็นหมื่นคน โรงเรียนที่อาจารย์เป็นครู เป็นผู้บริหาร เจริญรุ่งเรืองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น...อาจารย์เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนชั้นนำของกระทรวงศึกษาธิการ”

ในหนังสือเล่มเดียวกัน นายนิเชต สุนทรพิทักษ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมสามัญศึกษาและเลขาธิการสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ได้กล่าวถึงนางสาวบุญนาควัฒอนไว้ดังนี้

“อาจารย์บุญนาควัฒอนเป็นตัวอย่างของกุลสตรีที่เกิดมาทำงาน เป็นครูที่ทุ่มเทให้ทั้งชีวิต พยายามเป็นครูที่ดีที่สุดสำหรับศิษย์ ความเป็นคนจริง มีความรับผิดชอบสูง ตรงไป ตรงมา มีจิตใจบริสุทธิ์ จริ่งใจต่องาน และมุ่งความสำเร็จ

ของงานเป็นที่ตั้ง กอปรกับเป็นผู้มีจิตใจสำนึกในภาระหน้าที่สูง มีศรัทธาต่อวิชาชีพ จึงประสบความสำเร็จในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี โดยลำดับ...เป็นครูที่หายาก เป็นครูทั้งวิญญาณ...ในเส้นทางที่ต้องรับผิดชอบด้านบริหารนั้น ได้สอดแทรกความเป็นครูที่มีอยู่ในสายเลือดไว้เสมอ เพราะมีวิญญาณของความเป็นครูย่อมเกิดผลในการบริหารยิ่งกว่าที่คาดคิด ด้วยความรู้และประสบการณ์ ด้วยพื้นฐานจิตใจดีและหายาก ด้วยจิตสำนึกมั่นในวิชาชีพครู และครองงานสมกับเป็นผู้นำของสถานศึกษา จึงประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนได้เป็นอย่างดีในทุกตำแหน่งที่ต้องรับผิดชอบ”

คณะครูโรงเรียนลำปางกัลยาณี เขียนถึงนางสาวบุญนาคนในหนังสือที่ระลึกฯ เล่มเดียวกันว่า

“อาจารย์บุญนาคนอกุทิศชีวิตจิตใจให้กับการเป็นครูอยู่ตลอดเวลา และเมื่อเป็นผู้บริหารแล้วก็ยังรักที่จะพำสอนผู้ใต้บังคับบัญชา ลูกศิษย์ ให้ยึดมั่นในคุณความดี ศรัทธาในวิชาชีพ และอุดมการณ์ของความเป็นครูให้สมเกียรติสมศักดิ์ศรีของครู คอยชี้แนะแนวทางให้ครูทุกคนต้องทันสมัย ทันทับความเปลี่ยนแปลง ต้องรักการอ่านหนังสือและติดตามข่าวสารข้อมูลให้ทันกับเหตุการณ์ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เน้นย้ำเรื่องการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความเป็นเอกภาพ เคารพกติกาของสังคม ต้องมีความหวังใเอื้ออาทรในเพื่อนครูด้วยกัน โดยตัวอาจารย์บุญนาคนเองได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง”

นอกจากงานในหน้าที่ที่โรงเรียนแล้ว นางสาวบุญนาคนยังได้ช่วยเหลืองานของทางราชการอื่นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นที่ยอมรับของเพื่อนข้าราชการและสังคมที่มีโอกาสได้ร่วมงานกับนางสาวบุญนาคน อาทิ เป็นวิทยากรประจำกลุ่มการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา (ระดับสูง) กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน อ.ก.ค. จังหวัดลำพูนและ

จังหวัดลำปาง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัด
ลำพูน ประธานกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำพูนและ
จังหวัดลำปาง ประธานบริหารกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปางเป็น
ประธานศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลำพูน กรรมการสามัญศึกษาจังหวัดลำพูนและ
จังหวัดลำปาง หัวหน้าหน่วยบริการแนะแนวจังหวัดลำปาง เป็นต้น

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ประถมาภรณ์
มงกุฎไทย ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก และเหรียญจักรพรรดิมาลา

นางสาวบุญนาโคได้รับการยกย่องว่าเป็นแม่พระในดวงใจของศิษย์และ
ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมและกระตุ้นให้ทุกคนรักความก้าวหน้า
แนะนำให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือเข้าอบรมฝึกหัดความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ
โดยเริ่มจากรักการอ่าน ติดตามข่าวสารข้อมูล ดังได้กล่าวมาแล้ว จึงเป็นที่รัก
เคารพและนับถือตลอดมาไม่เสื่อมคลาย ด้วยบุคลิกที่เป็นคนกระฉับกระเฉง
คล่องแคล่ว แข็งแรง จึงไม่เคยเจ็บป่วยถึงขั้นที่จำเป็นต้องพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล
มาก่อนเลย แต่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ นางสาวบุญนาโคมีโอกาสไปตรวจสุขภาพ
ครั้งใหญ่ ปรากฏว่าแพทย์ตรวจพบเซลล์มะเร็งซึ่งได้แพร่กระจายไปที่กระดูก
จึงต้องปฏิบัติตนอยู่ในความดูแลของแพทย์ ต้องเดินทางไปตรวจและรับการรักษา
เป็นประจำที่จังหวัดเชียงใหม่ทุกสัปดาห์ เมื่อกลับมาทำงานก็ไม่มีใครทราบ
ว่าป่วยในระดับใด ยังคงมุ่งมั่นทำงานตามปกติและไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนทุกครั้ง

ต่อมามีอาการหัดและไอแห้งๆ อ่อนเพลีย รับประทานอาหารได้น้อยลง
คณะครูและญาติๆ จึงขอร้องให้ไปรักษาประจำที่โรงพยาบาลศูนย์ภาคเหนือ
ลำปาง ขณะรักษาตัวอยู่นั้น แทนที่จะวิตกกังวลกับอาการป่วยของตนเอง กลับห่วงงาน
ห่วงครู นักเรียน นัดประชุมติดตามงานที่โรงพยาบาลทุกวัน พร้อมกับกำชับให้
เร่งรัดงานที่ค้างคั่ง ตลอดระยะเวลา ๒ เดือนเศษที่รักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งนั้น

เมื่อแพทย์พบว่าอาการทรุดลงมาก จึงให้ย้ายไปที่โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม จังหวัดเชียงใหม่ และถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙ สิริอายุได้ ๖๐ ปี ๒๑ วัน

บุญ เอี่ยมโนเลิศ	ลีประเสริฐวิสุทธิสุวรรณค์
นาค ขวัญกมลพลัน	บริหารตระกาลผล
เดี่ยว เต็ดฤดีหาญ	สุขะसानประโยชน์ดล
วิไล ลำ ฦ ร่มสน	มะนะอุ้นพระคุณครอง
อาลัย ฤทัยเศร้า	จิตะเฝ้าคะนึ่งปอง
รัก มุ่งตรีใจตรอง	ทวิสร้างและรังสรรค์
จาก ลาทภัยนีก	และระลึกพระคุณธรรม
ดวงใจ ทิลาปพลัน	อุระรำอาลัยทวน

คณะอาจารย์ นักเรียน นักการฯ โรงเรียนลำปางกัลยาณี
อ.ภักฎินี อุณจะนำ ผู้ประพันธ์

นายยุทธชัย อุดมา ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

- หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์บุญนาค เดี่ยววิไล
ผู้อำนวยการโรงเรียนลำปางกัลยาณี ๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๙
- การสัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงจันทร์ เดี่ยววิไล,
กรกฎาคม ๒๕๔๔.

นายนิคม มุณีภักดิ์

พ.ศ. ๒๔๘๒ - ๒๕๕๘

นายนิคม มูลิกะคามะ

พ.ศ. ๒๔๘๒ - ๒๕๔๘

นิ ยามยีนหยัดย้า	นโยบาย
คม ดังคมเพชรคาย	โชติแล้ว
มุสิกะ สีสกุลสาย	สุจริต เจริญเทอญ
คามะ นามงามแก้ว	ส่องน้ำมณีแสง

วีระ โรจน์พจนรัตน์ ผู้ประพันธ์

นายนิคม มูลิกะคามะ เกิดเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒ ที่ตำบล
 เกร็ง อำเภอลำดวน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นบุตรของนายแคว้นและ
 นางสงวน หนูทับ มีพี่ ๒ คน คือ นางอารี ภูมราเศวต (ถึงแก่กรรม) และนาย
 อำนวย รัตนะ มีน้อง ๔ คน คือ นายมนตรี เศวตคาม นางโพเราะ เพ็ญประไพ
 นางจิตติมา บัวมาศ และนายวัลลภ เศวตคาม

หลังจากที่นายนิคมเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดควนยาว
 ตำบลเกร็ง อำเภอลำดวน ซึ่งเป็นบ้านเกิดแล้ว ก็ได้ไปเรียนต่อชั้นมัธยมปีที่ ๑ ที่
 โรงเรียนชะอวด ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ เนื่องจากสมัยนั้นยังไม่มี
 ทางรถยนต์ (จากตำบลเกร็งไปยังตัวอำเภอ ระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร) จึงต้องเดิน
 เทำลัดเลาะไปตามแนวป่าพรุ แต่ด้วยความสนใจการเรียนเป็นชีวิตจิตใจ แม้จะ
 ลำบากเพียงใดก็สามารถเดินทางไปเรียนได้จนถึงชั้นมัธยมปีที่ ๔ บังเอิญนายชาย
 (นายอาจัน กวริกาญจน์) ซึ่งเป็นสรรพสามิตที่อำเภอลำดวน ได้ย้ายไปเป็น

สรรพสามิต อำเภopakพนัง เกิดความสงสารเวทนาอย่างนัก จึงพานายนิคมไปพัก
อยู่ด้วยและเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนมัธยมประจำอำเภopakพนัง (โรงเรียนpakพนัง)
จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ ใน พ.ศ. ๒๔๙๔

นายนิคมสนใจวิชาประวัติศาสตร์มาตั้งแต่เด็ก ทุกครั้งที่ไปวัดพระ
มหาธาตุธรรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช นายนิคมจะชอบดูของเก่าที่มีอยู่
ในวัดอย่างใจจดใจจ่อเป็นเวลานานๆ ไม่เบื่อหน่าย เป็นความประทับใจที่ทำให้
นายนิคมเริ่มเปลี่ยนความสนใจจากเดิมที่ญาติๆ ปลุกฝังจะให้เป็นนักกฎหมาย
พร้อมกับแนะแนวให้ไปเรียนต่อมัธยมปลายที่โรงเรียนวัดราชาธิวาสเพื่อเตรียมตัว
สอบเข้าเรียนคณะนิติศาสตร์ในระดับปริญญา และเมื่อเดินทางถึงกรุงเทพฯ
ความคิดที่จะเรียนวิชากฎหมายได้เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ เย็นวันหนึ่ง
ขณะที่นายนิคมไปเดินเล่นที่สนามหลวง ได้เห็นราชรถเก่าคันหนึ่ง เป็นที่ประทับใจ
มาก ซึ่งต่อมานายนิคมมักเล่าให้ผู้ใต้บังคับบัญชาฟังเสมออย่างที่ **บุทลง ศรีภัก**
ผู้ใต้บังคับบัญชาคนหนึ่งของนายนิคม ได้เขียนบทความเกี่ยวกับประวัติและผลงาน
ของนายนิคมไว้ในวารสาร “**ศิลปิน...ศิลปิน**” ซึ่งบทความนี้ได้นำมาลงไว้ใน
หนังสือ “**ที่ระลึก นายนิคม มูลิกะคามะ ม.ว.ม., ป.ช. อดีตอธิบดีกรมศิลปากร**
ในงานพระราชทานเพลิงศพ วันพุธที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔” อ้างถึง
คำบอกเล่าของนายนิคมไว้ตอนหนึ่งว่า

“พอตกเย็นก็เดินมาเที่ยวเล่นแถวสนามหลวง ได้พบสิ่งมหัศจรรย์ติดตา
ประทับใจมาจนทุกวันนี้ คือ ราชรถที่อัญเชิญมาซ่อมสำหรับงานพระเมรุทอง
สนามหลวง ผมมาทราบภายหลังว่าคือ งานพระบรมศพสมเด็จพระพันวัสสา
อัยยิกาเจ้า วันต่อมาก็กลับไปเที่ยวใหม่หาชมราชรถองค์อื่นๆ ที่อยู่ในพิพิธภัณฑ์
สถานแห่งชาติ และก็ยังตื่นตาตื่นใจขึ้นไปอีกเมื่อได้เห็นศิลาจารึกพ่อขุนราม
คำแหง...จากนั้นก็ไปพิพิธภัณฑ์ทุกวัน...ความสนใจที่จะเรียนกฎหมายไม่เหลืออยู่

เลย... วันหนึ่งได้พบลุงแก่คนหนึ่ง...ถามว่าอยากทำงานที่นี้ (พิพิธภัณฑ์) จะต้องเรียนจบจากที่ใด ลุงคนนั้นตอบว่าต้องเรียนจบโบราณคดี มีโรงเรียนเตรียมศิลปากรด้วย ...”

นายนิคมจึงตัดสินใจเข้าเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนศิลปศึกษา (เตรียมมหาวิทยาลัยศิลปากร) และเรียนต่อในคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร สำเร็จปริญญาศิลปบัณฑิต (โบราณคดี) พ.ศ. ๒๕๐๕ ต่อมาหลังจากเข้ารับราชการแล้ว นายนิคมได้รับทุนไปศึกษาวิชาการพิพิธภัณฑ์ที่เมืองไลเดน (Leiden) ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ และใน พ.ศ. ๒๕๑๕ ไปฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่สถาบันสมิธโซเนียน สหรัฐอเมริกา เป็นเวลา ๑ ปี เมื่อกลับมา พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรการประชาสัมพันธ์ ฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ ๕ โรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ ฝึกอบรมหลักสูตรโบราณคดีใต้น้ำที่ราชอาณาจักรเดนมาร์ก พ.ศ. ๒๕๒๗ ฝึกอบรมหลักสูตรการฟื้นฟูบูรณะเมืองประวัติศาสตร์ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา นอกจากนี้นายนิคมยังได้รับการฝึกอบรมในฐานะนักบริหารระดับสูงตามหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ถึง ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรนักบริหารระดับสูง ๑ (นบส.๑) รุ่นที่ ๑๐ และหลักสูตรนักบริหารระดับสูง ๒ (นบส. ๒) รุ่นที่ ๑๗ อีกด้วย

พ.ศ. ๒๕๐๕ นายนิคมได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการที่กรมศิลปากร ในตำแหน่งภัณฑารักษ์ตรี หน่วยศิลปากรที่ ๑ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นภัณฑารักษ์โท และเป็นหัวหน้าแผนกพิพิธภัณฑ์และโบราณสถานหัวเมือง กองโบราณคดี พ.ศ. ๒๕๑๒ ย้ายไปเป็นหัวหน้าแผนกพิพิธภัณฑ์และโบราณสถานพระนคร พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นหัวหน้างานวางแผนและวิเทศสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นหัวหน้าโครงการโบราณคดีใต้น้ำ พ.ศ. ๒๕๒๐

เป็นหัวหน้าโครงการ ผู้จัดการและผู้อำนวยการโครงการอุทยานประวัติศาสตร์
สุโขทัย พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นหัวหน้าฝ่ายอุทยานประวัติศาสตร์ และในปีเดียวกันนั้น
ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการกองโบราณคดี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้เป็นรองอธิบดี
กรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ และ
พ.ศ. ๒๕๔๐ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร ตามลำดับ จนเกษียณอายุราชการ

ชีวิตราชการเกือบจะทั้งหมดของนายนิคม ได้ปฏิบัติราชการด้าน
โบราณคดีตามสาขาวิชาที่ได้เรียนมา จึงทำให้มีประสบการณ์และมีความชำนาญ
งานด้านนี้เป็นอย่างมากดังบทความของ จุฑาทิพย์ โคตรประทุม ผู้เคยเป็นผู้ได้
บังคับบัญชาคนหนึ่งเขียนไว้ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ซึ่งเจ้าภาพได้นำมา
พิมพ์ไว้ในหนังสือที่ระลึกเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“เมื่อเรียนจบจากคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ก็เข้าทำงานที่
กองโบราณคดี กรมศิลปากรพร้อมๆ กับเป็นอาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์
โบราณคดีไปด้วย นักศึกษาที่ได้มีโอกาสเรียนกับอาจารย์นิคมก็จะรักวิชาประวัติ-
ศาสตร์โบราณคดีมากยิ่งขึ้นอีก เพราะมีสไตล์การสอนที่ไม่เหมือนใคร เสียงดัง
ฟังชัด สนุกสนาน เข้าใจง่าย จึงมีลูกศิษย์ทั้งเมือง...เมื่อกรมศิลปากรเตรียม
บูรณะเมืองเก่าสุโขทัย ท่านนิคมก็เป็นผู้บุกเบิกโดยเป็นหัวหน้าที่รับผิดชอบจัดทำ
แผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งถือเป็นต้น
แบบโครงการบูรณะโบราณสถานแหล่งใหญ่อื่นๆ ลงไปลุยอยู่ที่เมืองเก่าสุโขทัย
หลายปี จนเกือบจะเป็นเจ้าพ่อหรือเกือบจะเอาชีวิตไม่รอดก็ว่าได้ เพราะต้อง
เข้าไปจัดระเบียบชุมชน จัดผังเมืองใหม่ ต้องย้ายชาวบ้านซึ่งอยู่ที่นั่นมาหลาย
ชั่วอายุ ออกนอกพื้นที่...นอกจากนั้น ยังเป็นผู้ริเริ่มงานลอยกระทง เฝ้าเทียน
เล่นไฟ ที่สุโขทัย ผู้คนทั้งชาวไทยและต่างประเทศหลั่งไหลไปเที่ยวงานและ
ชื่นชมอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แหล่งมรดกโลกของไทยจนทุกวันนี้ ...”

นายนิคมเป็นผู้ทำงานไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ปฏิบัติงานอะไร จะหนักเพียงใด นายนิคมก็จะรับผิดชอบงานนั้นๆ ด้วยความมุ่งมั่นและสนุกกับงานเสมอ จึงทำให้เกิดผลงานเด่นๆ มากมาย เป็นที่ยอมรับในวงการโบราณคดีไทยและนานาชาติ อาทิ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ องค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้เชิณนายนิคม ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองโบราณคดี เข้าร่วมหารืออย่างไม่เป็นทางการเรื่อง “Safe Angkor Monuments” เพื่อกำหนดกรอบและแนวทางการจัดการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน ซึ่งในปีต่อมา (พ.ศ. ๒๕๓๓) นายนิคมก็ได้เข้าร่วมประชุมเรื่องดังกล่าวเพื่อเตรียมฝึกอบรมนักอนุรักษ์ชาวกัมพูชาให้สามารถทำแผนแม่บทอนุรักษ์โบราณสถานสำคัญและเป็นมรดกโลกแห่งหนึ่งให้พร้อมที่จะนำไปปฏิบัติและเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพได้ นับเป็นเกียรติของประเทศไทยที่ได้รับจากองค์การยูเนสโกในครั้งนั้น

งานที่นายนิคมได้ริเริ่มและถือเป็นรากฐานของการบริหารงานศิลปวัฒนธรรมแนวใหม่ นับว่านายนิคมได้สร้างผลงานไว้มากมายและเป็นต้นแบบให้แก่เจ้าหน้าที่กรมศิลปากรปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

๑. เมื่อเป็นข้าราชการระดับ ๔ นายนิคมได้ศึกษางานของกรมศิลปากรทั้งระบบจนพบว่า ก่อน พ.ศ. ๒๕๒๐ งานส่วนใหญ่เป็นไปตามแนวคิดของอธิบดีกรมศิลปากรแต่ละคน เป็นเหตุให้งานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานไม่ต่อเนื่องกัน จึงขออนุมัติจัดตั้งคณะทำงานทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมฉบับแรก (ต่อมาได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) โดยเชิญเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาเป็นคณะทำงานด้วย ทำให้ได้เครื่องมือในการขอ

งบประมาณ และนำไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติอย่างมีระบบ

๒. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จากการเฝ้ารักษาโบราณศิลปวัตถุในพิพิธภัณฑ์เป็นการบริหารเพื่อการศึกษาและสังคม

๓. การจัดประเภทโบราณสถานและแหล่งโบราณคดี ๗๕๐ แห่ง ออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น อนุสาวรีย์แห่งชาติ สถาปัตยกรรมแห่งชาติ ย่านประวัติศาสตร์แห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์แห่งชาติ เมืองประวัติศาสตร์แห่งชาติ สัญลักษณ์ประจำเมือง แหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการกำหนดแนวทางอนุรักษ์และพัฒนา รวมทั้งกำหนดบทบาทของโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีเสียใหม่ ให้ทรัพย์สินมรดกทางศิลปวัฒนธรรมประเภทนี้เข้าไปมีบทบาททางการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ ในอัตราที่เหมาะสมจนเป็นผลทำให้โบราณสถานต่างๆ เกื้อหนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดต่างๆ

๔. ผลักดันให้งานอุทยานประวัติศาสตร์เป็นกิจกรรมสำคัญของวันอนุรักษ์มรดกไทย จนได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอุทยานประวัติศาสตร์ถึง ๖ ครั้ง คือ พ.ศ. ๒๕๒๙ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. ๒๕๓๐ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. ๒๕๓๑ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย (ส่วนที่ ๑) จังหวัดสุโขทัย และอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. ๒๕๓๒ อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ พ.ศ. ๒๕๓๓ อุทยานประวัติศาสตร์เมืองศรีสัตนาลัย จังหวัดสุโขทัย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์โบราณสถานเมืองสุโขทัยให้เป็นอุทยานประวัติศาสตร์นั้น นายนิคมได้จัดทำแผนแม่บทเสนอคณะรัฐมนตรีและได้รับอนุมัติพร้อมทั้งให้มีการเจรจากับองค์การยูเนสโก เพื่อรับโครงการนี้ไว้ในอุปถัมภ์ โดยคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้นายนิคมเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะทำงานจัดหาทุน (Thai - UNESCO Working Group) จากนานาชาติให้ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานจนงานระยะที่ ๑ แล้วเสร็จ ได้รับทุนจากประเทศต่างๆ เป็นเงินกว่า ๒๐ ล้านบาท

๕. ปรับปรุงหลักสูตรการสอนวิชาโบราณคดีและการอนุรักษ์ในประเทศไทยสู่มาตรฐานนานาชาติ

๖. ริเริ่มร่างกฎบัตรแห่งชาติว่าด้วยการจัดการและอนุรักษ์ทรัพย์สินทางศิลปและวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๓๓ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางปรัชญาหลักการ กระบวนการ และวิธีปฏิบัติในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และให้ทางราชการใช้เป็นกรอบความคิดในการบริหารงานมรดกทางศิลปและวัฒนธรรมของชาติอย่างมีมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ

๗. บูรณะโบราณสถานชายแดนไทย - อีสาน รวมทั้งอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับฝ่ายปกครองและทหาร เพื่อขจัดความขัดแย้งเกี่ยวกับเขตแดนและการอยู่ร่วมกันของชุมชนชายแดนในอนาคต เป็นต้น

ด้วยความเป็นผู้มีนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้มาตั้งแต่เด็ก แม้กระทั่งเกษียณอายุราชการแล้วยังศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ประกอบกับเป็นผู้มีประสบการณ์สูง ทำให้นายนิคมสามารถเขียนสารคดีและผลิตตำราอันเป็นผลงานทางวิชาการมากกว่า ๓๐ เล่ม อาทิ แผ่นดินไทยในอดีต โบราณคดีเบื้องต้น เทคนิคการจัดพิพิธภัณฑ์ ระบบการบริหารและจัดการวัฒนธรรม มรดกทาง

วัฒนธรรมสมัยทวาราวดี ทฤษฎีใหม่กับวัฒนธรรมการดำรงชีพ และสุนทรียศาสตร์
ทฤษฎีแห่งวิจิตร ศิลปากร เป็นต้น โดยเฉพาะเรื่อง “แผ่นดินไทยในอดีต เล่ม ๑
และเล่ม ๒” เป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลที่ ๑ ประเภทสารคดี จากสมาคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕

นายนิคมมิใช่เป็นเฉพาะนักวิชาการที่มากด้วยหลักการ ทฤษฎีและ
แนวคิดเท่านั้น นายนิคมยังเป็นนักปฏิบัติที่เอาจริงเอาจังและทุ่มเทชีวิตจิตใจให้
กับงานด้วยใจรัก จนเป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ดังเช่น บทร้อยกรองของ
“ลูกพ่อขุน”^๑ ที่เขียนไว้อาลัยให้กับนายนิคมในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทาน
เพลิงศพตอนหนึ่งว่า

“เมืองพ่อขุนฯ บุญบ่มนิคมเป็น	มรดกโลกฟ้าดินเห็นนิคมช่วย
สุขุทัยมรดกโลกใช้โชคอวย	สำเร็จด้วยการบุญนิคม
จะถูกเขาม่าตายเสียหลายครั้ง	อ้ายหนวดหินไช้อ้ายงั้งให้คนข่ม
แต่ด้วยแคะด้วยแรงแกร่งบรม	พ่อขุนฯ ชื่นทุกคนชมนิคมบุญ”

ประกอบกับนายนิคมเป็นนักวิเคราะห์งาน จึงมักจะนำผลการวิเคราะห์มาเป็น
เครื่องมือในการแก้ปัญหาให้งานบรรลุผลสำเร็จบนพื้นฐานทางวิชาการที่มี
ความเป็นไปได้กับสภาพการณ์ของแต่ละท้องที่ (ทางศิลปวัฒนธรรม) นับเป็น
ตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บริหารรุ่นต่อๆ มา

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ มหาวชิรมงกุฏ
ประถมาภรณ์ช้างเผือก และเหรียญจักรพรรดิมาลา

^๑ “ลูกพ่อขุน” ในที่นี้หมายถึง นายสามัญ รัชชบริสุทธิศรี นายกสมาคมลายสือไทย จังหวัดสุโขทัย.
รองศาสตราจารย์ ดอกเตอร์มังกร ทองสุคติ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย และนายรินทร์ พานิชกิจ
ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย

นายนิคมสมรสกับนางสาวลำไย สุขสวัสดิ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ มีบุตร ๔ คน
คือ นางปัทมา พจนาสมสมาน นายป้าจารย์ นางสาวปาริษา และนายปราชญ์
มุสิกะคามะ

นายนิคมถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคมะเร็ง ณ บ้านเลขที่ ๒๕/๑ ซอยทาน
สำริด อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี วันพุธที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔
สิริอายุได้ ๖๕ ปี ๘ เดือน ๙ วัน

นายยุทธชัย อุดมา ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสือ “ที่ระลึก นายนิคม มุสิกะคามะ ม.ว.ม., ป.ช. อดีตอธิบดี
กรมศิลปากร ในงานพระราชทานเพลิงศพ วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔”

๒. ข้อมูลบางส่วนได้จากนายสุขุม บัวมาศ วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี
และนายสมเกียรติ หนูทับ กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต ๓

นายอาจ บุญถม

พ.ศ. ๒๔๘๓ - ๒๕๔๓

นายอาจ บุญถม (เดิมชื่อ อ่ำ) เกิดเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๓ ที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรคนสุดท้องของ นายจางเซียมยั้ง แซ่จั้ง และนางบุญมา จำปาวัลย์ (บุตรใช้นามสกุลของมารดา) นายอาจ มีพี่ ๕ คน คือ ด.ช. เคียนเมี้ยว (ถึงแก่กรรม) นายสวัสดิ์ จำปาวัลย์ (ถึงแก่กรรม) นายจรัส จำปาวัลย์ ด.ช. ผ่าน (ถึงแก่กรรม) และนางกฤษณา อมรวงศ์

พ.ศ. ๒๔๘๕ ด.ช.อ่ำ อายุ ๒ ขวบ บิดามารดาอพยพครอบครัวจากอำเภอวารินชำราบ ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ที่ตำบลบ้านนาสว่าง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี บิดาและพี่ชายคนโตถึงแก่กรรมในเวลาต่อมา มารดาแต่งงานใหม่กับนายอำคา บุญถม ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านนาสว่าง จึงเปลี่ยนชื่อ อ่ำ เป็น อาจ แล้วใช้นามสกุล บุญถม ตามบิดาเลี้ยง

เริ่มเข้าเรียนระดับประถมศึกษาเมื่ออายุ ๗ ขวบ พ.ศ. ๒๔๙๓ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวารินวิชาชาติ อำเภอวารินชำราบ พ.ศ. ๒๔๙๙ จบชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี ไปเรียนต่อชั้นเตรียมอุดมศึกษาที่โรงเรียนทวีธาภิเศก จังหวัดธนบุรี จบชั้นประโยคเตรียมอุดมศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ ขณะเป็นครูสอนที่โรงเรียนมัธยมวิฑูรย์วิทยากร อำเภอเดชอุดม ได้ศึกษาวิชาครูด้วยตนเอง พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษประถม (พ.ป.) พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้รับครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาบริหารการศึกษา จากวิทยาลัยครูอุบลราชธานี

นายอาน บุณณม

พ.ศ. ๒๔๘๓ - ๒๕๔๗

เริ่มเข้าเป็นครูที่โรงเรียนมัธยมวิฑูรย์วิทยาการ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชน จาก พ.ศ. ๒๕๐๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๙ จึงสมัครเข้ารับราชการเป็นครูจัตวา โรงเรียนบ้านท่าหลวงนาคำ อำเภอเดชอุดม พ.ศ. ๒๕๑๐ ช่วยราชการที่แผนกศึกษาธิการ อำเภอเดชอุดม จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการจิตวิทยา ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ อำเภอเดชอุดม พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นครูตรีโรงเรียนเมืองเดช อำเภอเดชอุดม ช่วยราชการแผนกศึกษาธิการอำเภอเดชอุดม พ.ศ. ๒๕๑๖ ย้ายไปเป็นครูโท โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ อำเภอเดชอุดม พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับแต่งตั้งเป็นครูใหญ่โทโรงเรียนดำรงสินอุทิศ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์ใหญ่ ระดับ ๖ โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๓๑ ลาออกจากราชการ สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี เขต ๔ แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง จึงขอกลับเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม ต่อมาได้เลื่อนเป็นผู้อำนวยการ ระดับ ๗ โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๓๕ ลาออกเพื่อสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง แต่ไม่ได้รับเลือกตั้งเช่นเคย จึงขอกลับเข้ารับราชการอีก ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ระดับ ๘ โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์ จนเกษียณอายุราชการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔

นายอาจเป็นครูประจำบาลที่ขยันขันแข็ง รักงาน มีความศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง รักเด็ก เสียสละ อุทิศเวลาเพื่องานอย่างเต็มที่ รักโรงเรียนเหมือนบ้าน คอยสอดส่องดูแล และจัดโรงเรียนให้มีระเบียบสวยงามอยู่เสมอ เมื่อเป็นผู้บริหารโรงเรียนดำรงสินอุทิศ นายอาจเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งและพัฒนาโรงเรียน โดยขอที่ดินจากผู้ศรัทธาได้ถึง ๔ ไร่ และซื้อเพิ่ม ๒ ไร่ ได้รับความช่วยเหลือจากผู้จัดการโรงเรียนเลี้ยวจักร สร้างอาคารโรงเรียนถาวรถึง ๔ ห้องเรียน และได้เป็นผู้นำครูพัฒนาโรงเรียนทุกทาง ทั้งด้านอาคารสถานที่ การจัดสภาพ

แวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ครูทั้งชายและหญิงต่างให้ความร่วมมือด้วยดี แม้การก่อสร้างกำแพง การทำเรือนเพาะชำ การก่ออิฐถือปูน เงินเหลือจากการก่อสร้างได้นำไปซื้อเครื่องขยายเสียง พร้อมทั้งตุ้ล่ำโพงไว้ใช้ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมทางอำเภอจัดงานได้มาขอยืมใช้ การพัฒนาโรงเรียนทำให้ชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นที่รู้จัก และมีผู้มาเยี่ยมชมโรงเรียนเสมอ ดังที่คณะครูโรงเรียนดำรงสินอุทิศ เขียนคำไว้อาลัยแด่ นายอาจว่า

“...โรงเรียนของเราจึงมีผู้มาเยี่ยมชม มาศึกษาดูงานอยู่บ่อยๆ ถือได้ว่าเป็นหน้าเป็นตาของวงการศึกษากองอำเภอเดชอุดมอยู่ตลอดมา ทั้งๆ ที่โรงเรียนของเรามีครูอยู่แค่ ๘ - ๙ คน เท่านั้น...”

เมื่อนายอาจย้ายไปเป็นผู้บริหารโรงเรียนนาคสมุทรสงเคราะห์ งานที่ถนัด คือ การขยายงานก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม โดยขอความร่วมมือจากนักการเมือง และชุมชน ได้สร้างอาคารเรียนแบบ สปช. ๑๐๕ / ๒๙ ขนาด ๕ ห้องเรียน ๑ หลัง แทนหลังเดิมที่ชำรุดมาก สร้างบ้านพักครู ๔ หลัง ปรับปรุงถนนภายในโรงเรียน เป็นคอนกรีต ปรับปรุงสนามที่น้ำท่วมขัง สร้างรั้วโรงเรียนและทำป้ายชื่อโรงเรียนให้ถาวรสง่างาม โรงเรียนมีที่กว้างขวางและได้ให้บริการชุมชนในการจัดงานประเพณีทำบุญตามเทศกาลด้วยความเต็มใจ

ด้วยชีวิตจิตใจแห่งความเป็นครู นายอาจมุ่งมั่นที่จะปลูกฝังนักเรียนให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นายอาจได้สร้างอนุสรณ์สถาน ๓ สถาบัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นที่ประดิษฐานสัญลักษณ์แห่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หน้าอาคารเรียนเป็นถาวรวัตถุ ครู นักเรียนได้เคารพสักการะ พร้อมกับจารึกเป็นบทร้อยกรองให้จดจำและรำลึกพระคุณว่า

เราจะเทิดทูนชาติเหนือชีวา
มอบดวงจิตแด่กษัตรา

บุชาศาสนายังชีวิต
ยอมพลีชีวาเพื่อสามสถาบัน

ในคราวที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สถานศึกษามีพระพุทธรูปประจำสถานศึกษา นายอาจเป็นผู้ประสานขอความร่วมมือจากวัดพระพุทธบาทเขารวก จังหวัดพิจิตร นำพระพุทธรูป ๓๒๑ องค์ ไปมอบให้แก่โรงเรียนในเขตอำเภอเดชอุดม อำเภอน้ำยืน อำเภอบุณฑริก อำเภอนาจะหลวย และอำเภอใกล้เคียง

นายอาจเป็นคนมีความตั้งใจจริง มีอัธยาศัยดีงาม และมีมนุษยสัมพันธ์ ชอบช่วยเหลือสังคม บำเพ็ญตนช่วยเหลืองานของสังคมและสาธารณประโยชน์ เมื่อจะมีการสร้างโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ นายอาจเป็นหัวแรงสำคัญผู้หนึ่งที่ช่วยประสานงานขอที่ดินจากประชาชน ได้รับความร่วมมืออย่างดี มีผู้ช่วยบริจาคที่ดินเพื่อสร้างโรงพยาบาล รวม ๓๖ ไร่ โดยรัฐไม่ได้จ่ายเงินแต่ประการใด ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ นายอาจยังได้ช่วยหาที่ดินเพื่อสร้างสำนักงานเกษตรอำเภอ ซึ่งได้รับความร่วมมือและมีผู้บริจาคที่ดิน ๒ ไร่ โดยไม่ต้องใช้เงินงบประมาณของทางราชการเลย

คุณลักษณะของนายอาจเป็นคนสุขุม เยือกเย็น สุภาพอ่อนโยน มีความอดทน เป็นที่รักของผู้ร่วมงาน เป็นนักบริหารที่ดีที่บริหารงานและบริหารบุคคลได้อย่างมีคุณภาพ สามารถแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี เป็นที่รู้จักเคารพนับถือของศิษย์และชุมชน

งานบริหารและพัฒนาโรงเรียน นอกจากจะส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ยังนำนักเรียนเข้าร่วมประกวดกิจกรรมด้านวิชาการที่ทางอำเภอและจังหวัดจัดขึ้นอยู่เป็นประจำ เช่น งานวันประถมศึกษาแห่งชาติและ

งานอื่นๆ โรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์มักจะได้รับรางวัลชนะเลิศเสมอแม้กิจกรรมของครูในโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน จะได้รับรางวัลและการยกย่องชมเชยเป็นอันมาก เช่น รางวัลครูดีเด่นระดับอำเภอและระดับจังหวัด รางวัลครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตดีเด่น เป็นต้น ในด้านการแก้ปัญหาต่างๆ นายอาจทำได้อย่างดีเยี่ยม สามารถแก้ปัญหาทุกอย่างเป็นที่พอใจของครู ผู้ได้บังคับบัญชา จนครูในโรงเรียนนาคนวมุทรสงเคราะห์พูดกันติดปากว่า “คิดไม่ออก บอก ผอ.อาจ บุญถม”

จากผลงานเป็นที่ประจักษ์ และการประกอบคุณงามความดีของนายอาจ จึงได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษปีเว้นปีตลอดมา ผลงานที่นายอาจภูมิใจ คือ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ “ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น” ระดับจังหวัด รางวัลชนะเลิศ “ครูผู้เป็นครูบุชชาบุคคล” ระดับจังหวัด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ และได้รับแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีให้เป็น “ครูผู้นำทางวิชาการของอำเภอเดชอุดม”

หน้าที่พิเศษได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนข้าราชการครูในคณะกรรมการประถมศึกษาประจำจังหวัด (ก.ป.จ.) ๕ สมัย ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูอุบลราชธานี และเป็นคณะกรรมการพิทักษ์สันติราษฎร์ใน “โครงการโรงพักของเรา” ของสถานีตำรวจอำเภอเดชอุดม และเป็น กต.ตร. สถานีตำรวจ จนวาระสุดท้าย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย และเหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้น ๒

นายอาจสมรสกับนางสาวประยูร ล้อมทอง มีบุตร ๖ คน คือ นายชีวิน นางดวงธิดา สุขรัตน์ชัยสกุล นายเกียรติศักดิ์ นางกัญยารัตน์ บุรารักษ์ นายวัชรพงษ์ และนายเทวัน บุญถม

หลังเกษียณอายุราชการ นายอาจใช้ชีวิตอย่างสงบ ทำสวน เลี้ยงเป็ดไก่ ไม่เคยเจ็บป่วยอย่างรุนแรง ระยะเวลาหลังมีอาการปวดท้องบ่อยครั้ง เมื่อไปตรวจสุขภาพในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ พบว่าเป็นมะเร็งตับขั้นสุดท้าย อาการทรุดหนักอย่างรวดเร็ว และถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ สิริอายุได้ ๖๓ ปี ๗ เดือน ๑๑ วัน

นายอาจเป็น**ครุฑ**ที่ได้รับการยกย่องในสังคมครุฑตลอดจนพระสงฆ์และชุมชน คณะครูโรงเรียนนาคนวมุขสงเคราะห์ ร่วมกันแสดงความจริงใจไว้อาลัย นายอาจ บุญถม ว่า

“ท่านผู้อำนวยการอาจ บุญถม ท่านเป็นผู้สร้าง ผู้ให้ ผู้นำ ผู้แก้ปัญหา และเป็นนักพัฒนาด้านการศึกษา ยากที่จะหาผู้ใดเปรียบได้...และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ท่านเป็นผู้มีคุณธรรมอันสูงส่ง...ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการอาจ บุญถม ผู้อำนวยการโรงเรียนนาคนวมุขสงเคราะห์ ผู้บริหารมีอาชีพ ความดีของท่านเราจะนำไปเป็นแบบอย่างตลอดไป”

นางประภา สุชินัย ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสืออนุสรณ์ความทรงจำ งานฌาปนกิจศพ คุณพ่ออาจ บุญถม พิมพ์ที่ หจก.อุบลยงสวัสดิ์ออฟเซต, จังหวัดอุบลราชธานี
๒. เอกสารประวัติ นายอาจ บุญถม ส่วนเพิ่มเติมจากโรงเรียนที่เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ (โรงเรียนนาคนวมุขสงเคราะห์)
๓. นายชีวิน บุญถม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยสำราญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี และนางดวงธิดา สุขรัตนชัยสกุล ผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้น

นายประเทือง จำปาชนม์

พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๕๕๖

นายประเทือง จำปาชนม์ เกิดเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ ที่บ้านดงน้อย ตำบลปะโค อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เป็นบุตรคนโตของนายเที่ยงและนางบุญเลี้ยง จำปาชนม์ มีน้อง ๗ คน คือ นายเกียรติศักดิ์ (ถึงแก่กรรม) นายสุนทร (ถึงแก่กรรม) จำลิบเอกสมควร นางสุภารัตน์ สำราญ นายสุเทพ นางทิพยา บัวลาย และนายทวีศักดิ์ จำปาชนม์

นายประเทืองเริ่มเข้าเรียนระดับประถมศึกษาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ ที่โรงเรียนบ้านดงน้อย เนื่องจากบิดาเป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอกุมภวาปี และมารดาเป็นครูโรงเรียนบ้านดงน้อย นายประเทืองจึงได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้านการศึกษาเป็นอย่างดีตั้งแต่วัยเยาว์ โดยมีประวัติการศึกษา ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๗ จบชั้นประถมปีที่ ๔ ที่โรงเรียนบ้านดงน้อย

พ.ศ. ๒๕๐๓ จบชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่โรงเรียนมัธยมน้ำตาลอนุสรณ์ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) จากวิทยาลัยครูอุดรธานี (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี)

พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.)

พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

นายประเทืองเป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนนักเรียนนักศึกษาทั่วไป ระหว่างศึกษาที่วิทยาลัยครู

นายประเทือง จำปาชนม์

พ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๕๔๖

อุดรธานีได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการชมรมกีฬาและนันทนาการ และระหว่างศึกษาที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคามได้รับการเลือกตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารสโมสรนักศึกษา ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยฯ ได้รับเลือกตั้งให้เป็นรองประธานนักศึกษาภาคสมทบ รุ่นที่ ๗ และได้รับเลือกตั้งให้เป็นคณะกรรมการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยฯ

ชีวิตราชการครูของนายประเทือง เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ ที่โรงเรียนบ้านหนองหว้า อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ต่อมาได้รับราชการดังนี้ พ.ศ. ๒๕๑๕ ย้ายไปเป็นครูโรงเรียนบ้านหนองแซง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๑๙ ย้ายไปเป็นครูโรงเรียนบ้านดงหนองหว้ารังกา อำเภอน้ำพอง พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านดงหนองหว้ารังกา พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับแต่งตั้งเป็นศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอน้ำพอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ๔ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอน้ำพอง พ.ศ. ๒๕๔๖ กระทรวงศึกษาธิการมีการปรับโครงสร้างการบริหารตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ตลอดชีวิตการรับราชการ นายประเทืองได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ มีความวิริยะอุตสาหะ ทุ่มเทและศรัทธาในวิชาชีพทางการศึกษาอย่างแท้จริง ได้ศึกษาหาความรู้ เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อตอนเป็นครูได้เอาใจใส่พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูคนอื่น จนทำให้ได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอ น้ำพองให้ทำหน้าที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนฯ ซึ่งนายประเทืองได้ร่วมกับกลุ่มโรงเรียนฯ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนางานด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียนฯ หลายครั้ง

เมื่อเป็นศึกษานิเทศก์ได้เป็นผู้นิเทศและเป็นผู้นำการนิเทศที่มุ่งปรับปรุงพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาให้ก้าวหน้าตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย และร่วมเป็นกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเรื่องต่างๆ หลายเรื่อง ผลงานสำคัญอย่างหนึ่งคือ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหน้าที่ แล้วนำมาพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเสนอขอตำแหน่งให้สูงขึ้น จนทำให้ครูในอำเภอน้ำพองได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ๓ หลายคน

นายประเทืองเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนานวัตกรรมเพื่อการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้นโดยได้ประยุกต์จากเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติไปปรับใช้ให้เกิดการปฏิบัติในพื้นที่ เอกสารผลงานทางวิชาการจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการนิเทศและเอกสารรายงานผลการนิเทศในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอ น้ำพอง มีหลายเล่ม เช่น คู่มือดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน รายงานการประเมินผล โครงการอาหารกลางวัน เอกสารเสริมความรู้โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พข.) รายงานการศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำนักงานการศึกษาอำเภอ น้ำพอง คู่มือดำเนินงานตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางการดำเนินงานพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพภายใน

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน
 แนวทางดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการโรงเรียนสีขาว^๑
 รายงานการวิจัยสภาพการจัดระบบสารสนเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา
 รายงานการศึกษาผลการนิเทศแบบร่วมใจ เป็นต้น

นายประเทืองเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ยอดเยี่ยม สุขภาพ
 แข็งแรง ร่าเริง น้ำเสียงนุ่มนวล มีอารมณ์ขัน สามารถสร้างบรรยากาศที่ดีและ
 สนุกสนานทำให้ผู้ใกล้ชิดมีความสุข จึงมักได้รับเกียรติให้ทำหน้าที่พิธีกรในงาน
 ต่างๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานโรงเรียนน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น อีกด้วย

นายประเสริฐ ไสววรรณ เพื่อนสนิทคนหนึ่ง ได้เขียนถึงนายประเทืองไว้
 ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายประเทือง จำปาชนม์ ความ
 ตอนหนึ่งว่า

“...ตลอดระยะเวลาการใช้ชีวิตราชการ เส้นทางชีวิตของนายดูราบรื่น
 ทำท่าจะไปได้สวย... โดยส่วนตัวชีวิตครอบครัวของนาย เป็นชีวิตแบบพัวเดียว
 เมียเดียว เป็นพ่อที่ดีของลูก เป็นสามีที่ซื่อสัตย์ต่อภรรยา... นายเคยเป็นทั้งครูน้อย
 ครูใหญ่ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ จึงย่อมจะสั่งสมประสบการณ์และผลงานไว้
 มากมาย และอีกอย่างหนึ่งนายเป็นคนขยัน... ถ้าภูมามานะทำสิ่งใดสิ่งนั้นมักจะ
 สำเร็จ... นอกจากนี้ในเวลาที่นายเป็นวิทยากรบรรยายหรือออกเยี่ยมเยียนนิเทศ
 ติดตามผลตามโรงเรียนต่างๆ โรงเรียนใดที่มีปัญหาด้านการเรียนการสอนหรือ
 เกิดความยุ่งยากทางวิชาการ นายก็จัดการแก้ปัญหาความยุ่งยากเหล่านั้นให้

^๑ โรงเรียนสีขาว เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยประกาศว่าเป็นโรงเรียนที่
 ปลอดจากสารเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนันและการทะเลาะวิวาท

กลายเป็นเรื่องง่ายๆ ได้ สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู เพราะครูคือผู้ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย นายจึงได้รับคำยกย่องชมเชยจากเพื่อนครูอยู่เนืองๆ...”

นายประเทืองได้รับเกียรติบัตรที่สำคัญเนื่องจากมีผลงานดีเด่น ได้แก่

พ.ศ. ๒๕๔๔ เกียรติบัตรศึกษานิเทศก์ ระดับคุณภาพดี จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เกียรติบัตรครูเกียรติยศระดับจังหวัด สาขาศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น วุฒิบัตรบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเกียรติบัตรผู้มีผลงานและปฏิบัติงานดีเด่น ประเภทบุคลากรทางการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดขอนแก่น และใน พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้รับเกียรติบัตรผู้ทำหน้าที่พิธิกรดีเด่น จากสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย และเหรียญจักรพรรดิมาลา

นายประเทืองสมรสกับนางสาวประยูร เพ็ชรเมือง มีบุตร ๒ คน คือนางสาวสร้อยธร และ นายจักรพงษ์ จำปาชนม์ (ถึงแก่กรรม)

โดยปกตินายประเทืองเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มาโดยตลอด ไม่สูบบุหรี่ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ จึงมีความมั่นใจในสุขภาพของตนเองและทุ่มเททำงานอย่างเต็มที่ จนวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๕ มีอาการผิดปกติในร่างกาย จึงไปตรวจสุขภาพพบว่าเป็นมะเร็งที่ปอด ระยะที่ ๔ จึงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จังหวัดขอนแก่น จนกระทั่งถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ สิริอายุได้ ๕๔ ปี ๔ เดือน ๑๙ วัน

นายธเนศ ขำเกิด ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายประเทือง จำปาชนม์
ณ ฌาปนสถานวัดหนองกุง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น วันที่ ๒๔ สิงหาคม
พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. นางประยูร จำปาชนม์ ผู้ให้ข้อมูลประวัติเบื้องต้น

นายสุรเดช นกสสรม

พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๕๔๗

.....

นายสุรเดช นกสสรม เกิดเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ณ บ้านเลขที่ ๗๓ บ้านขอนแก่น ตำบลนาโปลิ่ง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เป็นบุตรคนโตของนายเรืองฤทธิ์และนางสอ นกสสรม มีน้อง ๕ คน คือ นายพรชัย นางสกุลรัตน์ แสนดา นายชาญยุทธ นายวีระศักดิ์ และนางสุดเฉลียว ศิริหล้า

รับการศึกษาเบื้องต้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ จนจบชั้นประถมปีที่ ๔ ที่ โรงเรียนบ้านขอนแก่น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ แล้วไปเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาที่ โรงเรียนสโสมสรวินิจฉัย จังหวัดเลย ครั้นจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ (ม.ศ. ๔) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ แล้ว ได้ไปศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูอุดรธานี ได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ ขณะรับราชการได้ศึกษาวิชาครูด้วยตนเอง และได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ แล้ว เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาที่วิทยาลัยครูเลยในเวลาต่อมา และได้รับปริญญา ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕

เริ่มรับราชการเป็นครูจัตวาที่โรงเรียนบ้านเลยวังไสย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ ครั้นถึง พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงย้ายไปดำรงตำแหน่งครูจัตวาที่โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ตรีที่โรงเรียนแห่งนี้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๕ จึงได้รับแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งครูใหญ่ที่โรงเรียนบ้าน กุดแก และดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ในเวลาต่อมา เมื่อนายสุรเดชผ่านเกณฑ์ การประเมินของ ก.ค. ให้เข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนระดับ ๗ แล้ว ก็ได้รับ

นายสุรเดช นกธรรม

พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๕๔๗

แต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ระดับ ๗ โรงเรียนบ้านโนนสว่าง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ และได้ลาออกจากราชการตามมาตรการพัฒนาและบริหารกำลังคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗

นายสุรเดชบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ จัดวางแผนการใช้หลักสูตรประถมศึกษาอย่างเป็นระบบทุกกลุ่มวิชา ได้นำทรัพยากรภูมิปัญญาชาวบ้านและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จากชุมชนมาเป็นปัจจัยประกอบการจัดการในลักษณะความร่วมมือทางการศึกษา ทำให้กระบวนการใช้หลักสูตรได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การสนับสนุนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตร การนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้สนับสนุนการสอน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ยังผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทั้งกลุ่มวิชาสามัญ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ รวมทั้งกลุ่มประสบการณ์พิเศษอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันความรู้ความสามารถทางภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ระดับกลุ่มโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ ทุกปีการศึกษา ขณะเดียวกันการฝึกปฏิบัติกิจกรรม “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งอาชีพ” ตามนโยบายสร้างงานอาชีพของทางราชการนั้นนักเรียนได้รับการเรียนรู้ เห็นคุณค่าของงานที่เตรียมไปสู่อาชีพของตนในกาลข้างหน้าต่อไป และพร้อมกันนี้ครู อาจารย์ ผู้ปฏิบัติการสอนภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และกิจกรรมพิเศษ ก็ได้รับการยกย่องจากหน่วยเหนือให้เป็นครูดีเด่น นำเกียรติและชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนอีกด้วย คุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแห่งนี้จึงเป็นที่ยอมรับจากบรรดาโรงเรียนประถมศึกษาแห่งอื่นๆ ในจังหวัดเลยและใกล้เคียง เป็นแหล่งศึกษาและดูงานตลอดปีการศึกษา

ครู อาจารย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของการจัดการศึกษานั้น ก็ได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าตามสายงานของตน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการ งานปกครอง งานกิจกรรม และอื่นๆ โดยจัดส่งไปศึกษาและดูงานตามสถาบันต่างๆ การเข้าอบรม สัมมนา แล้วนำผลมาประชุมร่วมกันวางแผนแก้ปัญหาในสายงานของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ครู อาจารย์ ได้รับการสนับสนุนให้ไปศึกษาต่อจนจบปริญญาตรีทุกคน ยังผลให้ครู อาจารย์ มีความก้าวหน้าทางวิชาการและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อขอกำหนดตำแหน่งอาจารย์ ๓ และผ่านเกณฑ์ประเมินของ ก.ค. ได้ก่อนโรงเรียนแห่งอื่นๆ ในระแวกเดียวกัน

ด้านการพัฒนาบริเวณ อาคาร สถานที่ของโรงเรียน นอกจากได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคณะครู อาจารย์ และนักเรียนแล้ว ยังได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี บรรดาสิ่งก่อสร้างที่เป็นถาวรวัตถุของโรงเรียน เป็นต้นว่า รั้วคอนกรีต โรงเรือนเครื่องกรองน้ำ ร่องระบายน้ำ สนามกีฬา โรงเรือนเลี้ยงไก่ ศาลาทรงไทยสำหรับเป็นที่พักของผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ รวมค่าก่อสร้างประมาณ ๒๙๒,๐๐๐ บาท ล้วนแต่เป็นเงินที่ได้มาจากศรัทธาของชุมชนแทบทั้งสิ้น

งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติขณะเป็นผู้บริหารโรงเรียนบ้านโนนสว่าง ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่เลขานุการสภาตำบล (พ.ศ. ๒๕๒๓) กรรมการและเลขานุการมูลนิธิการประถมศึกษา (พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๔๗) กรรมการคัดเลือกครูดีเด่น (พ.ศ. ๒๕๔๑) กรรมการคุรุสภาอำเภอวังสะพุง ๒ สมัย (พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๗ และ พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๕) กรรมการตรวจสอบและประเมินอาจารย์ ๓ เชิงประจักษ์ (พ.ศ. ๒๕๔๖)

นายสุรเดชเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่นักเรียนและผู้ร่วมงานอยู่เป็นนิตย์คอยให้กำลังใจ ให้คำชี้แนะเมื่อมีปัญหาทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงาน เพื่อที่

จะได้แก้ไขปัญหาลบล่วงไปด้วยดี เมื่อทราบว่านักเรียนคนใดมีปัญหาหรือเจ็บป่วย ก็จะตามไปเยี่ยมเยียนถึงบ้าน ใตถามทุกข์สุขและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครอง เพื่อหาทางช่วยกันแก้ปัญหาให้ดีขึ้น กรณีที่นักเรียนขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อการศึกษาเล่าเรียน ก็เป็นแกนนำครู อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน จัดหาทุนการศึกษาจากภาครัฐและเอกชนมาช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุกคนได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มความสามารถของตน ด้วยคุณธรรม จริยธรรม อันสูงส่งของผู้บริหารโรงเรียน จึงเป็นที่ยอมรับนับถือของบรรดานักเรียน ครู อาจารย์ พระสงฆ์ และผู้คนในชุมชนเป็นอย่างมาก

คุณลักษณะความเป็นครูที่เด่นชัดของนายสุรเดช คือ การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ส่วนคุณลักษณะของความเป็นผู้บริหารโรงเรียนตลอดระยะเวลา ๓๐ ปี ที่เด่นชัด คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ การพัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพ สูงขึ้นเป็นลำดับ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และการร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ ส่วนการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษานั้น นายสุรเดชได้ปฏิบัติเป็นอย่างดี

เกียรติคุณที่ได้รับการยกย่องจากทางราชการ คือ พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นผู้บริหารดีเด่นอันดับ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นผู้มึ่จรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู มีผลงานดีเด่น ตามมติของคณะกรรมการครูสภาอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามมติของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสะพุง จังหวัดเลย

พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นผู้สนับสนุนองค์การวิชาชีพครูพัฒนาการศึกษาเกินกว่าราชการ
กำหนด ปรากฏผลดียิ่ง

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ทวีติยาภรณ์
ช้างเผือก ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย และเหรียญจักรพรรดิมาลา

นายสุรเดชสมรสกับนางสาวเกษร น้อยดี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๕๒๑ มีบุตร ๒ คน คือ นางสาวกิตติมา และนางสาวสุทธีวรรณ นครธรรม

หลังจากลาออกจากราชการแล้ว นายสุรเดชป่วยด้วยโรคเนื้องอกในตับ
แต่ก็สามารถออกกำลังกาย ทำงานอดิเรก และร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ตลอดมา
กระทั่งถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ สิริอายุได้ ๕๖ ปี ๒ เดือน
๒๙ วัน

นายวิศิษฐ์ ดวงสงค์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

หนังสือข้อมูลประวัติและผลงานของนายสุรเดช นครธรรม อดีตอาจารย์-
ใหญ่ ระดับ ๗ โรงเรียนบ้านโนนสว่าง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

นายเอกชัย จงเจริญ

พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๕๑

นายเอกนัย จงเจริญ

พ.ศ. ๒๔๙๖ - ๒๕๔๑

นายเอกนัย จงเจริญ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ ที่บ้านตำบล
เขานิวเวศน์ อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง เป็นบุตรของนายปรีดา และ
นางลิลลี่ จงเจริญ มีน้อง ๕ คน คือ ร้อยตำรวจเอกเอกสิทธิ์ นายเอกรณ
นายเอกฤทธิ์ นายเอกตล และนายเอกวิทย์ จงเจริญ

นายเอกนัยเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่โรงเรียนหัวหินวิทยาลัย
ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูเพชรบุรี (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบุรี) จนได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ปกศ.) พ.ศ. ๒๕๑๕
ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูพระนคร (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร) ได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ปกศ.ชั้นสูง) พ.ศ. ๒๕๑๗
และได้ศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูลำปาง (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง)
ได้รับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) พ.ศ. ๒๕๒๔

นายเอกนัยเริ่มประกอบอาชีพครูเอกชนมาตลอดที่โรงเรียนฟ่องเพ็ญ
วิทยา เขตพญาไท กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ แล้วย้ายไปสอนที่โรงเรียน
อิสระนุกูล เขตบางรัก โรงเรียนเทเวศน์ศึกษานนบุรี เขตคลองสาน และย้ายจาก
โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครไปสอนที่โรงเรียนมัธยมเฉลิมราษฎร์วัฒนา
จังหวัดลำปาง โดยครั้งสุดท้ายย้ายไปสอนที่โรงเรียนวิสุทธิวิทยากร อำเภอเมือง
ลำปาง จังหวัดลำปาง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ ด้วยความมุ่งมั่นเอาใจใส่ในการปฏิบัติ
หน้าที่ที่งานบังเกิดผลดีอย่างสม่ำเสมอ ตลอดทั้งเป็นผู้มีความสามารถมี
ประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูปรากฏอย่างชัดเจน จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นครูใหญ่
โรงเรียนวิสุทธิวิทยากร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๕ กระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

นายเอกนัยปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนในหน้าที่ครูใหญ่โรงเรียนวิสุทธิวิทยากรอย่างเต็มความสามารถตามศักยภาพที่มีอยู่ ด้วยความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานสูง และได้รับความร่วมมือด้วยดีจากทุกฝ่ายมาโดยตลอด จึงทำให้มีผลงานสำคัญหลายด้านที่ได้พัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า อาทิ การขออนุมัติงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมาสร้างอาคารเรียน ๓ ชั้น ดำเนินการขยายที่ดินบริเวณโรงเรียน จัดสร้างห้องน้ำ ห้องประชุม บ้านพักครู โรงอาหาร นอกจากนี้นายเอกนัยยังดำรงตำแหน่งอื่นๆ อีกหลายตำแหน่งอันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาชีพครู เช่น เป็นรองผู้ตรวจการลูกเสือประจำสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ วิทยากรและผู้อำนวยการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือของสโมสรลูกเสือจังหวัดลำปาง ผลงานด้านกิจการลูกเสือโดดเด่นมากทำให้ได้รับพระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดีชั้นที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการครูสภาประจำอำเภอเมืองลำปาง ๓ สมัย ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ติดต่อกัน ๓ สมัย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๐ นอกจากนี้ยังเป็นผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลดวงกมล จังหวัดระนอง อันเป็นถิ่นฐานบ้านเกิดของนายเอกนัย นับว่าเป็นผู้มีความเจริญรุ่งเรืองในการประกอบวิชาชีพครู และเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมผู้ประกอบวิชาชีพครูเป็นอย่างดี ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานกิจกรรมต่างๆ ของจังหวัดอยู่เสมอ

นายคงเดช พรหมยา ผู้เคยดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดพะเยา ซึ่งมีความรู้จักและคุ้นเคยกับนายเอกนัย ได้กล่าวไว้ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพนายเอกนัย จงเจริญ ความตอนหนึ่งว่า

“...มีหลายผลงานที่อาจารย์เอกนัย จงเจริญ ได้ทำไว้เกี่ยวกับการพัฒนา

การศึกษา อาชีพ งานลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ล้วนประทับใจในความทรงจำ ข้าพเจ้าได้เห็นความเอาใจใส่ ความตั้งใจจริง ความมุมานะ ความทุ่มเท ความเสียสละ ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังความคิด กำลังกาย กำลังใจ กำลังแห่งเวลาโดยไม่ย่อท้อ ไม่หวังผลตอบแทน ไม่ว่ายศ ตำแหน่ง หน้าที่ ลากสักการะใดใดของอาจารย์ เอกนัย จงเจริญแล้ว รู้สึกภูมิใจ เพราะเขาทำความดี เพื่อความดี...”

นายเอกนัยนอกจากเป็นนักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถแล้ว ยังเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีอัธยาศัยดี สุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน อดทน เสียสละ มนุษย์สัมพันธ์ดี เป็นที่รู้จักสนิทสนมกับบุคคลทุกระดับในท้องถิ่น ชุมชน และสังคม เป็นผู้มีควมรับผิดชอบสูงเมื่อได้รับมอบหมายให้ดำเนินการในเรื่องใด ก็จะใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายกระทั่งสำเร็จโดยสมบูรณ์ ด้วยความเป็นผู้มีใจความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน และช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำให้เป็นที่รักและนับถือของนักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องที่ได้ร่วมงานหรือผู้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิด

พระครูอนุศาสน์กัรรธรรม รองเจ้าคณะอำเภอเมืองลำปาง เจ้าอาวาสวัดบุญวาทย์วิหาร ได้กล่าวไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

“อาจารย์เอกนัยนับเป็นบุคลากรที่ดีและมีคุณค่าผู้หนึ่ง โดยส่วนตัวเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ และมีจิตวิญญูสูง บริหารงานในหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีความรัก ความตั้งใจและความมีจิตสำนึกต่อภาระหน้าที่ที่ตัวเองดำรงอยู่ เฉพาะอย่างยิ่งการย้ายและการสร้างอาคารเรียนในปัจจุบันกว่า ๕๐% อาศัยอาจารย์เอกนัยเป็นผู้วิ่งเต้นติดต่อประสานงานเข้าไปทุกสถานที่ที่จะทำงานชิ้นนี้สำเร็จ เกือบทุกอาทิตย์ช่วงที่ดำเนินการ อาจารย์จะไปยืนหน้ากุฏิถามว่า หลวงพ่อต้องการอะไรบ้าง ผมจะเข้ากรุงเทพฯ ติดต่องาน จนที่สุดปรากฏผลเป็นรูปธรรมที่สมบูรณ์”

นายบัญญัติ อินทรธนู ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา ๘ ได้กล่าวถึงนายเอกนัยไว้ในหนังสือที่ระลึกเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ เล่มเดียวกันว่า

“อาจารย์เอกนัย จงเจริญ เป็นคนหนุ่มไฟแรง มีอัธยาศัยไมตรีที่ดี และให้การช่วยเหลือกิจการต่างๆ ของจังหวัดเป็นอย่างดี นอกจากนี้อาจารย์เอกนัย ก็ยังเป็นนักพัฒนาทางการศึกษาที่เก่งกล้าคนหนึ่ง ที่สามารถพัฒนาโรงเรียนวิสุทธิวิทยากร ซึ่งเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดให้มีความเจริญรุ่งเรือง และได้รับความไว้วางใจจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดสรรงบประมาณให้ก่อสร้าง อาคารเรียนหลังใหม่เป็นตึก ๓ ชั้น ซึ่งได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว”

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ เบญจมาภรณ์ช้างเผือก

นายเอกนัยสมรสกับนางสาวอัญชัญ เจริญหล้า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งประกอบอาชีพผู้จัดการ ครูใหญ่และผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอนุบาลดวงกมล อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง มีบุตร ๒ คน คือ นายกฤตภาส และนางสาวดวงกมล จงเจริญ

วาระสุดท้ายของชีวิตนายเอกนัยเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ประชุมกลุ่มโรงเรียนเอกชนที่กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ระหว่างเดินทางกลับวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลาประมาณ ๒๑.๓๐ น. รถยนต์ได้ประสบอุบัติเหตุบนเส้นทางถนนสายเอเชียระหว่างเดินทางกลับจังหวัดลำปาง ทำให้นายเอกนัยถึงแก่กรรมในที่เกิดเหตุ สิริอายุได้ ๔๕ ปี ๒ เดือน ๑๐ วัน

นายยุทธ โตอดีตแพทย์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ นายเอกนัย จงเจริญ ณ สุสาน
ไตรลักษณ์ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง วันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

นายพิทักษ์ พลมณี

พ.ศ. ๒๔๙๙ - ๒๕๔๖

นายพิทักษ์ พลมณี เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่บ้านผือ หมู่ที่ ๑ ตำบลกุดตุ้ม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เป็นบุตรของร้อยตำรวจตรี เลื่อน และนางเจียมจิตร พลมณี มีน้อง ๓ คน คือ นายเกียรติศักดิ์ นายวิธพล และนางจุลสลัก พินทะปะกั้ง

ได้รับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนบ้านลิ อำเภอขุนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษ เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๐๙ เรียนต่อที่โรงเรียน โพนทองพิทยาคม จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๑๒ เรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๑๕ หลังจากนั้น จึงเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรมชัยภูมิ สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตร วิชาซีพ (ปวช.) แล้วศึกษาต่อที่วิทยาลัยพลศึกษาอุดรธานี สำเร็จการศึกษา ประกาศนียบัตร การศึกษาชั้นสูง พลศึกษา (ป.กศ. ชั้นสูง พลศึกษา) หลังจากนั้น จึงศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูนครราชสีมา (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา) สำเร็จหลักสูตรปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต ก่อนถึงแก่กรรมกำลังศึกษาต่อระดับ บัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๔๖

พ.ศ. ๒๕๒๑ เริ่มรับราชการตำแหน่งครู ๒ ระดับ ๒ ที่โรงเรียน คอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเป็นลำดับ พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงย้ายไปปฏิบัติราชการตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๕ โรงเรียนกุดชุม วิทยา จังหวัดชัยภูมิ พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย ปกครอง และในปีเดียวกันได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ระดับ ๖

นายพิทักษ์ พลมณี

พ.ศ. ๒๔๙๙ - ๒๕๕๖

โรงเรียนหนองคอนไทยวิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ พ.ศ. ๒๕๓๔ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ ระดับ ๗ ในโรงเรียนเดิม ด้วยความขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานและปฏิบัติงานจนบังเกิดผลดีต่อราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ นายพิทักษ์จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้ไปรักษาการตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนซีลองวิทยา จังหวัดชัยภูมิ และ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนภูแสนคำ-วิทยายน จังหวัดชัยภูมิ จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

นายพิทักษ์เป็นผู้มีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นอย่างยิ่ง รู้จักใฝ่หาความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เมื่อได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ก็ได้พัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถในการครองตน ครองคน และครองงานได้เป็นอย่างดี นับเป็นแบบอย่างที่ดีของข้าราชการที่อุทิศเวลาและเสียสละให้แก่งานราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ เป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร จริงจังกับการทำงาน มีน้ำใจ สุภาพ เรียบร้อย พุดจาไพเราะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีระเบียบวินัยยิ่ง จึงเป็นที่รักของผู้ร่วมงานและผู้ที่อยู่จักคุ้นเคย มีผลงานดีเด่นด้านการศึกษาได้รับการประกาศเกียรติคุณ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้าราชการดีเด่นของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ด้านภาวะผู้นำ พ.ศ. ๒๕๔๔ เกียรติบัตรปฏิบัติงานดีเด่นในการป้องกันและแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียน ระดับจังหวัด จากกรมสามัญศึกษา รางวัลโรงเรียนรางวัลพระราชทานขนาดเล็ก โครงการพระราชดำริ (สวนพฤกษชาติ) พ.ศ. ๒๕๔๕ รางวัลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพของมูลนิธิผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย รางวัลผู้บริหารสถาน

ศึกษาดีเด่น สนองนโยบายกรมวิชาการ และประกาศนียบัตรผู้บริหารโรงเรียน
ดีเด่นขนาดเล็กของสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ในระหว่างที่รับราชการนายพิทักษ์ยังมียานภารกิจหน้าที่อื่นๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเช่น พ.ศ. ๒๕๒๔ เข้าร่วมงานฝึกอบรมลูกเสือเขตเอเชีย
แปซิฟิก ครั้งที่ ๙ และชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๑ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ
จังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่ปรึกษาและผู้ฝึกสอนดีเด่นกีฬามวยสากลสมัครเล่น
ไปแข่งขันกีฬาสถาบันการศึกษาฯ จังหวัดชัยภูมิ (กีฬาโซนหุบเขา) ครั้งที่ ๒๐
พ.ศ. ๒๕๓๙ วิทยากรโครงการพัฒนาคุณภาพครูด้านหลักสูตรและการสอน
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๑ พ.ศ. ๒๕๔๐
คณะกรรมการฝึกอบรมการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อยกระดับวิชาชีพและคุณภาพ
การศึกษาโดยการจัดทำผลงานทางวิชาการ พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการประเมิน
มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พ.ศ. ๒๕๔๒ วิทยากรโครงการ
พัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. ๒๕๔๓ วิทยากรให้การอบรม
บุคลากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่เกณฑ์คุณภาพ คณะกรรมการประเมินคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน และคณะกรรมการจัดการแข่งขัน
มวยสากลและมวยไทยสมัครเล่น กีฬาสถาบันการศึกษาแห่งชาติ จังหวัดชัยภูมิ
ครั้งที่ ๒๕ พ.ศ. ๒๕๔๔ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการบริหารฐานโรงเรียน
(SBM) ของสหวิทยาเขตสองฝั่งชี ตามยุทธศาสตร์การปรับปรุงโครงสร้างเพื่อ
รองรับการกระจายอำนาจ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๕ วิทยากรอบรม
โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อประเมินภายในสถานศึกษา และคณะกรรมการ
ดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

นายพิทักษ์เป็นนักพัฒนาคนหนึ่งที่ทำงานอย่างจริงจัง ปฏิบัติงานได้
อย่างรวดเร็ว มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดก้าวไกล เอาใจใส่ต่อการพัฒนา

สามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ตลอดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ราชการผลงานที่ปรากฏชัดเจน...”

อาจารย์โรงเรียนเมืองพญาแล ได้ร้อยกรองในนามสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ความว่า

“ลูกผู้ชายทั้งตัวหัวใจเข้ม	เพื่อนฝูงเต็มมากมายทั้งชายหญิง
การงานใดทุ่มเทให้ไม่ประวิง	ที่รักยิ่งของญาติมิตรสนิทใจ
เป็นเจ้าของพิธีการงานต่างต่าง	เป็นแบบอย่างทางแนวคิดวินิจฉัย
เป็นคนจริงเสียงดังฟังชัดไกล	เป็นผู้ให้ใสสะอาดมาดแข็งแรง
ผู้อำนวยการพิทักษ์นักพัฒนาคนกล้าเก่ง	ร่วมครั้นक्रमวลชนทั่วหัวระแหง
คนร่าเริงแจ่มใสไม่ระวาง	จึงเป็นแสงแห่งคุณค่าศรัทธาชน”

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย

นายพิทักษ์สมรสกับนางสาวศิริรัตน์ ทิพย์รักษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีบุตร ๒ คน คือ นางสาวภักธิญา และนางสาววิณานันท์ พลมณี

วันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๖ เวลาประมาณ ๒๒.๓๐ น. นายพิทักษ์มีอาการแน่นหน้าอก หายใจไม่สะดวก เพื่อนบ้านใกล้เคียงช่วยนำส่งโรงพยาบาลชัยภูมิ แพทย์ได้รักษาอย่างสุดความสามารถ กระทั่งนายพิทักษ์ พลมณี เสียชีวิตเวลาประมาณ ๒๓.๓๐ น. สิริอายุได้ ๔๗ ปี ๒ เดือน ๓ วัน

นายยุทธ โตอดิเทพย์ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ นายพิทักษ์ พลมณี ณ เมรุวัดหนองหลอดวราราม จังหวัดชัยภูมิ วันอังคารที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๖
๒. เอกสาร (อัดสำเนา) ประวัติและผลงาน ของนายพิทักษ์ พลมณี โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เขต ๑

นางสาวกอบกุล รัญเสวะ

พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๔๘

ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอันเชิญข้อความตอนหนึ่งในพระราช-
หัตถเลขาในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานแก่ นาง
แจ่ม รัญเสวะ มารดาของนางสาวกอบกุล รัญเสวะ ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนบ้านตือกอก อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งถูกคนร้ายยิง
เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังนี้

“ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวนี้ด้วยความสลดใจ และขอแสดงความเสียใจกับ
คุณแจ่ม รัญเสวะ ที่ต้องสูญเสียบุตรสาวกตัญญูในครั้งนี้ คุณครูกอบกุลฯ
เป็นบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่อง เป็นแบบอย่างของครูที่ดีมีความกตัญญูต่อ
ผู้มีพระคุณ แต่ต้องมาถูกคนร้ายลอบสังหารอย่างทารุณ โดยไม่มีหนทางต่อสู้
คุณครูกอบกุลฯ เป็นผู้มีความเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นครูสตรี สร้างแต่คุณงามความดี
ในการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็ก ไม่เคยคิดร้ายต่อผู้ใด คงจะไม่มีใครมาทำร้าย
แต่เหตุการณ์หาเป็นเช่นนั้นไม่ ผู้ก่อการร้ายไม่เคยคำนึงถึงคุณงามความดีของ
บุคคลที่ทำงานเสียสละเพื่อสังคม เห็นชีวิตผู้บริสุทธิ์เหมือนผักเหมือนปลา จะฆ่า
เสียเมื่อไรก็ได้

ข้าพเจ้าทราบดีว่า ครูที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ใน
ปัจจุบัน เป็นผู้ที่มีความกล้าหาญเสียสละ ทำงานเสี่ยงอันตรายอยู่ตลอดเวลา
เพื่อที่จะทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กๆ ให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ การจากไป
ของคุณครูกอบกุล รัญเสวะ ครั้งนี้ นับเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของ
ครอบครัวคุณแจ่ม รัญเสวะ

นางสาวกอบกุล รัญเสาวะ

พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๔๘

ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้ง มา ณ โอกาสนี้ และขอแจ้งให้ทราบว่า ถ้าแม้มีสิ่งใดที่ข้าพเจ้าจะพอให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาความเดือดร้อนของคุณແລ້ມฯ เป็นการตอบแทนคุณงามความดีของคุณครูกอบกุลฯ ได้บ้าง ก็ขอให้บอกไปให้ทราบ ข้าพเจ้าพร้อมจะให้การช่วยเหลือตลอดเวลา”

นางสาวกอบกุล รัญเสวะ เกิดวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ณ บ้านพักข้าราชการสำนักงานประชาสงเคราะห์ จังหวัดนราธิวาส ที่บิดารับราชการอยู่ เป็นบุตรของนายนุกูล และนางແລ້ມ รัญเสวะ มีน้อง ๓ คน คือ นางสาวเบญจวรรณ นางเกื้อกุล พิธีรัตนานนท์ และนายไวยกุล รัญเสวะ ครั้นบิดาเสียชีวิตแล้ว มารดาได้พานางสาวกอบกุลและน้องๆ ออกจากบ้านพักมาอยู่บ้านเช่าในเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส และทำอาชีพค้าขายเลี้ยงดูบุตรทั้งสิ้นคน

นางสาวกอบกุลเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ ที่โรงเรียนราษฎร์วิทยา อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส แล้วเข้าเรียนต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ - ๗ ที่โรงเรียนพิมานวิทย์ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๕ ที่โรงเรียนสตรีนราธิวาส จากนั้นได้ไปศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูยะลา ได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา และได้รับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ. เอกภาษาไทยมัธยมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชด้วย

นางสาวกอบกุลเข้ารับราชการเป็นครู ๒ โรงเรียนบ้านตีกอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส เมื่อเข้ารับราชการแล้วนางสาวกอบกุลได้เช่าซื้อบ้านจัดสรร รับมารดาและน้องมาอยู่ด้วย และสอนประจำอยู่ที่โรงเรียนนี้ จนวาระสุดท้ายของชีวิต มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมาโดยลำดับ ดังนี้ พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นอาจารย์ ๑ พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นครูใหญ่

พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นอาจารย์ใหญ่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นผู้อำนวยการจนกระทั่งเสียชีวิต
ขณะปฏิบัติราชการ

เมื่อเป็นครูผู้ทำหน้าที่สอน นางสาวกอบกุลเป็นครูที่ดี ขยันหมั่นเพียร
เอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน ตั้งใจสอนจนเป็นผลดี เมื่อเป็นผู้บริหารก็ใช้
วิธีการบริหารโดยเสริมสร้างคณะครูให้เป็นคณะทำงานเพื่อร่วมคิด ร่วมทำ
ร่วมแก้ไขปัญหา โดยใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพที่มุ่งเน้นการทำงานให้เกิด
กระบวนการบริหารที่อยู่บนพื้นฐานความเห็นพ้องต้องกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง
ยึดหลักการบริหารที่มีส่วนร่วม และมุ่งเน้นลักษณะองค์กรแห่งการสนทนาศึกษา มีความคล่องตัว
ปรับตัวได้อย่างรวดเร็วโดยมีระบบฐานข้อมูลทันสมัยในรูปแบบ
ต่างๆ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงเด็กเป็นศูนย์กลางในการ
พัฒนา มีการวางแผนการทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ประเมิน และปรับปรุง
วิธีการทำงานให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ
ร่วมแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

เกียรติคุณที่ได้รับ พ.ศ. ๒๕๓๙ - ๒๕๔๒ ได้รับการยกย่องเป็นผู้บริหาร
ดีเด่นของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะนะ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นผู้บริหาร
สถานศึกษาดีเด่นของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจะนะและผู้บริหาร
ดีเด่นของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นบุคลากร
ด้านแผนการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติ ในเดือนมีนาคมปีนั้นเองยังเป็นผู้นำเสนอและเผยแพร่งานวิชา
การในงานกาชาดและผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน จังหวัดนราธิวาส

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ ทวีติยาภรณ์
ช้างเผือก ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย

นอกจากจะทำหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ดูแล รับผิดชอบงานในหน้าที่
ด้วยความเอาใจใส่เต็มความสามารถ ดังคำกล่าวของนางสาวเบญจวรรณผู้เป็น

น้องสาวในเอกสารที่ระลึกพิธีพระราชทานเพลิงศพนางสาวกอบกุล รัญเสวะ
 ตอนหนึ่งว่า “...ที่เห็นติดตาคือ พี่มักจะหอบงานกลับมาทำที่บ้านจนหามรุ่งหามค่ำ
 เสมอ จนต้องถามบ่อยๆ ว่าทำไมไม่พักผ่อน ทำไมไม่ให้คนอื่นทำ แต่ก็นั่นแหละ
 พี่แอดเป็นคนรักงาน รักโรงเรียน โรงเรียนบ้านตึกถือเป็นความภาคภูมิใจของพี่
 ที่อยู่ที่นี่ตั้งแต่บรรจุเข้าเป็นครูครั้งแรก จนพี่ได้เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน พี่ทุ่มเท
 ทุกอย่างเพื่อโรงเรียนและนักเรียนของพี่ ถึงวันนี้ ร่างของพี่นอนคลุมด้วยธงชาติ
 นี่คงเป็นอีกความภาคภูมิใจของพี่ที่ได้ทำหน้าที่อย่างดีจนถึงนาทีสุดท้าย...”
 นางสาวกอบกุลยังมีภาระดูแลนางแฉล้ม มารดาผู้เจ็บป่วยด้วยโรคอัมพฤกษ์
 ด้วยความรัก เอาใจใส่ มิให้อาทร โรงเรียนหยุดพักกลางวัน นางสาวกอบกุลจะ
 ขับขี่รถจักรยานยนต์ กลับมาดูแลให้อาหารมารดาทุกวันอีกด้วย

เหตุการณ์ความไม่สงบและความตึงเครียดของสถานการณ์ในท้องที่
 สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ผู้ก่อความไม่สงบ
 ทำร้ายและยิงเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ ประชาชน แม้กระทั่งครูเสียชีวิตลงทุกวัน
 ทำให้บรรดาครูบางส่วนต้องขอย้ายออกจากพื้นที่ นางสาวกอบกุลเองก็เคยปรารถนา
 ด้วยความหวาดหวั่นกับนางสาวเบญจวรรณน้องสาว ดังที่นางสาวเบญจวรรณ
 เขียนไว้ในเอกสาร เล่มเดียวกันว่า

“...‘น้อง พี่เครียดจัง เครียดทุกวันไม่รู้เมื่อไหร่จะเป็นพี่’ นี่เป็นคำพูด
 เมื่อประมาณ ๑ เดือนที่แล้ว (ก่อนนางสาวกอบกุลเสียชีวิต) น้องถามพี่กลับไปว่า
 แล้วพี่จะอยู่ทำไม ออกมาจากที่นี่เถอะ พี่ตอบมาว่า ‘ถ้าพี่ไม่อยู่แล้วใครจะอยู่
 เด็กที่นี่จะทำอย่างไร’ นี่คือคำพูดของพี่ ตลอดชีวิตพี่อุทิศให้งานและครอบครัวมา
 ตลอด วันหนึ่งที่ครอบครัวขาดเสาหลัก พี่ก็ทำหน้าที่ทุกอย่าง เป็นทั้งพ่อ ทั้งแม่
 ดูแลครอบครัวอย่างดี...พี่เป็นคนเข้มแข็งและแข็งแกร่ง เป็นแบบอย่างที่ดีให้
 น้องๆ มาตลอด...”

แล้วเหตุการณ์อันเศร้าสะเทือนใจต่อความรู้สึกของคนไทยทั้งประเทศ ก็เกิดขึ้น เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔ เวลา ๑๑.๔๐ นาฬิกา ขณะที่นางสาว กอบกุล ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบุตรกตัญญูได้ขับขีจักรยานยนต์ออกจากโรงเรียนบ้านตึกอ กมุ่งหน้ากลับบ้านเพื่อไปให้อาหารมารดาเช่นทุกวัน เสียงปิ่นก็ดังกึกก้องกัมปนาท ปลิดชีวิตนางสาวกอบกุล ลงด้วยวัยเพียง ๔๔ ปี ๓ เดือน ๔ วัน

นางสาวกอบกุลเป็นครูผู้มีความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร เสียสละ อุทิศตนอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการ มีวิริยะ อุตสาหะในงานหน้าที่ที่รับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจทำงาน มีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สามารถปฏิบัติงานในภาวะ มีข้อจำกัดทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์และกำลังคน จนประสบความสำเร็จในหน้าที่ ราชการ ทั้งเป็นผู้มีความประพฤติดี เชื้อฟังและให้ความเคารพต่อผู้บังคับบัญชา มีความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความเมตตากรุณา โอบอ้อม อารี จึงเป็นที่รักใคร่ของผู้ใต้บังคับบัญชา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ตลอด จนบุคคลทั่วไป ทั้งเป็นผู้มีความกตัญญูทเวที่อันสูงส่งต่อบุพการีด้วย

ดอกเตอร์ คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้อาลัยนางสาวกอบกุล ในเอกสารเล่มเดียวกันว่า

“...ดิฉันและข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รู้สึกเสียใจ ต่อการสูญเสียท่านผู้อำนวยการกอบกุล รัฐเสวะ ในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

การที่วงการศึกษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ผู้ที่เสียสละ อดทน และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อการศึกษาเพื่อ สร้างชีวิตที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชนมาโดยตลอด นับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่ ไม่อาจลืมเลือนได้

ท่านผู้อำนวยการกอบกุล เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องของการกตัญญูทเวที่ต่อบุพการี ท่านได้ดูแลเอาใจใส่คุณแม่ตลอดมาจนวาระสุดท้ายของชีวิต ย่อมเป็นตัวอย่างที่ดีสมควรยกย่องและปฏิบัติตาม...”

แม้วันนี้ที่โรงเรียนบ้านตือกอก จะไม่มี “ผู้อำนวยการกอบกุล” ที่เป็น
ที่รักของคณะครู “คุณครูกอบกุล” ที่เป็นที่เคารพของลูกศิษย์ และ “ลูกกอบกุล”
ผู้เป็นที่รักของมารดา แต่สิ่งต่างๆ ที่นางสาวกอบกุลได้สร้างสรรค์ไว้ตลอดเวลาที่
มีชีวิตอยู่จะเป็นสิ่งที่ตราตรึงใจทุกคนไว้ณจันรันดร์

แสงเทียนที่สุตทาง

กอบ	กิจอันก่อเกื้อ	กุลสยาม
กุล	ธิดาทายตาม	ที่เกื้อ
รัญ	ทดไชช่วยยาม	หนึ่งหยุด
เสวะ	กามาตย์เชื้อ	ชาติชั้นครูหลวง
		คมเลนส์

มติชน สุดสัปดาห์ ๕ - ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๔

นางรัชณี ศรีไพรวรรณ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

- เอกสาร “ที่ระลึกพิธีพระราชทานเพลิงศพ นางสาวกอบกุล รัญเสวะ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านตือกอก อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส
- ประมวลข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ ๑, ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔

นายสุเมธ หัตถา

พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๕๖

“...ภาพอาจารย์สุเมธ หัตถา ตราตรึงจิต ท่านคือมิตรคือครูผู้แจ่มใส
มีวิญญาณเสียดสละประทับใจ สอนสั่งให้ศิษย์นี้มีวิชา...”

นายณัฐวุฒิ จิตต์อาจหาญ
ตัวแทนศิษย์เก่าราชวินิตบางแก้ว

นายสุเมธ หัตถา เกิดวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ที่โรงพยาบาลศิริราช ตำบลวังหลัง อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี เป็นบุตรของ เรือโทกนก (เดิมชื่อ เมธา) ร.น. และนางพิกุล หัตถา มีพี่น้องคน คือ นางสาวศิริพร มีน้องหนึ่งคน คือ นายหัสกุล หัตถา

เข้าเรียนระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนแสงหิรัญ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๑๓ แล้วเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนนี้ จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๑๖ จากนั้นนายสุเมธได้เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยครูพระนคร (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร) จนได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ. ชั้นสูง) แผนกอุตสาหกรรม ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา วิชาโทศิลปศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ และต่อมานายสุเมธได้ศึกษาต่อที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาโสตทัศนศึกษา จากนั้นด้วยความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและสนใจด้านเทคโนโลยี นายสุเมธได้เข้ารับ

นายสุเมธ หัตถา

พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๔๖

การอบรมงานด้านวิทยุจนได้รับประกาศนียบัตรพนักงานวิทยุสมัครเล่นจากกรมไปรษณีย์โทรเลข ได้รับประกาศนียบัตรพนักงานวิทยุสื่อสารของกระทรวงศึกษาธิการ เข้ารับการอบรมพัฒนาคุณภาพการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมที่สถาบันราชภัฏพระนคร อบรมโครงการต่อเนื่องหลักสูตรโปรแกรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แบบ Active Server Page ที่มหาวิทยาลัยบูรพา และได้รับประกาศนียบัตรช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์จากสถาบันพัฒนาเทคนิค ไอ ที

เมื่อเรียนจบประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง จากวิทยาลัยครูพระนคร ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ นายสุเมธได้เข้ารับราชการครูที่โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ และปฏิบัติงานที่โรงเรียนนี้จนได้เลื่อนเป็นอาจารย์ ๒ ระดับ ๗ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑

นายสุเมธได้รับหน้าที่เป็นครูสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม วิชาคอมพิวเตอร์ และเป็นเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นวิชาที่นายสุเมธได้ศึกษามีความสนใจและถนัดอยู่แล้ว นายสุเมธจึงทำงานอย่างมีความสุข ทุ่มเทเวลาให้แก่งานตลอดเวลา ทำให้มีผลงานดีเด่นและเป็นคุณประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอันมาก เช่น

- บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาไฟฟ้า เรื่องความปลอดภัยจากกระแสไฟฟ้า เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและให้นักเรียนรู้จักศึกษาหาความรู้จากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

- สื่อการสอนวงจรไฟฟ้า โดยใช้อุปกรณ์จริง นักเรียนได้เรียนจากของจริง ทำให้เข้าใจเรื่องวงจรไฟฟ้า

- โมเดลแผ่นพลาสติกฉายบนเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Overhead Projector) ในการสอนเขียนแบบ ทำให้การเรียนเขียนแบบง่ายขึ้น เพราะนักเรียนมองเห็นภาพชัดเจน ฯลฯ

ผลงานต่างๆ เหล่านี้ได้เผยแพร่ให้แก่โรงเรียนอื่นๆ ทั่วไป

มีผลงานชนะการประกวดนวัตกรรมและสื่อการสอนดีเด่นหลายอย่าง เช่น การผจญภัยในโลกใบน้อย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบ Tutorial วิชา ไฟฟ้า ฯลฯ

นอกจากนี้ นายสุเมธยังได้ช่วยเหลือสร้างสื่อการเรียนให้แก่หมวดวิชาอื่นๆ ในโรงเรียน เช่น หมวดวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา เป็นต้น และเป็นวิทยากรให้แก่เพื่อนครูในโรงเรียนอีกด้วย

นายสุเมธได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากร ช่วยเหลือ แนะนำความรู้ด้านผลิตสื่อนวัตกรรม และความรู้ด้านเทคโนโลยีให้แก่โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนอื่นๆ ของกรมสามัญศึกษา ตลอดจนหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น บรรยายและสาธิตเรื่อง กระบวนการผลิตและการใช้ CAI (Computer Aided for Instruction) สอนวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาที่คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บรรยายและสาธิตเรื่อง การสอนภาษาไทยโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้นให้ครูโรงเรียนส่วนกลางของกรมสามัญศึกษาหลายครั้ง เป็นวิทยากรอบรมเรื่อง การผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระบบมัลติมีเดียวิชาต่างๆ ให้แก่โรงเรียนในต่างจังหวัด เช่น จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสระบุรี เป็นต้น

นอกจากนี้ นายสุเมธยังได้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของนิสิตปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกรรมการตัดสินการประกวดสื่อและนวัตกรรมของกรมสามัญศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ อีกหลายแห่ง

ด้วยความสามารถดังกล่าวนี้ทำให้นายสุเมธได้รับยกย่องจากหน่วยงานเจ้าสังกัด และหน่วยงานอื่นๆ เช่น โรงเรียนราชวินิตบางแก้วได้มอบเกียรติบัตร

ครูตัวอย่าง (พ.ศ.๒๕๔๑) เกียรติบัตรครูยอดนักค้นคว้า (พ.ศ. ๒๕๔๒) เกียรติบัตรบุคลากรดีเด่น (พ.ศ. ๒๕๔๖) ให้แก่นายสุเมธ ได้รับโล่ครูดีเด่นของโรงเรียนกลุ่มที่ ๙ กรมสามัญศึกษาส่วนกลาง (พ.ศ. ๒๕๔๐) เกียรติบัตรครูแกนนำกรมสามัญศึกษา (พ.ศ. ๒๕๔๓ และ ๒๕๔๔) เกียรติบัตรบุคลากรต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ รางวัลครูเกียรติยศกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมวิชาการ (พ.ศ. ๒๕๔๕) เกียรติบัตรนำเสนอผลงาน “งานเสมา ๔๕ เปิดโลกการศึกษาขั้นพื้นฐาน” จากกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. ๒๕๔๕)

นายสุเมธ นอกจากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และเป็นครูที่ตั้งใจปฏิบัติงานจนได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นผู้มีอัธยาศัยที่ดีงาม ชื่อสัตย์สุจริต จนได้รับยกย่องจากหน่วยบัญชาการอากาศโยธิน เมื่อนายสุเมธเก็บกระเป๋าเงินของนายทหารอากาศผู้หนึ่งได้ แล้วส่งคืนเจ้าของ มีความเสียสละ ได้บริจาคโลหิตให้แก่สภากาชาดไทยถึง ๔๑ ครั้ง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเพื่อนครูในโรงเรียนที่มีเรื่องเดือดร้อนเสมอๆ ช่วยเหลือเพื่อนบ้านเมื่อเกิดน้ำท่วมหมู่บ้าน มีความเมตตา อ่อนโยน และเป็นผู้มีอารมณ์ขัน ทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดสนุกสนาน จึงเป็นที่รักใคร่ของผู้บังคับบัญชา เพื่อนครู นักเรียน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่ได้คบหาและทั้งเป็นที่รักใคร่ครอบครัวอย่างยิ่ง

นางสาวสุวรรณา เอมประดิษฐ์ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๓๕ ได้กล่าวคำไว้อาลัยในบทความ “ภูมิใจในเพชรเม็ดงาม” ในหนังสือ “ระลึกถึง...อาจารย์สุเมธ หัตถา โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว” ตอนหนึ่งว่า

“...ข้าพเจ้ายอมรับว่า อาจารย์สุเมธ หัตถา เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถอดทน เสียสละ มีอุดมการณ์ความเป็นครู และมีความรับผิดชอบสูงมาก ผลงานที่ออกมาเป็นที่ยอมรับและเป็นตัวอย่างที่ดี... อาจารย์ทำงานอย่างทุ่มเท ทรากตรำ

ลึมนึกถึงสภาพของตัวเอง...อาจารย์สุเมธ หัตถา ได้ทำหน้าที่สมเป็นครูอย่างเต็มที่ เต็มเวลา เต็มความสามารถ ข้าพเจ้าขอชื่นชมและถือว่าอาจารย์สุเมธ เป็นเพชรเม็ดงาม ที่โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ลูกศิษย์ เพื่อนร่วมงาน และครอบครัว 'หัตถา' ภาคภูมิใจยิ่ง"

ในด้านการทำหน้าที่ "ครู" นายสุเมธนอกจากจะมีความรู้และถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดีแล้ว นายสุเมธยังเป็นผู้มีศิลป์ในการสอน ทำให้วิชาที่ยากๆ และน่าเบื่อ กลายเป็นวิชาที่นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนานเต็มใจ แม้บุคลิกของนายสุเมธ ภายนอกดูเหมือนจะเป็นครูที่ดู เพราะสีหน้าไม่ค่อยยิ้ม และไว้หนวดเป็นที่เกรงขาม แต่ปรากฏว่าเป็นครูที่อารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน รักและเมตตาต่อนักเรียนทุกคน

นายดลวรรณ โปธิชาธาร นักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๖/๑๐ ศิษย์ของนายสุเมธได้เขียน "ความหลังยังจำได้" ไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน ความตอนหนึ่งว่า

"...เมื่อผมเข้ามาอยู่ที่โรงเรียนแห่งนี้ ตอน ม.๑ นั้น ก็ได้มีวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้นอยู่ในตารางสอนวันแรก ซึ่งผมคิดว่าวิชานี้มันคงช่าน่าเบื่อจริงๆ เพราะคงจะสอนตั้งแต่การใช้คอมพิวเตอร์ ชันเบสิคมากๆ ง่ายๆ ไม่ได้เคลื่อนย้ายร่างกายมากนัก ซึ่งผมชอบวิชาที่ไม่อยู่นิ่ง แต่พอเมื่อถึงเวลาเรียน ได้เห็นอาจารย์ผู้สอน ซึ่งชื่อว่า อ.สุเมธ หัตถา ตอนแรกผมดูหน้าอาจารย์ท่าจะดูมากหน้าขบขันๆ แต่พอตอนสอนเข้าจริงๆ อาจารย์สอนสนุกมาก ทำให้วิชาคอมพิวเตอร์ซึ่งผมมีอคติกับวิชานี้ตั้งแต่แรก ก็สนุกขึ้นมาทันตาเห็น อาจารย์ยังมีมุขตลกให้ขำกันตลอดชั่วโมง...ผมว่า อาจารย์สุเมธ เป็นอาจารย์ที่ดีมากๆ..."

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน คือ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย ตริตาภรณ์ช้างเผือก

นายสุเมธสมรสกับนางสาวกมลวรรณ กฤษณรักษ์ปาดิ ซึ่งเป็นครู
โรงเรียนเดียวกัน ใน พ.ศ. ๒๕๒๙ มีบุตรหนึ่งคน คือ นายบริรักษ์ หัตถา

ปกตินายสุเมธเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง ออกกำลังกายอยู่เสมอและเล่นกีฬา
ทุกประเภท ได้ตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๖
เวลาประมาณ ๑๔.๓๐ น. ขณะกำลังปฏิบัติราชการอยู่ในห้องโสตทัศนศึกษาของ
โรงเรียน นายสุเมธมีอาการแน่นหน้าอก หายใจไม่ออก มีเหงื่อท่วมตัว และ
ขากรรไกรแข็ง ภรรยาและเพื่อนครูได้นำส่งโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง แพทย์ได้
นำเข้าห้องฉุกเฉิน ปรากฏว่า กล้ามเนื้อหัวใจตายเป็นวงกว้าง และได้ถึงแก่กรรม
ในเวลาประมาณ ๑๖.๑๕ น. สิริอายุได้ ๔๔ ปี ๗ เดือน ๒๖ วัน

“...ทุกบทบาทชีวิตของสุเมธ
ชีวิตพลีให้งานได้ไม่ประวิง
ไ้อคนดีศรีราชวินิตบางแก้ว
แม้กายลับเธอจะอยู่ในหัวใจ

ขออำนาจคุณความดีที่เธอสร้าง
เสพผลบุญในชั้นฟ้าเบื้องบนนั้น

เธอเป็นคนพิเศษทุกสรรพสิ่ง
เธอเป็นยิ่งนักผู้เกรียงไกร
มาลาจากไปแล้วทิ้งรักใคร่
คงความดีไว้ให้เล่าขานกัน
ส่องสว่างนำทางเธอสู่สวรรค์
สถิตอย่างสุขสันต์นิรันดร...”

อาจารย์อำไพพรรณ สุวัฒน์โรจน์
ในนามคณะครูโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

นางรัชณี ศรีไพรวรรณ ผู้เรียบเรียง

ข้อมูลอ้างอิง

๑. แพ้มสะสมงาน ของนายสุเมธ หัตถา อาจารย์ ๒ ระดับ ๗ หมวด
อุตสาหกรรม โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เอกสารพิมพ์อัดสำเนา
๒. เอกสารสำเนา สมุดประวัติ นายสุเมธ หัตถา ๕ หน้า
๓. “ระลึกถึง...อาจารย์สุเมธ หัตถา โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว” เอกสาร
พิมพ์อัดสำเนา

นามานุกรมครู (ที่พิมพ์ประวัติแล้ว)

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๔๙

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ก		
กมล กลิ่นพิกุล	นาย	๒๕๓๔
กมลลา ไกรฤกษ์	คุณหญิง	๒๕๔๖
กรรณิ หังสนาวิน	นางสาว	๒๕๔๗
กรองแก้ว ปทุมานนท์	คุณหญิง	๒๕๔๔
กรองทอง สุรัสวดี	คุณหญิง	๒๕๒๑
กระจำง แสงจันทร์	นาย	๒๕๔๔
กรี วรสระริน	นาย	๒๕๔๔
กรุณานนุชต์	พระครู	๒๕๓๓
กฤษณ์ รัมย์ยาภิวัฒน์กุล	นาย	๒๕๔๖
กล่อมวิชาสาสน์ (ปลอบ ประดิษฐานนท์)	ขุน	๒๕๑๓
กลับเพชรศึกษากร (แหวน กลับเพชร)	ขุน	๒๕๐๙
กวีจรรยาวิโรจน์ (กระวี อิศรภักดี)	หลวง	๒๕๑๔
ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์	นาย	๒๕๓๗
กอง พฤษะวัน	นาย	๒๕๓๒
กอง วิสุทธารมณ	นาย	๒๕๓๒
กอบกุล รัญเสวะ	นางสาว	๒๕๔๙
กัณหา เคียงศิริ	นาง	๒๕๔๔
กัณหา โทศรีแก้ว	นาย	๒๕๔๒
กานดา ณ กลาง	นาง	๒๕๓๐
การัญญลิกษาการ (ทุเรียน ทัพพะพยัคฆ์)	ขุน	๒๕๑๔

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
กำชัย ทองหล่อ	นาย	๒๕๔๓
กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	นาย	๒๕๔๖
กิจจานง วัฒนจินดา	นาย	๒๕๒๓
กิตติ จรรย์ยานนท์	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๔
กิติยา พรธนะแพทย์	นาย	๒๕๑๗
กุล มฤคทัต	นาย	๒๕๔๖
กุลล กุลโล	พระอาจารย์	๒๕๑๑
กุล มณีกุล	นาย	๒๕๓๒
เกตุ ดวงพิกุล	นาย	๒๕๔๑
เกริก มังคละพฤกษ์	นาย	๒๕๒๓
เกรียง กิรติกร	นาย	๒๕๓๕
เกษม บุญศรี	นาย	๒๕๓๕
เกษม สุตหอม	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๔
เกษม อิงคะวณิช	นาย	๒๕๒๓
แก้ว กสิภาร์	นาย	๒๕๓๔
โกมล คิมทอง	นาย	๒๕๑๕
โกวิท วรพิพัฒน์	นาย	๒๕๔๕
ไกร ศรีศักดิ์ดา	นาย	๒๕๔๗
ข		
ขจร สุขพานิช	นาย	๒๕๒๒
ชาว โกมลมิศรี	นาย	๒๕๑๙
ขุนทอง ภูผิวเดือน	นาย	๒๕๓๙
เชียบ พฤกษ์พิทักษ์	นาย	๒๕๔๔
เขียน มาลีลัย	นาย	๒๕๔๓

ชื่อ	พ.ศ. ที่พิมพ์
ค	
คึกฤทธิ์ ปราโมช	พลตรี หม่อมราชวงศ์ ๒๕๔๐
คณฤทธิศึกษากร (ปาน คณฤทธิศึกษากร)	ขุน ๒๕๑๔
ครอบครัว นรบาล	นาย ๒๕๔๔
คล้าย พงษ์เวช	นาย ๒๕๒๙
คลุ้ม วัชรโรบล	นาย ๒๕๓๒
คำมี ผาคำ	นาย ๒๕๔๐
คำรพ นุชนิยม	นาย ๒๕๓๔
จ	
จงจัดนิสลัย (สนิท ศตะกูรมะ)	ขุน ๒๕๑๓
จรรย์ โสติพันธ์	นาย ๒๕๓๐
จรัลชวณะเพท (ขุ่ม จรัลชวณะเพท)	พระยา ๒๕๐๒
จรรยา ดวงพัตรา	นาย ๒๕๒๔
จรรยา วงศ์สายัณห์	นาย ๒๕๓๓
จรรยาทัศน์ พุกกะมาน	นางสาว ๒๕๒๒
จเร วุฑฒยากร	นาย ๒๕๔๖
จ้อย นันทิวชิรินทร์	หม่อมหลวง ๒๕๔๖
จัน กิติศรีวรพันธ์	นาง ๒๕๔๕
จันทนา พิจิตรคุรุการ	นาง ๒๕๒๖
จันทบูรินธนาท	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ ๒๕๑๓
จันทรนิภา เทวกุล	หม่อมเจ้าหญิง ๒๕๐๒
จารึก รัตนโอภาส	นาย ๒๕๔๗
จารึก โสติพันธ์	นาย ๒๕๓๒
จารุบุตร เรืองสุวรรณ	นาย ๒๕๓๔

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
จำนงพิทยประสาท (เสนอ ฉลองวิทย์ จำนงพิทยประสาท)	ขุน	๒๕๐๘
จำรูญรัตน์ ชมภูมิ่ง	นางสาว	๒๕๔๑
จำเริญ เสกธีระ	นาย	๒๕๔๓
จำเรียง ภาวิจิตร	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๗
จำลอง เวศอุไร	นาย	๒๕๓๖
จิตร ทังสุบุตร	นาย	๒๕๒๙
จินต์ กิตติพงศ์	นาย	๒๕๔๙
จินต์ พลจันทร์	นาย	๒๕๑๑
จินต์ รัตนสิน	นาย	๒๕๔๔
จินตนา ยศสุนทร	ศาสตราจารย์ คุณหญิง	๒๕๔๖
จิรา จงกล	นาง	๒๕๓๙
จิรายุ นพวงศ์	ศาสตราจารย์ หม่อมหลวง	๒๕๔๔
จุฑาอุษรธาติลล	กรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย	๒๕๓๖
จุม สายสมุทร	นาย	๒๕๔๑
เจ.อี.เดวิส	นาย	๒๕๐๘
เจตต์ จุณณะปิยะ	นาย	๒๕๑๗
เจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)	พระ	๒๕๑๖
เจริญ การุญ	นาย	๒๕๔๓
เจริญ จันทเวช	นาย	๒๕๔๐
เจริญ ไชยชนะ	นาย	๒๕๒๔
เจริญ วิชัย	นาย	๒๕๔๖
เจริญวิศวกรรม (เจริญ เซนะกุล)	พระ	๒๕๓๒
เจริญ เวียงยศ	นาย	๒๕๔๔
เจริญ แสงรัตนกุล	นาย	๒๕๔๑

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
เจียม รุธีระกุล	นาย	๒๕๓๔
เจือ ฉั่วประยูร	นาย	๒๕๑๐
เจือ สตะเวทิน	นาย	๒๕๒๓
แจ่ม สุขเกื้อ	นาย	๒๕๔๙
แจ่มวิชาสอน (แจ่ม นิยมเหตุ)	ทลวง	๒๕๑๐

จ

จวีวรรณ วงศ์สง่า	นาง	๒๕๔๔
ฉัตร อินทรลักษณ์	นาย	๒๕๔๔
ฉันท ขำวิไล	นาย	๒๕๔๒
ฉันท สุวรรณะบุญย์	นาย	๒๕๔๕
ฉาย วิโรจน์ศิริ	นาย	๒๕๑๒
ฉำ ทองคำวรรณ	นาย	๒๕๑๔
เฉลิม จันเสน	นาย	๒๕๔๗
เฉลิม บุญธรรมเจริญ	นาย	๒๕๔๑
เฉลิม สภานนท์	นาย	๒๕๒๖
เฉลิมวงศ์ โชติบุญชร	นาง	๒๕๔๖
แจ่ม หลิมวานิชย์	นางสาว	๒๕๓๐
ไฉไล เขี่ยมโอกาส	นางสาว	๒๕๔๙

ช

ชณิต จำปาแดง	นาย	๒๕๔๗
ชลพิณฑ์ ถาวรเวช	นางสาว	๒๕๑๙
ชลิตร รุ่งเรืองศิลป์	นาย	๒๕๔๖
ชลอ ปทุมานนท์	นาย	๒๕๒๓

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ชวลิต ต้นไชย	นาย	๒๕๓๑
ช่วงเกษตรศิลปการ (ช่วง โลจายะ)	พระ	๒๕๓๕
ชวน สนั่นเมือง	นาย	๒๕๒๘
ชวนชม จันทระเปารยะ	ศาสตราจารย์ คุณ	๒๕๔๘
ช่วย แสงสุชาติ	นาย	๒๕๑๕
ชวาล แพร์ตกุล	นาย	๒๕๓๗
ชัย มุกตพันธุ์	นาย	๒๕๓๒
ชัย เรื่องศิลป์	นาย	๒๕๒๐
ชัยนาทเรนทร	สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา	๒๕๐๕
ชัยวัฒน์ ยุกศิริตัน	นาย	๒๕๒๒
ชัยวัฒน์ วรรณรัตน์	นาย	๒๕๔๖
ชาญ ธนพงศ์พิพัฒน์	นาย	๒๕๓๓
ชาญ พรหมพิทักษ์กุล	นาย	๒๕๑๗
ชาญชัย เนื่องโนราช	นาย	๒๕๓๗
ชาญจรุณวิทย์ (พริ้ง มณฑาตุผลิน)	หลวง	๒๕๐๙
ชาญพิทยกิจ (เหมียน บุรณบุญย์)	หลวง	๒๕๑๓
ชารี นามศิริ	นาย	๒๕๒๔
ชำนาญอนุสาสน์ (ทองคำ โคपालสุด)	พระ	๒๕๐๒
ชิตชม กาญจนโชติ	นางสาว	๒๕๓๙
ชิน อยู่ดี	นาย	๒๕๓๓
ชิน ศิลปบรรเลง	คุณหญิง	๒๕๓๔
ชิน ศรีสวัสดิ์	นาย	๒๕๔๙
ชิน ลิโรรส	เจ้า	๒๕๔๐
ชิน นิวาศะบุตร	นาย	๒๕๓๓
ชิน เรื่องเวช	นาย	๒๕๔๔

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ชุนท์ อรุณโรจน์	นาย	๒๕๐๙
ชุ่ม ณ บางช้าง	นาย	๒๕๓๘
ชูศรี เมลาลานนท์	คุณหญิง	๒๕๔๙
เชษฐพลศิลป์ (หม่อมหลวงเล็ก อิศรางกูร) หลวง		๒๕๐๖
เชาวน์ ประมูลผล	นาย	๒๕๔๐
เชิญ พิศลยบุตร	ท่านผู้หญิง	๒๕๔๒
เชี่ยวชาญการ (เชี่ยวชาญ พินายการ)	ขุน	๒๕๐๙
เชื้อ สนั่นเมือง	นาย	๒๕๓๕
เชื่อม เจริญการ	นาย	๒๕๒๕
โชค สุคินธวณิช	นาย	๒๕๓๘
โชติ สุวรรณชิน	นาย	๒๕๑๗
ญ		
ญาติ ไหวดี	นาย	๒๕๓๗
ฎ		
แฉง สตาร์ตัน	นาย	๒๕๓๓
ณ		
ณัฐ กุมรประวัตติ	ศาสตราจารย์ นายแพทย์	๒๕๔๔
ณร (ป๋ม รักตะสุวรรณ)	พระอาจารย์	๒๕๐๒
ด		
ดรณพยุหัทธน์ (บุญเย็น ธนโกเศศ)	พระ	๒๕๐๕
ดรณกิจจิฑูร (ชด เมนะโพธิ์)	หลวง	๒๕๑๙

ชื่อ
พ.ศ. ที่พิมพ์

ดร.โณวาท (พิณ เจาทะเกษตริน)	ขุน	๒๕๑๔
ดื่บปลิว.ยี่.ยอนสัน	นาย	๒๕๐๐
ดำรง มัธยมนันท์	นาย	๒๕๓๓
ดำรงราชานุภาพ	สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา	๒๕๐๐
ดุชนี แก้วกำเนิด	นาง	๒๕๓๖
เดช เดชรัตน์ชาติ	นาย	๒๕๒๒
เด่น วงศ์ภาคำ	นาย	๒๕๓๒
แดง กาญจนารัณย์	นายแพทย์	๒๕๒๖

ด

ดวงรัษฎ์ ศตะนาวิน	นางสาว	๒๕๔๖
ด่วน สุวรรณศาสน์	นาย	๒๕๒๖
ดาด ประทีปะเสน	นางสาว	๒๕๒๓
ดิเรณสารวิศกรรม (ตรี ตรีเรณสาร)	พระ	๒๕๑๔
ด้อย ชุมสาย	ศาสตราจารย์ หม่อมหลวง	๒๕๔๑
ตุลลิเยร์ โดนาเชียง	ภราดา	๒๕๔๑
เต็ม จันทะชุม	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๑
เต็ม เทียรทอง	นาย	๒๕๔๒
เต็ม บุญนาค	นาย	๒๕๒๔
เต็ม บุญยากกร	นาย	๒๕๔๓
เต็ม สนิทวงศ์	หม่อมราชวงศ์	๒๕๑๓

ด

ถนอม นาควัชระ	นาย	๒๕๐๖
ถนอมจิตต์ หุตะสิงห์	คุณ	๒๕๔๔

ชื่อ

พ.ศ. ที่พิมพ์

กัต พรหมมาณพ	นาย	๒๕๑๑
ถาวร มิตรเปรียญ	นาย	๒๕๔๓
ถาวร ยุววรรณะ	นาย	๒๕๔๒
ถาวร สูงงกช	ว่าที่ร้อยตรี	๒๕๒๔
แถบ นิละนิธิ	นาย	๒๕๒๕
แถบ ชอบฝึก	นาย	๒๕๓๐
แถบ หงสกุล	นาย	๒๕๐๑

ท

ทรงวรวิทย์ (แมน ทรงวรวิทย์)	ขุน	๒๕๒๓
ทรงวิทยาศาสตร์ (ทรง ประดิษฐ์)	หลวง	๒๕๑๖
ทรงศักดิ์ สุทธิปริดา	นาย	๒๕๑๒
ทรัพย์ ประกอบสุข	นาย	๒๕๓๗
ท้วม ประสิทธิ์กุล	นาง	๒๕๓๗
ทวิช สุวรรณกุล	นาย	๒๕๒๓
ทวี (ทองใบ) แดงน้อย	นาย	๒๕๓๒
ทวี ท่อแก้ว	นาย	๒๕๒๒
ทวี บุญยเกตุ	นาย	๒๕๑๖
ทวี ไปราณานนท์	นาย	๒๕๔๔
ทอง เอกบุศย์	นาย	๒๕๒๕
ทองคุณ หงส์พันธุ์	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๕
ทองเครือ เกษมสุวรรณ	นาง	๒๕๒๑
ทองเต็ม นิลโมจน์	นาย	๒๕๒๙
ทองที่หมาย ทองใหญ่	พลตรี หม่อมเจ้า	๒๕๐๕
ทองเย็น เลขยานนท์	นางสาว	๒๕๑๙

ชื่อ
พ.ศ. ที่พิมพ์

ทองศรี เปรมรัศมี	นาง	๒๕๒๘
ทองสุข ทองหลิม	นาย	๒๕๔๓
ทิม กาญจนโอวาท	นาง	๒๕๐๑
ทิม อติเปรมานนท์	นาย	๒๕๑๒
ทีรย์ ทุมแต้ม	นาย	๒๕๔๗
เทพ สุนทรสารทูล	นาย	๒๕๔๗
เทพศาสตร์สถิตย์ (ไห่ กาทดิษย์)	พระยา	๒๕๐๓
เทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล	นาย	๒๕๑๘
เท็ง คงปัญญา (เท็ง ชูมาประโคน)	พระอธิการ	๒๕๐๓
เทียบ คงลายทอง	นาย	๒๕๒๖
เทียบจุกา ฤกษ์สาร	นางสาว	๒๕๑๕
เทือก กุลมา ณ อยุธยา	นาย	๒๕๑๘

ช

ธงชัย แจ้งกระจ่าง	นาย	๒๕๔๑
ชนิต อยู่โพธิ์	นาย	๒๕๔๙
ชนิน ญาณพิทักษ์	นาย	๒๕๒๕
ชนู แสงวงศ์ดี	นาย	๒๕๓๓
ธรรมโกศจารย์ (พุทธทาส)	พระ	๒๕๓๗
ธรรมทาส พานิช	นาย	๒๕๔๕
ธรรมนิเทศทวยหาญ (อยู่ อุดมศิลป์)	พระ	๒๕๔๒
ธรรมบุญ ลิงคเสลิต	นาย	๒๕๒๒
ธรรมบุญ อัครพาณิช	นาย	๒๕๓๘
ธรรมราชานวัตร (กมล โกวิท)	พระ	๒๕๔๗
ธรรมราชานวัตร (แก้ว กนโตภาโส)	พระ	๒๕๔๗

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ธรรมศักดิ์มนตรี	เจ้าพระยา	๒๕๐๑
(สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)		
ธรรมาภิรมณ์ (ถึก จิตรถึก)	หลวง	๒๕๐๒
ธีระ รัตนจันทร์	นาย	๒๕๔๔
น		
นคร ศรีวิจารณ์	นาย	๒๕๔๕
นนทพรคพลาณสิษฐ์ (ช่วน เอกะโรหิต)	พระ	๒๕๓๖
นนทพิทยพิลาส (เสงี่ยม โรจนะสมิต)	นาง	๒๕๒๑
นพ เจริญวุฒิ	นาย	๒๕๒๐
นพ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา	นาย	๒๕๔๓
นพคุณ ทองใหญ่ ณ อยุธยา	ท่านผู้หญิง	๒๕๓๔
นราธิปพงศ์ประพันธ์	พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น	๒๕๒๑
(หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ)		
น้อม วนะรมย์	นาย	๒๕๔๒
นอร์แมน ชัตตัน	นาย	๒๕๐๒
นอร์แมน ลัมลีย์ เซลลีย์	นาย	๒๕๐๔
นัฏกานุรักษ์ (ทองดี สุวรรณภารต)	พระยา	๒๕๒๓
นัฏกานุรักษ์ (เทศ นัฏกานุรักษ์)	คุณหญิง	๒๕๓๔
นันทนา สุวรรณพฤกษ์	นาง	๒๕๔๙
นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา	นาย	๒๕๑๔
นารถ โภธิประสาท	นาย	๒๕๐๕
น้ำทิพย์ คำป็นศักดิ์	นาง	๒๕๓๑
นิคม มุสิกะคามะ	นาย	๒๕๔๙
นิตย นพคุณ	นาย	๒๕๒๖

ชื่อ

นิพจุนิตสาส์น (เชย สิงหนเสนี)
 นิภา อภัยวงศ์
 นิमित ภูมิถาวร
 นิรัตน์ วิภาวิน
 นิรันดร พรหมจรรย์
 นิรันดร์ นวมารค
 นิลรัตน์ บรรณสิทธิ์วีรสาส์น
 เนย วงศ์อุทุม

พระ
 นาง
 นาย
 นาย
 นาย
 นาย
 นาง
 นาย

พ.ศ. ที่พิมพ์

๒๕๑๕
 ๒๕๔๔
 ๒๕๒๖
 ๒๕๔๙
 ๒๕๔๖
 ๒๕๔๓
 ๒๕๐๖
 ๒๕๔๑

บ

บรมบาทบำรุง (พิน ศรีวรรณะ)
 บรรจง ชูสกุลชาติ
 บรรจบ พันธเมธา
 บรรเจติวิชาชาญ (ชม บุญยาคม)
 บรรณา ชโนดม
 บรรเลง มหาเทพกษัตริสมุท
 บรรลพวิชาฉาน (เจน นิยมวิภาต)
 บรรหารศุภวาท (พलय บรรหารศุภวาท)
 บริหารสิกขกิจ (จินดา สินธวานนท์)
 บริหารสิกขกิจ (สกล สินธวานนท์)
 บัญญัติ สุนณลินภัย
 บัณฑิต บุญยาคม
 บัวเขียว รั้งคลีรี
 บัวเรศ คำทอง
 บำนาญวรวัจน์ (ตาบ ผลาชีวะ)

พระยา
 นาย
 คุณ
 พระ
 นาย
 นาง
 หลวง
 พันตรี หลวง
 นาง
 หลวง
 นาย
 นาย
 คุณหญิง
 ศาสตราจารย์
 พระ

๒๕๐๓
 ๒๕๔๗
 ๒๕๓๖
 ๒๕๐๙
 ๒๕๒๒
 ๒๕๔๗
 ๒๕๒๑
 ๒๕๑๗
 ๒๕๒๕
 ๒๕๓๔
 ๒๕๓๗
 ๒๕๔๖
 ๒๕๓๓
 ๒๕๔๖
 ๒๕๐๒

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
บำบัดสรรพโรคน (แฮนซ์ อดัมเซิน)	พระ	๒๕๐๕
บำรุงจิตรเจริญ (ฐป สาทรวีลย์)	หลวง	๒๕๒๓
บำรุงสุข สีหอำไพ	ศาสตราจารย์	๒๕๔๔
บุญ อ่องล่อ	นาย	๒๕๐๕
บุญเกลือ กรลักษณ์	นางสาว	๒๕๐๘
บุญเกิด ปาจิณพยัคฆ์	นาง	๒๕๑๕
บุญฉวี พรหมปกรณ์กิจ	คุณหญิง	๒๕๒๑
บุญชนะ อัดถากร	ศาสตราจารย์	๒๕๔๙
บุญช่วย สมพงษ์	นาย	๒๕๓๐
บุญถิ่น อัดถากร	นาย	๒๕๓๘
บุญนาค เตียววิไล	นางสาว	๒๕๔๙
บุญนาค นิตยสุทธิ	นางสาว	๒๕๓๕
บุญपालิตวิชาวาสกร์ (บุญเลี้ยง บุญपालิต)หลวง		๒๕๐๙
บุญเปรี๊ยะ สุนทรจันทร์	นาง	๒๕๔๒
บุญยงค์ เกตุคง	นาย	๒๕๔๒
บุญยัง ทรวดทรง	นาย	๒๕๒๔
บุญเรือง แม่นยำ	นาย	๒๕๔๗
บุญเหลือ เทพยสุวรรณ	หม่อมหลวง	๒๕๒๖
บุบผา วัลยะเสวี	นางสาว	๒๕๔๙
บุรินทร์ ลิมพะลิก	นาย	๒๕๑๒
บูรณวาท (พร้อม ณ นคร)	ขุน	๒๕๑๓

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ป		
ปฐมรัตน์ ถิ่นธรณี	นาย	๒๕๔๖
ปรมานุชิตชินโรส (พระองค์เจ้าवासกรี)	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระ	๒๕๐๖
ประกาศวุฒิสาร (ทั้ง ประกาศวุฒิสาร)	ขุน	๒๕๓๗
ประชุมพร ไกรฤกษ์	หม่อมหลวง	๒๕๐๖
ประดิษฐ์ไพเราะ (มี ดุริยางกูร)	พระ	๒๕๓๙
ประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)	หลวง	๒๕๐๕
ประดัดสุนทรสาร (เหล่ง บุญยั้งจิตร)	พระ	๒๕๓๖
ประเทือง จำปาชนม์	นาย	๒๕๔๙
ประเทือง โตแสง	นาง	๒๕๒๙
ประพัฒน์ วรรณนสาร	นาย	๒๕๐๘
ประพันธ์เนติวุฒิ (ช้อย เอมะพรหม)	หลวง	๒๕๑๖
ประพิศ กุวานนท์	นางสาว	๒๕๒๙
ประกาศกร มาลากุล	หม่อมเจ้า	๒๕๑๕
ประกาศศรี สุวดี	นางสาว	๒๕๒๘
ประมวลวิชาพูล (วงษ์ บุญหลวง)	พระยา	๒๕๑๙
ประมูลวิชาเพิ่ม (ชุ่ม ประมูลวิชาเพิ่ม)	พระ	๒๕๑๗
ประมอทย์จรรยาวิภาช (ประมอทย์ จันทวิมล) หลวง		๒๕๑๗
ประยงค์ ถ่องดิกิจฉกร (ประยงค์ สุวรรณนาวัน)	คุณหญิง	๒๕๒๘
ประยูทธ สวัสดิสิงห์	นาย	๒๕๑๕
ประยูร ยศสุนทร	นาย	๒๕๔๗
ประยูร อรุชานฎะ	นาย	๒๕๔๕
ประยูรวรรณ ศรีพงษ์	นาง	๒๕๒๙

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ประวัติวราวิชชุกาโร (หม่อมหลวงประวัติ อิศรางกูร)	หลวง	๒๕๑๐
ประวัติ ชุมสาย	หม่อมเจ้า	๒๕๔๔
ประเวช กุมุท	นาย	๒๕๔๔
ประเวศ จันทนยังยง	นาย	๒๕๓๐
ประสงค์ พวงดอกไม้	นาย	๒๕๔๖
ประสงค์จรรยา (บุญโฮม บัวตอง)	ขุน	๒๕๓๕
ประสพ ชั้นอินทร์งาม	นาย	๒๕๔๔
ประสมครุการ (ชั้น เขษขุสมน)	ขุน	๒๕๑๑
ประสาทครุการ (แมน วุฒิมิตา)	ขุน	๒๕๑๐
ประสาร ทองภักดี	พันโท	๒๕๔๕
ประสิทธิ์ ถาวร	นาย	๒๕๔๗
ประสิทธิ์ สุนทรโทก	นาย	๒๕๓๙
ประสิทธิ์ อินทะนิล	นาย	๒๕๓๖
ประเสริฐ กังสดาลัย	นายแพทย์	๒๕๒๖
ปรารมภ์ เจียสกุล	นาย	๒๕๔๑
ปรียัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษมณ์)	พระยา	๒๕๐๑
ปรีชา ศรีสำราญ	นาย	๒๕๔๗
ปรีชานุสาสน์ (เสริญ ปันยารชุน)	พระยา	๒๕๑๔
ปลอด นุยงค์ภักดี	นาย	๒๕๓๖
ปลอด ภาณุรัตน์	นาย	๒๕๔๖
ปวโรฬารวิทยา (ป้อ เชิดชื่อ)	พระ	๒๕๐๓
ปัญญา กีพงษ์	นาย	๒๕๓๓
ปาจริย์ บุษยกุล	นาง	๒๕๓๖
ปิ่น มาลากุล	หม่อมหลวง	๒๕๔๐

ชื่อ

พ.ศ. ที่พิมพ์

ปิ่น มุกข์กันต์	พันเอก	๒๕๔๓
ปิยวิทย์การ (ปิยะ ปิยวิทย์การ)	หลวง	๒๕๒๐
เปรมบุรฉัตร	พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า	๒๕๒๖
เปี่ยมศรี นาคพัฒน์	นาง	๒๕๔๔
เป็รื่อง กุมุท	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๖
เป็รื่อง สุเสวี	นาย	๒๕๓๐
เป็รื่อง อุ่นบุญเรือน	นาย	๒๕๒๔
เปล็ียน อูปรวิงศ์	นาย	๒๕๔๗
เปล็อง ณ นคร	นาย	๒๕๔๓
เปล็ก บุญย์เพิ่ม	นาย	๒๕๒๔
เปล็ก ศิลปกรรมพิเศษ	นาย	๒๕๓๒
เปล็ก สนธิรักษ์	นาย	๒๕๔๐
โปรง ส่องแสงเต็ม	นาย	๒๕๒๙
ไปล์ สมิตเมฆ	นาย	๒๕๒๐

ผ

ผจงวาด วายวานนท์	นาง	๒๕๔๑
ผดุงวิทยาเสริม (กำจัด พलगกูร)	พระยา	๒๕๐๒
ผล ใจสว่าง	นาย	๒๕๔๕
ผ่องพรรณ สิงหะ	นาง	๒๕๒๐
ผะอบ โปษะกฤษณะ	ศาสตราจารย์ พันตรีหญิง คุณหญิง	๒๕๓๙
ผัด นะมาตร์	นาย	๒๕๒๕
ผาด วัฒนพงษ์	นาย	๒๕๓๑
แผ้ว พัฒนวิบาก	นาย	๒๕๔๑
ไพท จินดาพล	นาย	๒๕๔๐

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ผ		
ผน แสงสิงแก้ว	นายแพทย์	๒๕๒๖
พ		
พงศ์ศักดิ์ รัตนวงศา	นาย	๒๕๔๓
พงศ์ศักดิ์ วรสุนทรโรสด	นาย	๒๕๒๔
พงศ์ศักดิ์ สุเมธากุล	นาย	๒๕๓๔
พงศ์อินทร์ สุขขจร	นาย	๒๕๓๔
พจนสุนทร (เรื่อง อติเปรมานนท์)	พระยา	๒๕๐๔
พณิชยศาสตร์วิธาน (อุ๋ พรรรถนะแพทย์)	พระยา	๒๕๐๙
พณิชยสารวิเทศ (ผาด มนธาตุผลิน)	พระ	๒๕๑๕
เพยาวี ศรีหังส์	นางสาว	๒๕๔๔
พโยม เรื่องวิทย์	นาย	๒๕๒๔
พร ทองพูนศักดิ์	นาย	๒๕๓๔
พรตพิทยพยัต (พรต เดชา)	หลวง	๒๕๐๒
พร้อมพิทยาคุณ (พร้อม เพื่อนพงศ์)	ขุน	๒๕๐๖
พระเสด็จสุเรนทราธิบดี (หม่อมราชวงศ์เบ็ญ มาลากุล)	เจ้าพระยา	๒๕๐๐
พวง ดลประสิทธิ์	นาย	๒๕๓๙
พวงเพชร เอี่ยมสกุล	นาง	๒๕๑๐
พ่วง บุขรารัตน์	นาย	๒๕๔๓
พ่วง รัชโตภาส	นาย	๒๕๓๔
พันธ์ พินิจพงศ์	นาย	๒๕๔๑
พัว อนุรักษ์ราชมณเฑียร	ท่านผู้หญิง	๒๕๓๑
พา ไชยเดช	นาย	๒๕๔๐

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
พิจิตรจิราภา เทวกุล	หม่อมเจ้าหญิง	๒๕๐๑
พิชิต โสภณ ปาลบุตร	นาย	๒๕๐๘
พิเชษฐ คงทน	นาย	๒๕๔๘
พิทยลาภพฤฒิยากร (พระองค์เจ้าธานีนิวัติ)	พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่น	๒๕๑๙
พิทยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้ารัชนีแจ่มจรัส น.ม.ส.)	พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่น	๒๕๓๙
พิทักษ์ พลมณี	นาย	๒๕๔๙
พิทักษ์ รัชพลเดช	นาย	๒๕๓๕
พิบูลย์พิทยาพรรค (ทอง คุปตาสา)	พระยา	๒๕๑๑
พิพัฒน์ บุญสร้างสม	นาย	๒๕๔๘
พิมพ์า นิตศักดิ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	๒๕๔๕
พิมพ์เสน ฉัตรกุล ณ ออยุธยา	นาง	๒๕๐๕
พิมพ์าน มูลประมุข	นาย	๒๕๔๐
พิรุฬห์พิทยาพรรณ (สวน พุกกะเวส)	พระยา	๒๕๐๒
พิลาศวรรณสาร (พร้อม บัณฑวนิช)	หลวง	๒๕๑๖
พิศาล สุวีรานนท์	นาย	๒๕๓๓
พิสันต์พิทยาภาน (โชติ ผลชีวิน)	พระ	๒๕๐๒
พิสิษฐ ศรีม่วง	นาย	๒๕๔๐
พิสุทธิ์วราวัต (อุ๋ เกตุสิริ)	ขุน	๒๕๑๒
พุดมาจารย์ (นวม พุทธสมมหาเถระ)	สมเด็จพระ	๒๕๐๐
พูน เกษจำรัส	ศาสตราจารย์	๒๕๔๒
พูน ปันยาลักษณ์	นาย	๒๕๔๒
พูนศรีเกษม เกษมศรี	หม่อมเจ้า	๒๕๐๙
เพ็ง อินทนนท์	นาย	๒๕๔๘

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
เพทาย อมาตยกุล	นาย	๒๕๓๘
เพาะนิสัยชอบ (เชื้อ รัชตรัตน)	พระ	๒๕๐๘
เพ็ญ สุวรรณมาลิก	นาย	๒๕๔๘
เพ็ชรพวง ศิวะโกเศศ	นาง	๒๕๔๘
ไพฑูรย์ กิตติวรรณ	คุณหญิง	๒๕๔๒
ไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยชีวิน)	หลวง	๒๕๒๘
ไพศาล คุณทรัพย์	นาย	๒๕๔๑
ไพศาล ปัญญาคำ	นาย	๒๕๒๓
พ		
พ.อีแลร์	บาทหลวง	๒๕๑๓
พอง สิทธิธรรม	นาย	๒๕๓๖
พุ่ม ศรีวิจารณ์	นาย	๒๕๓๖
พุ่มเฟื่อง เครือตราชู	ศาสตราจารย์	๒๕๔๗
ฟู คชพิมพ์	นาย	๒๕๑๑
เพื้อ หริพิทักษ์	นาย	๒๕๔๐
เฟื่อง สัตย์สงวน	นาย	๒๕๒๘
เฟื่องพุ่ม เครือตราชู	นางสาว	๒๕๑๖
ภ		
ภะรตราชา	พระยา	๒๕๒๑
(หม่อมหลวง ทศทิศ อิศรเสนา)		
ภักดี ฉวีสุข	นาย	๒๕๓๓
ภักตินฤเบศร์ (แก้ว สาลิกบุตร)	พระยา	๒๕๐๘
ภาवास บุนนาค	นาย	๒๕๔๖

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค)	เจ้าพระยา	๒๕๐๓
ภูมิเสวิน (จิตร จิตตเสวี)	พระยา	๒๕๓๘
ม		
มณี พุ่มพฤษ์	นาย	๒๕๔๖
มนตรี ตราโมท	นาย	๒๕๔๐
มนัส กาละดี	นาย	๒๕๔๐
มณู นาคามดี	นาย	๒๕๒๑
มโน กฤษณจินดา	นาย	๒๕๔๗
มยุรี สุขวิวัฒน์	นาง	๒๕๔๑
มหิตลาธิเบศร์อดุลย์เดชวิกรม	สมเด็จพระบรมราชชนก	๒๕๑๐
มังกร พรหมโยธี	พลเอก	๒๕๑๔
มัลลิกา เกาฬิจิตร	ศาสตราจารย์	๒๕๔๗
มัลลีย์ คงประภักดิ์	นาง	๒๕๒๑
มานิดา การพิศิษฐ์	นาง	๒๕๔๙
มานิตย์นเรศร์	เสวกโท จมื่น	๒๕๔๕
มิลตัน โยเดอร์	นาง	๒๕๒๖
เมธาบดี (สาทร สุทธเสถียร)	พระยา	๒๕๐๑
เมธี ดวงสงค์	นาย	๒๕๓๘
ย		
ยง อิงคเวทย์	นาย	๒๕๓๒
ยอแสง ภัคดีเทวา	นาย	๒๕๒๙
ยัม ศรีหงส์	นาย	๒๕๐๔
ยุพานุสาสน์ (ตาด ดิสสะมาน)	ขุน	๒๕๐๔

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
เย็น สุนทร-วิจารณ์	ศาสตราจารย์	๒๕๔๐
เยื่อ วิชัยดิษฐ์	นาย	๒๕๓๒
เยื่อน ภาณุทัต	นาง	๒๕๓๒
ร		
รสคนธ์ อิศรเสนา	หม่อมหลวง	๒๕๒๕
รอง ศยามานนท์	นาย	๒๕๓๐
ระบิล สิตสุวรรณ	นาย	๒๕๓๗
รังสฤษดิ์ เขาวนศิริ	นาย	๒๕๓๔
รัชฎาภิเศก โสณกุล	หม่อมเจ้า	๒๕๐๒
รัตนธัชขุมณี (ม่วง รัตนโช)	พระ	๒๕๒๕
รัตนวรารจารย์ (รัตน์ กลัมพากร)	พระ	๒๕๐๐
ราชธรรมนิเทศ (เพียร ราชธรรมนิเทศ)	พระ	๒๕๓๕
ราชनुกุลวิบูลย์ภักดีพิริยพาหะ (ริน ศยามานนท์)	พระยา	๒๕๐๑
ราชโยธา (ทิพ เปรมกมล)	พระยา	๒๕๐๒
ราชสีมาจารย์ (กวย กนิษฐานนท์)	พระยา	๒๕๑๑
ราชอริยคุณาธาร (หล้า ยั่งยืน)	พระ	๒๕๑๑
ริน มหานิล	นาย	๒๕๔๓
เรวดี วงศ์พรหมเมฆ	ศาสตราจารย์	๒๕๔๕
เรียมวิรัชชพากย์ (เรียม ทรรทรานนท์)	พระ	๒๕๑๙
เรือง เจริญชัย	นาย	๒๕๔๓
โรจน์ จะโนภาษ	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๘
โรเบอร์ มอแรนต์	เซอร์	๒๕๐๓

ชื่อ
พ.ศ. ที่พิมพ์
ล

ลมุล ยมะคุปต์	นาง	๒๕๒๗
ลอย แสงภู	นาย	๒๕๓๓
ละม่อม โพธิ์ทัด	นางสาว	๒๕๓๐
ละออง ไชยพัตร	นาย	๒๕๓๔
ละเอียด กุสินเกิด	นางสาว	๒๕๓๐
ลักขณา ทิพยบุญทอง	นาง	๒๕๒๖
ลัดดา วงศ์สายัณห์	ศาสตราจารย์	๒๕๔๕
ลัยอาจ ภมะรภา	นาย	๒๕๒๔
ลาม ศิริภิรมย์	นาย	๒๕๒๓
ลาวัลย์ ถนองจันทร์	คุณ	๒๕๔๔
ลำเพา สุขุมาลจันทร์	นาง	๒๕๑๖
เล็ก สมุหระประภูต	นาย	๒๕๑๓
เลย จันจักร	นาย	๒๕๓๑
เลียง ไชยกาล	นาย	๒๕๓๗
เลื่อม ลัธธนันท์	ศาสตราจารย์ พันโท	๒๕๔๗

ว

วงศ์ ธวัชชัย พุกประยูร	นาย	๒๕๑๕
วงศ์ทิพย์สุดา เทวกุล	หม่อมเจ้าหญิง	๒๕๑๓
วงษ์มทิป ชยางกูร	หม่อมเจ้า	๒๕๓๕
วชิรญาณวงศ์	สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง	๒๕๐๔
วชิรญาณวโรรส	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า	๒๕๐๖
(พระองค์เจ้ามยุรฉัตร)	กรมพระยา	
วรณี สุนทรเวช	นางสาว	๒๕๔๒

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
วรวิทย์พิศาล (ศุข นีโลดม)	พระยา	๒๕๐๔
วรวุฒิพิเศษ (บุญ เทวะผลิน)	พระ	๒๕๐๔
วรเวทย์พิสิฐ (วรเวทย์ ศิวะศรียานนท์)	พระ	๒๕๐๖
วราสนดรุณกิจ (ฝ้าย บุญเลี้ยง)	ขุน	๒๕๐๕
วรสเชษฐรุณวิทย์ (เนียน ศรียมก)	ขุน	๒๕๒๒
วลัย ลีลานุช	คุณหญิง	๒๕๓๔
วัชรพุกก์ศึกษากร (แปลก วัชรพุกก์)	ขุน	๒๕๑๑
วันรัต (นิรันดร์ นิรันดโร)	สมเด็จพระ	๒๕๔๙
วัลลภ เขียวสังข์	นาย	๒๕๔๒
วัลลภา ปรัชญานนท์	นาง	๒๕๔๕
วาทวิทยาวัฑฒน์ (วาท แยมประยูร)	พันเอก หลวง	๒๕๒๑
วานิชกศึกษากร (ชื่น วานิชกะ)	ขุน	๒๕๑๑
วิจิตร จันทรากุล	นาย	๒๕๔๔
วิจิตรธรรมปริวัตร (คำ พรหมกสิกร)	พระยา	๒๕๐๓
วิจิตรวรสาสน์ (พุ่ม อังศุกสิกร)	พระยา	๒๕๐๒
วิจิตรวาทการ (วิจิตร วิจิตรวาทการ)	พลตรี หลวง	๒๕๑๔
วิชัย ศรีสอ้าน	นาย	๒๕๔๖
วิชา การพิศิษฏ์	นาย	๒๕๓๑
วิชิตวงศ์วุฒิไกร (หม่อมราชวงศ์คลี สุทัศน์) เจ้าพระยา		๒๕๑๕
วิเชียร โรจนุตมะ	นาย	๒๕๔๒
วิญญาต ปุตร์ระเศรณี	นาย	๒๕๓๑
วิทย์ ศิวะศรียานนท์	ศาสตราจารย์	๒๕๔๑
วิทย์การประเสริฐ (ประยูร โพธารามิก)	ขุน	๒๕๑๒
วิทยาปริชามาตย์ (ศิริ เทพหัสดิน ณ อยุธยา) พระยา		๒๕๐๖
วิทิตดรณกุล (แซม สุคันธวณิช)	พระยา	๒๕๐๒

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
วิฑูร ทิวทอง	นาย	๒๕๒๔
วิฑูรตรุณกร (วารีย์ ชิตวารีย์)	พระยา	๒๕๐๔
วิเทศตรุณการ (ชต มหาจันทร์)	ขุน	๒๕๒๓
วิธานตรุณกิจ (กิม อิงคะวณิช)	พระ	๒๕๐๖
วินัย (ย้วน) ทันนิเทศ	นาย	๒๕๓๓
วินิจวิทยาการ (กร อมาตยกุล)	พระยา	๒๕๐๕
วิบูลย์ มีชูทรัพย์	นาย	๒๕๓๕
วิบูลย์ศิลปากร (บันเจีย ลียวณิช)	หลวง	๒๕๐๖
วิบูลย์สวัสดิวงศ์ สวัสดิกุล	หม่อมเจ้า	๒๕๐๓
วิพิธวิทยาลัยันท์ (ฉาย โทตระไวศยะ)	พระ	๒๕๐๖
วิภังชนวิद्याสาสน์ (ทัต วีรทัต)	พระยา	๒๕๑๐
วิภาชนวิद्याลัทธิ (สังข์ พุกกะเวส)	พระ	๒๕๐๔
วิรัช กมุทมาศ	นาย	๒๕๓๕
วิรุฬห์ สุวรรณกิตติ	ศาสตราจารย์	๒๕๔๔
วิรุฬห์จรรยา (จันทร์ เงินมาก)	ขุน	๒๕๒๐
วิโรจน์ กมลพันธ์	นาย	๒๕๒๓
วิโรจน์ พงษ์สวัสดิ์	ว่าที่ร้อยตรี	๒๕๒๔
วิลาศปริวัตร (เหลียม วินทุพราหมณกุล)	หลวง	๒๕๔๓
วิลาศวงงาม (หรั้า อินทรนัญ)	หลวง	๒๕๑๙
วิลเลียม กู๊ดเดลแมคคัลลัวร์	นาย	๒๕๐๖
วิศาล ศิวรัตน์	นาย	๒๕๔๓
วิศาลตรุณกร (อัน สาริกบุตร)	หลวง	๒๕๐๕
วิศาลศิลปกรรม (เชื้อ ปัทมจินดา)	หลวง	๒๕๓๙
วิเศษตรุณกิจ (เรือง ปรีชานนท์)	ขุน	๒๕๑๓
วิเศษศุภวัตร (เทศสุนทร กาญจนะศัพท์)	พระยา	๒๕๐๒

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
วิษณุ ชัชวาลย์ปรีชา	นาย	๒๕๑๘
วิเศษฐ์ตรุณกิจ (บ้านเเอง จารุวนิช)	พระ	๒๕๐๘
วิหารกิจจานุการ (กล่อม เกตุพันธุ์)	พระครู	๒๕๐๕
วีระ บำรุงรักษ์	นาย	๒๕๔๓
แหว นิลพยัคฆ์	นาย	๒๕๒๕
แหว ยอดพยุง	นาย	๒๕๒๗
ค		
ศรีบุษย์ วรรณสูตร	นาง	๒๕๑๑
ศรีภาษาะเวทิน (สิริ ภาษาะเวทิน)	หลวง	๒๕๑๐
ศรีภิชช (เทียบ สุ่มสวัสดิ์)	ขุน	๒๕๒๘
ศรีโรจน์ ปวนะฤทธิ์	นาย	๒๕๓๑
ศรีวรวงศ์ (หม่อมราชวงศ์จิตร สุกข์)	พระยา	๒๕๐๕
ศรีวิทย์ มุตตารักษ์	นาย	๒๕๔๑
ศรีสมรรถวิชชากิจ (ศิริ หัพนานนท์)	หลวง	๒๕๓๑
ศรีสอาด บุนนาค	นางสาว	๒๕๓๐
ศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารย์ยางกูร)	พระยา	๒๕๐๐
ศักดิ์ วิทยารัก	นาย	๒๕๒๖
ศักดิ์ศรี แยมันดดา	ศาสตราจารย์	๒๕๔๖
ศิริ สุขกิจ	นาย	๒๕๔๔
ศิริพงษ์ ศรีพิพัฒน์	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๙
ศิริ บัวศรี	นาง	๒๕๒๘
ศิลป์ พิระศรี	นาย	๒๕๐๘
ศิลปกิจจพิสัย (ผัน สุขอักษร)	ขุน	๒๕๒๑
ศิลปานุการกิจ (บุญเหลือ นิงสานนท์)	หลวง	๒๕๑๐

ชื่อ

พ.ศ. ที่พิมพ์

ศึกษาสมบุรณ์ (หม่อมหลวงแพยม อินทรางกูร)	พระยา	๒๕๐๒
ศุภขลาศัย (บุ่ง ศุภขลาศัย)	นาวาเอก หลวง	๒๕๑๖
ศุภลักษณ์ ภัทรนาวิก	นาง	๒๕๒๒
ส		
สกล นิลวรรณ	นาย	๒๕๓๙
สกล สิงห์ไพศาล	นาย	๒๕๑๖
สงบ สวนศิริ	นาย	๒๕๔๒
สงวน เล็กสกุล	นาย	๒๕๐๘
สังัด ภูเขาทอง	นาย	๒๕๔๘
สังัด สันตะพันธ์	นาย	๒๕๔๒
สนอง ศุขสมาน	นาย	๒๕๒๒
สนั่น ปัทมะทิน	ศาสตราจารย์	๒๕๔๕
สนั่น พิษิตกุล	นาย	๒๕๔๒
สนั่น สุมิตร	นาย	๒๕๔๑
สนิท จุฑะรพ	นาย	๒๕๐๙
สนิท สุวรรณทัต	นาย	๒๕๔๐
สบสมัย บุรวาต	นางสาว	๒๕๓๓
สมเกียรติ พันธุ์หมุด	นาย	๒๕๔๗
สมคิด โชติภาณิษฐ์	นาย	๒๕๔๒
สมจิตต์ ศรีธีร์รัตน์	รองศาสตราจารย์ คุณหญิง	๒๕๔๙
สมบุรณ์ จันทรปัญญา	นาย	๒๕๓๓
สมปรารถนา บุญเกียรติ	นาย	๒๕๔๕
สมพงศ์ คหิณฑรพงศ์	นาย	๒๕๔๒

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
สมภพ ขำประเสริฐ	นาย	๒๕๔๕
สมร ตันสถิตย์	นาง	๒๕๒๔
สมศรี สุกุมลนันทน์	นาง	๒๕๔๙
สมสนิท อยู่สุขสวัสดิ์	นาง	๒๕๑๒
สมัคร แพ่งนคร	นาย	๒๕๓๖
สมัย คำล้ำเลิศ	นาย	๒๕๔๒
สมัย ทิพย์ธารา	นาย	๒๕๓๑
สมัยสวาท พงศทัต	นาง	๒๕๒๕
สมาน จันทรมิตร	นาย	๒๕๔๔
สมาน ธชาศรี	นาย	๒๕๒๗
สมาน แสงมลิ	นาย	๒๕๓๒
สยามปริยัติ (จิบ เกษโร)	พระอาจารย์	๒๕๐๐
สรร อินทุเวศ	นาย	๒๕๒๗
สละ หนูเงิน	นาย	๒๕๔๓
สวง กาญจนการ	นาย	๒๕๔๔
สวัน พรหมประกาย	นาย	๒๕๑๔
สวัสดิ์ เกษสุวรรณ	นาย	๒๕๒๙
สวัสดิ์ ปิ่นสุวรรณ	นาย	๒๕๔๔
สวัสดิ์ ภูมिरัตน์	นาย	๒๕๒๐
สวัสดิ์วิสิสสอน (สวัสดิ์ เศรษฐมณฑล)	พระ	๒๕๒๒
สวัสดิ์สารศาสตร์พุทธิ (สวัสดิ์ สุมิตร)	หลวง	๒๕๑๗
สว่าง เครือรัตน์	นาย	๒๕๑๒
สว่าง วิจักขณะ	นาย	๒๕๒๑
สว่าง อุณาพรหม	นาย	๒๕๔๑
สอนถุกระบอบ (เรื่อง ใหญ่ชिरะนันท์)	พระ	๒๕๓๑

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
สออบถุกระบิล (เทียน เกตุญาติ)	หลวง	๒๕๒๔
สะอาด โพธิ์ปาน	นาย	๒๕๔๗
สะอาดศรี สวันตรัจฉ์	นาง	๒๕๔๒
สังข์ อัสตทวาลี	นาย	๒๕๔๔
สังวรณ์ มงคล	นาย	๒๕๔๙
สังวาลย์ พงษ์เวช	นาย	๒๕๑๖
สังวาล วุฒิโฆสิต	นาง	๒๕๒๕
สังเวียน พัฒนมงคล	นาง	๒๕๔๔
สัญญา ธรรมศักดิ์	นาย	๒๕๔๗
สันธานอักษรศาสตร์ (หุ่่ม บุญยะกาญจน)หลวง		๒๕๑๐
สันธิวิทยาพัฒน์ (ไสเฮียง ลิริสิงท)	พระ	๒๕๐๓
สัมฤทธิ์ ชุนเมือง	นาย	๒๕๒๐
สาย ภาณุรัตน์	นาย	๒๕๓๑
สายใจ ดาลาล์	นางสาว	๒๕๔๙
สารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป)	พระ	๒๕๐๒
สารานุประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) พันเอก หลวง		๒๕๐๕
สาโรจรัตนนิมมานก์ (สาโรช ร.สุขยางค์)	พระ	๒๕๐๔
สาโรช บัวศรี	นาย	๒๕๓๗
สำเนียง ตีระวนิช	นาย	๒๕๑๔
สำเนียง พิรานนท์	นาย	๒๕๓๖
สำรวย ททรัพย์ภัคดี	นาย	๒๕๔๒
สำราญ หมั่นทวี	นาย	๒๕๔๙
สำรอง สุขโช	นาย	๒๕๒๗
สำเร็จ ประทีป ณ ถลาง	นาย	๒๕๑๑
สำเร็จวรรณกิจ (บุญ เสขะนันท์)	หลวง	๒๕๑๖

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
ลิกขกิจบริหาร (อยู่ มีนะกนิษฐ)	หลวง	๒๕๑๓
สิงฆะ วรณสัย	นาย	๒๕๓๖
สิงหุรอาจารย์ (ลบ ฐิตาโก)	พระ	๒๕๑๒
สินธุ์ กมลนาวิน	พลเรือเอก	๒๕๒๑
ลิปพันพารเสนอ โสณกุล	หม่อมเจ้าหญิง	๒๕๒๙
สินวล เต็มสงสัย	นาย	๒๕๔๓
สุกิจ ชำรงวงศวิทย์	นาย	๒๕๔๐
สุกิจ นิมมานเหมินท์	นาย	๒๕๒๐
สุกรี ไกรเลิศ	นาย	๒๕๓๗
สุข พุคยาภรณ์	นาย	๒๕๓๔
สุขสนาน พงษ์พานิช	นาง	๒๕๔๙
สุนทรวิทศึกษากร (สุนันท์ สุนทรวิท)	ขุน	๒๕๑๐
สุด แสงวิเชียร	ศาสตราจารย์ นายแพทย์	๒๕๔๑
สุดใจ เหล่าสุนทร	นาย	๒๕๒๖
สุด เทราบัตย์	นาย	๒๕๑๗
สุทธิ เฟื่องปาน	นาย	๒๕๔๕
สุธีร์ ฉายาปัญญาจะ	นาย	๒๕๔๕
สุนทร คัยนันทน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	๒๕๔๕
สุนทร ทวีสิทธิ์	นาย	๒๕๑๒
สุนทร ปุณโณทก	รองศาสตราจารย์	๒๕๔๔
สุนทรภาศิต (ถนอม เกยานนท์)	ขุน	๒๕๐๓
สุนทรโวหาร (ภู่)	พระ	๒๕๐๓
สุชาติ สุประกอบ	นาย	๒๕๓๙
สุชีพ ปุณญานุภาพ	นาย	๒๕๔๕
สุเทพ โชคสกุล	นาย	๒๕๓๙

ชื่อ

พ.ศ. ที่พิมพ์

สุนันท์ สุครีวก	นาง	๒๕๓๔
สุนงกษศึกษากร (นาก สุนงกษ)	ขุน	๒๕๒๗
สุนิน พิมพ์ะจันทร์	นาย	๒๕๑๙
สุพจน์ โสวภาค	นาย	๒๕๔๗
สุพัฒน์ มนัสไพบูลย์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	๒๕๔๓
สุพัฒน์ จิตรานนท์	นาง	๒๕๔๔
สุภรณ์ วีรวรรณ	นางสาว	๒๕๓๖
สุภัทรรติศ ดิศกุล	หม่อมเจ้า	๒๕๔๔
สุนนชาติ สวัสดิ์กุล	หม่อมราชวงศ์	๒๕๑๐
สุมิตร ประสิทธิ์ศิลป์	นาย	๒๕๔๐
สุเมธ หัตถา	นาย	๒๕๔๙
สุรชา เทวกุล	พันเอก หม่อมราชวงศ์	๒๕๔๖
สุรเดช นครธรรม	นาย	๒๕๔๙
สุรพล แยมศรี	นาย	๒๕๔๐
สุรพล สุดารา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	๒๕๔๔
สุรวีทย์ อาชีวะศึกษาคม	นาย	๒๕๔๖
สุรินทร์ สรรพกิจ	นาย	๒๕๔๖
สุรินทร์ สรสิริ	นาย	๒๕๓๐
สุวรรณ วิภาชนวิทยาสีทธิ์	นาง	๒๕๐๔
สุวรรณวาทกกลกิจ (สุวรรณ เรศานนท์)	หลวง	๒๕๐๔
เสขสุนทร (พุ่ม ปือก)	หลวง	๒๕๐๓
เสนห์ ดีहनอ	นาย	๒๕๔๖
เสนาะ ธรรมครองอาตม์	นาย	๒๕๔๑
เสนาะจิตร สุวรรณโพธิ์ศรี	นาง	๒๕๓๙
เสงี่ยม เต็มสุข	นาย	๒๕๔๔

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
เสงี่ยม วัฒนธรรม	นาย	๒๕๒๐
เสน่ห์ หลักคำ	นาย	๒๕๒๒
เสรีจ สาริบุตร	นาย	๒๕๑๘
เสริม วรศรี	นาย	๒๕๔๗
เสริม สุพรรณกุล	นาย	๒๕๔๕
เสริมวิชาพูล (ไฟ หุตะโกวิท)	พระ	๒๕๐๘
เสริมศรี เกษมศรี	หม่อมราชวงศ์	๒๕๒๙
เสริมศิริ เมนะเศวต	นาง	๒๕๒๖
แสง มนวิฑูร	ร้อยตำรวจโท	๒๕๒๑
แสงชัย สิงหวิบูลย์	นาย	๒๕๔๖
แสงสุรีย์ อดาวัลย์	หม่อมราชวงศ์	๒๕๔๘
แสงโสม เกษมศรี	หม่อมราชวงศ์	๒๕๔๖
แสงอรุณ รัตกลีกร	นาย	๒๕๒๗
ไสว ชูติวัตร	นาย	๒๕๒๒
ไสว บรรณทอง	นาย	๒๕๓๕
ไสว หอรัตนชัย	นาย	๒๕๑๒
ไสววงศ์ ทองเจือ	คุณหญิง	๒๕๓๘
ท		
ทัยด์ ช้างทอง	นาย	๒๕๔๑
เทียนว ดุริยพันธ์	นาย	๒๕๑๙
เหม เวชกร	นาย	๒๕๑๘
เหลือน คำวชิรพิทักษ์	นาย	๒๕๓๔
เหลือน บุญยกเหตุ	นางสาว	๒๕๑๒
โทธาธิบตี	พระ	๒๕๐๐

ชื่อ
พ.ศ. ที่พิมพ์
อ

อนุกิจวิธูร (น้อย จุลวิธูร)	ขุน	๒๕๐๐
อนุกิจวิธูร (สันทัต เทพหัสติน ณ อยู่ธยา) พระยา		๒๕๐๓
อนุกุลวิธูร (ชม จันทรพิสมัย)	พระยา	๒๕๐๒
อนุมานราชชน (ยง อนุมานราชชน)	พระยา	๒๕๑๔
อนุสวัสดิ์ สุมณ	นาย	๒๕๓๗
อนุสิขจุตรุณราช (สุวรรณ มุกดาประกร)	พระ	๒๕๐๕
อบ ไชยวสุ	นาย	๒๕๔๒
อภัย จันทวิมล	นาย	๒๕๓๗
อภีร์กษัจรรยา (เปรี๊อง ก้องสมุทร)	ขุน	๒๕๔๐
อภีร์ตจรรยา (เมศร จันทวิมล)	ขุน	๒๕๑๘
อรพินท์ ไชยกาล	นาง	๒๕๔๐
อรรจน์ วิวัฒน์ สุนทรพงศ์	นาย	๒๕๒๒
อรั่ม อินทรนัญ	นาย	๒๕๒๗
อลิศ เจ. เอลอินวูด	นางสาว	๒๕๒๒
อวย เกตุสิงห์	ศาสตราจารย์ นายแพทย์	๒๕๔๑
อัน นิมมานเหมินท์	ศาสตราจารย์	๒๕๔๓
อัมพานนท์ศึกษกร (อำพน อัมพานนท์)	ขุน	๒๕๔๒
อาคม จันทสุนทร	นาย	๒๕๔๔
อาคม สายาคม	นาย	๒๕๒๗
อาจ บุญถม	นาย	๒๕๔๙
อาจวิชชาสรร (ทอง ชัยปानी)	หลวง	๒๕๒๐
อาจวิทยาคม (ยอร์ช บี. แมคฟาร์แลนด์)	พระ	๒๕๐๓
อารักษ์ตรุณพล (ม้วน บุรารักษ์)	หลวง	๒๕๐๔
อารี กุลตันท์	คุณหญิง	๒๕๔๐
อารีย์ เสมประสาท	นาย	๒๕๔๔

ชื่อ		พ.ศ. ที่พิมพ์
อินทรี จันทรสถิตย์	นาย	๒๕๓๔
อินัน สัมฤทธิ์	นาย	๒๕๓๓
อิม รุกขชาติ	นาย	๒๕๔๐
อี. เจ. กอดเฟรย์	นาย	๒๕๐๘
อี. เอส. สมิธ	นาย	๒๕๐๑
อุดม ภัคดี	นาย	๒๕๔๐
อุดมศักดิ์ จันทรเจริญ	นาย	๒๕๔๒
อุทัย สิงห์ศักดิ์	นาย	๒๕๒๔
อุบล เรียงสุวรรณ	ศาสตราจารย์	๒๕๔๓
อุบล หุระนันท์	ศาสตราจารย์ คุณหญิง	๒๕๔๗
อุปการศิลปเสวีรัฐ (สัมฤทธิ์ ลอยเพชร)	ขุน	๒๕๑๓
อุปการศิลปเสวีรัฐ (อ้น ชัชกุล)	พระยา	๒๕๐๖
อุปกิตศิลปสาร (นัม กาญจนานชีวะ)	พระยา	๒๕๐๑
อุมา เปศลชีวิน (เปสดันย)	นางสาว	๒๕๒๗
เอ. จี. เอลลิส	นาย	๒๕๐๘
เอ. ยี. โบมอนท์	นาย	๒๕๐๙
เอกนัย จงเจริญ	นาย	๒๕๔๙
เอช. เอส. โอนีล	นาย	๒๕๑๗
เอ็ดนะ ซารา โคลล์	นางสาว	๒๕๐๒
เอฟ. เอมิล กอลมเบท์	บาทหลวง	๒๕๐๓
โอบ ปักบินเพชร	นาย	๒๕๔๑
โอวาทกรกิจ (แก่น โอวาทสาร)	พระยา	๒๕๐๐
โอวาทกรกิจ (เทม ผลพันธ์)	พระยา	๒๕๐๑
อำนาจ ผิวขำ	นาย	๒๕๔๘
อำ วรโสพรรณ	นาย	๒๕๓๙

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
ที่ ๒๙/๒๕๔๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือประวัติครู

.....

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกับคณะกรรมการคุรุสภา ได้อนุมัติให้สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ดำเนินงานโครงการจัดทำหนังสือประวัติครู ตามแผนงานสนับสนุนยกย่อง และผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา แผนการปฏิบัติงาน และแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้วนั้น เพื่อให้การดำเนินงานยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากร ทางการศึกษา เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือประวัติครู ดังมีรายนามต่อไปนี้

๑. เลขาธิการคุรุสภา
(นายจักรพรรดิ วัฒนา)	ที่ปรึกษา
๒. รองเลขาธิการคุรุสภา
(นายสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์)	ที่ปรึกษา
๓. นายจรูญ มิลินทร์	หัวหน้าคณะกรรมการ
๔. นายจันทร์ ชุ่มเมือกปัก	รองหัวหน้าคณะกรรมการ
๕. นางรัชณี ศรีไพรวรรณ	คณะกรรมการ
๖. นางประภา สุขินัย	คณะกรรมการ
๗. นายวิศิษฎ์ ดวงสงค์	คณะกรรมการ
๘. นายยุทธชัย อุตมา	คณะกรรมการ
๙. นายสดุภณ จังกาจิตต์	คณะกรรมการ

๑๐. นายธเนศ ชำเกิด	คณะทำงาน
๑๑. นายยุทธ โตอดีเทพย์	คณะทำงาน
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา
และส่งเสริมวิชาชีพ	คณะทำงาน
๑๓. หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมวิทยงษ์วิชาชีพ
(นางปรีชญาภรณ์ เหมวิมล)	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๔. นางรัชณี รุธิรวรรณวงษ์	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นางวนิดา พันเนตร์	คณะทำงานและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีหน้าที่ กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกประวัติ สืบค้นข้อมูล เรียบเรียง และพิจารณาต้นฉบับประวัติครู เพื่อจัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์เผยแพร่เกียรติคุณครูและผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาในวันครูของทุกปี โดยให้คณะทำงานมีวาระ ๒ ปี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔

(นายจักรพรรดิ วัฒนา)

เลขาธิการคุรุสภา

ส 02734 ฉ.1

ศธ กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงาน
48 ครูสภา.
1.4 ประวัติครู 16 มกราคม 2549.
371.1
2549

มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู

- มาตรฐานที่ ๑ ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ ๒ ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน
- มาตรฐานที่ ๓ มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ ๔ พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ ๕ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ ๖ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ ๗ รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐานที่ ๘ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ ๙ ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ ๑๐ ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- มาตรฐานที่ ๑๑ แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- มาตรฐานที่ ๑๒ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

ศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

คณะวิศวกรรมศาสตร์

ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล

ชั้นปีที่ ๓

เรื่อง การออกแบบ

ชิ้นงาน: เครื่องมือ

ชื่อผู้จัดทำ: นายสมชาย

ที่ปรึกษา: อาจารย์สุวิทย์

✓
หรือ
|